Andersens Saga

H. C. ANDERSEN

SAGOR OCH BERÄTTELSER

FÖRSTA SAMLINGEN

SAGOR
OCH
BERÄTTELSER

av

HANS CHRISTIAN ANDERSEN

FÖRSTA SAMLINGEN

Med teckningar av
VILHELM PEDERSEN

STOCKHOLM

P. A. Norstedt & Söners
Förlag

Portland Public Library

TRYCKT HOS
P. PALMQUISTS AKTIEBOLAG, STOCKHOLM 1922
222991

Sw
398.2
A 544f
C.1

20 June 73 Edwards g.
52853

Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/bwb_Y0-AHQ-831

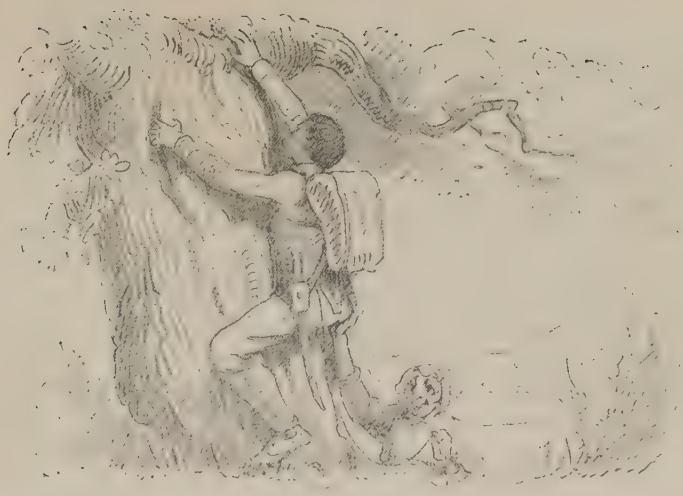

ELDDONET.

En soldat kom marscherande framåt landsvägen: ett, tu! ett, tu! Han hade sin ränsel på ryggen och en sabel vid sidan, ty han hade varit ute i kriget, och nu skulle han hem. Så mötte han på landsvägen en gammal häxa; hon var så stygg och ful, hennes underläpp hängde ända ned på bröstet på henne. Hon sade:

— God afton, soldat! En sådan vacker sabel och stor ränsel du har! Du är mig en äkta soldat. Nu skall du få så mycket pengar du vill ha.

— Tack skall du ha, din gamla häxa! sade soldaten.

— Ser du det här stora trädet? sade häxan och pekade på ett träd, som stod bredvid dem. Det är alldeles ihåligt inuti. Där skall du klättra upp i toppen, så får du se ett hål, som du kan släppa dig ned igenom och på det sättet komma djupt ned i trädet. Jag skall binda ett tåg om livet på dig, så att jag kan hissa upp dig igen, när du ropar på mig.

— Vad skall jag göra nere i trädet? frågade soldaten.

— Hämta pengar, sade häxan. Du skall veta, att när du kommer ned på bottnen av trädet, så befinner du dig

i en stor gång; den är alldeles ljus, ty där brinna flera hundra lampor. Så ser du tre dörrar, dem kan du läsa upp, nycklarna sitta uti. Går du in i den första kammaren, så ser du mitt på golvet en stor kista; ovanpå denna sitter en hund; han har ett par ögon så stora som ett par tekoppar, men det skall du inte bry dig om. Jag ger dig mitt blårutiga förkläde, det kan du breda ut på golvet; gå därefter raskt fram och tag hunden, sätt honom på mitt förkläde, lås upp kistan och tag så många slantar du vill. De äro allesammans av koppar. Men vill du hellre ha silver, så skall du gå in i rummet bredvid; där sitter en hund, som har ett par ögon så stora som ett kvarnhjul; men det skall du inte bry dig om; sätt honom på mitt förkläde och tag du av pengarna. Vill du däremot ha guld, så kan du också få det, och det så mycket du vill bära, om du går in i den tredje kammaren. Men hunden, som här sitter på penningkistan, har två ögon, vart och ett så stort som »Rundetårn».* Det är en hund, som förslår, må du tro! Men det skall du inte bry dig om; sätt honom bara på mitt förkläde, så gör han dig ingenting, och tag du ur kistan så mycket guld du vill.

— Det var inte dumt! sade soldaten. Men vad skall jag giva dig, din gamla häxa? Ty något vill du väl ha med, kan jag tänka.

— Nej, sade häxan, inte ett enda öre vill jag ha. Du skall bara ta med dig åt mig ett gammalt elddon, som min farmor glömde, då hon sist var där nere.

— Nå, så låt mig få tåget om livet då! sade soldaten.

— Här är det, sade häxan, och här är mitt blårutiga förkläde.

Så klättrade soldaten upp i trädet, släppte ned sig igenom hålet och stod nu, såsom häxan hade sagt, nere i den stora gången, där de många hundra lamporna brunno.

Nu läste han upp den första dörren. Hu! Där satt hunden med ögon stora som tekoppar och glodde på honom.

— Du är mig just en hygglig pojke, sade soldaten, satte honom på häxans förkläde och tog så många kopparslantar, som han kunde rymma i sin ficka, läste därefter igen kistan,

* Tornet till Trinitatiskyrkan i Köpenhamn.

satte hunden upp igen och gick in i det andra rummet. Usch! där satt hunden med ögon stora som ett kvarnhjul.

— Du borde inte se så mycket på mig, sade soldaten; du kunde få ont i ögonen.

Och så satte han hunden på häxans förkläde; men då han såg de många silverslantarna i kistan, kastade han bort alla kopparslantar han hade och fyllde fickan och sin ränsel med bara silvret. Nu gick han in i den tredje kammaren. — Nej, det var för styggt! Hunden där inne hade verkligen två ögon stora som »Rundetårn», och de rullade omkring i huvudet som hjul.

— God afton! sade soldaten och tog åt mössan, ty en sådan hund hade han aldrig förr sett. Men då han sett litet på honom, tänkte han, att nu kunde det vara nog, lyfte honom så ned på golvet och öppnade kistan. Nej, bevare oss, så mycket guld där var! Han kunde för det köpa hela Köpenhamn, bakelsemadamernas pepparkaksgrisar och alla världens tennsoldater, piskor och gunghästar. Jo, där fanns minsann pengar! — Nu kastade soldaten bort alla silverslantarna, med vilka han hade fyllt sina fickor och sin ränsel, och tog guld i stället; ja, alla fickorna, ränseln, mössan och stövlarna blevo fulla, så att han knappast kunde gå. Nu hade han pengar! Hunden satte han upp på kistan, slog igen dörren och ropade därefter upp genom trädet:

— Hissa upp mig nu, din gamla häxa!

— Har du elddonet med dig? frågade häxan.

— Det var sant, sade soldaten, det hade jag alldeles glömt! Och han gick nu och tog det. Häxan hissade upp honom, och så stod han åter på landsvägen, med fickor, stövlar, ränsel och mössa fulla med penningar.

— Vad ämnar du nu göra med det här elddonet? frågade soldaten.

— Det rör dig inte, sade häxan. Du har ju nu fått pengar. Giv mig nu bara elddonet!

— Slidder, sladder! sade soldaten. Vill du genast säga mig, vad du ämnar göra med det, annars drar jag min sabel och hugger huvudet av dig.

— Nej, sade häxan.

Så högg soldaten huvudet av henne. Där låg hon! Men

han knöt in alla sina penningar i hennes förkläde, tog det som ett bylte på ryggen, stoppade elddonet i fickan och gick raka vägen till staden.

Det var en vacker stad, och i det vackraste värdshuset tog han in, begärde de allra bästa rummen och den mat han tyckte om, ty nu var han rik, eftersom han hade så mycket penningar.

Tjänaren, som skulle borsta hans stövlar, tyckte visserligen, att det var ena lustiga gamla stövlar för en så rik herre, men han hade ännu icke köpt sig nya. Den påföljande dagen fick han stövlar, som han kunde gå med, och kläder, som voro fina. Nu hade soldaten blivit en förnäm herre, och de berättade för honom om allt det vackra, som fanns i deras stad, och om sin kung och vilken vacker prinsessa hans dotter var.

— Var kan man få se henne? frågade soldaten.

— Man kan alls inte få se henne, sade de allesammans; hon bor i ett stort kopparslott med så många murar och torn omkring. Ingen utom kungen får gå ut och in hos henne, därför att det blivit spått, att hon skall bli gift med en simpel soldat, och det kan kungen inte fördraga.

— Henne skulle jag allt bra gärna vilja se, tänkte soldaten; men det kunde han ju alls icke få lov till.

Nu levde han så lustigt, gick på teatern, åkte i kungens park och gav de fattiga så mycket penningar, och det var vackert gjort; han visste nog från forna dagar, hur svårt det är att icke äga ett öre. — Han var nu rik, hade vackra kläder och fick så många vänner, som alla sade, att han var en präktig karl, en riktig kavaljer, och det tyckte soldaten icke illa om. Men som han var dag gav ut penningar och ej fick några in igen, hade han slutligen icke mer än fyra öre kvar och måste flytta bort från de vackra rum, där han hade bott, och upp i en liten, liten kammare, alldeles under taket, själv borsta sina stövlar och laga dem med en stoppnål, och ingen av hans vänner kom till honom, ty det var så många trappor att gå uppför.

Det var en kolmörk kväll, och han kunde ej en gång köpa sig ett ljus; men så kom han ihåg, att det låg en liten ljusbit i elddonet, som han tagit i det ihåliga trädet, där

häxan hade hjälpt ned honom. Han tog fram elddonet och ljusbiten; men i detsamma han slog eld och gnistorna flögo ur flintan, sprang dörren upp, och hunden, som hade ögon stora som ett par tekoppar och som han hade sett nere i trädet, stod framför honom och sade:

— Vad befaller min herre?

— Vad för slag? sade soldaten. Det var ett lustigt elddon! Kan jag således få vad jag vill? Skaffa mig litet pengar! sade han till hunden, och vips var han borta; vips var han även tillbaka igen och höll en stor påse full med slantar i munnen.

Nu visste soldaten, vad det var för ett präktigt elddon. Slog han en gång, så kom hunden, som satt på kistan med kopparslantarna; slog han två gånger, så kom den, som hade silverpenningar, och slog han tre gånger, så kom den, som hade guld. — Nu flyttade soldaten ned i de vackra rummen igen, klädde sig i de fina kläderna, och så kände honom strax alla hans vänner, och de höllo så mycket av honom.

Så tänkte han en gång: Det var då underligt, att man inte kan få se den där prinsessan. Hon skall vara så vacker, säga de allesammans; men vad tjänar det till, om hon ständigt skall sitta inne i det stora kopparslottet med de många tornen? Kan jag då alls inte få se henne? Var är mitt elddon? Och så slog han eld, och vips kom hunden med ögon stora som tekoppar.

— Det är visserligen mitt i natten, sade soldaten; men jag skulle så innerligt gärna vilja se prinsessan, bara ett litet ögonblick!

Hunden var strax ute genom dörren, och innan soldaten visste ordet av, såg han honom åter med prinsessan. Hon satt och sov på hundens rygg och var så vacker, att envar kunde se, att det var en verklig prinsessa. Soldaten kunde alls icke låta bli, han måste kyssa henne, ty han var en äkta soldat.

Hunden sprang så tillbaka igen med prinsessan; men då det blev morgon och kungen och drottningen drucko te, sade prinsessan, att hon under natten hade drömt en så underlig

dröm om en hund och en soldat. Hon hade ridit på hunden, och soldaten hade kysst henne.

— Jo, det var just en vacker historia! sade drottningen.

Nu skulle en av de gamla hovdamerna den följande natten vaka vid prinsessans säng för att se, om det var en verklig dröm eller vad det kunde vara.

Soldaten längtade så fasligt efter att få återse den vackra prinsessan, och så kom hunden om natten, tog henne och sprang allt vad han kunde; men den gamla hovdamen tog jaktstövlar på sig och sprang lika fort efter. Då hon nu såg, att de försvunno i ett stort hus, tänkte hon: nu vet jag, var det är, och ritade med en bit krita ett stort kors på porten. Så gick hon hem och lade sig, och hunden kom även tillbaka med prinsessan; men då han såg, att ett kors var ritat på porten till huset, där soldaten bodde, tog även han en bit krita och satte kors på alla portarna i hela staden, och det var klokt gjort, ty nu kunde ju hovdamen icke finna den rätta porten, eftersom det var kors på dem allesammans.

Tidigt på morgonen kommo kungen och drottningen, den gamla hovdamen och alla officerarna för att se, var det var som prinsessan hade varit.

— Där är det! sade kungen, då han såg den första porten med kors på.

— Nej, där är det, käre gubbe! sade drottningen, som såg en annan port med kors på.

— Men där är ett, och där är ett! sade de allesammans; var de sågo, fanns det kors på portarna. Nu kunde de då se, att det icke tjänade till något, att de letade.

Men drottningen var en mycket klok kvinna, som kunde mera än åka i vagn. Hon tog sin stora guldsax, klippte sönder ett stort stycke siden och sydde så en liten nätt påse; den fyllde hon med små, fina bovetegryn och band den på prinsessans rygg, och då detta var gjort, klippte hon ett litet hål på påsen, så att grynen skulle rinna ut längs hela vägen, där prinsessan färdades fram.

På natten kom hunden tillbaka igen, tog prinsessan på sin rygg och sprang med henne bort till soldaten, som tyckte så mycket om henne och så gärna skulle velat vara en prins för att få henne till hustru.

Hunden märkte alls icke, huruledes grynen runno ur ända från slottet fram till soldatens fönster, där han sprang uppför väggen med prinsessan. På morgonen sågo nu kungen och drottningen nog, var deras dotter hade varit, och så togo de soldaten och satte honom i kurran.

Där satt han. Hu! vad det var mörkt och tråkigt, och så sade de till honom: I morgon skall du hängas. Det var icke roligt att höra, och sitt elddon hade han glömt hemma i värdshuset. Om morgonen kunde han mellan järnstängerna i det lilla fönstret se folk skynda ut ur staden för att få se honom hängas. Han hörde trummorna och såg soldaterna marschera. Alla människor voro på språng. Där var även en skomakarpojke i förskinn och tofflor, och han gnodde av med en sådan fart, att hans ena toffel for av honom och rakt bort mot muren, där soldaten satt och kikade ut mellan järnstängerna.

— Hör på, du skomakarpojke! Du behöver inte ha så bråtт, sade soldaten till honom; det blir ändå ingenting av, förrän jag kommer. Men om du vill springa dit, där jag har bott, och hämta mig mitt elddon, så skall du få tio öre; men du måste lägga benen på ryggen!

Skomakarpojken ville gärna ha de tio örena och kilade därför bort efter elddonet, gav det åt soldaten och — ja, nu skolen I få höra!

Utanför staden var en stor galge upprest; runt omkring den stodo soldaterna och många hundra tusen människor. Kungen och drottningen sutto på en vacker tron mittemot domaren och hela rådet.

Soldaten stod redan uppe på stegen; men då de skulle lägga repet kring hans hals, sade han, att man ju alltid lät en syndare, innan han utstode sitt straff, få en oskyldig önskan uppfylld. Han ville så gärna röka en pipa tobak; det vore ju den sista pipa han finge i denna världen.

Det ville nu kungen icke säga nej till, och så tog soldaten sitt elddon och slog eld: ett, två, tre! och där stodo alla hundarna — han med ögon stora som tekoppar, han med ögon som ett kvarnhjul och han, som hade ögon stora som »Rundetårn».

— Hjälpen mig nu, så att jag inte blir hängd! sade sol-

daten, och så rusade hundarna på domaren och hela rådet, togo en vid benen och en vid näsan och kastade dem många famnar upp i vädret, så att de föllo ned och slogos rakt i bitar.

— Jag vill inte! sade kungen; men den största hunden tog både honom och drottningen och kastade dem efter alla de andra. Då blevo soldaterna förskräckta, och allt folket ropade: Lille soldat, du skall bli vår kung och ha den vackra prinsessan!

Så satte de soldaten i kungens vagn, och alla tre hundarna dansade framför och ropade hurra! och pojkarna visslade i fingrarna, och soldaterna skyldrade. Prinsessan kom ut ur kopparslottet och blev drottning, och det tyckte hon ej illa om. Bröllopet räckte i åtta dagar, och hundarna sutto med till bords och gjorde stora ögon.

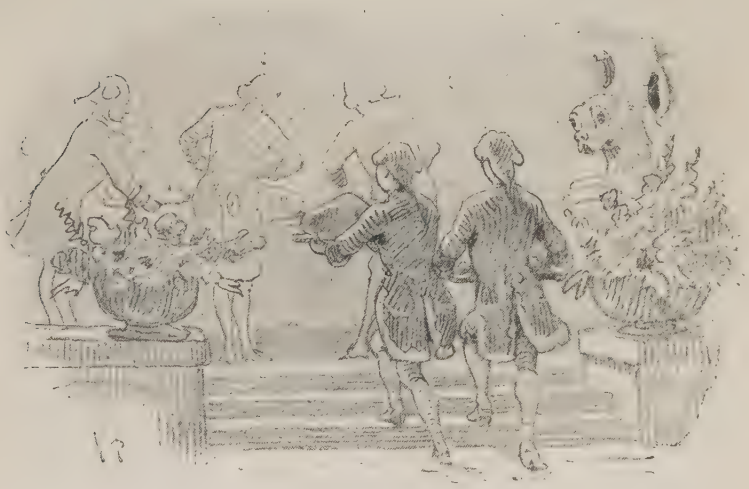

LILLKLAS OCH STORKLAS.

Det var en gång i en stad två män, som bägge hade samma namn; bägge två hette de Klas; men den ene ägde fyra hästar och den andre endast en enda; för att nu kunna skilja dem från varandra kallade man honom, som ägde fyra hästar, Storklas, och honom, som bara hade en, Lillklas. Nu skolen I få höra, huru det gick med dem båda, ty detta är en verklig historia.

Hela veckan igenom måste Lillklas plöja åt Storklas och låna honom sin enda häst; så hjälpte Storklas honom igen med alla sina fyra, men endast en gång i veckan, och det var om söndagen. Hoppsan! vad Lillklas smällde med sin piska över alla fem hästarna, de voro ju så gott som hans denna enda dag. Solen lyste så vackert, och alla klockor i kyrktornet ringde till gudstjänst; människorna voro så fint klädda och gingo med psalmbok under armen för att höra prästen predika, och de sågo på Lillklas, som plöjde med fem hästar, och han kände sig så belåten, att han åter smällde med piskan och ropade: Hopp, alla mina hästar!

— Så får du inte säga, sade Storklas, det är ju bara den ena hästen, som är din.

Men då någon kyrkgångare åter gick förbi, glömde Lillklas, att han icke skulle få säga det, och ropade nu: Hopp, alla mina hästar!

— Nu vill jag be dig låta bli det där, sade Storklas; ty

säger du det en gång till, så slår jag din häst för pannan, så att han faller ned död på stället, och då är det slut med honom.

— Jag skall, min själ, inte säga så mera! sade Lillklas; men då det gick folk förbi och de nickade god dag, kände han sig så belåten och tyckte, att det såg så duktigt ut, att han hade fem hästar att plöja sin åker med, och så smällde han med piskan och ropade: Hopp, alla mina hästar!

— Jag skall hoppa dina hästar, jag, sade Storklas och tog tjuderklubban och slog Lillklas' enda häst för pannan, så att han föll omkull och var stendöd.

— Ack, nu har jag alls inga hästar mer! sade Lillklas och började gråta. Därpå flådde han hästen, tog huden och lät den väl torka i luften, stoppade den sedan i en säck, som han lade på ryggen, och gick så till staden för att sälja sin hästhud.

Han hade en så lång väg att gå och skulle igenom en stor, mörk skog, och nu blev det ett förskräckligt oväder. Han gick alldeles vilse, och innan han kom på rätta vägen, var det kväll och alltför långt för att hinna fram till staden eller hem igen, innan det blev natt.

Strax invid vägen låg en stor bondgård; luckorna för fönstren voro stängda, men ljusskenet trängde likväl ut upptill. — Där kan jag väl få stanna över natten, tänkte Lillklas och gick och bultade på.

Bondhustrun låste upp; men då hon hörde vad han ville, sade hon, att han skulle gå sin väg: hennes man vore inte hemma, och hon toge icke emot någon främmande.

— Nåja, så får jag väl ligga utanför då, sade Lillklas, och bondhustrun stängde dörren efter honom.

Strax invid stod en stor höstack, och mellan denna och huset var uppfört ett litet lider med platt halmtak.

— Där uppe kan jag ligga, sade Lillklas, då han fick se taket. Det där är ju en präktig säng; storken flyger väl inte ned och biter mig i benen heller. Ty det stod en levande stork uppe på taket, där han hade sitt bo.

Nu klättrade Lillklas upp på lidret, där han låg och vände sig för att ligga riktigt bra. Luckorna för fönstren slöto icke till upptill, och sålunda kunde han se ända in i rummet.

Där var dukat ett stort bord med vin och stek och en så rar fisk; bondhustrun och klockaren sutto till bords alldeles ensamma, och hon slog uti åt honom, och han tog duktigt för sig av fisken, ty det var något som han tyckte om.

— Ack, den som ändå kunde få litet med! sade Lillklas och sträckte huvudet ända fram mot fönstret. Åh, vilken präktig kaka han kunde se därinne! Jo, det var kalas det!

Nu hörde han någon komma ridande på landsvägen fram mot gården; det var bondhustruns man, som kom hem.

Det var en så god människa, men han hade den underliga sjukdomen, att han aldrig kunde tåla att se klockare: kom en sådan för hans ögon, blev han alldeles ursinnig. Därför var det också, som klockaren hade gått in för att hälsa på hustrun, då han visste, att mannen icke var hemma, och den goda hustrun hade dukat upp för honom den bästa mat hon hade. Då de nu hörde mannen komma, blevo de så förskräckta, och hustrun bad klockaren krypa ned i en stor, tom kista, som stod borta i vrån; det gjorde han även, ty han visste ju, att den stackars mannen icke kunde tåla att se klockare. Hustrun gömde hastigt all den rara maten och vinet i sin bakugn; ty hade mannen fått se det, skulle han nog frågat, vad detta månde betyda.

— Hå, hå! suckade Lillklas uppe på taket, då han såg all maten försvinna.

— Är det någon där uppe? frågade bonden och tittade upp till Lillklas. Varför ligger du där? Kom hellre med in!

Nu berättade Lillklas, huru han hade gått vilse, och bad att få stanna kvar över natten.

— Ja gärna! sade bonden. Men nu skola vi först ha oss litet till livs.

Hustrun tog mycket vänligt mot dem båda två, dukade ett långt bord och gav dem ett stort fat gröt. Bonden var hungrig och åt med god aptit; men Lillklas kunde icke låta bli att tänka på den rara steken, fisken och kakan, som han visste stå inne i ugnen.

Under bordet vid sina fötter hade han lagt säcken med hästhuden; ty vi veta ju, att han hade tagit den med sig hemifrån för att sälja den i staden. Gröten ville alls icke smaka

honom, och så trampade han på sin säck, och den torra huden i säcken knarrade helt högt.

— Tyst! sade Lillklas till sin säck, men trampade i detsamma åter på honom, och så knarrade den mycket högre än förut.

— Vad är det du har i din säck, frågade bonden.

— Åh, det är en trollkarl, sade Lillklas. Han säger, att vi inte skola äta gröt, ty han har trollat hela ugnen full med stek och fisk och kaka.

— Vad för något! sade bonden och öppnade hastigt ugnen, där han såg all den rara maten, som hustrun hade gömt men som han trodde att trollkarlen i säcken hade trollat dit åt dem. Hustrun vågade icke säga något utan satte genast maten på bordet, och så åto de både av fisken och steken och kakan. Lillklas trampade nu åter på sin säck, så att huden knarrade.

— Vad säger han nu? frågade bonden.

— Jo, han säger, svarade Lillklas, att han även trollat fram tre buteljer vin åt oss, och de stå också inne i ugnen.

Hustrun måste nu taga fram vinet, som hon hade gömt, och bonden drack och blev helt upprymd; en sådan trollkarl, som Lillklas hade i säcken, ville han bra gärna äga.

— Kan han trolla fram fan också? frågade bonden. Honom ville jag gärna se, ty nu är jag livad.

— Ja, sade Lillklas, min trollkarl kan allt vad jag önskar. Inte sant, du? frågade han och trampade på säcken, så att det knarrade. Kan du höra, att han säger ja? Men fan ser så stygg ut, det är inte värt att se på honom.

— Åh, jag är inte alls rädd; hur kan han väl se ut?

— Jo, han skall visa sig levande lik en klockare.

— Hu, sade bonden, det var styggt! Ni skall veta, att jag inte kan tåla att se klockare. Men det kan då göra detsamma; jag vet ju, att det är fan, och då finner jag mig väl bättre däri. Nu har jag mod, men han får inte komma mig för nära.

— Jag skall nu fråga min trollkarl, sade Lillklas, trampade på säcken och lutade örat till.

— Nå, vad säger han?

— Han säger, att ni kan gå och öppna kistan, som står i

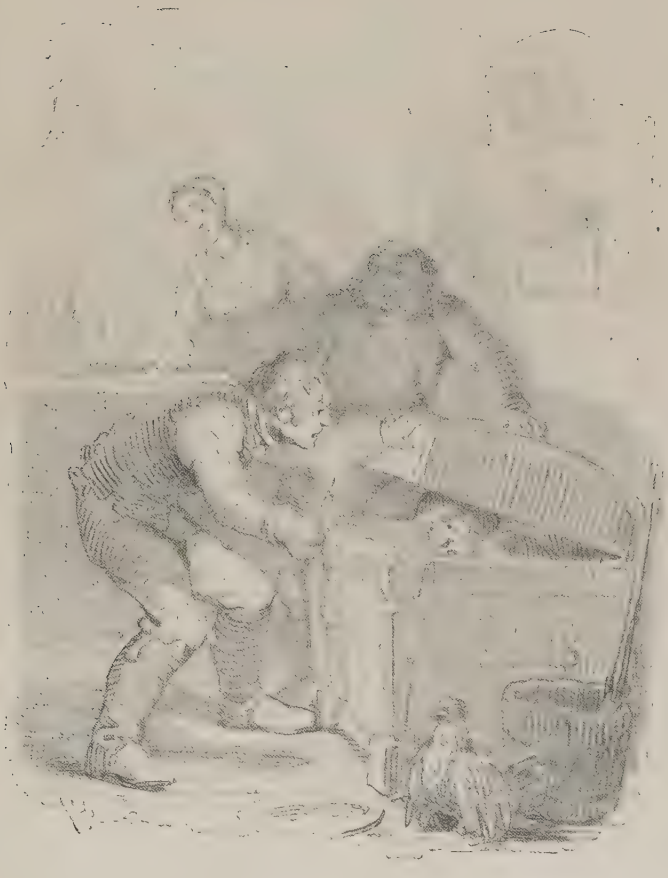

vrån, så skall ni få se fan, där han sitter och lurar; men ni måste hålla till locket, så att han inte slipper ut.

— Vill ni inte hjälpa mig att hålla till det? sade bonden och gick bort till kistan, där hustrun hade gömt den verklige klockaren, som satt och var så rädd.

Bonden lyfte litet på locket och tittade in under det. Hu! ropade han och sprang tillbaka. Jo, nu såg jag honom; han såg alldeles ut som vår klockare; nej det var förskräckligt!

Det måste det drickas på, och så drucko de ända till långt in på natten.

— Den där trollkarlen måste du sälja åt mig, sade bonden. Begär för honom allt vad du vill! Ja, jag ger dig genast en hel skäppa pengar.

— Nej, det kan jag inte, sade Lillklas; tänk bara så stor nytta jag kan ha av den här trollkarlen!

— Ack, jag skulle så fasligt gärna vilja ha honom! sade bonden och fortfor att bedja.

— Nåväl, sade då Lillklas slutligen, efter du varit så god och givit mig husrum i natt, så må det gå. Du skall få trollkarlen för en skäppa pengar; men jag vill ha skäppan rågad.

— Det skall du få, sade bonden; men kistan där borta måste du taga med dig; jag vill inte ha den en timme längre i huset, man kan inte veta, om han inte sitter där ännu.

Lillklas gav nu bonden sin säck med den torra huden uti och fick för den en hel skäppa pengar, och den rågad. Bonden gav honom därjämte en stor skottkärra att forsla pengarna och kistan på.

— Farväl! sade Lillklas, och så körde han bort med sina penningar och den stora kistan, i vilken klockaren ännu satt.

På andra sidan skogen var en stor, djup å; vattnet forsade så häftigt, att man knappast kunde simma mot strömmen. Man hade byggt en stor, ny bro över den; Lillklas höll mitt på den och sade helt högt, så att klockaren inne i kistan kunde höra det:

— Nej, vad skall jag väl med den här dumma kistan? Den är ju så tung, som den vore full med sten. Jag blir alldeles uttröttad av att skjuta den längre, jag skall därför kasta den i ån; om den sedan flyter hem till mig, så är det bra, och gör den det inte, så kan det också vara detsamma.

Nu fattade han kistan med ena handen och lyfte litet på den, som om han velat kasta den ned i vattnet.

— Nej, låt bli! ropade klockaren inne i kistan. Låt mig komma ut först!

— Hu, sade Lillklas och låtsade, som om han blivit rädd. Han sitter ännu där inne! Nu måste jag strax ha kistan i ån, så att han drunknar.

— Ack, nej, nej! ropade klockaren. Jag skall ge dig en hel skäppa pengar, om du låter bli.

— Ja, det var en annan sak, sade Lillklas och öppnade kistan.

Klockaren kröp strax ut och stötte den tomma kistan ut i vattnet och gick till sitt hem, där Lillklas fick en hel skäppa penningar; en hade han ju förut fått av bonden, och nu hade han hela sin skottkärra full med penningar.

— Se, den hästen fick jag då riktigt väl betald! sade han för sig själv, då han kom hem i sin egen stuga och stjälpte ut alla penningarna i en stor hög mitt på golvet. Det skall förarga Storklas, när han får veta, hur rik jag blivit genom min enda häst; men jag skall ändå inte säga honom det rent ut.

Nu skickade han en pojke bort till Storklas för att låna en skäppa.

— Vad skall han väl ha den till? tänkte Storklas och smorde tjära under bottnen, så att litet av det som mättes skulle fastna vid, och det gjorde det också; ty då han fick tillbaka skäppan, sutto tre nya silverslantar fast därvid.

— Vad vill det här säga? sade Storklas och sprang strax bort till Lillklas. Var har du fått alla de myckna pengarna ifrån?

— Åh, det är för min hästhud, jag sålde den i går kväll.

— Det var, min själ, bra betalt! sade Storklas, skyndade hem, tog en yxa och slog alla sina fyra hästar för pannan, drog hudarna av dem och åkte med dem in till staden.

— Hudar, hudar! Vem vill köpa hudar? ropade han på gatorna.

Alla skomakare och garvare kommo springande och frågade, vad han ville ha för dem.

— En skäppa pengar för var! sade Storklas.

— Är du galen? sade de allesammans. Tror du, att vi ha pengar skäpptals?

— Hudar, hudar! Vem vill köpa hudar? ropade han åter; men alla, som frågade, vad hudarna kostade, svarade han: En skäppa pengar!

— Han vill göra narr av oss! sade de allesammans, och så togo skomakarna sina spannremmar och garvarna sina förskinn och började att prygla upp Storklas.

— Hudar, hudar! ropade de hånande till honom. Ja, vi skola garva dig huden röd, vi! Ut ur staden med honom! ropade de, och Storklas måste skynda sig allt vad han kunde. Så mycket stryk hade han aldrig fått.

— Nå ja, sade han, då han kom hem, det skall Lillklas få betalt för, det skall jag slå ihjäl honom för!

Men hemma hos Lillklas var gamla mormor död; hon hade visserligen varit bra stygg och elak emot honom, men han var likväl mycket bedrövad och tog den döda gumman och lade henne i sin varma säng för att se, om hon icke kunde kvickna vid igen. Hon skulle ligga där hela natten, själv skulle han sitta borta i vrån och sova på en stol, det hade han gjort förr.

Som han nu satt där om natten, öppnades dörren, och Storklas steg in med sin yxa. Han visste ganska väl, var Lillklas' säng stod, gick rakt fram till den och slog den döda mormodern för pannan, i tanke att det var Lillklas.

— Så där ja, sade han, nu skall du inte narra mig mera. Och så gick han hem igen.

— Han är allt en dålig, elak människa, sade Lillklas. Nu ville han slå ihjäl mig; det var då väl för gamla morsgumman, att hon redan var död, annars hade han tagit livet av henne.

Nu klädde han söndagskläderna på gamla mormor, lånade av sin granne en häst, spände honom för vagnen och satte gamla mormor upp i baksätet så, att hon icke kunde falla ur, då han körde på, och så rullade de framåt genom skogen. Då solen gick upp, voro de utanför en stor krog; där höll Lillklas och gick in för att få något till bästa.

Krögaren hade så mycket, mycket pengar, han var även

en mycket god människa men häftig, som om han haft krut i kroppen på sig.

— God morgon! sade han till Lillklas. Du har tidigt fått på dig helgdagskläderna i dag.

— Ja, sade Lillklas, jag skall till staden med min gamla mormor; hon sitter där ute i vagnen, jag kan inte få henne att stiga in. Skulle ni inte vilja bära ut ett glas mjöd till henne? Men ni måste tala bra högt, ty hon hör litet illa.

— Jo, det skall jag visst, sade krögaren och slog uti ett stort glas mjöd, som han bar ut till den döda mormodern, som satt upprest i vagnen.

— Här är ett glas mjöd från hennes son, sade krögaren; men den döda gumman sade icke ett ord utan satt alldeles stilla.

— Hör ni inte? ropade krögaren så högt han möjligen kunde. Här är ett glas mjöd från hennes son.

Ännu en gång ropade han detsamma och så ännu en gång; men då hon alls icke rörde sig ur stället, blev han ond och kastade glaset mitt i ansiktet på henne, så att mjödet rann utefter hennes näsa och hon föll baklänges i vagnen; ty hon var bara satt i upprätt ställning men icke fastbunden.

— Kors då! ropade Lillklas, sprang ut och grep krögaren i kragen. Du har slagit ihjäl mormor min. Se bara! Det är ett stort hål i pannan på henne.

— Ack, vilken olycka! ropade krögaren och slog ihop händerna. Alltsammans kommer av min häftighet. Käre, lille Klas, jag skall ge dig en hel skäppa pengar och låta begrava din mormor, som om hon vore min egen, men tig bara, ty annars hugga de huvudet av mig, och det är så ruskigt.

Så fick Lillklas en hel skäppa penningar, och krögaren begrov den gamla mormodern, som om det varit hans egen.

Då nu Lillklas kom hem igen med de myckna penningarna, skickade han genast sin drängpojke över till Storklas för att bedja att få låna en skäppa att mäta med.

— Vad vill det här säga? sade Storklas. Har jag inte slagit ihjäl honom? Det måste jag själv se efter. Och så gick han med skäppan över till Lillklas.

— Men var har du fått alla de här pengarna ifrån?

frågade han och spärrade riktigt upp ögonen, då han fick se alla dem, som kommit till.

— Det var mormor min och inte mig du slog ihjäl, sade Lillklas; henne har jag nu sålt och fått en skäppa pengar för.

— Det var minsann bra betalt, sade Storklas och skyndade sig hem, tog en yxa och slog genast ihjäl sin gamla mormor, lade henne på vagnen, körde henne in till staden, till apotekaren, och frågade honom, om han ville köpa en död människa.

— Vem är hon och var har ni fått henne ifrån? frågade apotekaren.

— Det är min mormor, sade Storklas. Jag har slagit ihjäl henne för att få en skäppa pengar.

— Åh, Gud bevare oss! sade apotekaren. Så ni pratar bredvid munnen! Säg inte så där, ty då kan ni mista huvudet. Och nu sade han honom riktigt, vilken förfärlig synd han hade begått och vilken dålig människa han var och att han borde straffas. Storklas blev då så förskräckt, att han sprang från apoteket rakt ut i vagnen, piskade på hästarna och for hem; men apotekaren och alla människor trodde, att han var tokig, och läto honom därför fara vart han ville.

— Det skall du få betalt för! sade Storklas, då han var ute på landsvägen. Ja, det skall du få betalt för, min käre Lillklas! Och nu tog han, så snart han kom hem, den största säck han kunde få tag uti, gick därpå över till Lillklas och sade: Nu har du narrat mig igen. Först slog jag ihjäl mina hästar och så min gamla mormor. Alltsammans är din skull; men nu skall du aldrig narra mig mera. Och så tog han Lillklas om livet och stoppade honom i säcken, tog honom på ryggen och ropade till honom: Nu går jag ut och dränker dig.

Det var en lång väg att gå, innan han kom till ån, och Lillklas var icke så lätt att bära. Vägen gick tätt förbi kyrkan, orgeln spelade, och folket sjöng så vackert där inne; så satte Storklas sin säck med Lillklas uti bredvid kyrkdörren och tänkte, att det kunde vara så gott att gå in och höra en psalm först, innan han ginge vidare. Lillklas kunde ju ändå inte komma ut, och allt folket var i kyrkan; så gick han dit in.

— Hå hå! Hå hå! suckade Lillklas inne i säcken; han vände och vände sig, men det var honom omöjligt att få upp bandet. I detsamma kom en gammal oxdrivare med kritvitt hår och en stor stav i handen. Han drev en hel drift oxar och kor framför sig; de sprungo på säcken, som Lillklas satt uti, så att den välte omkull.

— Hå hå! suckade Lillklas. Jag är så ung och skall redan till himmelriket.

— Och jag stackare, sade oxdrivaren, är så gammal och kan ändå inte komma dit ännu.

— Öppna säcken, ropade Lillklas, och kryp in i mitt ställe, så kommer du genast till himmelriket.

— Ja, det vill jag hjärtans gärna, sade oxdrivaren och öppnade för Lillklas, som genast sprang ur.

— Vill du nu se efter kreaturen? sade den gamle mannen och kröp in i säcken; Lillklas knöt ihop den och gick så sin väg med alla oxarna och korna.

Kort därefter kom Storklas ut ur kyrkan; han tog nu sin säck på ryggen igen men tyckte visserligen, att den blivit bra lätt, ty den gamle oxdrivaren var icke mer än hälften så tung som Lillklas. Vad han blivit lätt att bära! tänkte han; men det kommer sig väl av att jag hört en psalm. Och så gick han bort till ån, som var djup och stor, kastade säcken med den gamle oxdrivaren ned i vattnet och ropade efter honom, ty han trodde ju, att det var Lillklas: Se så, nu skall du inte narra mig mera!

Så gick han hemåt; men då han kom dit, där vägarna korsade varandra, mötte han Lillklas, som drev alla sina kreatur framför sig.

— Vad vill det här säga? sade Storklas. Har jag inte dränkt dig?

— Jo, sade Lillklas; du kastade mig ju för bara en halv timme sedan i ån.

— Men var har du då fått alla de här vackra kreaturen ifrån? frågade Storklas.

— Det är sjöboskap, sade Lillklas. Jag skall berätta hela historien för dig, och tack skall du även ha för att du dränkte mig; nu har jag det bra, är riktigt rik, må du tro! — Jag var så rädd, då jag låg inne i säcken, och vinden pep mig om

öronen, då du kastade mig från bron ned i det kalla vattnet. Jag sjönk genast till bottnen men stötte mig inte, ty där nere växer det finaste mjuka gräs. Detta föll jag på, och säcken öppnades genast, och en den vackraste jungfru, i kritvita kläder och med en grön krans omkring det våta håret, tog mig i handen och sade: Är det du, Lillklas? Här har du till en början litet boskap. En mil längre fram på vägen står ytterligare en hel drift, som jag vill förära dig. — Nu såg jag, att ån var en stor landsväg för havsfolket. Nere på bottnen gingo och körde de ända ifrån havet och långt in i landet, ända dit där ån slutar. Där var så vackert med blommor och det friskaste gräs, och fiskarna, som summo i vattnet, kilade omkring öronen på mig, alldeles som fåglarna här uppe i luften. Och så mycket fint folk där var, och så många kreatur som gingo där i dikena och på dikesvallarna!

— Men varför gick du då strax hit upp till oss igen? frågade Storklas. Det hade inte jag gjort, då det är så vackert där nere.

— Jo, sade Lillklas, det var just knipslugt gjort av mig. Du hör ju, att jag säger, att havsjungfrun sade, att en mil längre fram på vägen — och med vägen menar hon ju ån, ty någon annanstans kan hon inte komma — står ännu en hel boskapsdrift för min räkning; men jag vet, hur ån går i bukter, än hit och än dit, det är ju en riktig krokväg; nej, då gör man vägen kortare, om man, när man kan, går hit upp på land och tvärs över till ån igen; på sådant sätt spar jag ju in nära en halv mil och hinner förr till min sjöboskap.

— Ack, vad du är för en lycklig människa! sade Storklas. Tror du, att jag också får sjöboskap, om jag kommer ned på åbottnen?

— Ja, det skulle jag tro, sade Lillklas. Men jag orkar inte bära dig i säcken bort till ån, du är mig för tung; men vill du själv gå dit och så krypa ned i säcken, så skall jag med största nöje kasta ned dig.

— Tack skall du ha! sade Storklas. Men om jag inte får sjöboskap, då jag kommer ned, så piskar jag upp dig, det kan du lita på.

— Åh nej, var då inte så stygg!

Och så gingo de till ån. Då boskapen, som var törstig,

såg vattnet, sprang den allt vad den kunde för att komma ned och dricka.

— Se bara, hur bråttom de ha! sade Lillklas. De längta att komma ned på bottnen igen.

— Ja, men hjälp nu först mig, sade Storklas, ty annars får du stryk! Och så kröp han ned i den stora säcken, som hade legat tvärs över ryggen på en av oxarna. Lägg en sten uti, ty annars är jag rädd, att jag inte sjunker! sade Storklas.

— Åh, det går nog, sade Lillklas men lade ändå en stor sten i säcken, knöt hårt ihop bandet och stötte så till den. Plums! Där låg Storklas ute i ån och sjönk genast till bottnen.

— Jag är rädd, att han inte får rätt på boskapen, sade Lillklas och drev så hem med vad han hade.

PRINSESSAN PÅ ÄRTEN.

Det var en gång en prins, och han ville ha sig en prinsessa, men det skulle vara en *riktig* prinsessa. Så reste han hela världen omkring för att finna en sådan; men överallt var det något i vägen. Prinsessor fanns det gott om, men om det var *riktiga* prinsessor, kunde han ej rätt komma under fund med; alltid var det något, som icke var så riktigt. Så kom han nu hem igen och var så bedrövad, ty han ville så gärna ha en verklig prinsessa.

En afton blev det ett förskräckligt väder; det blixtrade och dundrade, regnet hällde ned, det var riktigt ohyggligt. Då knackade det på stadens port, och den gamle kungen gick att öppna.

Det var en prinsessa, som stod utanför. Men, herre min Gud, så hon såg ut av regnet och det svåra vädret! Vattnet strömmade av hennes hår och hennes kläder och rann in vid tån på skon och ut vid hälen, och så sade hon, att hon var en verklig prinsessa.

Ja, det skola vi nog få veta, tänkte den gamla drottningen; men hon sade ingenting utan gick in i sängkammaren, tog upp alla sängkläderna och lade en ärt på sängbottnen;

därefter tog hon tjugu madrasser, lade dem ovanpå ärten, och så ytterligare tjugu ejderdunsbolster ovanpå madrasserna.

Där skulle nu prinsessan ligga om natten.

Om morgonen frågade de henne, huru hon hade sovit.

— Åh, förskräckligt illa! sade prinsessan. Jag har nästan icke fått en blund i mina ögon på hela natten. Gud vet vad som var i sängen! Jag har legat på någonting hårt, så att jag är alldeles brun och blå över hela min kropp. Det är alldeles förskräckligt!

Nu kunde de se, att det var en riktig prinsessa, eftersom hon genom de tjugu madrasserna och de tjugu ejderdunsbolstren hade känt ärten. Så ömskinnad kunde ingen annan än en verklig prinsessa vara.

Prinsen tog henne nu till hustru, ty nu visste han, att han hade en riktig prinsessa, och ärten kom på museum, där den ännu finnes att bese, om ingen tagit bort den.

Se, det var en riktig historia!

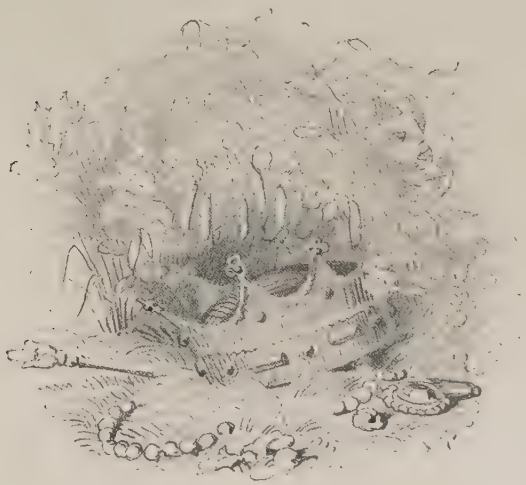

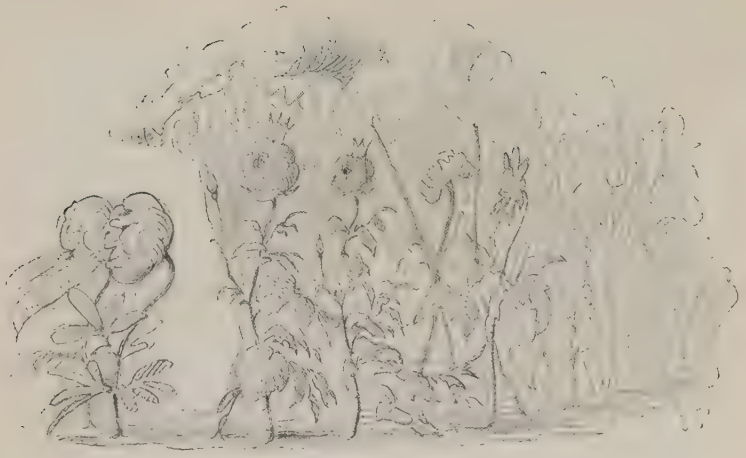

LILLA IDAS BLOMMOR.

— Mina stackars blommor äro alldeles döda, sade lilla Ida. De voro så vackra i går kväll, och nu hänga alla bladen vissna. Varför göra de det? frågade hon studenten, som satt i soffan; ty honom höll hon så mycket av; han kunde de allra vackraste historier och klippte sådana roliga bilder: hjärtan med små dansande gummor uti, blommor och stora slott, där dörrarna kunde öppnas; det var en glad student!

— Varför se blommorna så dåliga ut i dag? frågade hon åter och visade honom en hel bukett, som var alldeles vissen.

— Jo, vet du vad som fattas dem? sade studenten. Blommorna ha varit på bal i natt, och därför hänga de huvudet så där.

— Men blommorna kunna ju inte dansa! sade lilla Ida.

— Jo, sade studenten, då det blir mörkt och vi andra sova, hoppa de muntert omkring; nästan var eviga natt ha de bal.

— Kunna inga barn komma med på den balen?

— Jo, svarade studenten, små, små gåsörter och liljekonvaljer.

— Var dansa de vackraste blommorna? frågade lilla Ida.

— Har du inte ofta varit ute vid det stora slottet, där kungen bor om sommarn, där den vackra trädgården med de

myckna blommorna är? Du har ju sett svanorna, som simma fram till dig, när du vill giva dem brödsmulor. Där ute är det nog bal, må du tro.

— Jag var där ute i trädgården i går tillsammans med mamma, sade Ida; men alla bladen hade fallit av träden, och det fanns alls inga blommor mer. Vart ha de tagit vägen? I somras såg jag så många.

— De äro inne i slottet, sade studenten. Du skall veta, att så snart kungen och allt hovfolket flytta in till staden, springa blommorna genast från trädgården upp i slottet och roa sig. Det skulle du se! De två allra vackraste törnrosorna sätta sig på tronen, och så äro de kung och drottning. Alla de röda tuppkammarna ställa upp sig vid sidan och stå och buga sig; de äro kammarjunkare. Så komma alla de täckaste blommorna, och då blir det stor bal; de blå violerna föreställa små sjökadetter, de dansa med hyacinter och krokusar, vilka de kalla fröknar. Tulpanerna och de stora gula liljorna äro gamla fruar, de se till, att det dansas ordentligt och att det går städat till.

— Men, frågade lilla Ida, är det ingen, som gör blommorna något, för det de dansa i kungens slott?

— Det är ingen, som riktigt vet av det, sade studenten. Ibland kommer väl om natten den gamle slottsfogden, som skall se efter allting där ute; han har en stor nyckelknippa med sig, men så snart blommorna höra nycklarna skramla, bli de alldeles tysta och stilla, gömma sig bakom de långa gardinerna och sticka fram huvudet. Jag känner på lukten, att det är några blommor här inne, säger den gamle slottsfogden, men han kan inte se dem.

— Ack, så roligt! sade lilla Ida och klappade händerna. Men skulle inte jag heller kunna se blommorna?

— Jo, sade studenten; kom bara ihåg, när du kommer dit ut igen, att titta in genom fönstret, så ser du dem nog. Det gjorde jag i dag; en lång, gul påsklilja låg på soffan och sträckte sig; hon inbillade sig vara en hovdam.

— Kunna blommorna i botaniska trädgården också komma dit ut? Kunna de komma den långa vägen?

— Jo, det må du tro! sade studenten; ty när de vilja, kunna de flyga. Har du inte sett de vackra fjärilarna, de

röda, gula och vita? De se nästan ut som blommor, och det ha de även varit; de hoppade från stjälken högt upp i luften och flaxade med bladen, som om dessa varit små vingar, och så flögo de; och när de uppförde sig väl, fingo de lov att flyga omkring även om dagen och behövde inte flyga hem igen och sitta stilla på stjälken, och så blevo bladen till slut riktiga vingar. Det har du ju själv sett. Men nog kan det också hända, att blommorna i botaniska trädgården aldrig varit ute på kungens slott eller veta, att det är så muntert där om natten. Därför skall jag nu säga dig något, så skall han bli så förvånad, den där professorn i botaniken, som bor där bredvid, du känner ju honom? När du kommer in i hans trädgård, skall du berätta för en av blommorna, att det är stor bal ute på slottet, så talar hon om det för alla de andra, och så flyga de bort. Kommer då professorn ut i trädgården, så finns där inte en enda blomma, och han kan rakt inte förstå, vart de tagit vägen.

— Men hur kan blomman tala om det för de andra? Blommorna kunna ju inte tala!

— Nej, det kunna de visserligen inte, svarade studenten; men i stället göra de miner och åtbörder. Har du inte sett, att när det blåser litet, så nicka blommorna och röra alla de gröna bladen? Det är lika tydligt, som om de talade.

— Kan då professorn förstå deras åtbörder? frågade Ida.

— Jo, det kan du lita på! Han kom en morgon ned i sin trädgård och fick se en stor brännässla stå och göra åtbörder med bladen åt en vacker röd nejlika; hon sade: Du är så vacker, och jag tycker riktigt om dig. Men sådant kan professorn rakt inte tåla och slog genast brännässlan på bladen, ty de äro hennes fingrar; men därvid brände han sig, och från den stunden törs han aldrig röra vid en brännässla.

— Ack, så roligt! sade lilla Ida och skrattade.

— Hur kan man inbilla barnet någonting sådant? sade det tråkiga kanslirådet, som hade kommit på besök och satt i soffan; han kunde alls icke tåla studenten och gnatade alltid, då han såg honom klippa de löjliga och roliga bilderna: än en karl, som hängde i en galge och höll ett hjärta i handen, emedan han var en hjärtetjuv, än en gammal häxa, som red på en kvast och hade sin man på näsan. Detta kunde kansli-

rådet icke tåla, och då sade han, liksom nu: Huru kan man inbilla barnet någonting sådant? Det är den där dumma fantasien!

Men lilla Ida tyckte ändå, att det, som studenten berättade henne om hennes blommor, var så roligt, och hon tänkte så mycket därpå. Blommorna hängde huvudet, därför att de voro trötta av att dansa hela natten; de voro bestämt sjuka. Så gick hon med dem bort till alla sina andra leksaker, som stodo på ett litet vackert bord, och hela lådan var full av grannlåter. I docksängen låg hennes docka, Sofi, och sov; men lilla Ida sade till henne: Du får verkligen lov att stiga upp, Sofi, och hålla till godo med att ligga i lådan i natt; de stackars blommorna äro sjuka, och därför måste de ligga i din säng; då bli de kanske friska igen. Och så tog hon upp dockan; men denna såg så tvär ut och sade icke ett enda ord, ty hon var ond, därför att hon ej fick behålla sin säng.

Nu lade Ida blommorna i docksängen, drog det lilla täcket upp över dem och sade, att nu skulle de ligga beskedligt stilla, så skulle hon koka te åt dem, så att de kunde bli friska och stiga upp på morgonen, och så drog hon väl igen gardinerna omkring den lilla sängen, för att solen icke skulle skina dem i ögonen.

Under hela aftonen kunde hon icke låta bli att tänka på vad studenten hade berättat henne, och då hon nu själv skulle i säng, måste hon först bort bakom gardinerna, som hängde för fönstren, där hennes mors vackra blommor stodo, både hyacinter och tulpaner, och så viskade hon helt sakta: Jag vet nog, att ni ska på bal i natt. Men blommorna låtsade, som om de ingenting förstode, och rörde icke ett blad; men lilla Ida visste nog vad hon visste.

Då hon hade kommit i säng, låg hon länge och tänkte på hur vackert det måste vara att se de täcka blommorna dansa där ute på kungens slott. — Månne mina blommor verkligen ha varit med? — Men så somnade hon. Fram på natten vaknade hon åter; hon hade drömt om blommorna och studenten, som kanslirådet grälade på och sade bara inbilla henne ett och annat. Det var alldeles tyst i sängkammaren, där Ida låg; nattlampan brann borta på bordet, och hennes pappa och mamma sovo.

— Månne mina blommor nu ligga i Sofis säng? sade hon för sig själv. Ack, vad jag gärna skulle vilja veta det!

Hon reste litet på sig och såg bort mot dörren, som stod halvt på glänt; där innanför lågo blommorna och alla hennes leksaker. Hon lyssnade, och då var det, som om hon hörde, att det spelades piano inne i rummet, men mycket sakta och så vackert, att hon aldrig förr hört maken.

— Nu dansa visst alla blommorna där inne, sade hon. Ack, vad jag ändå gärna ville se det! Men hon vågade icke stiga upp, ty då skulle hon väcka sin pappa och mamma. Om de bara ville komma hit in ändå! sade hon. Men blommorna kommo icke, och musiken fortfor att spela så vackert. Då kunde hon alls icke hålla sig längre, ty det var alltför vackert; hon kröp ur sin lilla säng och gick mycket tyst bort till dörren och tittade in i rummet. Åh, vad det var roligt, det hon nu fick se!

Det var alls ingen nattlampa där inne men likväl alldeles ljust; månen lyste genom fönstret mitt in på golvet, det var nästan som om det varit dag Alla hyacinterna och tulpanerna stodo i två långa rader på golvet; det fanns inga flera kvar i fönstret, där stodo bara tomma krukor; nere på golvet dansade alla blommorna så vackert runt omkring varandra, gjorde ordentlig »chaine» och höllo varandra i de långa gröna bladen, när de svängde om. Men borta vid pianot satt en stor gul lilja, som lilla Ida bestämt hade sett under sommarn, ty hon kom väl i håg, att studenten hade sagt: Åh, vad hon liknar fröken Lina! och då skrattade de allesammans åt honom; men nu tyckte verkligen även Ida själv, att den långa gula blomman liknade fröken, och hon betedde sig också på samma sätt, då hon spelade; än lade hon sitt avlånga, gula ansikte på ena sidan, än på den andra och nickade takten till den vackra musiken. Ingen enda märkte lilla Ida. Nu såg hon en stor blå krokus hoppa upp mitt på bordet, där leksakerna stodo, gå rakt fram till docksängen och draga undan gardinerna; där lågo de sjuka blommorna, men de reste sig genast upp och nickade ned till de andra, att de också ville dansa med. Den gamle rökgubben, på vilken underläppen var avbruten, steg upp och bockade sig för de vackra blommorna;

de sågo alls icke sjuka ut, de hoppade ned bland de andra och voro så glada.

Det lät, som om någonting hade fallit ned från bordet; Ida såg dit bort: det var fastlagsriset, som hoppade ned, det tyckte sig även höra till blommorna. Det var också mycket vackert, och ovantill satt en liten vaxdocka, som hade just en sådan bred hatt på huvudet, som den kanslirådet gick med; fastlagsriset hoppade på sina tre röda träben mitt in bland blommorna och stampade mycket hårt, ty det dansade masurka, och den dansen kunde de andra blommorna icke, emedan de voro så lätta och icke kunde stampa.

Vaxdockan på fastlagsriset blev med ens stor och lång, snurrade omkring ovanom pappersblommorna och ropade helt högt: »Hur kan man inbilla barnet någonting sådant! Det är den där dumma fantasien!» Och så liknade vaxdockan alldeles precis kanslirådet med den breda hatten och såg lika gul och butter ut; men pappersblommorna slogo honom kring de smala benen, och så kröp han ihop igen och blev en helt liten vaxdocka. Det var så lustigt att skåda, lilla Ida kunde icke låta bli att skratta. Fastlagsriset fortfor att dansa, och kanslirådet måste dansa med; det hjälpte icke antingen han gjorde sig stor och lång eller förblev den lilla, gula vaxdockan med den stora svarta hatten. Då bådo de andra blommorna för honom, i synnerhet de, som hade legat i docksängen, och så lät fastlagsriset bli. I detsamma bultade det mycket hårt inne i lådan, där Idas docka, Sofi, låg jämte så många andra leksaker. Rökgubben skyndade sig fram till bordskanten, lade sig rak lång på magen och drog ut lådan en liten smula. Där reste sig nu Sofi och såg sig helt förvånad omkring.

— Här är visst bal, sade hon. Varför har ingen sagt mig det?

— Vill du dansa med mig? sade rökgubben.

— Jo, du vore just en vacker en att dansa med! sade hon och vände honom ryggen. Så satte hon sig på lådan och tänkte, att nog någon av blommorna skulle komma och bjuda upp henne, men det kom ingen; så hostade hon, hm, hm, hm! men ändå kom ingen enda. Rökgubben dansade nu alldeles ensam, och det var icke så dåligt.

Då nu ingen av blommorna tycktes se Sofi, släppte hon

sig från lådan rakt ned på golvet, så att det gjorde stort buller. Alla blommorna kommo också springande runt omkring henne och frågade, om hon icke hade slagit sig; och de voro alla så artiga emot henne, i synnerhet de blommor, som hade legat i hennes säng; men hon hade icke slagit sig det allra minsta, och alla Idas blommor tackade för den rara sängen och tyckte så mycket om henne, togo henne med sig mitt fram på golvet, där månen lyste, och dansade med henne, och alla de andra blommorna dansade i ring omkring dem; nu var Sofi nöjd, och hon sade, att de gärna kunde få behålla hennes säng, hon hade alls ingenting emot att ligga i lådan. Men blommorna svarade:

— Mycken, mycken tack skall du ha, men vi kunna inte leva så länge; i morgon äro vi alldeles döda; men säg till lilla Ida, att hon skall begrava oss ute i trädgården, där kanariefågeln ligger, så växa vi upp igen till sommarn och bli mycket vackrare.

— Nej, ni får inte dö! sade Sofi, och så kysste hon blommorna. I detsamma gick salsdörren upp, och en hel hop vackra blommor kommo indansande. Ida kunde alls icke begripa, varifrån de hade kommit: det var bestämt alla blommorna där ute från kungens slott. Allra främst gingo två vackra törnrosor, och de hade små guldkronor på huvudet, det var en kung och en drottning, så kommo de sötaste lövkojor och nejlikor, och de hälsade åt alla sidor. De hade musik med sig: stora vallmor och pioner blåste i ärtskidor, så att de voro alldeles röda i synen. Blåklockorna och de små vita snödropparna klingade, som om de haft bjällror på sig. Det var en lustig musik. Sedan kommo så många andra blommor, och de dansade allesammans, de blå violerna och de röda tusenskönorna, gåsörterna och liljekonvaljerna. Och alla blommorna kysste varandra, det var för näpet att skåda!

Slutligen togo blommorna god natt av varandra; nu smög sig även lilla Ida tillbaka i sin säng, där hon drömde om allt, vad hon hade sett.

Då hon den följande morgonen kom upp, gick hon genast bort till det lilla bordet för att se, om blommorna ännu voro där; hon drog ifrån gardinen för den lilla sängen: ja, de lågo där allesammans, men de voro alldeles vissna, mycket

mera än i går. Sofi låg i lådan, där hon hade lagt henne, hon såg helt sömnig ut.

— Kan du komma ihåg, vad du skulle säga mig? sade lilla Ida; men Sofi såg helt dum ut och sade icke ett enda ord.

— Du är alls inte snäll, sade Ida, och ändå dansade de allesammans med dig. Därpå tog hon en liten pappersask, på vilken små täcka fåglar voro ritade; den öppnade hon och lade de döda blommorna i den. Det här skall bli en vacker likkista åt er, sade hon, och när sedan de norska kusinerna komma hit, så skola de vara med om att begrava er ute i trädgården, så att ni till sommarn kunna växa upp och bli ännu mycket vackrare.

De norska kusinerna voro två raska gossar, de hette Jonas och Adolf; deras far hade givit dem två nya pilbågar, och dessa hade de med sig för att visa Ida. Hon berättade dem om de stackars blommorna, som voro döda, och så fingo de lov att begrava dem. Båda gossarna gingo förut med pilbågarna på axeln och lilla Ida bakefter med de döda blommorna i den lilla vackra asken. Ute i trädgården grävdes en liten grav. Ida kysste först blommorna, satte dem därefter tillika med asken ned i jorden, och Adolf och Jonas sköto med pilbågarna över graven, ty de hade inga gevär eller kanoner.

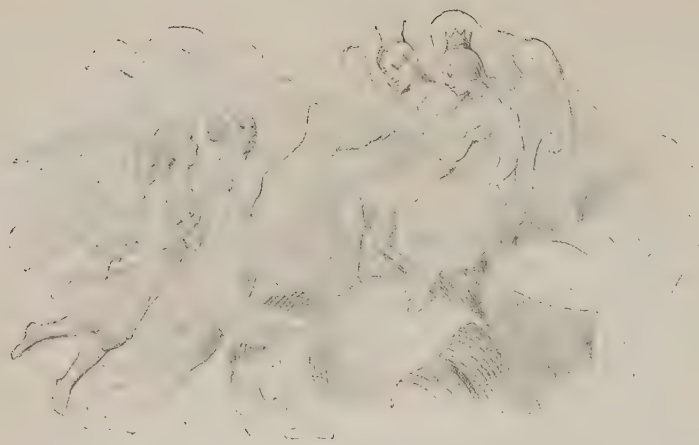

TUMMELISA.

Det var en gång en hustru, som så gärna ville ha sig ett litet barn, men hon visste alls icke, varifrån hon skulle få ett; så gick hon till en gammal häxa och sade till henne:

— Jag skulle så innerligt gärna vilja ha ett litet barn; vill du inte säga mig, varifrån jag skall få ett?

— Jo, det skall nog gå för sig, sade häxan. Där har du ett bjuggkorn, det är alls inte av det slag, som växer på bondens åker eller som hönsen få att äta; lägg det i en blomkruka, så skall du få se någonting.

— Tack skall du ha! sade hustrun och gav häxan en tjugufemöring, gick därpå hem och satte bjuggkornet, och strax uppväxte en stor, vacker blomma; den såg alldeles ut som en tulpan, men bladen slöto sig tätt tillhopa, som om den ännu stått i knopp.

— Det var en fager blomma! sade hustrun och kysste den på de vackra röda och gula bladen; men just som hon kysste den, gav blomman till en stark knall och öppnade sig. Det var en verklig tulpan, det kunde man se; men mitt inne i blomman, på den gröna stolen, satt en liten, liten flicka, så fin och täck; hon var icke mer än en tum lång, och därför kallades hon Tummelisa.

Ett grant lackerat valnötsskal fick hon till vagga, blå violblad voro hennes madrasser och ett rosenblad hennes täcke. Där sov hon om natten, men om dagen lekte hon på bordet, där hustrun hade satt en tallrik, omkring vilken hon hade lagt en hel krans med blommor, som stucko sina stjälkar ned i vattnet. Här flöt ett stort tulpanblad, och på detta fick Tummelisa sitta och segla från den ena sidan av tallriken till den andra; hon hade två vita tagelstrån att ro med. Det såg för näpet ut. Hon kunde även sjunga, åh, så fint och täckt, att man aldrig här hade hört något dylikt!

En natt, då hon låg i sin vackra säng, kom en otäck padda inhoppande genom fönstret; det var en ruta sönder. Paddan var så ful, stor och våt; hon hoppade rätt ned på bordet, där Tummelisa låg och sov under det röda rosenbladet.

— Det vore en vacker hustru åt min son! sade paddan, och så tog hon valnötsskalet, där Tummelisa låg och sov, och hoppade bort med henne genom rutan ned i trädgården.

Där rann en stor, bred å; men invid stranden var det sumpigt och gyttjigt; här bodde paddan med sin son. Hu! även han var stygg och ful och liknade fullkomligt sin mor. Koax, koax, brecke-ke-kex! var allt, vad han kunde säga, då han fick se den täcka lilla flickan i valnötsskalet.

— Prata inte så högt, ty då vaknar hon! sade den gamla paddan. Hon skulle ännu kunna springa ifrån oss, ty hon är lätt som ett svandun. Vi skola sätta henne ute i ån på ett av de breda näckrosbladen; det blir för henne, som är så liten och lätt, alldeles som en ö; där kan hon inte springa bort, medan vi göra i ordning helgdagsrummet nere under gyttjan, där I skolen bygga och bo.

Ute i ån växte så många näckrosor med sina breda, gröna blad, vilka se ut, som om de flöte på vattnet; det blad, som var längst ute, var även det allra största; dit ut sam den gamla paddan och satte där valnötsskalet med Tummelisa.

Den lilla stackaren vaknade helt tidigt på morgonen och då hon såg, var hon var, började hon gråta så bittert, ty det var vatten på alla sidor om det stora, gröna bladet; hon kunde alls icke komma i land.

Den gamla paddan satt nere i gyttjan och fiffade upp sitt rum med säv och gula näckrosknoppar — där skulle bli rik-

tigt fint åt den nya sonhustrun — och sam därefter med den fule sonen ut till bladet, där Tummelisa stod; de ville hämta hennes vackra säng, den skulle sättas upp i brudkammaren, innan hon själv kom dit. Den gamla paddan neg så djupt i vattnet för henne och sade:

— Här skall du få se min son; han skall bli din man, och I skolen bo så trevligt nere i gyttjan.

— Koax, koax, brecke-ke-kex! var allt, vad sonen kunde säga.

Så togo de den prydliga lilla sängen och summo bort med den; men Tummelisa satt alldeles ensam på det gröna bladet och grät, ty hon ville icke bo hos den otäcka paddan eller ha hennes fule son till man. De små fiskarna, som summo nere i vattnet, hade säkert sett paddan och hört, vad hon sade; därför stucko de upp huvudet, de ville ändå se den lilla flickan. Så snart de fingo se henne, funno de henne så täck, och det gjorde dem så ont, att hon skulle ned till den stygga paddan. Nej, det skulle då aldrig ske! De flockade sig nere i vattnet runt omkring den gröna stjälk, som höll bladet, varpå hon stod, gnagde av stjälken med tänderna, och så flöt bladet nedåt ån, bort med Tummelisa, långt bort dit paddan ej kunde komma.

Tummelisa seglade förbi så många ställen, och de små fåglarna sutto i buskarna, sågo henne och sjöngo: Vilken täck liten jungfru! Bladet sam allt längre och längre bort med henne; så'unda for Tummelisa utomlands.

En liten vacker, vit fjäril flög alltjämt runt omkring henne och satte sig slutligen ned på bladet, ty han tyckte så mycket om lilla Tummelisa, och hon var så nöjd och glad, ty nu kunde paddan icke nå henne, och det var så vackert, där hon seglade; solen sken på vattnet, det var som strålande guld. Så tog hon sitt skärp, band den ena ändan om fjäriln och fäste den andra vid bladet; det gled nu mycket fortare framåt, och hon med, ty hon stod ju på bladet.

I detsamma kom en stor ollonborre flygande; han fick se henne, och på ögonblicket slog han sin klo om hennes smärta liv och flög upp i trädet med henne; men det gröna bladet sam nedåt ån och fjäriln flög med, ty han var fastbunden vid bladet och kunde ej komma lös.

Gud, vad den stackars Tummelisa blev rädd, då ollonborren flög upp i trädet med henne! Men hon var likväl allra mest bedrövad över den vackra, vita fjäriln, som hon hade bundit vid bladet; ty om han ej kunde komma lös, måste han ju svälta ihjäl. Men detta frågade ollonborren icke efter. Han satte sig med henne på det största gröna bladet uppe i trädet, gav henne honung av blommorna att äta och sade, att hon var så täck, ehuru hon alls icke liknade en ollonborre. Sedan kommo alla de andra ollonborrarna, som bodde i trädet, och gjorde visit; de sågo på Tummelisa,

och ollonborrsfröknarna ryckte på spröten och sade: Hon har ju inte mer än två ben! Det ser för ömkligt ut! — Hon har inga spröt! sade de. — Hon är så smal om livet! Fy, hon ser ju alldeles ut som en människa! Vad hon är ful! sade alla de kvinnliga ollonborrarna, och ändå var Tummelisa så fager. Det tyckte också den ollonborre, som hade tagit henne; men då alla de andra sade, att hon var ful, trodde han det slutligen också och ville alls icke ha henne; hon kunde få gå, vart hon ville. De flögo nu ned från trädet med henne och satte henne på en gåsört; där grät hon, därför att hon var så ful, att ollonborrarna icke ville ha henne, och ändå var hon den fagraste man kunde tänka sig, så fin och skär som det vackraste törnrosblad.

Under hela sommaren levde den stackars Tummelisa alldeles ensam i den stora skogen. Hon flätade sig en säng av grässtrån och hängde den under ett stort kardborrblad, då kunde det icke regna på henne; hon petade honung ur blommorna och åt samt drack av daggen, som varje morgon låg på bladen. Sålunda gingo sommar och höst; men nu kom vintern, den kalla, långa vintern. Alla fåglarna, som hade sjungit så vackert för henne, flögo sin väg, träden och blommorna vissnade, det stora kardborrbladet, under vilket hon hade bott, rullade ihop sig och blev endast en gul, vissen stjälk, och hon frös så förfärligt, ty hennes kläder voro sönderrivna, och hon var själv så späd och liten, den stackars Tummelisa, hon skulle visst komma att frysa ihjäl. Det började att snöa, och varenda snöflinga, som föll på henne, var som när man kastar en hel skovel på oss, ty vi äro stora, och hon var endast en tum lång. Därpå svepte hon in sig i ett visset blad, men detta ville icke giva någon värme, hon skalv av köld.

Strax utanför skogen, dit hon nu hade kommit, låg ett stort sädesfält, men säden var för länge sedan borta; endast den nakna, torra stubben stack upp ur den frusna marken. Stubben var för henne alldeles som en stor skog att färdas igenom, och hu, vad hon skalv av köld! Så kom hon till åkerråttans dörr. Den var ett litet hål under sädesstubben. Där innanför bodde åkerråttan varmt och gott och hade hela rummet fullt med säd, ett vackert kök och skafferi. Den stackars Tummelisa ställde sig innanför dörren, lik en annan fattig

tiggarflicka, och bad om en liten bit av ett bjuggkorn, ty hon hade på två dagar icke fått det ringaste att äta.

— Din lilla stackare, sade åkerråttan, ty hon var i själva verket en god gammal åkerråtta, stig du in i mitt varma rum och ät med mig.

Som hon nu tyckte rätt mycket om Tummelisa, sade hon:

— Du kan gärna stanna hos mig i vinter; men du skall hålla mitt rum rent och fint och berätta historier för mig, ty sådana tycker jag mycket om.

Och Tummelisa gjorde, vad den goda gamla åkerråttan begärde; och mådde då mycket gott.

— Nu få vi snart besök, sade åkerråttan; min granne plägar hälsa på hos mig en gång i veckan. Han har det ännu bättre än jag, har stora salar och går med en så vacker, svart sammetspäls. Kunde du bara få honom till man, så vore du väl försörjd. Men han är blind. Du måste berätta honom de allra vackraste historier du kan.

Men detta brydde Tummelisa sig icke om; hon ville alls icke ha grannen, ty han var en mullvad. Han kom och gjorde visit i sin svarta sammetspäls; han var så rik och så lärd, sade åkerråttan; hans bostad var också över tjugu gånger större än åkerråttans, och lärdom hade han; men solen och de vackra blommorna kunde han alls icke tåla, dem talade han illa om, ty han hade aldrig sett dem. Tummelisa måste sjunga, och hon sjöng både »Ollenborre, flyg, flyg!» och »Munken går på ängen», och så blev mullvaden betagen i henne för den vackra röstens skull; men han sade ingenting, ty han var en så betänksam man.

Han hade nyligen grävt sig en lång gång under jorden från sitt till deras hus; i denna fingo åkerråttan och Tummelisa tillåtelse att spatsera så ofta de ville. Men han bad dem icke bli rädda för den döda fågeln, som låg i gången; det var en hel fågel med fjädrar och näbb, som säkert hade dött helt nyligen vid vinterns början och blivit nedgrävd just där mullvaden hade gjort sin gång.

Mullvaden tog en bit murket trä i munnen, ty det lyser ju som eld i mörkret, och gick så förut och lyste dem i den långa, mörka gången. Då de kommo dit, där den döda fågeln låg, satte mullvaden sin breda nos mot taket och stötte upp jorden,

så att det blev ett stort hål, som ljuset kunde skina ned igenom. Mitt på golvet låg en död svala, med de vackra vingarna tätt tryckta mot sidorna och med benen och huvudet indragna under fjädrarna; den stackars fågeln hade bestämt dött av köld. Tummelisa kände sig så bedrövad för hans skull; hon höll så mycket av alla de små vackra fåglarna; de hade ju under hela sommarn sjungit och kvittrat så vackert för henne; men mullvaden stötte till honom med sina korta ben och sade:

— Nu piper han inte längre! Det måtte vara för eländigt att bli född till en liten fågel. Gud ske lov, att intet av mina barn blir det! En sådan där fågel har ju ingenting annat än sitt kvivitt och måste svälta ihjäl under vintern.

— Ja, det må ni väl som en förståndig man säga, sade åkerråttan. Vad har väl fågeln för allt sitt kvivitt, då vintern kommer? Han måste svälta och frysa; men det skall väl också vara så stort och rart!

Tummelisa sade ingenting; men då de båda andra vände ryggen åt fågeln, lutade hon sig ned, sköt undan fjädrarna, som lågo över hans huvud, och kysste honom på de tillslutna ögonen.

— Kanske var det han, som sjöng så vackert för mig i somras, tänkte hon. Vad han gjorde mig mycken glädje, den kära, vackra fågeln!

Mullvaden stoppade nu till hålet, genom vilket dagern lyste, och följde därefter damerna hem. Men om natten kunde Tummelisa alls icke sova; då steg hon upp ur sin säng och flätade av hö ett stort, vackert täcke, och det bar hon ned och svepte omkring den döda fågeln samt lade mjuk bomull, som hon hade funnit i åkerråttans rum, på sidorna om fågeln, så att han skulle ligga varmt i den kalla jorden.

— Farväl, du vackra lilla fågel! sade hon. Farväl och tack för din vackra sång i somras, då alla träden voro gröna och solen sken så varmt på oss!

Därpå lade hon sitt huvud mot fågelns bröst, men blev i detsamma helt förskräckt, ty det var alldeles, som om någonting klappade där innanför. Det var fågelns hjärta. Fågeln var icke död, han låg i dvala och hade nu blivit uppvärmd och fått liv igen.

Om hösten flyga alla svalorna bort till de varma länder-

na; men är det någon, som fördröjer sig, fryser hon så, att hon faller ned död och blir liggande där hon föll, och den kalla snön lägger sig ovanpå.

Tummelisa riktigt skalv, så förskräckt hade hon blivit, ty fågeln var ju en stor, stor en mot henne, som endast var en tum lång; men hon tog likväl mod till sig, lade bomullen tätare omkring den stackars svalan, hämtade ett krusmyntblad, som hon själv hade haft till täcke, och lade det över fågelns huvud.

Den följande natten smög hon sig åter ned till honom, och nu var han riktigt vid liv igen men så matt; han kunde endast för ett kort ögonblick öppna ögonen och se Tummelisa, som stod med ett stycke lysved i handen, ty någon annan lykta hade hon icke.

— Tack skall du ha, du täcka lilla barn! sade den sjuka svalan till henne. Jag har blivit så skönt uppvärmd. Snart får jag mina krafter igen och kan åter flyga, ut i det varma solskenet.

— Ack, sade Tummelisa, det är så kallt ute, det snöar och fryser! Stanna du i din varma säng! Jag skall nog se om dig.

Hon bar nu till svalan vatten i ett blomblad, och fågeln drack och berättade henne, huru han hade sårat sin ena vinge på en törnbuske och därför icke kunnat flyga så fort som de andra svalorna, som då flögo bort, långt bort till de varma länderna. Han hade slutligen fallit ned på marken; men mera kunde han ej erinra sig och visste alls icke, huru han hade kommit dit.

Under hela vintern stannade han nu där nere, och Tummelisa var god emot honom och höll så mycket av honom; men varken mullvaden eller åkerråttan fick veta det ringaste därom, ty de kunde ju icke tåla den stackars fattiga svalan.

Så snart våren kom och solvärmen trängde in i jorden, sade svalan farväl till Tummelisa, vilken öppnade hålet som mullvaden hade gjort i taket. Solen lyste så vackert in till dem, och svalan frågade, om hon icke ville följa med; hon kunde sitta på hennes rygg, de skulle flyga långt ut i den gröna skogen. Men Tummelisa visste, att det skulle bedröva den gamla åkerråttan, om hon sålunda lämnade henne.

Portland Public Library

— Nej, jag kan inte, sade Tummelisa.

— Farväl, farväl, du goda, söta flicka! sade svalan och flög ut i solskenet.

Tummelisa såg efter fågeln, och tårarna kommo henne i ögonen, ty hon höll så mycket av den stackars svalan.

— Kvivitt, kvivitt! sjöng fågeln och flög in i den gröna skogen.

Tummelisa var så bedrövad. Hon fick alls icke lov att gå ut i det varma solskenet; säden, som var sådd på åkern över åkerråttans hus, växte också högt i vädret, och det var en hel, tät skog för den stackars lilla flickan, som ju bara var en tum lång.

— Nu skall du i sommar sy på din utstyrsel, sade åkerråttan till henne; ty nu hade grannen, den tråkiga mullvaden i den svarta sammetspälsen, friat till henne. Du skall ha både ylle och linne. Du skall ha både att sitta och ligga på, då du blir mullvadens hustru.

Tummelisa måste spinna på slända, och åkerråttan lejde fyra spindlar till att spinna och väva natt och dag. Var afton kom mullvaden på visit och pratade då alltid om att när sommaren väl bleve slut, skulle solen icke skina på långt när så varmt; nu brände hon ju jorden hård som en sten; ja, när sommarn var slut, skulle bröllopet stå med Tummelisa; men hon var alls icke glad, ty hon tyckte icke det minsta om den tråkiga mullvaden. Var morgon, då solen gick upp, och var afton, då den gick ned, smög hon sig ut i dörren, och när så vinden skilde sädestopparna åt, så att hon kunde se den blå himmeln, tänkte hon på, hur ljust och vackert det var där ute, och önskade så innerligt, att hon åter skulle få se den kära svalan; men denna kom aldrig mer tillbaka, hon flög visst långt borta i den vackra, gröna skogen.

Då det nu blev höst, hade Tummelisa hela sin utstyrsel färdig.

— Om fyra veckor skall du stå brud, sade åkerråttan till henne. Men Tummelisa grät och sade, att hon icke ville ha den tråkiga mullvaden.

— Snick snack! sade åkerråttan. Var inte obstinat, ty då biter jag dig med min vita tand! Det är ju en ståtlig man du får! Hans svarta sammetspäls har inte själva drottningen

maken till. Han har fullt upp både i kök och källare. Tacka du din Gud för honom!

Så skulle de hålla bröllop. Mullvaden hade redan kommit för att hämta Tummelisa; hon skulle bo med honom djupt nere i jorden, aldrig komma ut i den varma solen, ty den kunde han icke tåla. Det stackars barnet var så bedrövat, hon skulle nu säga farväl åt den vackra solen, vilken hon dock hos åkerråttan hade fått stå och se på i dörren.

— Farväl, du klara sol! sade hon och sträckte armarna högt upp; hon gick till och med ett litet stycke utom åkerråttans hus; ty säden var nu bärgad, och här stod endast den torra stubben kvar. Farväl, farväl! sade hon och slog sina små armar omkring en liten röd blomma, som stod där. Hälsa den kära svalan ifrån mig, om du får se henne!

— Kvivitt, kvivitt! lät det i detsamma över hennes huvud; hon såg upp: det var svalan, som just nu kom flygande förbi. Så snart hon fick se Tummelisa, blev hon så glad; Tummelisa berättade för henne, huru ogärna hon ville ha den stygga mullvaden till man och att hon skulle bo djupt nere i jorden, där solen aldrig lyste. Hon kunde icke låta bli att gråta därvid.

— Nu kommer den kalla vintern, sade svalan; jag flyger långt bort till de varma länderna; vill du inte följa med? Du kan sitta på min rygg; bind dig bara fast med ditt skärp, så flyga vi bort från den otäcka mullvaden och hans mörka boning, långt bort över bergen till de varma länderna, där solen lyser vackrare än här och där det alltid är sommar och vackra blommor. Följ med mig, du söta lilla Tummelisa, som räddade mitt liv, då jag låg förfrusen i den mörka jordkällaren.

— Ja, jag vill följa med dig, sade Tummelisa och satte sig upp på fågelns rygg med fötterna på hans utbredda vingar, band sitt skärp fast vid en av de starkaste fjädrarna, och så flög svalan högt upp i luften, över skog och över sjö, högt upp över de stora bergen, där det alltid ligger snö; och Tummelisa frös i den kalla luften, men så kröp hon in under fågelns varma fjädrar och stack endast fram det lilla huvudet för att se all denna härlighet under sig.

Så kommo de till de varma länderna. Där sken solen

mycket klarare än här; himmeln var dubbelt så hög, och vid diken och hägnader växte de vackraste gröna och blå vindruvor. I skogarna hängde citroner och apelsiner, luften doftade av myrten och krusmynta, och på landsvägen sprungo de vackraste barn och lekte med stora brokiga fjärilar. Men svalan flög ännu längre bort, och det blev allt vackrare och vackrare. Under de präktiga gröna träden vid den blå sjön stod ett skinande vitt marmorslott från gamla tider; vinrankorna slingrade sig upp omkring de höga pelarna; högst där uppe voro många svalbon, och i ett av dessa bodde svalan, som bar Tummelisa.

— Här är mitt hus! sade svalan; men om du nu vill själv söka ut åt dig en av de präktigaste blommorna, som växa där nere, så skall jag sätta dig där, och du skall få det så rart du kan önska dig.

— Det var härligt! sade hon och klappade i de små händerna.

Där låg en stor, vit marmorpelare, som hade fallit omkull på marken och brustit i tre stycken; men mellan dessa växte de vackraste stora, vita blommor. Svalan flög ned med Tummelisa och satte henne på ett av de breda bladen; men huru förvånad blev hon icke! Där satt en liten man mitt i blomman, så vit och genomskinlig, som om han varit av glas; den vackraste guldkrona hade han på huvudet, och de vackraste fina vingar på axlarna, och själv var han icke större än Tummelisa. Han var blommans ängel. I varje blomma bodde en sådan liten man eller kvinna; men denne var kung över dem allesammans.

— Gud vad han är vacker! viskade Tummelisa till svalan. Den lille prinsen blev helt rädd för svalan, ty hon var ju en riktig jättefågel mot honom, som var så liten och späd; men då han fick se Tummelisa, blev han så glad: hon var den allra vackraste flicka, han hittills hade sett. Därför tog han guldkronan av sitt huvud och satte den på hennes, frågade vad hon hette och om hon ville bli hans hustru, så skulle hon bliva drottning över alla blommorna. Ja, det var minsann en man av annat slag än paddans son och mullvaden med svarta sammetspälsen. Hon sade därför ja till den vackre prinsen, och från varje blomma kom en dam eller herre, så vackra, att

det var lust och glädje åt det; envar gav Tummelisa en gåva, men den bästa av alla var ett par vackra vingar av en stor, vit fluga; de fästes på Tummelisas rygg, och så kunde även hon flyga från blomma till blomma; det var en sådan glädje, och svalan satt uppe i sitt bo och sjöng för dem så gott hon kunde; men i hjärtat var hon likväl bedrövad, ty hon höll så mycket av Tummelisa och skulle aldrig velat skiljas ifrån henne.

— Du skall inte heta Tummelisa, sade blommans ängel till henne; det är ett fult namn, och du är så vacker. Vi skola kalla dig Maja.

— Farväl, farväl! sade svalan och flög åter bort från de varma länderna, långt bort, tillbaka till Danmark; där hade hon ett litet bo över fönstret, där den mannen bor, som kan berätta sagor; för honom sjöng hon: kivitt, kivitt! Därifrån ha vi hela historien.

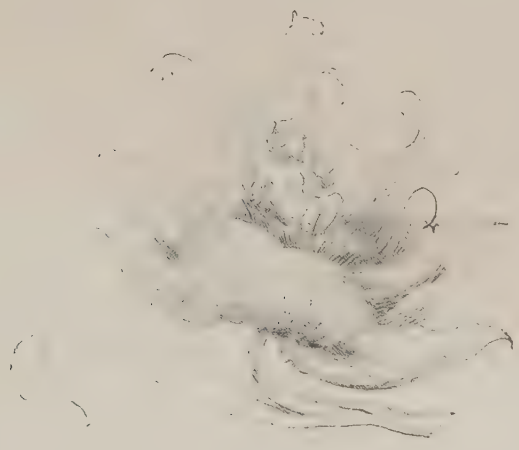

DEN STYGGE GOSSEN.

Det var en gång en gammal skald, en riktigt god gammal skald. En afton, då han satt hemma, blev det ett förskräckligt oväder ute; regnet hällde ned; men den gamle skalden satt varmt och gott vid sin kakelugn, där elden brann och äpplena puttrade.

— Det blir då inte en torr tråd på de stackare, som äro ute i det här vädret, sade han; ty han var en så godhjärtad skald.

— Ack, lås upp för mig, jag fryser och är så våt! ropade ett litet barn utanför. Det grät och bultade på dörren, medan regnet hällde ned och blåsten skakade alla fönstren.

— Din lilla stackare! sade den gamle skalden och gick för att öppna dörren. Där stod en liten gosse; han var alldeles naken, och vattnet dröp av hans långa, gula hår. Han skälvde av köld; om han icke kommit in, skulle han säkert ha dött i det ohyggliga vädret.

— Din lilla stackare! sade den gamle skalden och tog honom i handen. Kom du till mig, så skall jag nog få dig varm. Vin och ett äpple skall du få, ty du är en vacker gosse.

Det var han också. Hans ögon sågo ut som två klara stjärnor, och fastän vattnet rann utför hans gula hår, knollrade det sig likväl så vackert. Han såg ut som ett litet änglabarn men var så blek av köld och skalv i hela krop-

pen. I handen bar han en vacker pilbåge; men den var alldeles fördärvad av regnet; alla färgerna på de vackra pilarna hade av vätan flutit i varandra.

Den gamle skalden satte sig vid kakelugnen, tog den lille gossen i sitt knä, vred vattnet ur hans hår, värmde hans händer i sina och glödgade sött vin åt honom; så kom han sig, fick åter färg på kinderna, hoppade ned på golvet och dansade runt omkring den gamle skalden.

— Du är mig en munter pojke! sade den gamle. Vad heter du?

— Jag heter Amor, svarade han. Känner du mig inte? Där ligger min pilbåge. Den skjuter jag med, må du tro! Se, nu blir det vackert väder ute; månen lyser.

— Men din pilbåge är fördärvad, sade den gamle skalden.

— Det var illa, sade den lille gossen, tog upp den och såg på den. Åh, den är redan torr och har inte lidit den ringaste skada. Strängen sitter helt stram. Nu skall jag försöka den. Därpå spände han den, lade på en pil, siktade och sköt den gode gamle skalden rakt i hjärtat. Ser du nu, att min pilbåge inte är fördärvad! sade han med ett ljudligt skratt och sprang sin väg.

Den stygge gossen! Att på sådant sätt skjuta på den gamle skalden, som hade släppt in honom i det varma rummet, varit så god emot honom och givit honom det rara vinet och det bästa äpplet!

Den gode skalden låg på golvet och grät; han var verkligen skjuten rakt i hjärtat, och så sade han:

— Fy, vad den Amor är för en stygg gosse! Det skall jag tala om för alla goda barn, så att de må kunna taga sig till vara och aldrig leka med honom, ty han gör dem bara förtret.

Alla de goda barn, flickor och gossar, för vilka han talade om det, aktade sig så väl för den stygge Amor; men han narrade dem ändå, ty han är så utstuderad. Då studenterna gå från föreläsningarna, springer han vid deras sida med en bok under armen och en svart rock på sig. De kunna omöjligen känna igen honom, och så taga de honom under armen och tro, att även han är student, men

så sticker han pilen in i bröstet på dem. Då flickorna komma från prästen och när de stå på gången, är han också efter dem. Ja, han hänger ständigt efter folk. Han sitter i den stora ljuskronan på teatern och brinner i ljusan låga, så att folk tror, att det är en lampa; men sedan få de erfara något helt annat. Han springer omkring i Kongens have och på Volden; ja, han har en gång skjutit din far och mor rakt i hjärtat. Fråga dem bara, så skall du få höra, vad de säga! Ja, det är en stygg gosse, den Amor; honom skall du aldrig ha något att skaffa med. Han hänger efter alla människor. Tänk bara, han sköt till och med en pil på gamla farmor! Men det är nu länge sedan, det har gått över; det glömmer hon likväl aldrig. Fy, den elake Amor! Men nu känner du honom och vet, vad han är för en stygg gosse.

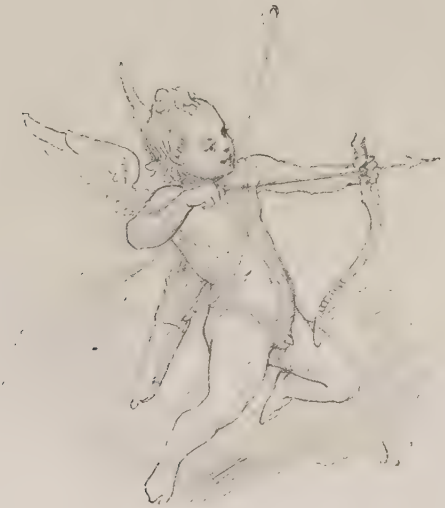

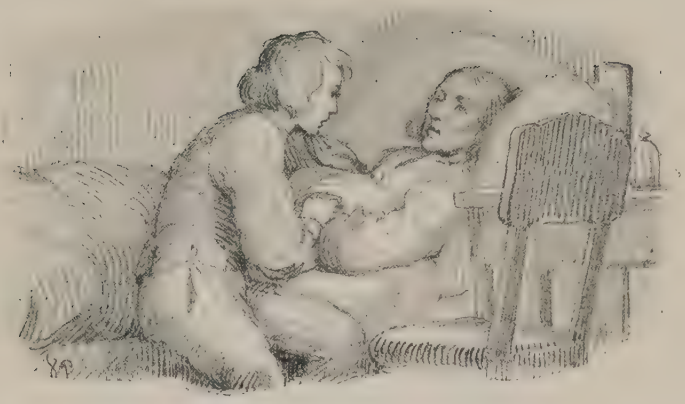

RESKAMRATEN.

Den stackars Johannes var så bedrövad, ty hans far var mycket sjuk och låg för döden. Det fanns ingen inne i det lilla rummet utom dessa båda; lampan på bordet var i det närmaste utbrunnen, och det var långt lidet på aftonen.

— Du har varit en god son, Johannes, sade den sjuke fadern, Vår herre skall nog hjälpa dig fram i världen.

Och han såg med allvarliga, milda ögon på honom, drog mycket djupt efter andan och dog; det var, som om han sovit. Men Johannes grät; han hade nu alls ingen i hela världen, varken far eller mor, syster eller bror. Den stackars Johannes! Han låg på knä framför sängen och kysste den döde faderns hand och grät så många bittra tårar; men slutligen slöto sig hans ögon, och han somnade med huvudet mot den hårda sängkanten.

Nu drömde han en underlig dröm: han såg, huru sol och måne bugade sig för honom, och han såg sin far frisk och sund igen och hörde honom skratta så, som han alltid skrattade, då han var riktigt glad. En vacker flicka med guldkrona på sitt långa, vackra hår räckte Johannes handen, och hans far sade: Ser du vilken brud du fått! Hon är den vackraste i hela världen.

Så vaknade han, och allt det vackra var borta; hans far låg död och kall i sängen, ingen människa var inne hos dem. Stackars Johannes!

Veckan därpå blev den döde begraven; Johannes gick strax bakefter kistan och kunde icke längre få se sin gode far, som hade hållit så mycket av honom; han hörde, huru de kastade mullen ned på kistan, såg nu det sista hörnet av den, men vid nästa skovel mull, som kastades ned, var även detta försvunnet; då var det, som om hans hjärta velat brista, så bedrövad var han. De kringstående sjöngo en psalm; det lät så vackert, och tårarna kommo Johannes i ögonen; han grät, och det gjorde honom gott i hans sorg. Solen sken så vackert på de gröna träden, som om hon ville säga: Du skall inte vara så bedrövad, Johannes! Ser du, så vackert blå himmeln är. Där uppe är nu din far och beder den gode Guden, att det alltid måtte gå dig väl.

— Jag vill alltid bli god, sade Johannes, så kommer jag också upp i himmeln till min far, och vad det skall bli för en glädje, då vi få återse varandra! Vad det skall vara mycket, som jag då kan berätta honom, och han skall i sin tur visa mig så många saker och lära mig så mycket av allt det härliga i himmeln, liksom han lärde mig här nere på jorden. Ack, vad det skall bli för en glädje!

Johannes tänkte sig detta så tydligt, att han log därvid, medan tårarna ännu runno utför hans kinder. De små fåglarna sutto uppe i kastanjeträden och kvittrade »kvivitt, kvivitt!». De voro så glada, ehuru de ju voro med vid begravningen; men de visste nog, att den döde mannen nu var uppe i himmeln, hade vingar, vida vackrare och större än deras, och nu var lycklig, emedan han hade varit god här på jorden, och däröver voro de glada. Johannes såg, huru de flögo från de gröna träden långt ut i världen, och han fick nu även en sådan lust att flyga med. Men först gjorde han ett stort träkors att sätta på sin fars grav, och då han om kvällen bar dit det, var graven prydd med sand och blommor; det hade främmande människor gjort, ty de höllo så mycket av den käre fadern, som nu var död.

Tidigt den följande morgonen packade Johannes ihop sitt lilla knyte, gömde i sitt bälte hela sitt arv, som var hundra

kronor och ett par silverslantar, och därmed ämnade han vandra ut i världen. Men först gick han bort till kyrkogården till sin fars grav, läste sitt »Fader vår» och sade:

— Farväl, min älskade far! Jag vill alltid bli en god människa, och då törs du nog bedja den gode Guden, att det måtte gå mig väl.

Ute på fältet, där Johannes gick, stodo alla blommorna så friska och vackra i det varma solskenet, och de nickade i vinden, som om de ville säga: »Välkommen i det gröna! Är det inte ljuvligt här?» Men Johannes vände sig ännu en gång om för att se den gamla kyrkan, där han som litet barn hade blivit döpt och där han var söndag hade varit tillsammans med sin gamle far och sjungit sin psalm. Då såg han högt uppe i en av torngluggarna kyrktomten stå med sin lilla röda toppmössa, han skuggade för sitt ansikte med den böjda armen, emedan solen eljest stuckit honom i ögonen. Johannes nickade farväl åt honom, och den lille tomten svängde sin röda mössa, lade handen på hjärtat och kysste flera gånger på fingrarna för att visa, huru väl han ville honom och att han önskade honom en riktigt lycklig resa.

Johannes tänkte på, huru mycket vackert han nu skulle få se i den stora präktiga världen, och gick längre och längre bort, längre än han någonsin förr hade varit. Han kände alls icke de städer han färdades igenom eller de människor han mötte; han var nu långt ute bland främlingar.

Den första natten måste han lägga sig att sova i en höstack ute på marken, någon annan säng hade han icke. Men detta var riktigt skönt, tyckte han; kungen själv kunde ej ha det präktigare. Hela fältet med ån, höstacken och så den blå himmeln där ovan var en riktigt vacker sängkammare. Det gröna gräset med de små röda och vita blommorna var golvmatta, fläder- och nyponbuskarna voro blomsterbuketter, och till tvättfat hade han hela ån med det klara, friska vattnet, där vassen bugade sig och sade både god natt och god morgon. Månen var en riktigt stor nattlampa högt uppe under det blå taket, och den tände icke eld i gardinerna. Johannes kunde sova fullkomligt lugnt, och det gjorde han också och vaknade först då solen steg upp och alla

de små fåglarna runt omkring sjöngo: »God morgon, god morgon! Är du inte uppe ännu?»

Klockorna ringde till gudstjänst, ty det var söndag; folket gick för att höra prästen, och Johannes följde med, sjöng en psalm och hörde Guds ord, och det föreföll honom, som om han varit i sin egen kyrka, där han var döpt, och sjungit psalmer med sin far.

Ute på kyrkogården var det så många gravar, och på några växte högt gräs. Då tänkte Johannes på sin fars grav, som också måste komma att se ut som dessa, nu då han icke kunde rensa och pryda den. Han satte sig nu ned, ryckte upp ogräset, reste upp träkorsen, som hade fallit omkull, och lade kransarna, som blåsten hade ryckt bort från gravarna, tillbaka på deras platser, i det han tänkte: Kanske att någon gör detsamma med min fars grav, nu då jag inte själv kan göra det.

Utanför kyrkogårdsporten stod en gammal tiggare och stödde sig på sin krycka; Johannes gav honom de silverslantar han hade och gick så lycklig och glad längre framåt, ut i den vida världen.

Mot aftonen blev det ett förfärligt oväder; Johannes skyndade sig för att komma under tak, men det blev snart mörk natt; då kom han slutligen fram till en liten kyrka, som låg alldeles enstaka uppe på en höjd; dörren stod till all lycka på glänt, och han smög sig in. Här ämnade han stanna, till dess ovädret lade sig.

— Här vill jag sätta mig ned i en vrå, sade han; jag är så trött och kan nog behöva vila mig litet. Och så satte han sig ned, knäppte ihop händerna och läste sin aftonbön, och innan han visste ordet av, sov och drömde han, medan det blixtrade och dundrade utanför.

Då han åter vaknade, var det mitt i natten; men ovädret hade nu dragit förbi, och månen lyste in till honom genom fönstren. Mitt på kyrkgolvet stod en öppen likkista med en död man uti, ty han var ännu icke begraven. Johannes var alls icke rädd, ty han hade ett gott samvete och visste ganska väl, att de döda ej göra någon illa; det är endast levande, elaka människor, som göra en ont. Två sådana levande, elaka människor stodo strax invid den döde mannen,

som hade blivit insatt här i kyrkan, innan han skulle sänkas i graven; de ville göra honom ont och icke låta honom ligga i kistan utan kasta honom utanför kyrkdörren, den stackars döde mannen.

— Varför viljen I göra det? frågade Johannes. Det är illa gjort; låt honom sova i Jesu namn!

— Åh prat! sade de båda elaka människorna. Han har bedragit oss; han är skyldig oss pengar, som han inte kunde betala, och nu är han till på köpet död, så att vi inte få ett enda öre; därför vilja vi riktigt hämnas: han skall ligga som en hund utanför kyrkdörren.

— Jag har inte mer än hundra kronor, sade Johannes: det är hela mitt arv, men det vill jag gärna ge er, om ni ärligt lova mig att lämna den stackars döde mannen i fred. Jag skall nog reda mig utan de där pengarna; jag har friska, starka lemmar, och Vår Herre skall nog hjälpa mig.

— Ja, sade de elaka människorna, efter som du vill betala hans skuld, skola vi visst inte göra honom något, det kan du lita på. Och så togo de penningarna, som Johannes gav dem, skrattade helt högt åt hans godhjärtenhet och gingo sin väg; men Johannes lade liket åter tillrätta i kistan, knäppte ihop dess händer, sade farväl och gick så nöjd och tillfreds genom den stora skogen.

Runt omkring, där månen kunde lysa in mellan träden, såg han de täckaste små älvor leka så muntert; de läto icke störa sig; de visste nog, att han var en god, oskyldig människa, och det är endast de elaka, som ej få se älvorna. Några av dem voro icke större än ett finger och hade sitt långa, gula hår uppfäst med guldkammar; två och två gungade de på de stora daggdroppar, som lågo på bladen och det höga gräset. Ibland trillade droppen ned; då föllo även de ned bland de höga grässtråna, och då blev det ett skratt och ett stoj från de andra små pysslingarna. Det var ofantligt lustigt! De sjöngo, och Johannes kände mycket tydligt igen alla de vackra visor han hade lärt sig som liten gosse. Stora, brokiga spindlar med silverkronor på huvudet måste från den ena häcken till den andra spinna långa hängbroar och palats, vilka, då den fina daggen föll på dem, sågo ut som skinande glas i det klara månskenet. Så-

lunda fortgick det, ända tills solen gick upp. De små älvorna kröpo nu in i blomknopparna, och vinden fattade uti deras broar och slott, vilka nu flögo omkring i luften som stora spindelvävar.

Johannes hade nu kommit ut ur skogen, då en stark karlröst ropade bakom honom:

— Hallå, kamrat! Vart går resan?

— Ut i vida världen, sade Johannes. Jag har varken far eller mor och är en fattig gosse, men Vår Herre hjälper mig nog.

— Jag ämnar mig också ut i vida världen, sade den främmande mannen. Skola vi två följas åt?

— Må göra! sade Johannes, och så följdes de åt. De började snart hålla mycket av varandra, ty båda två voro de goda människor. Men Johannes märkte nog, att främlingen var mycket klokare än han; han hade varit nästan över hela världen och kunde berätta om allt möjligt, som finnes till.

Solen var redan högt uppe, då de satte sig under ett stort träd för att äta sin frukost. I detsamma kom en gammal gumma gående. Hon var så gammal, så gammal och gick alldeles krokig, stödde sig på en krycka och bar på ryggen en knippa bränsle, som hon hade samlat i skogen. Hennes förkläde var uppfäst, och Johannes såg, att tre stora ris av ormbunkar och pilkvistar stucko ut därifrån. Just som hon var dem helt nära, slant hennes ena fot; hon föll omkull och uppgav ett högt skri, ty hon hade brutit sitt ben, den stackars gamla gumman.

Johannes ville strax, att de skulle bära henne hem dit, där hon bodde, men främlingen öppnade sin ränsel, tog fram en burk och sade, att han där hade en salva, som genast kunde göra hennes ben helt och friskt, så att hon kunde gå hem själv, alldeles som om hon aldrig hade brutit benet. Men därför ville han också, att hon skulle ge honom de tre risen, som hon hade i sitt förkläde.

— Det är bra betalt! sade gumman och nickade helt underligt med huvudet. Hon ville just icke gärna göra sig av med sina ris, men det var icke heller så trevligt att ligga med avbrutet ben; så gav hon honom risen, och så snart han hade

gnidit benet med salvan, reste också den gamla gumman sig upp och gick mycket raskare än förut. Sådan kraft hade den salvan; men så kunde den icke heller fås på apoteket.

— Vad skall du med de där risen? frågade nu Johannes sin reskamrat.

— Det är tre vackra blomsterkvastar, svarade han; de äro just i min smak, ty jag är en underlig ture.

Så gingo de åter ett gott stycke.

— Nej se, så där stiger upp! sade Johannes och pekade rätt framför sig. Det var ena förfärligt tjocka moln!

— Nej, sade reskamraten, det är inga moln; det är bergen, de vackra, stora bergen, på vilka man kommer ända upp över molnen i den friska luften. Det är någonting härligt, må du tro. I morgon äro vi säkert så där långt ute i världen.

Det var emellertid icke så nära, som det såg ut; de behövde en hel dag, innan de kommo till bergen, där de svarta skogarna växte ända upp mot himmeln och där det fanns stenar stora som en hel stad. Det skulle visserligen bliva en svår färd att komma över dem; men därför gingo också Johannes och reskamraten in på ett värdshus för att riktigt vila sig och samla krafter till den följande dagens vandring.

Nere i det stora skänkrummet i värdshuset var en hel hop folk samlad, ty där var en man, som visade en dockteater; han hade alldeles nyss ställt upp sin lilla teater, och folk satt runt omkring för att se på skådespelet; men allra främst hade en gammal tjock slaktare tagit plats, och det den allra bästa; hans stora dogg — hu, vad han såg glupsk ut! — satt bredvid honom och gjorde stora ögon, liksom alla de andra.

Nu började skådespelet, och det var ett nätt skådespel med en kung och en drottning, som sutto på en sammetstron, hade guldkronor på huvudet och långa släp på kläderna, ty det hade de råd till. De näpnaste trädockor med ögon av glas och stora mustascher stodo vid alla dörrarna och läste upp och igen, så att det skulle komma frisk luft in i rummet. Det var ett riktigt vackert skådespel, och det var alls icke sorgligt; men just som drottningen reste sig och gick framåt golvet, så — ja, Gud må veta, vad den stora

doggen tänkte på, men som den tjocke slaktaren icke höll fast honom, tog han ett språng rakt in på teatern och högg drottningen mitt om hennes smala liv, så att det sade »knick, knack!». Det var alldeles förskräckligt!

Den stackars mannen, som ledde hela skådespelet, blev så förskräckt och så bedrövad för sin drottning, ty hon var den allra vackraste dockan han hade, och nu hade den otäcka doggen bitit huvudet av henne. Men då folket sedan avlägsnade sig, sade främlingen, han som hade kommit med Johannes, att han nog skulle laga henne igen; och så tog han fram sin burk och smorde dockan med samma salva, varmed han hade hjälpt den stackars gamla gumman, då hon hade brutit sitt ben. Så fort dockan blivit smord, blev hon genast hel igen; ja, hon kunde nu till och med själv röra alla sina lemmar, man behövde alls icke draga i snöret; dockan var som en levande människa, så när som på att hon ej kunde tala. Mannen, som rådde om den lilla dockteatern, blev så glad, nu behövde han alls icke sköta denna docka, hon kunde ju dansa på egen hand. Det var ingen bland de andra, som kunde det.

Då det sedan blev natt och allt folket i värdshuset hade gått till sängs, var det någon, som suckade så förfärligt djupt och fortfor därmed så länge, att alla stego upp för att se efter, vem det kunde vara. Mannen, som hade uppfört skådespelet, gick fram till sin lilla teater, ty det var där inne, som någon suckade. Alla trädockorna lågo om varandra, kungen och alla drabanterna, och det var de, som suckade så ömkligt och stirrade med sina stora ögon av glas, ty de ville så gärna bli smorda litet liksom drottningen, så att även de skulle kunna röra sig på egen hand. Drottningen föll ned på sina knän och sträckte sin vackra guldkrona upp i vädret, medan hon bad: Tag den gärna, men smörj min gemål och mitt hovfolk! Då kunde den stackars mannen, som rådde om teatern och alla dockorna, icke låta bli att gråta, ty det gjorde honom verkligen så ont om dem; han lovade genast reskamraten, att han skulle giva honom alla de penningar, han finge för sitt skådespel nästa afton, om han bara ville smörja fyra eller fem av hans vackraste dockor; men reskamraten sade, att han alls icke begärde något annat än den stora sabel

han bar vid sin sida, och då han fick den, smorde han sex dockor, som genast dansade, och det så täckt, att alla flickorna, de levande människoflickorna, som sågo därpå, började att dansa med. Kusken och kökspigan dansade, betjänten och huspigan, alla de främmande, och eldskyffeln och eldtången med; men dessa båda föllo omkull just som de gjorde sitt första hopp — jo, det var en lustig natt!

Den följande morgonen gick Johannes med sin reskamrat bort från dem allesammans uppåt de höga bergen och genom de stora granskogarna. De kommo så högt upp, att kyrktornen djupt under dem slutligen sågo ut som små röda bär nere i allt det gröna, och de kunde se så långt bort, många, många mil, där de aldrig hade varit. Så mycket vackert av den sköna världen hade Johannes aldrig förr sett på en gång, och solen sken så varmt från den friska blå luften; han hörde även jägarna blåsa på valthorn inne bland bergen så vackert och härligt, att tårarna kommo honom i ögonen av glädje och han icke kunde avhålla sig från att säga:

— Du gode Gud! Jag kunde kyssa dig för det du är så god mot oss alla och givit oss all den härlighet, som finnes i världen!

Reskamraten stod även med hopknäppta händer och såg ut över skogen och städerna i det varma solskenet. I detsamma klingade det underbart skönt över deras huvuden; de sågo upp: en stor, vit svan svävade i luften; han var så vacker och sjöng så, som de aldrig förr hade hört någon fågel sjunga; men det blev allt mer och mer svagt; han böjde sitt huvud och sjönk helt sakta ned för deras fötter, där han låg död, den vackra fågeln.

— Två så vackra vingar, sade reskamraten, så vita och stora som de, vilka den här fågeln har, äro pengar värda; dem vill jag taga med mig. Som du ser, var det bra, att jag fick en sabel. Och så högg han med ett enda hugg av den döda svanens båda vingar, dem ville han behålla.

De färdades nu många, många mil fram över bergen, till dess de slutligen sågo framför sig en stor stad med över hundra torn, vilka lyste som silver i solskenet; mitt i staden låg ett präktigt marmorslott, täckt med röda guldet, och där bodde kungen.

Johannes och reskamraten ville icke genast gå in i staden utan stannade i värdshuset där utanför, för att snygga upp sig, ty de ville se fina ut, då de kommo in på gatan. Värden berättade dem, att kungen var en så god man, som aldrig gjorde en människa något för när, varken i ett eller annat, men hans dotter — ja, Gud bevare oss! — hon var en elak prinsessa. Skönhet hade hon tillräckligt av: ingen kunde vara så vacker och intagande som hon; men vad hjälpte väl detta, då hon var en stygg och elak häxa, som var skuld till att så många vackra prinsar hade mist livet. Alla människor hade hon givit lov att fria till henne; vem som helst kunde komma, antingen han var prins eller tiggare, det gjorde detsamma; han skulle endast gissa tre ting, som hon frågade honom om; kunde han det, ville hon gifta sig med honom, och han skulle bli kung över hela landet, då hennes far dog; men kunde han icke gissa dessa tre ting, lät hon hänga eller halshugga honom; så stygg och elak var den vackra prinsessan. Hennes far, den gamle kungen, var så bedrövad däröver, men han kunde icke hindra henne att vara så elak, ty han hade en gång sagt, att han aldrig ville ha det ringaste att skaffa med hennes tillbedjare, hon finge själv göra som hon ville. Var gång en prins kom och skulle gissa för att få prinsessan, kunde han icke gå i land därmed, och så blev han hängd eller halshuggen; man hade ju varnat honom i tid, han hade kunnat låta bli att fria. Den gamle kungen var så bedrövad över all denna sorg och allt detta elände, att han en hel dag om året låg på knä med alla sina soldater och bad, att prinsessan måtte bli god, men det ville hon alls icke. De gamla gummor, som söpo brännvin, färgade det alldeles svart, innan de förtärde det, till den grad sörjde de, och mera kunde de icke göra.

— Den otäcka prinsessan! sade Johannes. Hon borde verkligen ha ris; det skulle göra henne gott. Vore jag bara i gamle kungens ställe, skulle hon få, så att det svede i skinnet!

I detsamma hörde de folk utanför ropa hurra! Prinsessan färdades förbi, och hon var verkligen så vacker, att alla människor glömde, huru elak hon var; därför hurrade de. Tolv fagra jungfrur, allesammans i vita sidenklänningar och med en guldtulpan i handen, redo på kolsvarta hästar vid

hennes sida; själv hade prinsessan en kritvit häst, prydd med diamanter och rubiner; hennes riddräkt var av rena guldet, och ridspöet, som hon hade i handen, såg ut som om det varit en solstråle; guldkronan på huvudet såg ut som om den varit gjord av små stjärnor uppe från himmeln, och manteln var sydd av mer än tusen vackra fjärilsvingar; detta oaktat var hon själv mycket vackrare än alla hennes kläder.

Då Johannes fick se henne, blev han så röd i ansiktet som drypande blod, och han kunde knappt säga ett enda ord: prinsessan såg ju alldeles ut som den vackra flickan med guldkrona på huvudet, om vilken han hade drömt den natten, då hans far dog. Han fann henne så vacker och kunde icke låta bli att tycka så mycket om henne. Det var bestämt icke sant, sade han, att hon kunde vara en elak häxa, som lät hänga eller halshugga folk, om de icke kunde gissa, vad hon frågade dem om.

— Vem som helst har ju lov att fria till henne, även den fattigaste tiggare; jag skall verkligen gå upp på slottet, ty jag kan inte låta bli det.

De sade allesammans, att han ej skulle göra det, det skulle bestämt gå honom på samma sätt som alla de andra. Reskamraten avrådde honom även därifrån; men Johannes menade, att det nog skulle gå bra, borstade sina skor och sin rock, tvättade ansikte och händer, kammade sitt vackra gula hår och gick så alldeles allena in i staden och upp på slottet.

— Stig in! sade gamle kungen, då Johannes knackade på dörren. Johannes låste upp den, och gamle kungen, klädd i nattrock och broderade tofflor, kom emot honom; guldkronan hade han på huvudet, spiran i den ena handen och guldäpp'et i den andra.

— Vänta litet! sade han och stack äpplet under armen för att kunna räcka Johannes handen. Men så snart han fick höra, att han var en friare, började han gråta till den grad, att både spira och äpple föllo till golvet och han måste torka ögonen med sin nattrock. Den stackars gamle kungen!

— Låt bli! sade han. Det går dig illa liksom alla de andra. Kom, så skall du få se!

Därpå förde han Johannes ut i prinsessans lustgård; där såg förskräckligt ut. Uppe i varje träd hängde tre, fyra

kungasöner, som hade friat till prinsessan men icke kunnat gissa till de saker hon frågat dem om. Vid varje vindpust skramlade alla benkotorna, så att de små fåglarna blevo skrämda och aldrig vågade sig in i den trädgården; alla blommor hade människoben till stöd, och i blomkrukorna stodo dödskallar och grinade. Det var just en trädgård för en prinsessa!

— Här kan du själv se, sade den gamle kungen. Det kommer att gå dig liksom alla de andra du här ser; låt därför hellre bli! Du gör mig verkligen olycklig, ty jag tager mig så nära därav.

Johannes kysste den gode gamle kungen på handen och sade, att det nog skulle gå bra, ty han tyckte så mycket om den vackra prinsessan.

I detsamma kom prinsessan själv med alla sina damer inridande på slottsgården; de gingo därför ut till henne och hälsade. Hon var verkligen vacker och räckte Johannes handen, och nu tyckte han ännu mycket mera om henne än förut; hon kunde bestämt icke vara en stygg, elak häxa, såsom alla människor sade om henne. De gingo upp i salen, och de små pagerna bjödo omkring syltsaker och pepparnötter; men den gamle kungen var så bedrövad, han kunde alls icke förtära något, och pepparnötterna voro även för hårda för honom.

Det blev nu bestämt, att Johannes skulle komma igen upp på slottet den följande morgonen; då skulle domarna och hela rådet vara församlade för att höra, huru han redde sig med att gissa. Ginge det bra, skulle han komma två gånger till; men det hade ännu aldrig varit någon, som gissat rätt första gången, och sedan måste de mista livet.

Johannes var alls icke ängslig för huru det skulle gå honom; han var riktigt glad, tänkte endast på den vackra prinsessan och trodde fullt och fast, att den gode Guden nog skulle hjälpa honom; men huru, det visste han alls icke och ville icke heller tänka därpå. Han dansade framåt landsvägen, då han gick tillbaka till värdshuset, där reskamraten väntade honom.

Johannes kunde aldrig tröttna att berätta, huru artig prinsessan hade varit emot honom och huru vacker hon var;

han längtade redan så mycket efter den följande dagen, då han skulle upp på slottet och försöka sin lycka med att gissa.

Men reskamraten skakade på huvudet och var helt bedrövad.

— Jag håller så mycket av dig, sade han. Vi kunde ännu ha varit länge tillsammans, och nu skall jag redan mista dig. Du stackars käre Johannes, jag vore riktigt färdig att gråta, men jag vill inte störa din glädje på kanske den sista afton vi få vara tillsammans. Vi skola göra oss glada, riktigt glada; i morgon, när du är borta, kan jag få gråta.

Allt folket i staden hade strax fått veta, att en ny friare till prinsessan hade anlänt, och därför rådde en stor bedrövelse. Teaterhuset stängdes, alla bakelsemadamerna bundo svart flor om sina pepparkaksgrisar, kungen och prästerna lågo på knä i kyrkan, det var en sådan bedrövelse, ty det kunde ju icke gå Johannes bättre, än det hade gått alla de andra friarna.

Fram på aftonen tillagade reskamraten en stor bål punsch och sade till Johannes, att nu skulle de vara riktigt muntra och dricka prinsessans skål. Men då Johannes hade druckit två glas, blev han så sömnig; det var honom icke möjligt att hålla ögonen öppna, och så somnade han. Reskamraten lyfte honom helt sakta upp från stolen och lade honom i sängen, och när det sedan blev mörk natt, tog han de två stora vingarna, som han hade huggit av svanen, och band dem fast på sina axlar; det största riset, som han hade fått av den gamla gumman, som föll och bröt benet av sig, stoppade han i fickan, öppnade fönstret och flög så in över staden ända fram till slottet, där han satte sig i en smyg under det fönster, som gick till prinsessans sängkammare.

Det var alldeles tyst och stilla i hela staden; nu slog klockan tre kvart på tolv; fönstret öppnades, och prinsessan flög i en stor, vit kappa och med långa, svarta vingar bort över staden ut till ett stort berg; men reskamraten gjorde sig osynlig, så att hon alls icke kunde se honom, flög bakom och piskade prinsessan med sitt ris, så att blodet riktigt sprack ut, där han slog. Hu! med vilken fart det gick genom luften! Vinden tog i hennes kappa, som bredde ut sig åt alla sidor, likt ett stort segel, och månen lyste igenom den.

— Så det haglar! så det haglar! sade prinsessan vid varje slag hon fick av riset, och det kunde hon ha gott av. Slutligen kom hon då ut till berget och knackade på. Det dånade som åskan, då berget öppnade sig; prinsessan gick dit in, och reskamraten följde med, ty ingen kunde se honom, han var ju osynlig. De gingo genom en stor, lång gång, där väggarna gnistrade helt underligt: det var mer än tusen glödande spindlar, som sprungo upp och ned för väggen och blänkte som eld. Nu kommo de in i en stor sal, byggd av guld och silver;

blommor, stora som solrosor, röda och blå, lyste på väggarna; men ingen kunde plocka de blommorna, ty stjälkarna voro vedervärdiga, giftiga ormar och blommorna voro eld, som stod ut ur munnen på dem. Hela taket var besatt med tindrande lysmaskar och himmelsblå flädermöss, som flaxade med de tunna vingarna; det såg helt underligt ut. Mitt på golvet stod en tron, uppburen av fyra hästbenrangel, som hade seltyg av de röda eldspindlarna; själva tronen var av mjölkvitt glas, och sittdynorna voro små svarta möss, som beto varandra i svansen. Ovanför var ett tak av rosenröd spindelväv, besatt med de täckaste små gröna flugor, som lyste likt ädelstenar. Mitt på tronen satt ett gammalt troll med krona på det vederstyggliga huvudet och en spira i handen. Det kysste prinsessan på pannan, lät henne sitta ned vid sin sida på den dyrbara tronen, och nu började musiken. Stora, svarta gräshoppor spelade på mungiga, och ugglan slog sig själv på magen, ty hon hade ingen trumma. Det var en löjlig konsert. Små, små tomtar med en lyktgubbe på mössan dansade i ring i salen. Ingen kunde se reskamraten, han hade ställt sig strax bakom tronen och hörde och såg allting. Hovfolket, som nu också kom in, var så fint och förnämt; men den, som riktigt kunde se, märkte nog, huru det var fatt med det. Det var ingenting annat än kvastkäppar med kålhuvuden på, som trollet hade häxat liv uti och givit de broderade kläderna. Men det kunde ju också göra detsamma, de begagnades endast till att ståta med.

Sedan det dansats en stund, talade prinsessan om för trollet, att hon hade fått en ny friare, och frågade därför, vad hon skulle hitta på att fråga honom om den följande morgonen, då han komme upp på slottet.

— Jo, hör nu, sade trollet, jag skall säga dig något. Du skall taga någonting mycket lätt, ty då hittar han alls inte på det. Tänk på din ena sko! Det gissar han inte. Låt sedan hugga huvudet av honom; men glöm inte att, när du i morgon natt åter kommer hit ut till mig, taga med dig hans ögon, ty dem vill jag äta upp.

Prinsessan neg mycket djupt och sade, att hon ej skulle glömma ögonen. Trollet öppnade nu berget, och hon flög hem igen; men reskamraten följde med och piskade henne så

hårt med riset, att hon suckade helt djupt över det starka haglandet och skyndade sig allt vad hon kunde att komma genom fönstret in i sin sängkammare; men reskamraten flög tillbaka till värdshuset, där Johannes ännu sov, löste av sig sina vingar och lade sig ävenledes på sängen, ty han kunde nu nog vara trött.

Johannes vaknade helt tidigt på morgonen; reskamraten steg även upp och berättade, att han under natten hade drömt en mycket underlig dröm om prinsessan och hennes ena sko, samt bad honom därför äntligen fråga, om icke prinsessan hade tänkt på sin ena sko. Ty detta var ju vad han hade hört av trollet inne i berget; men han ville icke nämna något därom för Johannes utan bad honom bara fråga, om hon icke hade tänkt på sin ena sko.

— Jag kan lika gärna fråga det ena som det andra, sade Johannes. Kanske är det alldeles riktigt, vad du drömt, ty jag tror nu i alla händelser, att Vår Herre nog hjälper mig. Men jag vill likväl säga dig farväl; ty om jag gissar orätt, får jag aldrig mera se dig.

Så kysste de varandra, och Johannes gick in till staden och upp på slottet. Hela salen var alldeles full av människor; domarna sutto i sina länstolar och hade ejderdunskuddar under huvudet, ty de hade så mycket att tänka på. Gamle kungen reste sig upp och torkade sig i ögonen med en vit näsduk. Nu trädde prinsessan in; hon var ännu mycket vackrare än dagen förut och hälsade så vänligt på dem allesammans; men Johannes räckte hon handen och sade:

— God morgon, du!

Nu skulle Johannes till att gissa vad hon hade tänkt på. Gud, vad hon såg vänligt på honom! Men just som hon hörde honom säga det enda ordet: sko, blev hon kritvit i ansiktet och skalv i hela kroppen; men det tjänade henne till ingenting, ty han hade gissat rätt.

Hejsan, vad gamle kungen blev glad! Han slog en kullerbytta, så att det rök om honom, och allt folket klappade händerna åt honom och Johannes, som nu hade gissat rätt den första gången.

Reskamraten strålade av glädje, då han fick veta, huru lyckligt det hade avlupit; men Johannes knäppte ihop sina hän-

der och tackade den gode Guden, som säkert skulle hjälpa honom även de båda andra gångerna. Redan den följande dagen skulle han åter gissa.

Aftonen gick på samma sätt som den föregående. Medan Johannes sov, flög reskamraten efter prinsessan ut till berget och piskade henne ännu hårdare än förra gången, ty nu hade han tagit med sig två ris; ingen kunde se honom, och han hörde allting. Prinsessan skulle tänka på sin handske, och det berättade han för Johannes, som om det varit en dröm. Johannes kunde således gissa rätt, och det blev en sådan glädje på slottet. Hela hovet slog kullerbyttor, som de hade sett kungen göra den första gången; men prinsessan låg på soffan och ville icke säga ett enda ord. Nu berodde det på, huruvida Johannes kunde gissa rätt den tredje gången. Ginge det bra, skulle han ju få den vackra prinsessan och ärva hela konungariket, då gamle kungen dog; gissade han orätt, skulle han mista sitt liv, och trollet skulle äta upp hans vackra blå ögon.

Aftonen förut gick Johannes tidigt i säng, läste sin aftonbön och sov sedan helt lugnt; men reskamraten spände vingarna på sin rygg, band sabeln vid sin sida, tog alla tre risen med sig och flög så till slottet.

Natten var alldeles kolmörk; det stormade så, att taktegelen flögo av husen, och träden inne i trädgården, där benranglen hängde, vaggade likt säv för blåsten; det blixtrade varje ögonblick, och åskan rullade, som om det varit en enda knall, vilken räckt hela natten. Nu slogs fönstret upp, och prinsessan flög ut; hon var blek som ett lik men skrattade åt ovädret och tyckte, att det icke var svårt nog; hennes vita kappa virvlade omkring i luften som ett stort segel; men reskamraten piskade henne så med sina tre ris, att blodet droppade ned på marken och hon slutligen knappast kunde flyga längre. Äntligen kom hon då ut till berget.

— Det haglar och stormar, sade hon; aldrig har jag varit ute i ett sådant väder.

— Man kan få för mycket även av det goda, sade trollet.

Prinsessan berättade nu, att Johannes hade gissat rätt även den andra gången; gjorde han nu detsamma i morgon, så hade han vunnit, och hon skulle aldrig mera kunna komma

ut till honom i berget, aldrig mera kunna göra sådana trollkonster som förr; därför var hon helt sorgsen.

— Han skall icke kunna gissa rätt, sade trollet; jag skall nog hitta på något, som han aldrig tänkt på, eller också måtte han vara en större trollkarl än jag. Men nu skola vi vara glada!

Och så tog trollet prinsessan i båda händerna, och de dansade om med alla de små tomtarna och lyktgubbarna, som voro i rummet; de röda spindlarna sprungo lika muntert upp- och nedför väggarna, och det såg ut, som om eldblommorna gnistrat. Ugglan slog på trumma, syrsorna pepo, och de svarta gräshopporna spelade mungiga. Det var en lustig bal!

Då de nu hade dansat länge nog, måste prinsessan hem, ty annars kunde man sakna henne på slottet; trollet sade, att det skulle följa med, så kunde de ännu en stund få vara tillsammans.

De flögo nu framåt i det svåra ovädret, och reskamraten slet ut sina tre ris på deras ryggar; aldrig hade trollet varit ute i ett sådant hagel. Utanför slottet tog det farväl av prinsessan och viskade i detsamma till henne: Tänk på mitt huvud! Men reskamraten hörde det nog, och i samma ögonblick som prinsessan kilade in genom fönstret i sin sängkammare och trollet skulle vända om igen, grep han det i det långa, svarta skägget och högg med sabeln av dess otäcka trollhuvud jäms med axlarna, innan trollet självt visste ordet av; kroppen kastade han ut i sjön åt fiskarna, men huvudet doppade han endast ned i vattnet, knöt sedan in det i sin silkesnäsduk, tog det med sig hem till värdshuset och lade sig att sova.

Den följande morgonen gav han Johannes näsduken men sade, att han ej finge lösa upp den, innan prinsessan frågade vad det var, som hon hade tänkt på.

Det var så många människor i den stora salen på slottet, att de stodo packade inpå varandra, alldeles som rädisor, som äro hopbundna i en knippa. Rådet satt i sina stolar med de mjuka huvudkuddarna, och gamle kungen hade nya kläder på sig; guldkronan och spiran voro polerade; det såg ståtligt ut; men prinsessan var mycket blek och hade på sig en kolsvart klänning, alldeles som om hon skulle på begravning.

— Vad har jag tänkt på? sade hon till Johannes, och genast löste han upp näsduken och blev själv helt förskräckt, då han fick se det otäcka trollhuvudet. Det gick en rysning genom alla, ty det var förfärligt att skåda; men prinsessan satt lik en stenbild och kunde icke säga ett enda ord. Slutligen reste hon sig upp och räckte Johannes handen, ty han hade ju gissat rätt. Hon såg varken på den ene eller den andre men suckade helt djupt:

— Nu är du min herre. I afton skola vi hålla bröllop.

— Det tycker jag om, sade gamle kungen. Så skall det vara!

Allt folket hurrade, vaktparaden spelade på gatorna, klockorna ringde, och bakelsemadamerna togo det svarta floret från sina pepparkaksgrisar, ty nu var det glädje. Tre hela stekta oxar, fyllda med ankor och höns, sattes ut mitt på torget; envar kunde där skära sig ett stycke; vattenkonsterna sprutade det kostligaste vin, och om man köpte en tvåöreskringla hos bagaren, fick man sex stora bullar på köpet, och det bullar med russin uti.

Om aftonen var hela staden illuminerad, och soldaterna sköto med kanoner och gossarna med smällare, och det åts och dracks, spelades och dansades uppe på slottet; alla de förnäma herrarna och vackra fröknarna dansade med varandra; man kunde på långt avstånd höra, huru de sjöngo:

Här ä' så många vackra flickor,
som vill ha sig en svängom;
de begära tamburmarschen.
Vackra flicka, vänd dig om!
Dansen och trampen,
så skosulorna falla av!

Men prinsessan var ju ännu en häxa och tyckte alls icke om Johannes. Detta kom reskamraten ihåg, och därför gav han honom tre fjädrar av svanvingarna och en liten flaska med några droppar uti och sade till honom, att han bredvid brudsängen skulle låta sätta ett stort kar, fyllt med vatten, och när så prinsessan ville stiga upp i sängen, skulle han giva henne en liten knuff, så att hon föll ned i vattnet, där han skulle doppa henne tre gånger, sedan han först kastat fjädrarna och dropparna däruti; då skulle hon bliva fri från sin förtrollning och komma att så mycket hålla av honom.

Johannes gjorde allt vad reskamraten hade rått honom till; prinsessan skrek helt högt, då han doppade henne ned under vattnet, och sprattlade under hans händer som en stor kolsvart svan med gnistrande ögon. Då hon andra gången kom upp över vattnet igen, var svanen vit, så när som på en enda svart ring, som han hade om halsen. Johannes bad fromt till

Vår Herre och lät vattnet tredje gången skölja över fågeln, och i samma ögonblick förvandlades den till den vackraste prinsessa. Hon var nu ännu skönare än förr och tackade Johannes med tårar i sina vackra ögon för att han hade brutit hennes förtrollning.

Den följande morgonen kom gamle kungen med hela sin hovstat, och det blev ett gratulerande till ända långt fram på dagen; allra sist kom även reskamraten, han hade sin käpp i handen och ränseln på ryggen. Johannes kysste honom många gånger och sade, att han ej finge resa bort: han skulle stanna hos honom, ty han var ju upphovet till hela hans lycka. Men reskamraten skakade på huvudet och sade så milt och vänligt:

— Nej, nu är min tid ute. Jag har endast betalt min skuld. Kommer du ihåg den döde mannen, som de där elaka människorna ville göra ont? Du gav allt vad du ägde, för att han skulle få ro i sin grav. Den döde är jag!

I detsamma var han försvunnen.

Bröllopet räckte nu en hel månad. Johannes och prinsessan tyckte så mycket om varandra, och gamle kungen levde många glada dagar och lät deras små barn rida ranka på hans knä och leka med hans spira; men Johannes var kung över hela riket.

DEN LILLA SJÖJUNGFRUN.

Långt ute i havet är vattnet så blått som bladen på den vackraste blåklint och så klart som det renaste glas, men det är mycket djupt, djupare än något ankartåg kan nå; många kyrktorn behövde ställas ovanpå varandra för att från bottnen nå upp över vattenbrynet. Där nere bor havsfolket.

Nu må man alls icke tro, att där är bara nakna, vita sandbottnen; nej, där växa de mest underbara träd och örter, som äro så smidiga i stjälk och blad, att de röra sig vid vattnets minsta dallring, alldeles som om de vore levande. Alla fiskarna, både små och stora, kila mellan grenarna, alldeles som här uppe fåglarna i luften. På det allra djupaste stället ligger havskungens slott; väggarna äro av korall och de långa, spetsiga fönstren av den allra klaraste bärnsten; men taket är av musselskal, som öppna och tillsluta sig, allteftersom vattnet går; det ser vackert ut, ty i vart och ett av dem ligga glänsande pärlor, av vilka en enda skulle vara en stor prydnad i en drottnings krona.

Havskungen där nere hade i många år varit änkling, men hans gamla mor hushållade för honom; hon var en klok kvinna men stolt över sin börd; därför gick hon med tolv ostron på stjärten, då de andra förnäma endast fingo bära

sex. För övrigt förtjänade hon mycket beröm, i synnerhet därför att hon höll så mycket av de små havsprinsessorna, hennes sondöttrar. De voro sex vackra barn, men den yngsta var den vackraste av dem allesammans; hennes hy var så klar och skär som ett törnrosblad, hennes ögon så blå som den djupaste sjö; men liksom alla de andra hade hon inga fötter, kroppen slutade i en fiskstjärt.

Hela långa dagen kunde de leka nere i slottet i de stora salarna, där levande blommor växte ut ur väggarna. De stora bärnstensfönstren öppnades, och så summo fiskarna in till dem, liksom hos oss svalorna flyga in, då vi öppna våra fönster; men fiskarna summo ända fram till de små prinsessorna, åto ur deras händer och läto klappa sig.

Utanför slottet låg en stor trädgård med eldröda och mörkblå träd; frukterna lyste som guld och blommorna som brinnande eld, medan de ständigt rörde stjälk och blad. Själva marken var den finaste sand men blå som svavellågor. Över alltsammans där nere låg ett sällsamt blått skimmer; man kunde snarare tro, att man stode högt uppe i luften och endast såge himmeln över och under sig, än att man befunne sig på havsbottnen. I lugnt väder kunde man se solen, som såg ut som en purpurblomma, från vars kalk allt ljuset utströmmade.

Var och en av de små prinsessorna hade sitt eget lilla land i trädgården, där hon kunde gräva och plantera bäst hon ville; den ena gav sin blomstersäng skapnad av en valfisk, den andra tyckte mera om, att hennes liknade en liten sjöjungfru; men den yngsta gjorde sin alldeles rund som solen och hade endast blommor, som lyste röda som denna. Hon var ett underligt barn, stilla och tankfull, och när de andra systrarna prydde sina trädgårdar med de sällsammaste saker, som de hade fått från strandade fartyg, ville hon, utom de rosenröda blommorna, som liknade solen högt där uppe, endast ha en präktig marmorstod, en vacker gosse var det, huggen ur den vita, klara stenen samt genom strandning nedkommen på havsbottnen. Vid denna stod planterade hon en rosenröd tårpil; den växte präktigt och hängde med sina friska grenar över den ned mot den blå sandbottnen, där skuggan visade sig violett och var i rörelse liksom grenarna; det såg ut, som om krona och rötter lekt, att de ville kyssa varandra.

Hon kände ingen större glädje än att höra talas om människorna där ovan; den gamla farmodern måste berätta allt vad hon visste om skepp och städer, människor och djur; i synnerhet föreföll det henne så underbart vackert, att uppe på jorden blommorna doftade, det gjorde de icke på havsbottnen, och att skogarna voro gröna samt att de fiskar, som där syntes bland grenarna, kunde sjunga så högt och vackert, att det var en lust däråt. Det var de små fåglarna, som farmodern kallade fiskar, ty annars skulle de ej ha förstått henne, eftersom de icke hade sett någon fågel.

— Då ni fyllt edra femton år, sade farmodern, skola ni få lov att dyka upp ur havet, sitta i månskenet på klipporna och se de stora fartyg, som segla förbi; skogar och städer skola ni även få se.

Året därpå var den ena av systrarna femton år, men de andra — ja, den ena var ett år yngre än den andra; den yngsta av dem hade således ännu hela fem år kvar, innan hon fick komma upp från havsbottnen och se, huru det såg ut hos oss. Men den ena lovade den andra att berätta, vad hon hade sett och funnit vackrast den första dagen; ty deras farmor berättade dem icke tillräckligt, det var så mycket de ville veta besked om.

Ingen längtade så innerligt som den yngsta, just hon som hade den längsta tiden att vänta och som var så stilla och tankfull. Mången natt stod hon vid det öppna fönstret och såg upp genom det mörkblå vattnet, där fiskarna slogo med sina fenor och stjärtar. Måne och stjärnor kunde hon se; visserligen lyste de bra bleka, men genom vattnet sågo de vida större ut än för våra ögon. Gled nu liksom ett svart moln fram under dem, visste hon, att det antingen var en valfisk som sam över henne eller också ett skepp med många människor; dessa tänkte säkert icke på att en liten vacker sjöjungfru stod där nedanför och sträckte sina vita händer upp mot kölen.

Nu hade då den äldsta prinsessan fyllt sina femton år och fick stiga upp över havsytan.

Då hon kom tillbaka, hade hon hundrade saker att berätta, men det vackraste, sade hon, var att i månsken ligga på en sandbank i den lugna sjön och se nära invid stranden den

stora staden, där ljusen glimmade likt hundratals stjärnor, att lyssna till musiken och larmet och bullret av vagnar och människor, att se de många kyrktornen och spirorna och höra, huru klockorna ringde. Just därför att hon icke kunde komma dit upp, längtade hon allra mest efter allt detta.

Ack, huru lyssnade icke den yngsta systern, och då hon sedan om aftonen stod vid det öppna fönstret och såg upp genom det mörkblå vattnet, tänkte hon på den stora staden med allt dess larm och buller, och då tyckte hon sig där nere höra, huru kyrkklockorna ringde.

Året därpå fick den andra systern lov att stiga upp genom vattnet och simma vart hon ville. Hon dykte upp just i detsamma som solen gick ned, och denna syn fann hon vara den vackraste. Hela himmeln hade sett ut som guld, sade hon, och molnen, ja, deras skönhet kunde hon icke nog beskriva. Röda och violetta hade de seglat fram över henne; men vida hastigare än dessa flög, såsom en lång, vit slöja, en flock vilda svanor fram över vattnet, där solen stod; hon sam bort mot solen, men denna sjönk, och rosenskimret slocknade på havsytan och molnen.

Året därefter kom den tredje systern dit upp: hon var den djärvaste av dem alla, därför sam hon uppför en bred flod, som föll ut i havet. Vackra gröna kullar med vinrankor såg hon, slott och gårdar tittade fram mellan präktiga skogar; hon hörde, huru alla fåglarna sjöngo, och solen sken så varmt, att hon ofta måste dyka ned under vattnet för att svalka sitt brännande ansikte. I en liten vik träffade hon en hel skara små människobarn; de gingo alldeles nakna och plaskade i vattnet; hon ville leka med dem, men de sprungo förskräckta sin väg, och så kom ett litet svart djur, det var en hund, men hon hade aldrig förr sett någon sådan; den skällde så förskräckligt på henne, att hon blev rädd och begav sig tillbaka ut i öppna sjön; men aldrig kunde hon glömma de präktiga skogarna, de gröna kullarna och de vackra barnen, som kunde simma på vattnet, ehuru de icke hade någon fiskstjärt.

Den fjärde systern var icke så dristig, hon stannade mitt ute på det vilda havet, och hon berättade, att detta just var det vackraste; man såg på så många mils avstånd runt omkring sig, och himmeln där ovan stod som en stor glaskupa. Skepp

hade hon sett men långt borta, de sågo ut som fiskmåsar; de muntra delfinerna hade slagit kullerbyttor, och de stora valfiskarna hade sprutat vatten ur sina näsborrar, så att det runt omkring hade sett ut som hundratals vattenkonster.

Nu kom turen till den femte systern; hennes födelsedag inträffade just på vintern, och därför såg hon vad de andra icke hade sett den första gången. Sjön tog sig alldeles grön ut, och runt omkring summo stora isberg; vart och ett av dem såg ut som en pärla, sade hon, och var likväl vida större än de kyrktorn människorna byggde. De visade sig i de sällsammaste gestalter och glittrade som diamanter. Hon hade satt sig på ett av de största, och alla seglarna kryssade förskräckta undan ifrån platsen, där hon satt och lät blåsten leka med det långa håret; men fram på aftonen blev himmeln höljd av moln, och det blixtrade och dundrade, medan den svarta sjön lyfte de stora isblocken högt upp, så att de glänste vid de starka blixtarna. På alla fartygen revade man seglen, där rådde ångest och bävan; men hon satt lugn på sitt simmande isberg och såg den blå blixtstrålen slå i sicksack ned i den blänkande sjön.

Första gången någon av systrarna kom upp över vattnet, var hon alltid förtjust över det nya och vackra hon såg; men då de nu såsom fullvuxna flickor hade lov att stiga dit upp, när de ville, blev det dem likgiltigt; de längtade åter efter hemmet, och efter en månads förlopp sade de, att nere hos dem vore det ändå allra vackrast, och där trivdes man så gott.

Mången aftonstund togo de fem systrarna varandra under armarna och stego i en rad upp över vattnet; vackra röster hade de, vackrare än någon människas, och när det nu drog ihop till storm, så att de kunde tro, att fartyg skulle förlisa, summo de framför dessa och sjöngo så vackert om huru härligt det var på havsbottnen och bådo sjömännen att icke frukta för att komma dit ned; men dessa kunde icke förstå orden, de trodde, att det var stormen, och de fingo ej heller se härligheten där nere, ty då skeppet sjönk, drunknade människorna och kommo endast som döda ned till havskungens slott.

Då systrarna sålunda om aftnarna arm i arm stego högt upp genom havet, stod den lilla systern kvar helt allena och

såg efter dem, och det var, som om hon velat gråta; men sjöjungfrun har inga tårar, och därför lider hon mycket mera.

— Ack, om jag ändå vore femton år! sade hon. Jag vet, att jag skall komma att tycka mycket om världen här ovanför och om människorna, som bygga och bo där uppe.

Slutligen fyllde hon sina femton år.

— Se så, nu få vi även dig ut ur boet, sade hennes farmor, den gamla änkedrottningen. Kom nu och låt mig pryda dig liksom dina andra systrar!

Och så satte hon en krans av vita liljor på hennes hår, men varje blomblad var hälften av en pärla; och den gamla frun lät åtta stora ostron klämma sig fast vid prinsessans stjärt för att därigenom visa hennes höga stånd.

— Det gör så ont! sade den lilla sjöjungfrun.

— Ja, något måste man lida för grannlåten, svarade den gamla farmodern.

Ack, hon skulle så gärna velat skaka av sig all denna prakt och lägga bort den tunga kransen; hennes röda blommor i trädgården klädde henne mycket bättre, men hon tordes nu ej göra om det. Farväl! sade hon och steg upp genom vattnet, så lätt och klar som en bubbla.

Solen hade just gått ned, då hon lyfte sitt huvud upp över havet; men alla skyarna lyste ännu som rosor och guld, och mitt i den blekröda luften tindrade aftonstjärnan så klart och vackert, luften var mild och frisk och havet alldeles lugnt. Där låg ett stort skepp med tre master; blott ett enda segel var uppe, ty icke en vindfläkt rörde sig, och runt omkring i tågverket och på rårna sutto matroser. Där var musik och sång, och allteftersom aftonen blev mörkare, tändes hundratals färgade lyktor; det såg ut, som om alla nationers flaggor svajat i luften. Den lilla sjöjungfrun sam rakt fram till kajutfönstret, och var gång vågen lyfte upp henne, kunde hon se in genom de spegelklara rutorna, där så många fint klädda människor stodo, men den vackraste var ändå den unge prinsen med de stora, svarta ögonen; han var säkert icke stort mer än sexton år; det var hans födelsedag, och därför ägde all denna ståten rum. Matroserna dansade på däcket, och då den unge prinsen trädde dit ut, stego över

hundra raketer upp i luften; de lyste som klara dagen, så att den lilla sjöjungfrun blev helt förskräckt och dykte ned under vattnet; men snart stack hon åter upp huvudet, och då var det, som om alla himmelns stjärnor fallit ned till henne. Aldrig förr hade hon sett sådana eldkonster. Stora solar snurrade runt omkring, präktiga eldfiskar svängde sig i den blå luften, och allt återspeglades av den klara, stilla sjön. På själva skeppet var det så ljust, att man kunde se ej blott människorna utan även vart enda litet tåg. Ack, vad den unge prinsen var vacker, och han tryckte folkets händer, skrattade och log, medan musiken klingade i den sköna natten.

Det blev sent, men den lilla sjöjungfrun kunde icke vända sina ögon bort ifrån skeppet och från den vackra prinsen. De färgade lyktorna släcktes, raketerna stego icke vidare upp i luften, icke heller ljödo flera kanonskott; men djupt nere i havet sorlade och brusade det; hon satt emellertid på vattnet och gungade upp och ned, så att hon kunde se in i kajutan; men skeppet tog starkare fart, det ena seglet efter det andra bredde ut sig, nu gingo vågorna högre, stora moln drogo upp, långt bort blixtrade det. Ack, det skulle bli ett förfärligt oväder! Därför minskade matroserna segel. Det stora skeppet gungade i flygande fart på den vilda sjön, vattnet reste sig likt stora, svarta berg, som ville vältra sig över masterna; men skeppet dykte som en svan ned mellan de höga vågorna och lät sig åter lyftas upp på det upptornade vattnet. Den lilla sjöjungfrun tyckte detta just vara en munter färd, men så tyckte icke sjöfolket; skeppet knakade och brakade, de tjocka plankorna bugnade vid de starka stötar brottsjöarna gåvo skeppet, masten bräcktes tvärt av, som om den varit ett rör, och skeppet krängde på sidan, medan vattnet trängde in i rummet. Den lilla sjöjungfrun såg nu, att de svävade i fara, och hon måste själv akta sig för bjälkar och spillror av fartyget, vilka drevo på vattnet. Ett ögonblick var det så kolmörkt, att hon ej kunde skönja det allra ringaste, men då det sedan blixtrade, blev det ånyo så klart, att hon kunde urskilja allesammans på skeppet. Envar sökte reda sig så gott han kunde; den unge prinsen spejade hon i synnerhet efter, och då skeppet rämnade, såg hon honom sjunka ned i den djupa sjön. I första ögonblicket blev hon

mycket glad, ty nu skulle han komma ned till henne; men därpå erinrade hon sig, att människorna icke kunna leva i vattnet och att han endast som död skulle kunna komma ned till hennes fars slott. Nej, dö, det finge han icke; därför sam hon in bland bjälkar och plankor, som drevo på vattnet, glömde alldeles, att de kunde krossa henne, dykte djupt under vattnet och steg åter högt upp mellan vågorna samt kom slutligen fram till den unge prinsen, som nästan icke orkade simma längre i den svallande sjön; hans armar och ben började bliva matta, de vackra ögonen slöto sig; han skulle ha dött, om icke den lilla sjöjungfrun hade kommit honom till hjälp. Hon höll hans huvud uppe över vattnet och lät därefter vågorna driva henne med honom vart de behagade.

Om morgonen var ovädret förbi; av skeppet syntes icke ett spån; solen steg så röd och glänsande upp ur vattnet; det var, som om prinsens kinder fått liv därvid, men hans ögon förblevo slutna. Sjöjungfrun kysste hans höga, vackra panna och strök hans våta hår tillbaka; hon tyckte, att han liknade marmorstoden där nere i hennes lilla trädgård; hon kysste honom åter och önskade, att han måtte få leva.

Nu såg hon framför sig fasta landet: höga, blå berg, på vilkas toppar den vita snön lyste, som om det varit svanor, som legat där; nere vid kusten stodo vackra, gröna skogar, och mitt framför låg en kyrka eller ett kloster, hon visste icke rätt vilketdera, men en byggnad var det. Citron- och apelsinträd växte där i trädgården, och framför porten stodo höga palmer. Havet bildade här en liten vik, som var alldeles lugn men mycket djup, ända fram till klippan, där den vita, fina sanden var uppspolad; hit sam hon med den vackre prinsen och lade honom på sanden men lagade framför allt så, att huvudet låg högt i det varma solskenet.

Nu ringde klockorna i den stora, vita byggnaden, och många unga flickor kommo gående genom trädgården. Då sam den lilla sjöjungfrun längre ut bakom några höga stenar, som reste sig upp ur vattnet, lade havsskum på sitt hår och sitt bröst, så att ingen kunde se hennes lilla ansikte, och gav så akt på vem som skulle komma till den stackars prinsen.

Det dröjde icke länge, förrän en ung flicka kom dit; hon tycktes bliva helt förskräckt, men endast för ett ögonblick;

hon sprang strax efter folk, och sjöjungfrun såg, att prinsen kom till liv och att han log mot alla omkring honom; men ut till henne log han icke; han visste ju icke heller, att hon hade räddat honom. Hon kände sig så bedrövad, att hon, då han fördes in i den stora byggnaden, sorgsen dykte ned i havet och begav sig hem till sin faders slott.

Alltid hade hon varit tyst och tankfull, men nu blev hon det mycket mera än förr. Systrarna frågade henne, vad hon hade sett första gången där uppe, men hon nämnde ingenting.

Mången afton och morgon steg hon upp dit, där hon hade lämnat prinsen. Hon såg, huru trädgårdens frukter mognade och blevo avplockade; hon såg, huru snön smälte på de höga bergen, men prinsen såg hon icke, och därför vände hon ständigt ännu mera bedrövad tillbaka hem. Där var det hennes enda tröst att sitta i den lilla trädgården och slingra sina armar om den vackra marmorstoden, som liknade prinsen; men sina blommor skötte hon icke; de växte som i en vildmark ut över gångarna och flätade sina långa stjälkar och blad in i trädens grenar, så att där var helt mörkt.

Slutligen kunde hon icke uthärda längre utan talade om det för en av sina systrar, och så fingo strax alla de andra veta det, men likväl inga flera än de och ett par andra sjöjungfrur, som endast berättade det för sina närmaste väninnor. En av dem visste vem prinsen var; hon hade även sett ståten på skeppet, visste, varifrån han var och varest hans kungarike låg.

— Kom, lilla syster! sade de andra prinsessorna, och med armarna om varandras axlar stego de i en lång rad upp ur havet mitt framför där de visste att prinsens slott låg.

Detta var uppfört av en ljusgul, glänsande stensort, med stora marmortrappor; en gick ända ned i havet. Präktiga förgyllda kupoler höjde sig över taket, och mellan pelarna, som gingo runt omkring hela byggnaden, stodo marmorbilder, som sågo ut, som om de varit levande. Genom det klara glaset i de höga fönstren såg man in i de praktfullaste salar, där kostbara sidengardiner och tapeter voro uppsatta och alla väggarna voro prydda med stora tavlor, som det var ett riktigt nöje att betrakta. Mitt i den största salen plaskade

en stor vattenkonst, strålarna gingo högt upp mot glaskupolen i taket, genom vilken solen sken på vattnet och på de vackra växterna i den stora bassängen.

Nu visste hon, var han bodde, och dit kom hon på vattnet mången afton och natt; hon sam mycket närmare land, än någon av de andra hade vågat, ja hon gick ända upp i den smala kanalen under den präktiga marmoraltanen, som kastade en lång skugga ut över vattnet. Här satt hon och såg på den unge prinsen, som trodde, att han var alldeles allena i det klara månskenet.

Hon såg honom mången afton segla ut med musik i sin präktiga båt med de svajande flaggorna; hon tittade fram mellan den gröna säven, och om vinden fattade i hennes långa, silvervita slöja och någon såg det, trodde han, att det var en svan, som lyfte vingarna.

Hon hörde mången natt fiskarna, då de lågo med bloss ute på sjön, berätta så mycket gott om den unge prinsen, och det gladde henne, att hon hade räddat hans liv, då han halvdöd drev omkring på vågorna, och hon tänkte på huru fast hans huvud hade vilat mot hennes bröst och huru innerligt hon då kysste honom; men han visste alls ingenting därom och kunde icke ens drömma om henne.

Allt mer och mer började hon hålla av människorna, allt mer och mer önskade hon att kunna stiga upp ibland dem; hon tyckte, att deras värld var vida större än hennes; de kunde ju på skepp flyga över havet, på de höga bergen stiga högt över molnen, och länderna, som de ägde, sträckte sig med skogar och fält längre bort, än hon kunde se. Det var så mycket hon gärna ville veta, men systrarna kunde icke giva svar på allt; därför frågade hon den gamla farmodern, och hon kände väl till den högre världen, som hon mycket riktigt kallade länderna ovanom havet.

— Om människorna inte drunkna, frågade den lilla sjöjungfrun, kunna de då leva beständigt, dö de inte som vi här nere i havet?

— Jo, sade farmodern, även de måste dö, och deras livstid är till och med kortare än vår. Vi kunna bli tre hundra år, men då vi sedan upphöra att vara till här, bliva vi endast skum på vattnet och hava ej ens en grav här nere bland våra kära. Vi ha inte någon odödlig själ, vi få aldrig mera liv, vi äro som den gröna säven: har den en gång blivit avskuren, kan den aldrig mera grönska. Människorna däremot ha en själ, som lever beständigt, lever sedan kroppen blivit jord; den stiger upp genom den klara luften, upp till alla de lysande stjärnorna. Liksom vi dyka upp ur havet och se människornas land, så dyka de upp till okända, härliga ställen, som vi aldrig få se.

— Varför fingo inte vi en odödlig själ? sade den lilla sjöjungfrun bedrövad. Jag skulle vilja giva alla mina hundra

år, som jag har att leva, för att bara en enda dag vara människa och sedan få del i den himmelska världen.

— Det bör du inte gå och tänka på, sade farmodern; vi ha det mycket lyckligare och bättre än människorna där uppe.

— Jag skall således dö och flyta som skum på havet, inte höra vågornas musik, inte se de vackra blommorna och den röda solen! Kan jag då alls ingenting göra för att vinna en evig själ?

— Nej, sade farmodern, endast om en människoson finge dig så kär, att du vore honom mera än far och mor, om han med hela sin tanke och kärlek hängde fast vid dig och läte prästen lägga hans högra hand i din med löfte om trohet här och i all evighet, skulle hans själ flyta över i din kropp och även du få del i människornas lycka. Han gåve dig då själ men behölle likväl sin egen. Men detta kan aldrig hända. Just det, som är vackert här nere i havet, din fiskstjärt, finna de fult där uppe på jorden; de förstå sig nu inte bättre på det; man måste där, för att vara vacker, ha två klumpiga stöttor, som de kalla ben.

Då suckade den lilla sjöjungfrun och såg bedrövad på sin fiskstjärt.

— Låt oss vara nöjda, sade farmodern; hoppa och dansa vilja vi under de tre hundra år vi ha att leva; det är minsann en lång tid nog; sedan kan man desto nöjdare vila ut i sin grav. I afton skola vi ha hovbal.

Det var också en prakt, sådan man aldrig ser den på jorden. Väggar och tak i den stora danssalen voro av tjockt men klart glas. Flera hundra jättelika snäckskal, rosenröda och gräsgröna, stodo i rader på var sida med en blå brinnande låga, som upplyste hela salen och sken ut genom väggarna, så att sjön där utanför var alldeles upplyst; man kunde se alla de otaliga fiskar, både stora och små, som summo fram emot glasväggen; på några lyste fjällen purpurröda, på andra sågo de ut som silver och guld. Mittigenom salen flöt en bred, rinnande ström, och på denna dansade havsmän och sjöjungfrur efter sin egen vackra sång. Så vackra röster ha icke människorna på jorden. Den lilla sjöjungfrun sjöng vackrast av dem alla, och de klappade

händerna åt henne, och för ett ögonblick kände hon glädje i sitt hjärta; ty hon visste, att hon hade den skönaste rösten av alla på jorden och i havet. Snart kom hon likväl åter att tänka på världen ovanom henne; hon kunde icke glömma den vackre prinsen och sin sorg över att icke, såsom han, äga en odödlig själ. Därför smög hon sig ut ur sin faders slott, och medan allt där inne var sång och munterhet, satt hon bedrövad i sin lilla trädgård. Då hörde hon valthorn klinga ned genom vattnet, och hon tänkte: Nu seglar han visst där uppe, han som jag älskar högre än far och mor, han vid vilken min tanke hänger fast och i vars hand jag vill lägga mitt livs lycka. Allt vill jag våga för att vinna honom och en odödlig själ. Medan mina systrar dansa där inne i min fars slott, vill jag gå till havshäxan, henne som jag alltid varit så rädd för; men hon kan måhända råda och hjälpa mig.

Nu gick den lilla sjöjungfrun ur sin trädgård, bort mot de brusande havsvirvlar, bakom vilka häxan bodde. Den vägen hade hon aldrig förr gått; här växte ej några blommor och intet sjögräs; endast den nakna, grå sandbottnen sträckte sig bortemot havsvirvlarna, i vilka vattnet likt brusande kvarnhjul snurrade runt omkring och ryckte allt vad det fick fatt uti med sig ned i djupet. Mittemellan dessa krossande virvlar måste hon gå för att komma in på havshäxans område, och här var ett långt stycke ingen annan väg att gå än över varm, bubblande gyttja; den kallade häxan sin torvmosse. Där bakom låg hennes hus mitt inne i en sällsam skog. Alla träd och buskar voro polyper, halvt djur och halvt växter; de sågo ut som hundrahövdade ormar, som växte upp ur marken; alla grenar voro långa, slemmiga armar, med fingrar som smidiga maskar, och led för led rörde sig från roten till den yttersta spetsen. Allt vad de i havet kunde gripa slingrade de sig fast omkring och släppte det aldrig mera. Den lilla sjöjungfrun stannade helt förskräckt där utanför; hennes hjärta klappade av ångest, och hon hade så när vänt om; men så tänkte hon på prinsen och på människans själ, och då fick hon mod. Sitt långa, fladdrande hår knöt hon fast omkring huvudet, så att polyperna icke skulle gripa henne däruti; båda händerna lade hon ihop

över bröstet och flög sedan, som fisken kan flyga genom vattnet, in bland de ohyggliga polyperna, som sträckte sina smidiga armar och fingrar efter henne. Hon såg, huru varenda en av dem hade något, som han hade gripit; hundra små armar höllo det likt starka järnband. Människor, som hade omkommit på sjön och sjunkit djupt ned, tittade som vita benrangel fram ur polypernas armar. Skeppsroder och kistor höllo de fast, skelett av lantdjur och en liten sjöjungfru, som de hade fångat och strypt, och detta var nästan det förskräckligaste för henne.

Nu kom hon till en stor, slemmig plats i skogen, där stora, feta vattenormar vältrade sig och visade sina otäcka, vitgula bukar. Mitt på platsen var ett hus uppfört av skeppsbrutna människors vitnade ben; där satt havshäxan och lät en padda äta ur hennes mun, liksom människorna låta en liten kanariefågel äta socker. De otäcka, feta vattenormarna kallade hon sina små kycklingar och lät dem vältra sig på hennes stora, svampiga bröst.

— Jag vet nog vad du vill, sade havshäxan; det är dumt gjort av dig; emellertid skall du få din vilja fram, ty den skall bringa dig i olycka, min vackra prinsessa. Du vill gärna bli av med din fiskstjärt och i stället få två stumpar att gå med liksom människorna, för att den unge prinsen skall bli förälskad i dig och du skall kunna få honom och en odödlig själ.

I detsamma skrattade häxan så högt och ohyggligt, att paddan och ormarna föllo ned på marken och vältrade sig där.

— Du kommer just i rättan tid, sade häxan; i morgon, då solen går upp, skulle jag inte kunna hjälpa dig, förrän ett år åter gått förbi. Jag skall tillaga en dryck åt dig; med den skall du, innan solen går upp, simma till land, sätta dig där på stranden och dricka den, då delar sig din fiskstjärt och krymper ihop till det människorna kalla vackra ben; men det gör ont, det är som om ett skarpt svärd ginge igenom dig. Alla, som se dig, skola säga, att du är det vackraste människobarn de ha sett. Du behåller din svävande gång, ingen dansös kan sväva så som du; men varje steg du tar är, som om du trampade på en vass kniv, så att ditt

blod kommer att rinna. Vill du lida allt detta, så skall jag hjälpa dig.

— Ja, sade den lilla sjöjungfrun med bävande stämma och tänkte på prinsen och på att vinna en odödlig själ.

— Men kom ihåg, sade häxan, att du, när du väl fått mänsklig gestalt, aldrig mera kan bli en sjöjungfru igen. Du kan aldrig stiga ned genom vattnet till dina systrar och till din fars slott, och om du inte vinner prinsens kärlek, så att han för dig glömmer far och mor, hänger fast vid dig med hela sin tanke och låter prästen lägga edra händer i varandra, så att ni blir man och hustru, får du ej någon odödlig själ. Den första morgonen, sedan han blivit gift med en annan, måste ditt hjärta brista, och du blir skum på vattnet.

— Jag vill det! sade den lilla sjöjungfrun, blek som ett lik.

— Men mig måste du också betala, sade häxan, och det är inte litet jag begär. Du har den vackraste rösten av alla här nere på havsbottnen; med den tror du dig väl kunna förtrolla honom, men den rösten måste du giva mig. Det bästa du äger vill jag ha för min kostbara dryck. Mitt eget blod måste jag ju giva dig däruti, så att drycken kan bli skarp som ett tveeggat svärd.

— Men om du tager min röst, sade den lilla sjöjungfrun, vad har jag då kvar?

— Din vackra gestalt, sade häxan, din svävande gång och dina talande ögon; med dem kan du nog bedåra ett människohjärta. Nå, har du förlorat modet? Räck fram din lilla tunga, så skär jag av den som betalning, och du skall få den kraftiga drycken.

— Må ske! sade den lilla sjöjungfrun, och häxan satte sin kittel på elden för att koka trolldrycken.

— Renlighet är en god sak, sade hon och skurade kitteln med ormarna, som hon band ihop i knutar; därpå ristade hon sig själv i bröstet och lät sitt svarta blod droppa ned; ångan bildade de underligaste gestalter, så att man kunde bli ängslig och rädd. Varje ögonblick kastade häxan nya saker i kitteln, och då denna riktigt kokade, var det som

när krokodilen gråter. Slutligen var drycken färdig, den såg ut som det klaraste vatten.

— Här har du den! sade häxan och skar tungan av den lilla sjöjungfrun, som nu var stum och varken kunde sjunga eller tala.

— Om polyperna skulle gripa dig, då du går tillbaka genom min skog, sade häxan, så kasta bara en enda droppe av denna dryck på dem, så springa deras armar och fingrar i tusen bitar.

Men detta behövde den lilla sjöjungfrun icke; polyperna drogo sig förskräckta tillbaka för henne, då de sågo den skinande dryck, som lyste i hennes hand, som om det varit en tindrande stjärna. Sålunda kom hon snart genom skogen, mossen och de brusande havsvirvlarna.

Hon kunde se sin fars slott; blossen voro släckta i den stora danssalen; de sovo visst alla där inne, men hon vågade likväl icke besöka dem nu, då hon var stum och för alltid skulle gå bort ifrån dem. Det var, som om hennes hjärta velat brista av sorg. Hon smög sig in i trädgården, tog en blomma från vardera systerns blomstersäng, kastade tusen slängkyssar bort mot slottet och steg upp genom det mörkblå havet.

Solen hade ännu icke gått upp, då hon såg prinsens slott och besteg den präktiga marmortrappan. Månen sken klart och vackert. Den lilla sjöjungfrun drack den brännande skarpa drycken, och det var, som om ett tveeggat svärd gått genom hennes fina kropp; hon svimmade därvid och låg som död. Då solen lyste över sjön, vaknade hon upp och kände en svidande smärta; men mitt framför henne stod den vackre unge prinsen; han fäste sina kolsvarta ögon på henne, så att hon slog ned sina och såg, att hennes fiskstjärt var borta och att hon hade de täckaste små vita ben, som någon liten flicka kunde ha; men hon var alldeles naken, därför svepte hon in sig i sitt rika, långa hår. Prinsen frågade, vem hon var och huru hon hade kommit dit, och hon såg milt men på samma gång så sorgset på honom med sina mörkblå ögon, tala kunde hon ju icke. Han tog henne nu vid handen och förde henne in i slottet. Vartenda steg hon tog var, såsom häxan på förhand hade sagt henne, som om hon trampat på spetsiga

sylar och vassa knivar, men det fördrog hon gärna; vid prinsens hand steg hon så lätt som en bubbla, och han och alla förundrade sig över hennes vackra, svävande gång.

Nu fick hon dyrbara kläder av siden och muslin, hon var den skönaste bland alla i slottet, men hon var stum, kunde varken sjunga eller tala. Vackra slavinnor, klädda i silke och guld, kommo fram och sjöngo för prinsen och hans kungliga föräldrar; en sjöng vackrare än alla de andra, och prinsen klappade händerna och log mot henne; då blev den lilla sjöjungfrun bedrövad; hon visste, att hon själv hade sjungit mycket vackrare: hon tänkte: Ack, om han bara visste, att jag, för att få vara hos honom, för all evighet skänkt bort min röst!

Nu rörde sig slavinnorna i täcka, svävande danser efter den härligaste musik; då lyfte den lilla sjöjungfrun sina vackra, vita armar, reste sig på tåspetsen, svävade fram över golvet och dansade som ännu ingen hade dansat; vid varje rörelse blev hennes skönhet ännu mera synlig, och hennes ögon talade djupare till hjärtat än slavinnornas sång.

Alla voro hänryckta däröver, i synnerhet prinsen, som kallade henne sitt lilla hittebarn, och hon dansade allt mer och mer, ehuru det var gång hennes fot vidrörde marken kändes, som om hon trampade på vassa knivar. Prinsen sade, att hon alltid skulle vara hos honom, och hon fick lov att sova utanför hans dörr på en sammetskudde.

Han lät sy henne en karldräkt, så att hon skulle kunna följa honom till häst. De redo genom de doftande skogarna, där de gröna grenarna slogo henne på axlarna och de små fåglarna sjöngo bakom de friska löven. Hon klättrade med prinsen upp på de höga bergen, och ehuru hennes fina fötter blödde, så att de andra kunde se det, skrattade hon dock däråt och följde honom, till dess de sågo molnen segla under dem, som om de varit en flock fåglar, som drogo till främmande land.

Hemma på prinsens slott gick hon om natten, då de andra sovo, ut på den breda marmortrappan, och det svalkade hennes brännande fötter att stå i det kalla havsvattnet, och då tänkte hon på dem där nere i djupet.

En natt kommo hennes systrar arm i arm; de sjöngo så

sorgset, i det de summo på vattnet, och hon vinkade åt dem, och de kände igen henne och berättade, huru bedrövade hon hade gjort dem allesammans. Sedan besökte de henne var natt, och en natt såg hon, långt ute, den gamla farmodern, som på många år icke hade varit över havsytan, samt havskungen med sin krona på huvudet; de sträckte händerna emot henne men vågade sig icke så nära land som systrarna.

Men var dag blev hon prinsen kärare; han höll av henne så, som man kan hålla av ett gott kärt barn, men att göra henne till sin drottning, det föll honom alls icke in, och hans hustru måste hon dock bliva, eljest finge hon ej någon odödlig själ utan skulle på morgonen efter hans bröllopsdag bliva skum på havet.

— Håller du inte mest av mig bland dem allesammans? tycktes den lilla sjöjungfruns ögon fråga, då han tog henne i sina armar och kysste hennes vackra panna.

— Jo, du är mig kärast, sade prinsen, ty du har det bästa hjärtat av dem alla, du är mig mest tillgiven, och så liknar du en ung flicka, som jag en gång såg men säkerligen aldrig mera återfinner. Jag var på ett skepp, som förliste; vågorna drevo mig i land vid ett heligt tempel, där flera unga flickor gjorde tjänst; den yngsta av dem fann mig vid stranden och räddade mitt liv; jag såg henne bara två gånger; hon var den enda jag kunde älska i denna världen; men du liknar henne, du nästan utränger hennes bild i min själ; hon tillhör det heliga templet, och därför har min goda lycka sänt mig dig; aldrig skola vi skiljas åt.

— Ack, han vet inte, att jag räddat hans liv! tänkte den lilla sjöjungfrun; jag bar honom genom vågorna bort till skogen, där templet står; jag satt bakom skummet och såg efter, om inga människor skulle komma. Jag såg den vackra flickan, som han håller mera av än mig. Och sjöjungfrun suckade djupt — gråta kunde hon icke. Flickan tillhör det heliga templet, sade han; hon kommer aldrig ut i världen; de träffas inte mer; jag är hos honom och ser honom varje dag; jag vill vårda honom, älska honom och åt honom offra mitt liv!

Men nu skall prinsen gifta sig och ha grannkungens vackra dotter, berättade man; det är därför han utrustar ett så

ståtligt skepp. Prinsen reser för att se grannkungens land, heter det visserligen; men det är för att se grannkungens dotter; ett stort följe skall han ha med sig. Men den lilla sjöjungfrun skakade på huvudet och log; hon kände prinsens tankar mycket bättre än alla de andra.

— Jag måste resa, hade han sagt till henne; jag måste se den vackra prinsessan; mina föräldrar önska det; men tvinga mig att föra hem henne som min brud vilja de inte. Jag kan inte älska henne; hon liknar inte den vackra flickan i templet, som du liknar. Om jag någon gång skulle välja mig en brud, bleve det snarare dig, mitt stumma hittebarn med de talande ögonen. Och han kysste hennes röda mun, lekte med hennes långa hår och lade sitt huvud vid hennes hjärta, så att det drömde om människolycka och en odödlig själ.

— Du är väl inte rädd för havet, mitt stumma barn? sade han, då de stodo på det ståtliga skeppet, som skulle föra honom till grannkungens land; och han berättade henne om storm och vindstilla, om sällsamma fiskar i djupet och vad dykaren där hade sett, och hon log vid hans berättelse: hon visste ju bättre än någon annan besked om havets botten.

I den månljusa natten, då alla sovo så när som på styrmannen, som stod vid rodret, satt hon vid skeppets reling och stirrade ned genom det klara vattnet, och hon tyckte sig se sin faders slott. Överst där uppe stod den gamla farmodern med silverkronan på huvudet och stirrade upp genom de strida strömmarna mot skeppets köl. Då kommo hennes systrar upp över vattnet; de stirrade sorgset på henne och vredo sina vita händer; hon vinkade åt dem, log och ville berätta, att allt gick henne lyckligt och väl; men skeppspojken närmade sig henne, och systrarna dykte ned, så att han förblev i den tron, att det vita, som han hade sett, var skum på havet.

Den följande morgonen seglade skeppet in i hamnen vid grannkungens präktiga stad. Alla kyrkklockor ringde, och från de höga tornen blåstes i basuner, medan soldaterna stodo med vajande fanor och blixtrande bajonetter. Varenda dag var en fest. Baler och tillställningar följde på varandra; men prinsessan var ännu icke där; hon uppfost-

rades långt därifrån, sades det, i ett heligt tempel, där hon fick lära alla kungliga dygder. Äntligen anlände hon.

Den lilla sjöjungfrun stod ivrig att få se hennes skönhet, och hon måste erkänna den: en mera intagande varelse hade hon aldrig sett. Hyn var så fin och skär, och bakom de långa, mörka ögonhåren logo ett par svartblå, trofasta ögon.

— Det är du, sade prinsen, du som räddade mig, då jag låg som ett lik vid stranden! Och han tryckte sin rodnande brud i sina armar. Ack, jag är alltför lycklig! sade han till den lilla sjöjungfrun. Det bästa, som jag aldrig vågade hoppas, har gått i fullbordan för mig. Du skall glädja dig åt min lycka, ty du håller mest av mig bland dem alla.

Och den lilla sjöjungfrun kysste hans hand och tyckte sig redan känna, huru hennes hjärta brast. Hans bröllopsmorgon skulle ju giva henne döden och förvandla henne till skum på havet.

Alla kyrkklockorna ringde; härolderna redo omkring på gatorna och förkunnade trolovningen. På alla altaren brann välluktande olja i dyrbara silverlampor. Prästerna svängde rökelsekar, och brud och brudgum räckte varandra handen och fingo biskopens välsignelse. Den lilla sjöjungfrun stod i silke och guld och höll brudens släp; men hennes öron hörde icke den festliga musiken, hennes ögon sågo icke den heliga ceremonien: hon tänkte på sin dödsnatt, på allt vad hon hade förlorat i denna världen.

Redan samma afton gingo brud och brudgum ombord på skeppet, kanonerna dundrade, alla flaggorna vajade, och mitt på skeppet var upprest ett kungligt tält av guld och purpur med de vackraste hyenden; där skulle brudparet sova i den stilla, svala natten.

Seglen svällde i vinden, och skeppet gled lätt och utan stark rörelse framåt över den klara vattenytan.

Då det mörknade, tändes färgade lyktor, och sjöfolket dansade muntra dansar uppe på däcket. Den lilla sjöjungfrun måste tänka på den första gången hon dykte upp ur havet och såg samma prakt och glädje, och hon virvlade med i dansen, svävande som svalan svävar, då hon förföljes, och alla tilljublade henne beundran; aldrig hade hon dansat så vackert. Det skar som vassa knivar i hennes fina fötter, men

hon kände det icke; det skar henne mera smärtsamt i hjärtat. Hon visste, att det var den sista aftonen hon såg h o n o m, för vilken hon hade övergivit sin släkt och sitt hem, skänkt bort sin vackra röst och dagligen lidit oändliga kval, utan att han haft en aning därom. Det var den sista natten hon andades samma luft som han, såg det djupa havet och den stjärnklara himmeln; en evig natt utan tanke och dröm väntade henne, som ej hade själ och ej kunde vinna en sådan. Och allt var glädje och munterhet på skeppet till långt över midnatt; hon log och dansade med dödstanken i sitt hjärta. Prinsen kysste sin vackra brud, och hon lekte med hans svarta hår, och arm i arm gingo de till vila i det präktiga tältet.

Det blev tyst och stilla på skeppet; endast styrmannen stod vid rodret; den lilla sjöjungfrun lade sina vita armar på relingen och såg mot öster efter morgonrodnaden; hon visste, att den första solstrålen skulle döda henne. Då såg hon sina systrar stiga upp ur havet; de voro bleka som hon; deras långa, vackra hår fladdrade icke längre för vinden; det var avklippt.

— Vi ha givit det åt häxan, för att hon skulle bringa hjälp, så att du inte skall dö i natt. Hon har givit oss en kniv; här är den; ser du, huru vass den är? Innan solen går upp, måste du sticka den i prinsens hjärta, och när då hans varma blod stänker på dina fötter, växa de ihop till en fiskstjärt, och du blir åter en sjöjungfru, kan stiga ned i vattnet till oss och leva dina tre hundra år, innan du blir det döda, salta havsskummet. Skynda dig! Han eller du måste dö, innan solen går upp. Vår gamla farmor sörjer, så att hennes vita hår fallit av, liksom vårt fallit för häxans sax. Döda prinsen och kom tillbaka till oss! Skynda dig! Ser du den röda strimman där på himmeln? Om några minuter går solen upp, och då måste du dö. Och de uppgåvo en förunderligt djup suck och sjönko ned i vågorna.

Den lilla sjöjungfrun drog purpurförhänget bort från tältet och såg den vackra bruden sova med sitt huvud vid prinsens bröst; och hon lutade sig ned, kysste honom på hans vackra panna, såg på himmeln, där morgonrodnaden lyste alltmer, såg på den vassa kniven och fäste åter ögonen på

prinsen, som i drömmen nämnde sin brud vid namn, ty endast hon var i hans tankar, och kniven skalv i sjöjungfruns hand; men nu kastade hon den långt ut i vågorna; de lyste röda, där den föll; det såg ut, som om blodsdroppar bubblat upp ur vattnet. Ännu en gång såg hon med halvt brusten blick på prinsen, störtade sig från skeppet ned i havet och kände, huru hennes kropp upplöste sig i skum.

Nu steg solen upp ur havet; strålarna föllo så milt och varmt på det dödskalla havsskummet, och den lilla sjöjungfrun kände icke till döden; hon såg den klara solen, och upp över henne svävade hundratals genomskinliga, fagra gestalter. Hon kunde genom dem se skeppets vita segel och himmelns röda skyar; deras röster voro som musik, men denna var så eterisk, att intet mänskligt öra kunde höra den, liksom intet jordiskt öga kunde se dem; utan vingar svävade de i följd av sin egen lätthet genom luften. Den lilla sjöjungfrun såg, att hon hade en kropp som de; den höjde sig allt mer och mer upp ur skummet.

— Till vem kommer jag? sade hon, och hennes röst klang som de andra väsendenas, så eteriskt att ingen jordisk musik kan återgiva det.

— Till luftens döttrar, svarade de andra. Sjöjungfrun har ej någon odödlig själ och kan aldrig få det, om hon inte vinner en människas kärlek; hennes eviga tillvaro beror av en främmande makt. Luftens döttrar ha inte heller en evig själ, men de kunna själva genom goda handlingar skapa sig en sådan. Vi flyga till de varma länderna, där den kvava pestluften dödar människorna; där vifta vi svalka. Vi sprida blommornas doft genom luften och sända vederkvickelse och läkedom. Då vi i tre hundra år strävat att göra det goda vi kunna, få vi en odödlig själ och taga del i människornas eviga lycka. Du, stackars lilla sjöjungfru, har av hela ditt hjärta strävat efter detsamma som vi; du har lidit och fördragit och höjt dig till luftandarnas värld; nu kan du själv medelst goda gärningar om tre hundra år skapa dig en odödlig själ.

Och den lilla sjöjungfrun lyfte sina vita armar upp mot Guds sol, och för första gången kände hon tårar. — På skeppet var åter buller och liv; hon såg prinsen med sin vackra

brud leta efter henne; vemodigt stirrade de ned på det bubblande skummet, som om de vetat, att hon hade störtat sig i vågorna. Osynlig kysste hon brudens panna, log åt honom och steg med de andra luftens barn upp på den rosenröda sky, som seglade i luften.

— Om tre hundra år sväva vi sålunda in i Guds rike!

— Även förr kunna vi komma dit, viskade en. Osynligt sväva vi in i människornas hus, där det finnes barn, och för varje dag vi finna ett gott barn, som gör sina föräldrar glädje och förtjänar deras kärlek, förkortar Gud vår prövotid. Barnet vet inte, när vi flyga genom rummet; och när vi då av glädje le över det, tages ett år från de tre hundra; men se vi ett obeskedligt och elakt barn, måste vi gråta sorgens tårar, och varje tår lägger en dag till vår prövotid.

KEJSARENS NYA KLÄDER.

För många år sedan levde en kejsare, som tyckte så ofantligt mycket om vackra nya kläder, att han gav ut alla sina penningar för att bli riktigt fin och grann. Han brydde sig icke om sina soldater, brydde sig icke om teatern eller att åka omkring på promenaderna för annat än att få visa sina nya kläder. Han hade en rock för var timme på dagen, och liksom man säger om en kung: han är i rådet, så sade man alltid här: kejsaren är i garderoben.

I den stora staden, där han bodde, gick det mycket muntert till; var dag ditkommo många främlingar, en dag kommo två bedragare. De gåvo sig ut för att vara vävare och sade, att de kunde väva det vackraste tyg, som läte tänka sig. Ej nog med att färgerna och mönstret vore någonting ovanligt vackert, utan de kläder, som syddes av tyget, hade även den underbara egenskapen, att de voro osynliga för varje människa, som vore oduglig i sitt ämbete eller också vore otillåtligt dum.

— Det vore ju ena präktiga kläder, tänkte kejsaren. Då jag hade dem på mig, skulle jag kunna upptäcka, vilka män i mitt rike inte duga till det ämbete de innehava; jag skulle

kunna skilja de kloka från de dumma; ja, det tyget måste genast vävas åt mig. Och så gav han de två bedragarna mycket penningar på hand, för att de skulle börja sitt arbete.

De satte också upp två vävstolar och låtsade, som om de arbetade, men de hade icke det ringaste på vävstolen. De begärde oupphörligt det finaste silke och det präktigaste guld; men detta stoppade de i sin egen ficka och arbetade med de tomma vävstolarna, och det till långt in på nätterna.

— Nu skulle jag ändå bra gärna vilja veta, huru långt de kommit med tyget, tänkte kejsaren; men han var riktigt litet underlig till mods, då han tänkte på att den, som var dum eller illa passade för sitt ämbete, icke kunde se det. För sig själv trodde han väl ej att han behövde vara orolig, men han ville dock först skicka någon för att se till, huru det förhöll sig. Alla människor i hela staden visste, vilken sällsam kraft tyget hade, och var och en önskade se, huru dålig eller dum hans granne var.

— Jag skall sända min gamle, redlige minister bort till vävarna, tänkte kejsaren; han kan bäst se, huru tyget tar sig ut, ty han har förstånd, och ingen sköter sitt ämbete bättre än han.

Nu gick den gamle hederlige ministern in i salen, där de båda bedragarna sutto och arbetade med de tomma vävstolarna. Åh, Gud bevare oss! tänkte den gamle ministern och spärrade upp ögonen. Jag kan ju inte se någonting! Men det sade han icke.

De båda bedragarna bådo honom vara så god och stiga närmare och frågade, om det icke var ett vackert mönster och sköna färger. Med detsamma pekade de på den tomma vävstolen, och den stackars gamle ministern fortfor att spärra upp ögonen men kunde icke se någonting, ty där fanns ingenting. Herre Gud! tänkte han, skulle jag vara dum? Det har jag aldrig trott, och det bör ingen människa få veta. Skulle jag inte duga till mitt ämbete? Nej, det går inte an, att jag säger, att jag inte kan se tyget.

— Nå, ni säger ingenting om det! sade den ene, som vävde.

— Åh, det är vackert, alldeles utomordentligt vackert! sade den gamle ministern och tittade genom sina glasögon. Vilket mönster och vilka färger! Ja, jag skall säga kejsaren, att det särdeles behagar mig.

— Nå, det gläder oss, sade de båda vävarna, och nu

nämnde de färgerna och det sällsamma mönstret vid namn. Den gamle ministern hörde noga på, så att han skulle kunna säga detsamma, då han kom hem till kejsaren, och det gjorde han.

Nu begärde bedragarna mera penningar, mera silke och guld, det skulle de begagna till vävnaden. Alltsammans stoppade de i sina egna fickor, i väven kom icke en tråd; men de fortforo som förut att väva på den tomma vävstolen.

Kejsaren sände snart en annan hederlig ämbetsman dit för att se, huru det gick med väven och om tyget snart var färdigt. Det gick honom på samma sätt som ministern: han såg och såg, men som där icke fanns annat än de tomma vävstolarna, kunde han ingenting se.

— Ja, är det inte ett vackert tyg? sade de båda bedragarna och visade och förklarade det vackra mönstret, som alls icke fanns till.

— Dum är jag inte, tänkte mannen. Det är således mitt goda ämbete jag inte duger till? Det var då lustigt nog! Men det bör man inte låta någon märka. Och så prisade han tyget, som han icke såg, och betygade dem sin förtjusning över de vackra färgerna och det präktiga mönstret. Ja, det är riktigt utsökt vackert, sade han till kejsaren.

Alla människor i staden talade om det präktiga tyget.

Nu ville kejsaren själv se det, medan det ännu var i vävstolen. Med en hel skara utmärkta män, bland dem de två gamla, hederliga ämbetsmännen, som förut hade varit där, gick han till de båda listiga bedragarna, som nu vävde av alla krafter men utan både ränning och inslag.

— Ja, är det inte magnifikt? sade de båda hederliga ämbetsmännen. Täckes ers majestät se, vilket mönster, vilka färger! Och så pekade de på den tomma vävstolen, ty de trodde, att de andra nog kunde se tyget.

— Vad vill det här säga! tänkte kejsaren. Jag ser ingenting, det är ju förskräckligt! Är jag dum? Duger jag inte till att vara kejsare? Det var det förfärligaste, som kunde hända mig! — Åh, det är mycket vackert! sade kejsaren. Det har mitt allerhögsta bifall. Och han nickade belåten och betraktade den tomma vävstolen; han ville icke säga, att han ingenting kunde se. Hela sviten, som han hade med sig, såg och såg men såg ändå icke mera än alla de andra; emellertid

sade de liksom kejsaren: Åh, det är myckert vackert! och rådde honom att kläda sig i detta nya, präktiga tyg första gången vid den stora procession, som förestod. — Det är magnifikt, ypperligt, charmant! gick det från mun till mun, och allesamamns voro de så innerligt nöjda därmed. Kejsaren gav vardera av bedragarna ett riddarkors att hänga i knapphålet samt titeln av vävjunkare.

Hela natten före den förmiddag, då processionen skulle äga rum, sutto bedragarna uppe och hade över sexton ljus tända. Folk kunde se, att de hade bråtт med att få kejsarens nya kläder färdiga. De låtsade, som om de toge tyget ur vävstolen, de klippte i luften med stora saxar, de sydde med synål utan tråd och sade slutligen: Se så, nu äro kläderna färdiga!

Kejsaren kom själv dit med sina förnämsta kavaljerer, och de båda bedragarna lyfte ena armen i vädret, som om de hållit i något, och sade: Se, här äro benkläderna! här är rocken! här är manteln! och så vidare. De äro lätta som spindelväv! Man skulle kunna tro, att man inte hade någonting på kroppen; men däri ligger just dygden hos dem.

— Ja! sade alla kavaljererna; men de kunde ingenting se, ty där fanns icke något.

— Skulle nu ers kejserliga majestät allernådigst täckas taga av sig sina kläder, skola vi kläda på er de nya där borta framför den stora spegeln, sade bedragarna.

Kejsaren tog av sig alla sina kläder, och bedragarna låtsade, som om de gåve honom plagg efter plagg av de nya, som skulle vara sydda; de togo honom om livet och liksom bundo fast något: detta var släpet, och kejsaren vred och vände sig framför spegeln.

— Gud, vad det kläder väl! Vad det sitter utmärkt! sade de allesammans. Vilket mönster! vilka färger! Det är en kostbar dräkt!

— Tronhimmeln, som skall bäras över ers majestät i processionen, väntar där utanför! anmälde överceremonimästaren.

— Ja, jag är ju i ordning! sade kejsaren. Sitter det inte bra? Och så vände han sig ännu en gång framför spegeln, för att det skulle se ut, som om han riktigt betraktade sin stål.

Kammarherrarna, som skulle bära släpet, famlade med händerna utåt golvet, som om de tagit upp släpet; de gingo och höllo i luften; de tordes icke låta märka, att de ingenting kunde se.

Och så gick kejsaren i processionen under den vackra tronhimmeln, och alla människor på gatan och i fönstren sade: Gud, vad kejsarens nya kläder äro makalösa! Vilket vackert släp han har på manteln! Så utmärkt det sitter! Ingen ville låta märka, att han ingenting såg; ty då hade han ju icke dugt för sitt ämbete eller ock varit mycket dum. Inga av kejsarens kläder hade gjort en sådan lycka.

— Men han har ju ingenting på sig! sade ett litet barn.

— Herre Gud, hör bara den oskyldiges röst! sade fadern; och den ene viskade till den andre vad barnet hade sagt.

— Han har ingenting på sig, är det ett litet barn som säger; han har ingenting på sig!

— Han har ju ingenting på sig! ropade slutligen allt folket; och det kröp i kejsaren, ty han tyckte, att de hade rätt; men han tänkte som så: Nu måste jag hålla ut till processionens slut. Och så höll han sig ännu rakare, och kammarherrarna gingo och buro på släpet, som alls icke fanns.

LYCKANS GALOSCHER.

1. EN BÖRJAN.

I Köpenhamn, vid Östergade, i ett av husen icke långt från Kongens Nytorv, var det stor bjudning; ty en sådan måste man ha emellanåt, så är det gjort och så kan man bli bjuden tillbaka. Den ena hälften av sällskapet satt redan vid spelborden, och den andra hälften väntade på vad som skulle bliva av fruns: »Ja, nu skola vi söka att hitta på något!» Så långt hade man hunnit, och samtalet gick som det kunde. Bland annat föll även talet på medeltiden; somliga ansågo denna för vida bättre än vår tid; ja, justitierådet Knap försvarade denna åsikt så ivrigt, att frun genast höll med honom, och båda ivrade nu mot Örsteds ord i almanackan om gamla och nya tider, där vårt tidevarv i allt väsentligt sättes främst. Justitierådet ansåg konung Hans' tid för den skönaste och allra lyckligaste.

Under allt detta ordande för och emot, som endast för ett ögonblick avbröts av tidningens ankomst — men i denna stod ingenting, som var värt att läsa —, vilja vi gå ut i yttersta

rummet, där överplagg, käppar, paraplyer och galoscher hade sin plats. Här sutto två jungfrur, en ung och en gammal; man skulle kunnat tro, att de kommit för att hämta sitt herrskap, en eller annan gammal fröken eller änkefru; men såg man litet närmare på dem, begrep man snart, att de icke voro vanliga pigor; därtill voro deras händer för fina, deras hållning och hela skick för kungliga, ty det voro de, och kläderna hade även en alldeles egen dristig snitt. Det var två feer; den yngsta var väl icke Lyckan själv men en av hennes kammarjungfrurs kammarpigor, som bära omkring lyckans mindre gåvor; den äldre såg så innerligt allvarlig ut: det var S o r g e n; hon går alltid själv i egen hög person sina ärenden, ty då vet hon, att de bliva riktigt uträttade.

De berättade varandra, var de hade varit under dagen. Hon, som var kammarpiga hos Lyckans kammarjungfru, hade ännu endast uträttat några obetydliga ärenden; hon hade, sade hon, räddat en ny hatt från en regnskur, skaffat en hederlig karl en hälsning av en förnäm nolla och mera dylikt; men det, som hon ännu hade ogjort, var någonting alldeles ovanligt.

— Jag skall då berätta, sade hon, att det är min födelsedag i dag, och denna till ära har jag fått mig anförtrodda ett par galoscher, som jag skall giva mänskligheten. Dessa galoscher ha den egenskapen, att envar, som får dem på sig, ögonblickligen är på det ställe eller i den tid, där han helst vill vara; varje önskan i avseende på tid eller rum blir strax uppfylld och människan sålunda äntligen en gång lycklig här nere.

— Jo, det må du tro, sade Sorgen; nej, hon blir gruvligt olycklig och välsignar det ögonblick, då hon åter blir fri från galoscherna.

— Vad menar du? sade den andra. Nu ställer jag dem här vid dörren; någon tar miste och blir den lycklige!

Så lydde det samtalet.

2. VAD SOM HÄNDE JUSTITIERÅDET.

Det var sent; justitierådet Knap, fördjupad i konung Hans' tid, skulle gå hem, och nu ville ödet, att han i stället för sina galoscher fick på sig Lyckans och steg ut på Östergade; men han hade genom galoschernas trollkraft stigit tillbaka till konung Hans' tid, och därför satte han foten mitt i smuts och gyttja ute på gatan, eftersom det på den tiden ännu icke fanns någon stenläggning.

— Det är ju förskräckligt vad här är smutsigt, sade justitierådet. Hela trottoaren är borta, och alla lyktorna äro släckta.

Månen var ännu icke nog högt uppe, och luften var dessutom tämligen tjock, så att allt runtomkring låg insvept i mörker. I det närmaste gathörnet hängde emellertid en lykta framför en madonnabild; men detta sken var så gott som intet; han märkte det först, då han stod rakt därunder och hans ögon föllo på den målade tavlan med modern och barnet.

— Det är visst ett konstkabinett, där de glömt att taga in skylten, tänkte han.

Ett par personer i tidevarvets dräkt gingo förbi honom.

— Nej, men så de där sågo ut! De kommo visst från någon maskerad.

Plötsligt ljödo trummor och pipor, och starka bloss lyste; justitierådet stannade och såg nu ett sällsamt tåg komma förbi. Allra främst gick en hel trupp trumslagare, vilka gan-

ska hyggligt trakterade sina instrument, efter dem följde drabanter med bågar och armborst. Den förnämste i tåget var en andlig man. Förvånad frågade justitierådet, vad detta betydde och vem denne man var.

— Det är Själlands biskop, svarade man.

— Herre Gud, vad går då åt bispen? suckade justitierådet och skakade på huvudet; bispen kunde det dock omöjligt vara. Grubblande häröver och utan att se åt höger eller vänster, gick justitierådet Östergade framåt och över Höibroplads. Bron till slottsplatsen stod ej att finna; han kunde endast urskilja en sumpig åbrädd och stötte slutligen här på två karlar, som lågo där med en båt.

— Vill herrn över till holmen? frågade de.

— Över till holmen? sade justitierådet, som ju icke visste, i vilket tidevarv han var. Jag vill ut till Kristianshavn till Lille Torvegade.

Karlarna sågo på honom.

— Säg mig bara, var bron är, sade han. Det är skamligt, att inga lyktor äro tända här, och så är det en smuts, som om man ginge i ett kärr.

Ju längre han talade med båtkarlarna, desto obegripligare blevo de honom.

— Jag förstår inte er rotvälska! sade han slutligen förtretad och vände dem ryggen. Bron kunde han ej finna, bröstvärn fanns där icke heller. Det är en skandal så här ser ut! sade han. Aldrig hade han funnit sitt tidevarv mera eländigt än denna kväll. Jag tror, att jag tar mig en droska, tänkte han. Men var voro droskorna? Ingen enda var synlig. Jag får gå tillbaka till Kongens Nytorv, där hålla väl vagnar, annars kommer jag säkert aldrig ut till Kristianshavn.

Nu gick han tillbaka till Östergade och hade nästan kommit till slutet av den, då månen tittade fram.

— Herre Gud, vad är det för en ställning de ha rest upp här! sade han, då han fick se Österport, som vid den tiden stod vid ändan av Östergade.

Äntligen fann han då en liten gångport, och genom denna kom han ut på vårt Nytorv;[1] men detta var en stor ängsmark; enstaka buskar stucko upp här och där, och tvärs-

[1] Kongens Nytorv (Nya torget), det förnämsta torget i Köpenhamn.

igenom ängen gick en bred kanal eller ström. Några usla träskjul för de halländska skepparna, efter vilka stället bar namnet Hallandsås, lågo på andra stranden.

— Antingen ser jag f a t a m o r g a n a, som man kallar det, eller är jag pirum, klagade justitierådet. Vad vill detta säga! Vad vill detta säga!

Han vände om igen i den fasta tron, att han var sjuk. Då han kom in på gatan, såg han litet närmare på husen: de flesta voro korsverkshus, och många hade endast halmtak.

— Nej, det står bestämt inte rätt till med mig! suckade han. Jag drack likväl inte mer än ett glas punsch; men jag tål inte vid det. Och det var då också bra tokigt att ge oss punsch och varm lax; det skall jag också säga agentinnan. Skulle jag kanske gå tillbaka och låta dem veta, hur det står till med mig? Men det är så obehagligt, och kanske äro de inte längre uppe.

Han letade efter huset men kunde icke finna det.

— Men det är då förskräckligt! Jag kan inte känna igen Östergade. Här finns inte en enda butik; gamla eländiga kåkar ser jag, som om jag vore i Roskilde eller Ringsted. Ack, jag är sjuk! Det är inte värt att genera sig. Men var i all världen ligger då agentens hus? Det är inte längre sig likt, men emellertid är det folk uppe där inne. Ack, jag är helt säkert sjuk!

Nu stötte han på en halvöppen dörr, där ljuset föll ut genom springan. Det var ett av den tidens härbärgen, ett slags ölstuga. Rummet hade utseende av en holsteinsk bondstuga; en hop gott folk, bestående av skeppare, köpenhamnsborgare och ett par lärda herrar, sutto här i djupt samspråk vid sina muggar och gåvo endast föga akt på den inträdande.

— Ursäkta! sade justitierådet till värdinnan, som kom emot honom. Jag har blivit så illamående. Vill ni inte skaffa mig en droska ut till Kristianshavn?

Kvinnan såg på honom och skakade på huvudet; därefter tilltalade hon honom på tyska. Justitierådet antog, att hon icke förstod danska, och framställde därför sin anhållan på tyska. Detta tillika med hans dräkt styrkte henne i den tron, att han var en utlänning; att han mådde illa, förstod hon

snart och gav honom därför en mugg vatten, som dock var något saltaktigt; ty det var hämtat ute från brunnen.

Justitierådet stödde huvudet mot handen, drog ett djupt andetag och grubblade över allt det sällsamma omkring honom.

— Är det där »Dagen» för i afton? frågade han för att säga något, då han såg värdinnan flytta ett stort papper.

Hon förstod icke vad han menade men räckte honom bladet, som var ett träsnitt, föreställande en luftsyn, som visat sig i staden Köln.

— Detta är mycket gammalt, sade justitierådet och blev helt glad över att träffa på ett sådant gammalt stycke. Var har ni väl kommit över detta sällsynta blad? Det är mycket intressant, ehuru alltsammans är en fabel. Man förklarar dylika luftsyner så, att det är norrsken man sett; sannolikt framkallas de av elektricitet.

De, som sutto närmast och hörde vad han sade, sågo förundrade på honom, och en av dem reste sig upp, tog vördnadsfullt av sig hatten och sade med den allvarligaste min: Ni är visst en mycket lärd man, monsieur!

Ack nej! sade justitierådet. Jag kan bara språka om ett och annat, som man ju bör kunna.

— M o d e s t i a är en skön dygd, sade mannen. För övrigt vill jag säga till ert tal: m i h i s e c u s v i d e t u r; dock suspenderar jag här gärna mitt j u d i c i u m.

— Törs jag fråga, med vem jag har det nöjet att tala? frågade justitierådet.

— Jag är baccalaureus uti den heliga skrift, svarade mannen.

Detta svar var tillräckligt för justiterådet; titeln svarade här mot dräkten. Det är visst, tänkte han, någon gammal byskolmästare, en sådan där underlig kurre, som man ännu stundom kan träffa på uppe i Jylland.

— Här är väl icke l o c u s d o c e n d i, började mannen; men jag vill ändå be er göra er besvär att tala. Ni är säkert mycket beläst i de gamla.

— Åh ja, så där tämligen, svarade justitierådet. Jag läser gärna gamla nyttiga skrifter men tycker även rätt mycket om

de nyare, utom »Vardagshistorierna»; dem ha vi nog av i verkligheten.

— Vardagshistorier? frågade vår baccalaureus.

— Ja, jag menar de här nya romanerna.

— Åh, sade mannen med ett leende, det är likväl mycket snille i dem, och de läsas vid hovet. Kungen tycker särdeles om romanen om herr Ivan och herr Gavian, som handlar om kung Artus och hans kämpar vid runda bordet; han har skämtat däröver med sina höga herrar.[1]

— Ja, den har jag inte läst ännu, sade justitierådet. Det måtte vara en alldeles ny, som Heiberg givit ut.

— Nej, svarade mannen; den är inte utgiven av Heiberg, utan av Gotfred van Gehmen.

— Jaså, är det författaren? sade justitierådet. Det är ett mycket gammalt namn. Han var ju den förste boktryckaren i Danmark?

— Ja, det är vår förste boktryckare, sade mannen.

På detta sätt gick det rätt bra. Nu talade en av de goda borgarna om den stora pesten, som hade rasat för ett par år sedan, och menade den av år 1484; justitierådet trodde, att det var fråga om koleran, och så gick samtalet rätt bra. Fribytarkriget 1490 låg så nära, att det måste vidröras; de engelska fribytarna hade tagit skeppen på redden, sade de; och justitierådet, som riktigt hade levat sig in i händelserna år 1801, instämde helt och hållet i utfallen mot engelsmännen. Det övriga samtalet gick däremot icke lika bra, och varje ögonblick blev det å ömse sidor Guds fred — yxskaft. Den gode baccalaureus var alltför okunnig, och justitierådets enklaste yttranden läto alltför djärva och fantastiska i hans öron. De sågo på varandra, och blev det alltför galet, så talade baccalaureus latin, då han trodde sig bliva bättre förstådd; men det hjälpte ändå icke.

— Hur är det med er? frågade värdinnan och ryckte justitierådet i armen. Nu återfick han besinningen; ty medan

[1] Holberg berättar i sin Danmarks Riges Historie, att konung Hans en dag, då han hade läst i romanen om kung Artus, skämtande sade till den bekante Otto Rud, som han tyckte mycket om: »Herr Ivan och herr Gavian, som jag finner i denna bok, voro märkvärdiga riddare; sådana riddare finner man inte mera nuförtiden», varpå Otto Rud svarade: »Om det vore många sådana kungar som kung Artus, skulle det väl även finnas många riddare som herr Ivan och herr Gavian».

han talade, hade han helt och hållet glömt allt det föregående.

— Herre Gud, var är jag? sade han och svindlade vid tanken därpå.

— Claret skola vi dricka! Mjöd och bremenöl! ropade en av gästerna, och ni skall dricka med.

Två uppasserskor kommo in, och den ena hade två färger i mössan. De slogo uti och nego; det gick en iskall kåre utefter ryggen på justitierådet.

— Vad vill det här säga? Vad vill det här säga? sade han men måste likväl dricka med dem. De lade helt artigt beslag på den gode mannen; han var rent förtvivlad, och då en av dem sade, att han var drucken, tvivlade han alldeles icke på mannens ord men bad dem bara skaffa honom en droska, och så trodde de, att han talade moskovitiska.

Aldrig förr hade han varit i ett så rått och simpelt sällskap; man skulle kunna tro, att landet hade gått tillbaka till hedendomen, tänkte han. Det är det förskräckligaste ögonblicket i mitt liv! Men i detsamma kom han på den tanken att luta sig ned under bordet, krypa till dörren och så söka att slippa ut. Men just som han var nära utgången, märkte de andra vad han hade för sig och fattade honom i benen, och då gingo galoscherna till hans stora lycka av, och med dessa var det även slut med hela trolleriet.

Justitierådet såg mycket tydligt framför sig en klart brinnande lykta, och bakom denna låg ett stort hus. Han kände igen både detta och husen bredvid. Det var på Östergade, sådan vi alla känna den; själv låg han med benen mot en port, och mitt emot satt brandvakten och sov.

— Nå, du min skapare, har jag inte legat här på gatan och drömt! utbrast han. Ja, det är Östergade! Hur välsignat ljus och glad är den inte! Det var då förskräckligt, vad det där punschglaset måtte ha verkat på mig!

Två minuter därefter satt han i en droska, som körde till Kristianshavn med honom. Han tänkte på den ångest och nöd han hade utstått och prisade av hjärtat den lyckliga verkligheten, vår tid, som med alla sina brister dock var vida bättre än den, i vilken han nyss hade befunnit sig; och se detta var förståndigt av justitierådet.

☆

3. BRANDVAKTENS ÄVENTYR.

— Där ligger minsann ett par galoscher! sade brandvakten. Det är visst löjtnantens, som bor där uppe. De ligga alldeles vid porten.

Den ärlige mannen skulle gärna velat ringa på och avlämna dem, ty där lyste ännu; men han ville icke väcka de andra personerna i huset och lät det därför vara.

— Det måtte vara rätt skönt att ha på sig ett par sådana här tingestar, sade han. De äro så mjuka i lädret. De sutto nu på hans fötter. Vad det ändå går underligt till här i världen! Löjtnanten kunde nu gå och lägga sig i sin goda säng, men tro, att han gör det! Fram och tillbaka på golvet vankar han. Han är en lycklig människa, han! Han har varken hustru eller småttingar. Och var enda afton så är han borta på kalas. Ack, vore jag bara i hans ställe, så vore jag en lycklig man!

I detsamma han yttrat sin önskan, verkade galoscherna, som han hade tagit på sig, och brandvakten gick över i löjtnantens hela både yttre och inre människa. Han stod däruppe i rummet och höll mellan fingrarna ett litet rosenrött papper, varpå var skrivet ett poem, ett poem av herr löjtnanten själv; ty vem har icke någon gång i sitt liv varit stämd att

poetisera, och om man då nedskriver tanken, så har man versen. Här stod skrivet:

O, vor' jag rik!

»O, vor' jag rik!» så bad jag mången gång,
då jag ännu var knappast alnen lång.
O, vor' jag rik! så blev jag officer
och finge sabel, plymer, guldbantler.
Den tid väl kom, då jag blev officer;
men rik, det blev jag likväl ej, dess värre,
mig halp Vår Herre!

Så ung och glad jag satt en aftonstund,
en sju års flicka kysste då min mun;
ty jag var rik på sagor, äventyr,
fastän på pengar just en fattig fyr.
Men barnet nöjde sig med äventyr,
då var jag rik men ej på guld, dess värre,
det vet Vår Herre!

»O, vor' jag rik!» är än till Gud min bön.
Nu sjuårsflickan är en mö så skön;
hon är så täck, så klok, så hjärtegod,
o, att mitt hjärtas saga hon förstod,
att hon som förr — jag menar, vor' mig god!
Dock, jag är arm och därför tyst, dess värre,
så vill Vår Herre!

O, vor' jag rik på tröst och sinnesfred,
jag skreve ej min sorg i rimslut ned!
Du, som jag älskar, om du mig förstår,
läs detta, som en dikt från unga år.
Det är dock bäst, om du det ej förstår;
ty jag är arm, min framtid mörk, dess värre,
välsigne dig Vår Herre!

Ja, sådana verser skriver man, då man är förälskad; men en betänksam man låter icke trycka dem. Löjtnant, kärlek och behov, detta är en triangel eller, om man så vill, hälften av lyckans sönderbrutna tärning. Detta kände löjtnanten även, och därför lade han huvudet mot fönsterkarmen och suckade helt tungt:

— Den fattige brandvakten där nere på gatan är mycket lyckligare än jag. Han känner inte, vad jag kallar saknad. Han har ett hem, hustru och barn, som gråta vid hans sorg och fröjda sig vid hans glädje. Ack, jag vore lyckligare, än jag är, om jag kunde gå helt och hållet över i honom, ty han är lyckligare än jag.

I samma ögonblick var brandvakten åter brandvakt igen, ty det var genom Lyckans galoscher, som han hade blivit löjtnanten; men såsom vi sågo, kände han sig då ännu vida mindre belåten och ville helst vara vad han egentligen var. Brandvakten var således åter brandvakt.

— Det var en stygg dröm, sade han; men löjlig nog var den. Jag tyckte, att jag var löjtnanten där uppe, och det var då rakt inte något nöje. Jag saknade mor och småttingarna, som äro färdiga att kyssa ögonen ur mig.

Han satt åter och nickade; drömmen ville icke rätt gå ur hans tankar, och galoscherna hade han ännu på fötterna. Ett stjärnskott flög just då över himlen.

— Där gick den stjärnan! sade han. Men det är nog med sådana ändå. Jag kunde just ha lust att se de där tingestarna på litet närmare håll, i synnerhet månen; för den slinker då inte bort mellan händerna på en. När vi dö, sade studenten, som gumman min har grovtvätt åt, flyga vi från den ena stjärnan till den andra. Det är då en osanning; men trevligt nog kunde det vara i alla fall. Om jag ändå kunde göra ett litet hopp dit upp, så kunde kroppen gärna bli kvar här på trappan!

Se, det finnes nu vissa saker här i världen, som man måste vara mycket försiktig med att uttala; men ännu mera försiktig bör man vara, ifall man har Lyckans galoscher på fötterna. Hör bara på, hur det gick med brandvakten!

Vad oss människor angår, så känna vi ju nästan alla den hastighet, varmed man kommer framåt med ånga; vi ha prövat den antingen på järnvägen eller med det över havet gående skeppet. Denna flykt är emellertid lik trögdjurets vandring eller snigelns gång i jämförelse med ljusets snabbhet; detta flyger nitton miljoner gånger hastigare än den bästa kapplöpare, och likväl är elektriciteten ändå snabbare. Döden är en elektrisk stöt, som vi få i hjärtat; på elektricitetens vin-

gar flyger den frigjorda själen. Åtta minuter och några sekunder behöver solljuset för en resa av mer än tjugu miljoner mil; med elektricitetens iltåg behöver själen färre minuter för att göra samma färd. Rummet mellan världskloten är för henne ej större, än det i en och samma stad är för oss emellan våra vänners hus, även om dessa ligga tämligen nära varandra. Emellertid kostar oss denna elektriska hjärtstöt kroppens bruk här nere, om vi icke, såsom vår brandvakt, hava på oss Lyckans galoscher.

På några sekunder hade brandvakten farit de 52,000 milen till månen, vilken, som man vet, är danad av ett ämne vida lättare än vår jords och är vad vi kalla mjuk, liksom nyfallen snö. Han befann sig på ett av de otaliga ringberg, vilka vi känna av doktor Mädlers stora karta över månen; ty den känner du väl? Invändigt stupade ringberget en hel mil brant ned i en kittel; där nere låg en stad, som såg ut som äggvita i ett glas vatten, lika mjuk och med likadana torn och kupoler och segelformiga altaner, genomskinliga och svajande i den tunna luften. Vår jord svävade som en stor eldröd kula över hans huvud.

Där voro så många varelser och allesammans visserligen vad vi skulle kalla människor; men de sågo helt annorlunda ut än vi; de hade även ett språk; men ingen kan väl begära, att brandvaktens själ skulle förstå det, och dock gjorde hon det.

Brandvaktens själ förstod mycket väl månfolkets språk; de disputerade om vår jord och tvivlade på att den kunde vara bebodd; luften måste där vara för tjock, för att någon förnuftig månvarelse skulle kunna leva i den. De ansågo, att endast månen hade levande varelser; han var det egentliga klotet, där de gamla klotfolken bodde.

Men vi begiva oss tillbaka ned till Östergade och se där efter, hur det står till med brandvaktens kropp.

Livlös satt den på trappan; morgonstjärnan hade fallit ur dess hand, och ögonen sågo upp mot månen efter den ärliga själen, som vandrade omkring där uppe.

— Vad är klockan, väktare? frågade en förbigående, men den som icke svarade, det var brandvakten; då knäppte han honom helt sakta på näsan, och då förlorade han balansen; kroppen låg där rak lång; karlen var ju död. En stor för-

skräckelse kom nu över den, som hade knäppt honom; brandvakten var död, och död förblev han; det anmäldes, och det omtalades, och på morgonen bar man kroppen ut till sjukhuset.

Det kunde nu ha blivit ett ganska artigt spratt för själen, ifall hon kommit tillbaka och enligt all sannolikhet sökt kroppen på Östergade men icke funnit den där; sannolikt skulle hon väl då först skyndat upp i poliskammaren och därefter till adresskontoret, för att få den efterlyst bland borttappade saker, och slutligen ut till sjukhuset; men vi kunna trösta oss med att själen är klokast, när hon är på egen hand; kroppen gör henne bara dum.

Som sagt, brandvaktens kropp kom till sjukhuset, fördes där in i rengöringsrummet, och det första man här gjorde var naturligtvis att taga av galoscherna, och då måste själen tillbaka; hon tog genast raka vägen till kroppen, och med ens kom det liv i mannen. Han försäkrade, att det hade varit den förskräckligaste natten i hans liv; icke för en hel krona ville han ännu en gång uppleva något sådant; men nu var det ju överståndet.

Samma dag blev han åter utskriven; men galoscherna stannade kvar på sjukhuset.

4. ETT HUVUDMOMENT. ETT DEKLAMATIONSNUMMER. EN HÖGST OVANLIG RESA.

Varje köpenhamnare vet, huru ingången till »Frederiks hospital» i Köpenhamn ser ut; men då antagligen även några icke-köpenhamnare läsa denna historia, böra vi giva en kort beskrivning därpå.

Sjukhuset är skilt från gatan genom ett tämligen högt staket, i vilket de tjocka järnstängerna stå så långt ifrån varandra, att det berättas, att mycket smala kandidater skola ha klämt sig ut emellan dem och på detta sätt gjort sina små visiter ute. Den del av kroppen, som det föll sig svårast att praktisera ut, var huvudet; här, som ofta i världen, voro således de små huvudena de lyckligaste. Detta kan vara nog till inledning.

En ung kandidat, om vilken det endast i kroppsligt avseende kunde sägas, att han hade ett tjockt huvud, hade just vakt denna afton; det var ett hällande regn; men trots dessa båda hinder måste han ut, bara på en fjärdedels timme; detta var icke något, tyckte han, som behövde meddelas portvakten, då

man kunde slinka ut mellan järnstängerna. Där lågo galoscherna, som brandvakten hade glömt; minst tänkte han, att de voro Lyckans. De kunde vara mycket bra i det här vädret, och han tog dem på sig. Nu gällde det, om han kunde klämma sig igenom, ty han hade aldrig förr försökt det. Där stod han nu.

— Ack, om jag ändå hade huvudet väl ute! sade han, och ehuru det var mycket tjockt och stort, gled det genast lätt och lyckligt igenom, det gjorde galoscherna; men nu skulle även kroppen ut, och där stod han.

— Usch, jag är för tjock! sade han. Jag trodde, att huvudet skulle bli det värsta. Jag kommer inte igenom!

Nu ville han raskt draga huvudet tillbaka, men det gick ej. Halsen kunde han bekvämt röra, men det var också alltsammans. Den första känslan var, att han blev ond, den andra, att humöret sjönk ända ned under noll. Lyckans galoscher hade bragt honom i den förskräckligaste ställning, och olyckligtvis föll det honom icke in att önska sig fri; nej, han arbetade och kom därför icke ur stället. Regnet hällde ned, icke en enda människa syntes till på gatan. Portklockan kunde han icke nå, och huru skulle han då slippa lös? Han förutsåg, att han kunde komma att stå här ända till morgonen, och då måste man skicka bud efter en smed för att såga av järnstängerna; men detta ginge icke så fort; hela pojkskolan mitt emot skulle komma på benen; hela Nyboder skulle anlända för att se honom stå i halsjärn; det skulle komma att bli ett helt annat tillopp än vid utställningen av jätteagaven året förut. — Hu, blodet stiger mig åt huvudet, så att jag kan bli galen! Ja, jag blir galen! Ack, om jag åter vore lös, så ginge det väl över!

Ja, se det skulle han ha sagt litet förut; ögonblickligen, som tanken var uttalad, hade han huvudet fritt och rusade nu in, helt yr i huvudet av den skräck, varuti Lyckans galoscher hade försatt honom.

Härmed må vi icke tro, att allt var förbi — nej, det blir ännu värre.

Natten gick, och den följande dagen med, men intet bud kom efter galoscherna.

Om aftonen skulle en föreställning givas på den lilla teatern vid Kannikestræde. Huset var alldeles proppfullt; bland

deklamationsnumren gavs ett nytt poem. Låtom oss höra det! Titeln var:

Mormors glasögon.

Min gamla mormors klokhet nog är känd —
i fordom tid hon säkert blivit bränd! —
Hon vet allt vad som sker, ja mycket mer,
och in i nästa år hon tydligt ser,
ja in i »fyrti» — maken får man leta! —
Men vad hon ser, får ingen riktigt veta.

Vad månne väl i nästa år skall ske?
Vad märkeligt? Jag ville gärna se,
vad gott mig själv, mitt land och konsten unnas,
men mormor vill ej alls, att slikt förkunnas. —
Jag efterhängsen var, det gjorde gott;
först var hon tyst, så bannades hon smått;
dock var det som på gåsen vatten stänka,
ty jag är gummans ögonsten, kantänka!

»För denna enda gång må du få råda»,
begynte hon och gav mig sina båda
glasögon. »Gå och välj, vad själv du vill,
en plats, där folket talrikt strömmar till,
och ställ dig där och låt ditt öga falla
igenom mina brillor på dem alla!
Och strax skall hela skaran, tro mitt ord,
se ut som en lek kort, lagd på ett bord.
Av dem kan sen du spå, vad allt skall ske.»

Jag sade tack och sprang och ville se;
men, tänkte jag, vart komma väl de flesta?
På Langelinie? Nej, där blåser smått.
På Östergade? Där är alltför vått.
Men på teatern? Ja — det är det bästa;
i afton stor publik där måste gästa. —
Här är jag, bockar mig för allmänheten
och frågar: Får jag ta mig dristigheten
att se, om I för mormors ögonpar
sen ut som en lek kort? — Nej, stannen kvar! —
Därav jag sen kan spå, vad framtid skänker.
Er tystnad såsom bifall jag mig tänker.
Till tack I skolen nu invigda bli
och alla vara med om vårt parti.
Jag spår för er, för mig, för land och rike:
Så låt oss se! Tyst! Korten här predike!

(Och så satte han på sig glasögonen.)

Ja, det är riktigt! Nej, jag kan bli tokig!
Kors, om I själva kunden se, hur brokig
en rad av målare jag här får fatt
och hjärterdamer sen, en riktig skatt!
Det svarta där är spader visst och klöver.
Varenda rad ser nu mitt öga över.
Där har jag spaderdam. Det tydligt är,
att hon i ruterknekt har blivit kär.
Alltmera gripes jag av spådomsruset!
Det ligger mycket pengar hit till huset
och främmande från världens andra ända;
men därom är det ej vi korten vända!

Om ständerna? Låt se! Ja, fram i tiden!
Det kan man läsa, sen den är förliden;
om nu jag skvallrar gör jag pressen men;
jag vill ej snatta bort dess bästa ben.
Teatern då? Vad nytt? Och smaken — tonen?
Nej, nej — jag vill stå väl hos direktionen!
Min egen framtid? Ja, ni vet, vårt eget,
det ligger oss om hjärtat mera träget.
Jag ser . . . . Jag kan ej säga, vad jag ser;
men I fån veta det, så snart det sker.
Vem är den lyckligaste väl här inne?
Den lyckligaste? Honom lätt vi finne.
Det är . . . dock nej, det kan så lätt genera;
ja, möjligtvis kan det bedröva flera.
Vem lever längst? Den frun där? Denne herre?
Nej, yppa sådant vore ännu värre!
Skall jag då spå om —? Nej! — Om —? Nej! — Om —? Nej!
Om —? Ja, till sist så vet jag själv det ej!
Jag är så rädd för att jag någon kränker.
Nå, jag vill se, vad en och var här tänker,
att med min spådomskonst jag sist dem skänker.
I tron? Nej, vad behagas? Runt omkring
I tron min konst till slut blir ingenting
och att I blott fån höra klang och kling. —
Då tiger jag, högtärade förening,
må var och en få ha sin egen mening.

Poemet blev på ett utmärkt sätt framsagt, och deklamatorn gjorde stor lycka. Bland åskådarna var kandidaten från sjukhuset, som tycktes ha glömt sitt äventyr från den föregående natten. Galoscherna hade han på sig, ty de hade icke

blivit avhämtade, och som det var smutsigt på gatan, kunde de ju göra honom god nytta.

Poemet tyckte han mycket om.

Idén sysselsatte honom mycket; han skulle bra gärna velat ha sådana glasögon; kanske skulle man, om man rätt använde dem, kunna se folk ända in i hjärtat, och detta vore verkligen mera intressant, tänkte han, än att se vad som skulle hända nästa år; ty det finge man nog veta, men det andra däremot aldrig. — Jag tänker mig nu hela raden av herrar och damer där på första bänken — om man kunde se dem ända in i bröstet, ja då skulle där nog vara ett öppet rum, ett slags butik. Åh, vad mina ögon då skulle gå omkring i butikerna! Hos damen där borta skulle jag säkert finna en stor modehandel. Hos den andra där är butiken tom men kan likväl behöva rengöras. Men det skulle även finnas solida butiker. Ack ja, suckade han, jag vet en, i vilken allt är solitt; men där finnes redan en bodbetjänt, och det är det enda dåliga i hela butiken. Från en och annan skulle det säkert ropas: »Var så god och stig in!» Ja, om jag ändå kunde stiga in och som en liten nätt tanke gå genom hjärtana!

Se, detta var tillräckligt för galoscherna! Hela kandidaten krympte ihop, och en högst ovanlig resa började mitt igenom hjärtana på första radens åskådare. Det första hjärtat, som han kom uti, var en dams; men ögonblickligen trodde han sig vara på det ortopediska institutet, såsom man kallar det hus, där doktorn tager bort mänskliga utväxter och gör folk raka; där var han i det rum, där gipsavtrycken av missbildade lemmar hänga på väggen. Här var dock skillnaden den, att på institutet tagas de, när patienten kommer in; men här i hjärtat voro de tagna och förvarade, sedan de hedervärda personerna gått ut. Det var avtryck av väninnor, av deras kroppsliga och andliga fel, som här förvarades.

Hastigt var han inne i ett annat kvinnligt hjärta, men detta föreföll honom som en stor, helig kyrka, där oskuldens vita duva bredde sina vingar över högaltaret. Huru gärna hade han icke sjunkit på knä, om han icke hade måst gå vidare, in i nästa hjärta; men han hörde ännu orgeltonerna, tyckte, att han själv blivit en ny och bättre människa, och kände sig icke ovärdig att beträda nästa helgedom, som visade en torftig

vindskammare med en sjuk moder; men genom det öppna fönstret strålade Guds varma sol, vackra rosor nickade från den lilla trälådan på taket, och två himmelsblå fåglar sjöngo om barnslig glädje, medan den sjuka modern nedkallade välsignelse över dottern.

Nu kröp han på händer och fötter genom en överfylld slaktarbod: kött, idel kött stötte han på: det var hjärtat hos en rik, respektabel man, vars namn säkert måste finnas i adresskalendern.

Nu var han i hans frus hjärta. Detta var ett gammalt, förfallet duvslag; mannens porträtt begagnades som väderflöjel, denna stod i förbindelse med dörrarna, och sålunda gingo dessa upp och igen, så snart mannen vände sig.

Därefter kom han in i ett spegelkabinett, likt det vi ha på Rosenborgs slott; men speglarna förstorade i en otrolig grad. Mitt på golvet satt, som en Dalai-Lama, personens obetydliga jag, förvånat över att se sin egen storhet.

Därefter trodde han sig vara i ett trångt nålhus, fullt av uddvassa nålar. Det är bestämt hjärtat hos en gammal mö! tänkte han; men så var det icke; det var hjärtat hos en helt ung militär med flera ordnar, riktigt en man med huvud och hjärta, efter vad man sade.

Helt yr i huvudet kom den stackars kandidaten ut från det sista hjärtat i raden; han var icke i stånd att reda sina tankar men trodde, att det var hans alltför livliga fantasi, som sprungit bort med honom.

— Herre Gud! suckade han, jag har bestämt anlag för att bli tokig! Men här är också olidligt hett; blodet stiger mig åt huvudet. Och nu erinrade han sig den stora tilldragelsen från den föregående aftonen, då hans huvud hade suttit fast mellan järnstängerna i sjukhusets staket. Det var bestämt där jag fick det, menade han. Jag måste söka bota det i tid. En finsk bastu skulle göra gott. Ack, om jag redan låge på den översta laven! Och så låg han på översta laven i badstun; men han låg där fullt påklädd, med stövlar och galoscher, och de heta vattendropparna från taket dröpo ned i hans ansikte.

— Hu! skrek han och rusade ned för att få sig en dusch. Badaren uppgav även ett högt rop, då han fick se en påklädd människa där inne.

Kandidaten hade emellertid så pass mycken fattning, att han viskade till honom: Det är ett vad! Men det första han gjorde, då han kom hem i sitt eget rum, var att lägga en stor spansk fluga i nacken och en på ryggen, så att galenskapen skulle dragas ut.

Den följande morgonen hade han en blodig rygg, och detta var vad han vann genom Lyckans galoscher.

5. NOTARIENS FÖRVANDLING.

Brandvakten, som vi säkert icke glömt, kom emellertid ihåg galoscherna, som han hade hittat och fört med sig ut till sjukhuset; han avhämtade dem; men då varken löjtnanten eller någon annan vid gatan ville kännas vid dem, avlämnade han dem i poliskammaren.

— Det ser ut, som om det vore mina egna galoscher! sade en av herrar notarier, i det han betraktade hittegodset och ställde dem bredvid sina egna. Det fordrades mer än ett skomakaröga för att skilja dem från varandra.

— Herr notarie! sade en poliskonstapel, som trädde in med några papper.

Notarien vände sig om och talade med karlen; men då detta var gjort och han såg på galoscherna, var han i stor villrådighet om, huruvida det var de till vänster eller de till höger, som tillhörde honom. Det måste vara de, som äro våta, tänkte han; men just detta var oriktigt tänkt, ty det var Lyckans; men varför skulle icke även polisen kunna taga miste? Han tog dem på sig, stoppade några papper i fickan och andra under armen, vilka skulle genomläsas och avskrivas hemma. Men nu var det just söndags förmiddag och vackert väder; en

tur ut till Frederiksberg, tänkte han, skulle göra mig gott, och så gick han dit ut.

Ingen kunde vara en mera stilla och flitig människa än denne unge man; vi unna honom gärna den lilla spatserturen; ty den skulle säkert vara ganska välgörande för honom efter det myckna stillasittandet. I början gick han utan att tänka på någonting; därför hade galoscherna icke tillfälle att visa sin trollkraft.

I allén mötte han en bekant, en ung poet, som berättade honom, att han dagen därpå skulle anträda sin sommarresa.

— Jaså, så att du nu skall ut igen? sade notarien. Du är då också en lycklig, fri människa. Du kan flyga vart du vill, medan vi andra ha en black om benet.

— Men den sitter fast vid brödträdet, sade poeten. Du behöver inte sörja för morgondagen, och när du blir gammal, får du pension.

— Du har det ändå bäst, sade notarien. Att sitta och dikta, det är ju en lust och fröjd! Alla människor säga dig angenäma saker, och så är du din egen herre. Jo, du skulle bara pröva på att sitta i rätten med de triviala målen!

Poeten skakade på huvudet, notarien skakade även på huvudet; envar behöll sin övertygelse, och så skildes de åt.

— Det är då ett eget släkte, de där poeterna, sade notarien. Jag skulle just ha lust att försöka gå in i en sådan natur och själv bli poet; jag är övertygad om att jag inte skulle skriva sådana där gråtmilda verser som de andra! . . . Det är en riktig vårdag för en poet! Luften är så ovanligt klar, skyarna äro så vackra, och grönskan doftar så skönt! Ja, på många år har jag inte känt det så som i detta ögonblick!

Vi märka redan, att han blivit poet; synbart var det väl icke, ty det är en enfaldig föreställning att tänka sig en poet annorlunda än andra människor; det kan bland dessa finnas vida mera poetiska naturer, än mången stor, erkänd skald är; skillnaden är endast den, att skalden har ett bättre andligt minne; han kan hålla fast idén och känslan, till dess de klart och tydligt trätt fram i ordet; men det kunna icke de andra. Men att övergå från en vardagsnatur till en begåvad är alltid en övergång, och denna hade notarien nu gjort.

— Den härliga doften, sade han; vad den påminner mig om violerna hos tant Lona! Ja, det var då jag var en liten gosse. Herre Gud, det har jag inte på bra länge tänkt på! Den goda gamla flickan! Hon bodde där borta bakom Börsen. Alltid hade hon en kvist eller ett par gröna skott i vatten, om vintern än var aldrig så sträng. Violerna doftade, medan jag lade de uppvärmda kopparslantarna på den frusna rutan och gjorde tittgluggar. Det var ett bra perspektiv. Utanför i kanalen lågo fartygen infrusna, övergivna av allt sjöfolket, och en kraxande kråka utgjorde då hela besättningen. Men vid första vårfläkt blev där liv och rörelse; under sång och hurrarop sågade man sönder isen, fartygen tjärades och tacklades, och så bar det av med dem till främmande land. Jag har stannat hemma och måste alltid stanna hemma, alltid sitta i poliskammaren och se andra taga ut pass för att resa utomlands — det är min lott. Ack, ja! suckade han djupt men avbröt sig i detsamma plötsligt. — Herre Gud, vad går då åt mig? Så har jag aldrig förr tänkt eller känt. Det måste vara vårluften; det är både ängsligt och behagligt. Han tog upp sina papper ur fickan. Dessa giva mig annat att tänka på, sade han och lät ögonen glida över det första bladet. »*Fru Sigbrit,* originaltragedi i fem akter», läste han. Vad vill det här säga? Det är ju min egen handstil. Har jag skrivit den här tragedien? »*Intrigen på Volden eller store Bededag*, vådevill.» Men var har jag väl fått den ifrån? Man måtte visst ha stoppat den i min ficka. Se här är även ett brev! Ja, det var från teaterdirektionen; pjäserna kunde icke antagas, och själva brevet var alls icke artigt skrivet. Hm! Hm! sade notarien och satte sig ned på en bänk; hans tanke var så livlig, hans hjärta så vekt; ovillkorligt tog han en av de närmaste blommorna; det var en liten enkel tusensköna. Vad botanisten först genom många föreläsningar säger oss, förkunnade hon på en minut; hon berättade myten om sin födelse, hon berättade om solljusets makt, som utspände de fina bladen och tvang dem att dofta. Då tänkte han på livets strider, som på samma sätt väcka känslorna i vårt bröst. Luft och ljus voro blommans friare, men ljuset var den gynnade; efter ljuset böjde hon sig; när detta försvann, rullade hon ihop sina blad och insomnade under luftens omfamning. Det är ljuset, som pryder mig,

sade blomman. Men luften låter dig andas, viskade skalderösten.

Nära invid stod en gosse och slog med sin käpp i ett gyttjigt dike; vattendropparna stänkte upp bland de gröna grenarna, och notarien tänkte på de miljoner osynliga djur, som i dropparna blevo kastade till en höjd, vilken efter deras storlek var för dem, som det skulle vara för oss att slungas högt upp över molnen. I det notarien tänkte härpå och på hela den förändring, som hade försiggått med honom, log han och sade för sig själv: Jag sover och drömmer. Märkvärdigt är det i alla fall. Vad man ändå kan drömma naturligt och själv veta, att det endast är en dröm! Kunde jag blott erinra mig det i morgon, då jag vaknar! Nu tycker jag mig vara alldeles ovanligt stämd; jag har en klar blick över allting, känner mig så upplivad, men jag är säker på att, ifall jag i morgon erinrar mig något därav, så är det bara sammelsurium — det har jag erfarit förr. Det går med allt det förståndiga och härliga man hör och säger i drömmen alldeles som med dvärgarnas guld: då man finner det, är det rikt och präktigt, men sett vid dagen är det endast stenar och vissna blad. Ack! suckade han helt vemodigt och såg på de sjungande fåglarna, som så glada hoppade från gren till gren. De ha det mycket bättre än jag; att flyga är en härlig konst; lycklig den, som blivit född med den! Ja, om jag skulle vilja förvandlas till något, så skulle det vara till en sådan där liten lärka!

I detsamma växte rockskört och armar ihop till vingar, kläderna blevo fjädrar och galoscherna klor; han märkte det mycket väl och log inom sig. Så där ja, nu kan jag då se, att jag drömmer! Men så tokigt har jag då aldrig drömt förr! Och han flög upp i de gröna grenarna och sjöng; men det var icke poesi i sången, ty skaldenaturen var borta; galoscherna kunde, liksom envar, som gör något ordentligt, endast göra en sak i sänder. Han ville bliva poet, och det blev han; nu ville han bli en liten fågel; men då han blev en sådan, upphörde den förra egendomligheten.

— Det är lustigt nog, tänkte han. Om dagen sitter jag i poliskammaren bland de mest allvarliga avhandlingar, och om natten kan jag drömma, att jag flyger som lärka i Frede-

riksbergs park. Det skulle, min själ, kunna skrivas en hel folkkomedi härom!

Nu flög han ned i gräset, vände huvudet åt alla sidor och slog med näbben mot de smidiga grässtråna, vilka i förhållande till hans nuvarande storlek syntes honom stora som Nordafrikas palmgrenar.

Detta räckte endast ett ögonblick, och så blev det kolsvart natt omkring honom; ett, såsom han tyckte, ofantligt föremål kastades över honom: det var en stor kaskett, som en gosse från Nyboder kastade över fågeln; en hand stacks in och grep notarien om rygg och vingar, så att han pep. I första förskräckelsen ropade han högt: Din oförskämda pojkvalp! Jag är notarie i poliskammaren! Men det lät för gossens öron som ett pipipi! och han slog till fågeln på näbben och gick sin väg med honom.

I allén mötte han två skolgossar av den bildade klassen, det vill säga såsom människor betraktade; i andligt avseende voro de i skolans nedersta klass; de köpte fågeln för några slantar, och sålunda kom notarien till Köpenhamn, hem till en familj vid Gothersgade.

— Det är väl, att jag drömmer, sade notarien; annars bleve jag, min själ, ond. Först var jag poet och nu en lärka! Ja, det var väl skaldenaturen, som kom mig att övergå i det lilla djuret. Det är dock en ömklig tillvaro, i synnerhet då man råkar i händerna på några pojkar. Jag skulle gärna vilja veta, huru det här kommer att sluta.

Gossarna förde honom in i ett mycket elegant rum; en fet, leende fru tog emot dem; men hon var alls icke nöjd med att den simpla fältfågeln, såsom hon kallade lärkan, kom med in; för i dag skulle det dock få gå, och de kunde få sätta honom i den tomma buren, som stod vid fönstret. Det skall kanske roa kojan, tillade hon och såg skrattande bort till en stor grön papegoja, som gungade förnämt i sin ring uti den präktiga mässingsburen. Det är kojans födelsedag, sade hon dumt naivt, därför skall den lilla fältfågeln gratulera.

Kojan svarade icke ett enda ord utan gungade förnämt fram och tillbaka; däremot började en vacker kanariefågel, som sommarn förut hade blivit ditförd från sitt varma doftande fädernesland, att sjunga högt.

— Skrikhals! sade frun och kastade en vit näsduk över buren.

— Pipi, suckade han; det var ett förskräckligt snöväder! och med denna suck teg han.

Notarien eller, såsom frun kallade honom, fältfågeln kom i en liten bur strax invid kanariefågeln, icke långt ifrån papegojan. Den enda mänskliga mening kojan kunde frampladdra och som ofta föll sig rätt komisk, var: *Nej, låt oss nu vara människor!* Allt det övriga hon skrek var lika obegripligt som kanariefågelns kvitter, likväl icke för notarien, som nu själv var en fågel; han förstod kamraterna mycket väl.

— Jag flög under den gröna palmen och det blommande mandelträdet, sjöng kanariefågeln; jag flög med mina bröder och systrar över de präktiga blommorna och över den spegelklara sjön, där växterna nickade på bottnen. Jag såg även många vackra papegojor, som berättade de roligaste historier, så långa och så många.

— Det var vilda fåglar, svarade papegojan; de hade ingen bildning. Nej, låt oss nu vara människor! — Varför skrattar du inte? Då frun och alla främmande kunna skratta däråt, så kan du det också; det är en stor brist att inte kunna uppfatta det roliga. Nej, låt oss nu vara människor!

— O, kommer du ihåg de vackra flickorna, som dansade under det utspända tältet vid de blommande träden? Kommer du ihåg de söta frukterna och den svalkande saften i de vilt växande örterna?

— Åh, ja! sade papegojan; men här har jag det vida bättre. Jag får god mat och ett förtroligt bemötande; jag vet, att jag är ett gott huvud, och mera begär jag inte. Låt oss nu vara människor! Du är en skaldesjäl, som de kalla det; jag har grundliga kunskaper och kvickhet; du har det där geniet men ingen eftertänksamhet, går upp i de där höga naturtonerna, och därför höljer man över dig. Sådant tillåter man sig inte mot mig; nej, ty jag har kostat dem litet mera. Jag imponerar med näbben och kan slå en vits! vits! vits! Nej, låt oss nu vara människor!

— O, mitt varma, blomstrande fädernesland! sjöng kanariefågeln; jag vill sjunga om dina mörkgröna träd, om dina lugna havsvikar, där grenarna kyssa den klara vattenytan,

sjunga om alla mina lysande bröders och systrars jubel, där »öknens källor»[1] växa.

— Men så sluta då med de där gråtmilda tonerna! sade papegojan. Säg någonting, som man kan skratta åt! Skratt är beviset på den högsta andliga ståndpunkt. Kan väl en hund eller en häst skratta? Nej, gråta kan han, men skratta, det är endast människan givet. Ha, ha, ha! skrattade kojan och tillade sin vits: Låt oss nu vara människor!

— Du lilla grå, danska fågel! sade kanariefågeln; du har även blivit fånge. Det är visst kallt i dina skogar; men där är dock frihet; flyg ut! — De ha glömt att stänga igen för dig; det översta fönstret står öppet. Flyg, flyg!

Och det gjorde notarien. Vips var han ute ur buren; i detsamma knarrade den halvöppna dörren till nästa rum, och smidig, med gröna, glänsande ögon, smög sig huskatten in och gjorde jakt på honom. Kanariefågeln flaxade i buren, papegojan slog med vingarna och ropade: Låt oss nu vara människor! Notarien kände den dödligaste förskräckelse och flög ut genom fönstret över hus och gator; slutligen måste han vila sig litet.

Huset mittemot hade någonting hemtrevligt; ett fönster stod öppet; han flög dit in; det var hans eget rum, och han satte sig på bordet.

— Låt oss nu vara människor! sade han, utan att själv tänka på vad han sade; det var efter papegojan, och i samma ögonblick var han notarie men satt på bordet.

— Gud bevare oss! sade han. Huru har jag väl kommit hit upp och somnat? Det var också en orolig dröm jag hade. En dum smörja var hela historien!

[1] Kaktus.

☆

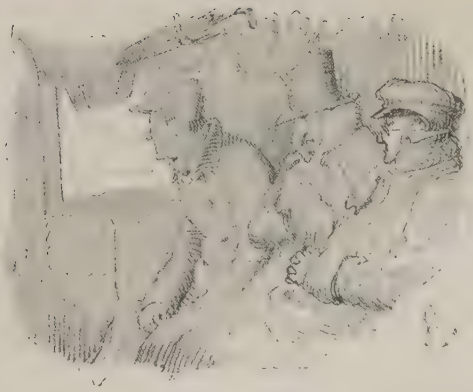

6. DET BÄSTA GALOSCHERNA MEDFÖRDE.

Dagen därefter, tidigt på morgonen, då notarien ännu låg i säng, knackade det på hans dörr; det var grannen i samma våning, en student som läste till präst; han trädde in.

— Låna mig dina galoscher, sade han; det är så vått nere i trädgården; men solen skiner så vackert, och jag skulle gärna vilja röka en pipa där nere.

Han tog på sig galoscherna och var snart nere i trädgården, som innehöll ett plommon- och ett päronträd. Till och med en så liten trädgård som denna anses inne i Köpenhamn för en stor raritet.

Studenten gick fram och tillbaka på gången; klockan var endast sex; ute från gatan ljöd ett posthorn.

— Ack, resa, resa! utbrast han; det är då det lyckligaste i världen! Det är mina önskningars högsta mål. Då skulle den oro jag känner stillas. Men långt borta skulle det vara. Jag ville se det härliga Schweiz, resa i Italien och —

Ja, väl var det, att galoscherna verkade ögonblickligen, annars skulle han kommit alltför vida omkring både för sig själv och oss andra. Han reste. Han var mitt inne i Schweiz men med åtta andra inpackad längst in i en diligens; ont i huvudet hade han, trött i nacken kände han sig, blodet hade sjunkit

ned i fötterna på honom, och dessa svällde upp och klämdes av stövlarna. Han svävade mellan ett sovande och vakande tillstånd. I sin högra ficka hade han kreditivet, i den vänstra passet och i en liten skinnpung på bröstet några fastsydda guldmynt; varje dröm förkunnade, att en eller annan av dessa dyrbarheter var förlorad, och därför for han feberaktigt upp, och den första rörelse handen gjorde var en triangel från höger till vänster och upp mot bröstet för att känna efter, om han hade dem eller icke. Paraplyer, käppar och hattar gungade i nätet ovanför hans huvud och hindrade så där tämligen utsikten, som var högst storartad; han sneglade på den, medan hans hjärta sjöng vad åtminstone en poet, som vi känna, verkligen sjöng i Schweiz, ehuru han till dato ej låtit trycka det:

Ja, här är så skönt, som hjärtat vill;
Mont Blanc jag skådar, min hjärtans kär!
Om bara pengarna räckte till,
då gott det vore att vara här!

Storartad, allvarlig och dyster var hela naturen runtomkring. Granskogarna sågo ut som ljung där uppe på de höga fjällen, vilkas toppar gömde sig i molnen; nu började det att snöa; en kall vind blåste.

— Hu! suckade han; om vi ändå vore på andra sidan Alperna, så vore det sommar, och så hade jag lyft pengar på mitt kreditiv! Den oro jag hyser för dessa gör, att jag inte kan njuta av Schweiz; ack, om jag vore på andra sidan!

Och så var han på andra sidan; djupt inne i Italien var han, mellan Florens och Rom. Sjön Trasimenus låg i aftonbelysning likt ett flammande guld mellan de mörkblå bergen; här, varest Hannibal slog Flaminius, höllo nu vinrankorna varandra fredligt i de gröna fingrarna; vackra halvnakna barn vaktade en skock kolsvarta svin under en grupp av doftande lagrar vid vägen. Om vi rätt kunde återgiva denna tavla, skulle alla jubla: sköna Italien! Men det sade alldeles icke teologen eller någon enda av hans reskamrater inne i vetturinons vagn.

I tusental flögo giftiga flugor och myggor in till dem; förgäves slogo de omkring sig med en myrtengren, flugorna stucko likaväl; det fanns ej en enda människa i vagnen, vars an-

sikte icke var svullet och blodigt av bett. De stackars hästarna sågo ut som kadaver; flugorna sutto i stora kakor på dem, och endast för ett ögonblick hjälpte det, att kusken steg av och skrapade av djuren. Nu sjönk solen; en kort men isande köld gick genom hela naturen, det var alls icke behagligt; men runtomkring fingo berg och skyar den vackraste gröna färg, så klar och skinande — ja, far själv och se, det är bättre än att läsa beskrivningen. Det var härligt! De resande funno det även så; men — magen var tom, kroppen trött, och hjärtats hela trängtan vände sig omkring ett nattkvarter; men hurudant skulle detta bliva! Man såg vida ivrigare efter detta än efter den sköna naturen.

Vägen gick genom en olivskog, det var, som om man där hemma hade farit mellan knotiga pilar, och här låg det ensamma värdshuset. Ett halvt tjog tiggande krymplingar hade lägrat sig utanför; den raskaste av dem såg ut som »hungerns äldste son, som hade nått sin myndighetsålder»[1]; de andra voro antingen blinda, lama i benen och kröpo på händerna, eller hade små armstumpar med händer utan fingrar. Det var själva eländet, framdraget ur trasorna. »E c c e l l e n z a, m i s e r a b i l i!» suckade de och sträckte fram de sjuka lemmarna. Värdinnan själv, barfotad, med okammat hår och endast klädd i en smutsig blus, tog emot gästerna. Dörrarna voro tillbundna med segelgarn; golvet i rummen visade en halvt uppriven tegelstensbeläggning; läderlappar flaxade i taket, och stanken där inne —

— Ja, om hon ville duka åt oss nere i stallet, sade en av de resande; där nere vet man åtminstone vad det är man inandas.

Fönstren öppnades, för att litet frisk luft skulle kunna komma in; men fortare än denna kommo de förvissnade armarna in jämte det eviga klagandet: m i s e r a b i l i, e c c e l l e n z a! På väggarna stodo många inskrifter, hälften av dem emot b e l l a I t a l i a.

Maten framsattes; den var en soppa av vatten, kryddad med peppar och härsken olja, och samma slags olja var det även på saladen; skämda ägg och stekta tuppkammar voro

[1] Snarleyyow.

prakträtterna; själva vinet hade en vidrig smak, det var en verklig mixtur.

Till natten ställdes koffertarna för dörren; en av de resande höll vakt, medan de andra sovo; teologen var den vakthavande. Åh, så kvavt det var här inne! Hettan tryckte, myggorna surrade och stungo, miserabili utanför jämrade sig i sömnen.

— Ja, att resa är nog bra, suckade studenten, bara man inte hade någon kropp. Om denna kunde vila och själen flyga i stället! Vart jag än kommer, är det alltid en saknad, som trycker hjärtat; någonting bättre än det ögonblickliga är vad jag önskar mig; ja, någonting bättre, det bästa, men var och vad är det? Jag vet i själva verket nog vad jag vill — jag vill till ett lyckligt mål, det lyckligaste av alla!

Och just som ordet var uttalat, var han i hemmet; de långa, vita gardinerna hängde ned för fönstret, och mitt på golvet stod den svarta likkistan; i denna låg han i sin stilla dödssömn: hans önskan var uppfylld, kroppen vilade, och själen reste. Prisa ingen lycklig, innan han ligger i sin grav, var Solons ord; här förnyades bekräftelsen därpå.

Varje lik är odödlighetens sfinx; icke heller sfinxen här i den svarta kistan gav oss svar på vad den levande två dagar förut hade nedskrivit:

Du starka död, din tystnad bävan väckt,
ditt spår är grifter blott på kyrkogårdar.
Blir tankens jakobsstege sönderbräckt?
Står jag blott upp som gräs bland dödens vårdar?

Vårt största lidande ej världen ser.
Du som var ensam alltintill det sista,
i livet mycket tynger hjärtat mer
än mullen, som man kastar på din kista!

Två gestalter rörde sig i rummet; vi känna dem båda: det var Sorgens fe och Lyckans utskickade; de lutade sig över den döde.

— Ser du nu! sade Sorgen; vilken lycka skänkte väl dina galoscher mänskligheten?

— De skänkte åtminstone honom, som sover här, ett oförvanskligt gott, sade Glädjen.

— Ack nej, sade Sorgen; han gick själv bort, han blev icke kallad. Hans själskraft här hade icke tillräcklig styrka för att lyfta de skatter där borta, som han enligt sin bestämmelse bör lyfta. Jag skall bevisa honom en välgärning.

Och hon tog galoscherna av hans fötter; då var dödssömnen slut, och den återuppväckte reste sig upp. Sorgen försvann men även galoscherna; hon ansåg dem visst för sin egendom.

TUSENSKÖNAN.[1]

Nu skall du få höra!

Ute på landet, strax invid vägen, låg ett sommarnöje; du har säkert själv någon gång sett det. Där framför ligger en liten trädgård med blommor och ett staket, som är målat. Tätt här bredvid, på dikesrenen, mitt i det vackraste gröna gräs, växte en liten tusensköna; solen sken lika varmt och vackert på henne som på de stora, rika praktblommorna inne i trädgården, och därför växte hon oupphörligt. En morgon stod hon fullt utsprucken med sina små, skinande vita blad, vilka sitta som strålar runtomkring den lilla gula solen där inuti. Hon tänkte alls icke på att ingen människa såg henne där i gräset och att hon var en fattig, föraktad blomma; nej, hon var så nöjd, hon vände sig rakt mot den varma solen och såg upp i denna och lyssnade till lärkan, som sjöng i luften.

Den lilla tusenskönan var så lycklig, som om det varit en stor helgdag, och likväl var det en måndag; alla barn voro i skolan; medan de sutto på sina bänkar och lärde sig något,

[1] Författaren avser här den oansenliga vilda tusenskönan med vita strålblommor och gul disk, icke den vida prydligare trädgårdstusenskönan.

Övers:s anm.

satt hon på sin lilla gröna stjälk och lärde även av den varma solen och allting runtomkring, huru god Gud är, och hon tyckte riktigt, att den lilla lärkan sjöng så tydligt och vackert allt vad hon i tysthet kände; och tusenskönan såg med ett slags vördnad upp till den lyckliga fågeln, som kunde sjunga och flyga, men hon var alls icke bedrövad över att hon icke själv kunde det.

— Jag ser och hör ju, tänkte hon. Solen skiner på mig, och vinden kysser mig; ack, vad jag ändå blivit rikt begåvad!

Innanför staketet stodo så många stela, förnäma blommor; ju mindre vällukt de hade, desto mera yvdes de. Pionerna blåste upp sig för att bli större än en törnros; men det är alldeles icke på storleken det beror; tulpanerna hade de allra grannaste färger, och det visste de också och höllo sig så raka, för att man ännu bättre skulle se det. De gåvo icke det ringaste akt på den lilla tusenskönan där utanför; men hon såg desto mera på dem och tänkte: Vad de äro rika och vackra! Till dem flyger visst den rara fågeln ned på besök. Gud ske lov, att jag står så nära intill att jag åtminstone kan få se på ståten! Och i detsamma hon så tänke, kvirrevitt! kom lärkan flygande men icke ned till pioner och tulpaner, nej, ned i gräset till den fattiga tusenskönan, som blev så förskräckt av idel glädje, att hon rakt icke mera visste vad hon skulle tänka.

Den lilla fågeln dansade runtomkring henne och sjöng: Ack, vad gräset är mjukt, och se, vilken söt liten blomma med guld i hjärtat och silver på kjorteln! Den gula pricken i tusenskönan såg ju också ut som guld, och de små bladen runtomkring voro skinande vita.

Så lycklig som den lilla tusenskönan var, nej, det kan ingen fatta! Fågeln kysste henne med sin näbb, sjöng för henne och flög åter upp i den blå rymden. Det dröjde bestämt en hel kvart, innan blomman åter hann sansa sig. Till hälften blyg och likväl innerligt glad, såg hon bort till blommorna inne i trädgården; de hade ju sett den ära och sällhet, som vederfarits henne, och de måste ju begripa, vilken glädje det var; men tulpanerna stodo dubbelt så stela som förut, och så voro de så snetsiga i ansiktet och så röda, ty de hade blivit förargade. Pionerna voro så tjockhuvade, hu! det var väl, att de icke kun-

de tala, ty annars hade tusenskönan fått sig en riktig läxa. Den stackars lilla blomman kunde ganska väl se, att de icke voro vid gott lynne, och det gjorde henne så innerligt ont. I detsamma kom en flicka in i trädgården med en stor kniv, så vass och blänkande, och hon gick rakt fram till tulpanerna och skar av den ena efter den andra. Hu! suckade den lilla tusenskönan, det var ju förskräckligt; nu är det förbi med dem! Så gick flickan sin väg med tulpanerna; tusenskönan var glad över att hon stod ute i gräset och var en liten fattig blomma; hon kände sig så innerligt tacksam, och då solen gick ned, lade hon ihop sina blad, somnade och drömde hela natten om solen och den lilla fågeln.

Den följande morgonen, då blomman åter helt lycklig sträckte alla de vita bladen, likt små armar, ut mot luft och ljus, kände hon igen fågelns röst; men vad han sjöng var så sorgligt. Ja, den stackars lärkan hade goda skäl därtill: hon hade blivit fångad och satt nu i en bur strax invid det öppna fönstret. Hon sjöng om att flyga fri och lycklig omkring, sjöng om den unga, gröna säden på marken och om den härliga resa hon kunde göra på sina vingar högt upp i luften. Den stackars fågeln var icke vid gott lynne, fången satt den där i buren.

Den lilla tusenskönan önskade så innerligt att kunna hjälpa; men huru skulle hon bära sig åt därmed? Ja, det var svårt att utfundera. Hon glömde rakt bort, hur vackert allt stod runtomkring, huru varmt solen sken och huru fagra och vita hennes blad voro; ack, hon kunde endast tänka på den fångna fågeln, för vilken hon alls icke var i stånd att göra något.

I detsamma kommo två små gossar ut från trädgården; den ene av dem höll i handen en kniv, stor och vass som den flickan hade haft till att skära av tulpanerna med. De gingo rakt fram till den lilla tusenskönan, som alls icke kunde begripa vad de ville.

— Här kunna vi skära en vacker grästorva åt lärkan, sade den ene gossen och började att skära i en fyrkant djupt ned omkring tusenskönan, så att hon kom att stå mitt i grästorvan.

— Ryck upp den där blomman! sade den andre gossen,

och tusenskönan riktigt skälvde av ångest, ty att bli uppryckt var ju detsamma som att mista livet, och nu ville hon så gärna leva, eftersom hon skulle med grästorvan in i buren till den fångna lärkan.

— Nej, låt henne sitta! sade den andre gossen; hon pryder så vackert. Och så blev hon sittande och kom med in i buren till lärkan.

Men den stackars fågeln klagade högt över sin förlorade frihet och slog med vingarna mot järntrådarna i buren; den lilla tusenskönan kunde icke tala, icke säga ett enda tröstande ord, så gärna hon än ville det. Sålunda gick hela förmiddagen.

— Här finns intet vatten, sade den fångna lärkan; alla äro de ute och ha glömt att ge mig en droppe att dricka. Min hals är torr och brännande; det är eld och is inom mig, och luften är så tung. Ack, jag måste dö från det varma solskenet, från den friska grönskan, från all den härlighet Gud skapat! Och så borrade fågeln sin lilla näbb ned i den svala grästorvan för att därigenom uppfriska sig litet; då föllo hans ögon på tusenskönan, och han nickade åt henne, kysste henne med näbben och sade: Du måste också vissna här inne, du stackars lilla blomma! Dig och den lilla gröna gräsplätten har man givit mig för hela världen, som jag hade där utanför. Varje litet grässtrå skall vara ett grönt träd för mig, och vart och ett av dina vita blad en doftande blomma. Ack, I sägen mig endast, hur mycket jag förlorat!

— Den som ändå kunde trösta honom! tänkte tusenskönan; men hon kunde icke röra ett blad. Doften, som strömmade ut från de fina bladen, var emellertid vida starkare än den, som annars finnes hos denna blomma; detta märkte även fågeln, och ehuru han försmäktade av törst och i sin vånda ryckte av de fina grässtråna, rörde han alls icke blomman.

Det blev afton, och ännu kom ingen med en vattendroppe åt den stackars fågeln; då sträckte han ut sina vackra vingar, skakade dem krampaktigt, och hans sång var ett vemodigt pip! pip! Det lilla huvudet böjde sig ned mot blomman, och fågelns hjärta brast av brist och längtan. Då kunde blomman icke, såsom den föregående aftonen, lägga ihop sina blad och sova utan hängde sjuk och sörjande ned mot jorden.

Först den följande morgonen kommo gossarna, och då de sågo, att fågeln var död, gräto de, gräto många tårar och grävde honom en vacker grav, som de prydde med blomblad. Fågelns lik kom i en röd, vacker ask; kungligt skulle han begravas, den stackars fågeln. Då han levde och sjöng, glömde de honom och läto honom sitta i buren och lida brist; men nu fick han stå efter sig och många tårar.

Men grästorvan med tusenskönan utkastades i dammet på landsvägen; ingen tänkte på henne, som dock hade känt mest för den lilla fågeln och gärna skulle velat trösta honom.

DEN STÅNDAKTIGE TENNSOLDATEN.

Det var en gång tjugufem tennsoldater, som alla voro bröder, ty de voro födda av en gammal tennsked. Geväret höllo de i armen, ansiktet satte de rätt ut, och uniformen var röd och blå, riktigt vacker. Det allra första de hörde i denna världen, då locket togs av asken, i vilken de lågo, var ordet: »Tennsoldater!» Det ropade en liten gosse och klappade händerna; han hade fått dem, därför att det var hans födelsedag, och nu ställde han upp dem på bordet. Den ene soldaten liknade alldeles den andre; blott en enda var en smula olik: han hade bara ett ben, ty han hade blivit gjuten sist, och då fanns det icke tillräckligt med tenn; men likväl stod han lika stadigt på sitt enda ben som de andra på sina två, och det är just han, som blir märkvärdig.

På bordet, där de uppställdes, stod en hel hop andra leksaker; men det, som föll mest i ögonen, var ett vackert slott av papper. Genom de små fönstren kunde man se rakt in i rummen. Utanför stodo små träd runtomkring en liten spegel, som skulle se ut som en sjö; svanor av vax summo därpå

och speglade sig. Det var alltsammans så täckt, men det täckaste var dock en liten tärna, som stod mitt i den öppna slottsdörren; hon var också utklippt av papper, men hon hade en kjortel på sig av det finaste linong och ett litet smalt, blått band över axeln, likt ett gehäng; mitt i detta satt en skinande paljett, lika stor som hela hennes ansikte. Den lilla tärnan sträckte ut båda armarna, ty hon var en dansös, och så lyfte hon sitt ena ben så högt i vädret, att tennsoldaten alls icke kunde få syn på det och trodde, att hon bara hade ett enda ben liksom han.

— Det vore en hustru för mig! tänkte han; men hon är mycket förnäm; hon bor i ett slott, och jag har bara en ask, och om den äro vi tjugufem; det är inte ett ställe för henne. Jag vill likväl söka göra hennes bekantskap. Och så lade han sig, så lång han var, bakom en snusdosa, som stod på bordet; där kunde han riktigt se på den lilla fina damen, som fortfor att stå på ett ben utan att förlora jämvikten.

Då det led fram på aftonen, kommo alla de andra tennsoldaterna i sin ask, och folket i huset gick till sängs. Nu började leksakerna leka, både att bjuda främmande, föra krig och hålla bal; tennsoldaterna skramlade i asken, ty de ville vara med men kunde icke få av locket. Nötknäpparen slog kullerbyttor, och griffeln levde om på tavlan; det var ett sådant oväsen, att kanariefågeln vaknade och började att språka med, och det på vers. De enda två, som icke rörde sig ur stället, voro tennsoldaten och den lilla dansösen; hon höll sig så rak på tåspetsen och med båda armarna utsträckta; han var lika ståndaktig på sitt enda ben, och hans ögon lämnade henne icke ett enda ögonblick.

Nu slog klockan tolv, och pang! så sprang locket av snusdosan; men det var icke något snus uti den, nej, utan ett litet svart troll — det var ett sådant där konststycke.

— Tennsoldat, sade trollet, vill du ta bort ögonen!

Men tennsoldaten låtsade, som om han ej hade hört det.

— Ja, vänta du till i morgon! sade trollet.

Då det nu blev morgon och barnen kommo upp, ställdes tennsoldaten i ett fönster, och antingen det nu var trollet eller ett luftdrag, som gjorde det, fönstret flög plötsligt upp, och soldaten stupade på huvudet ned från tredje våningen. Det

var en förskräcklig fart; han vände benet rakt i vädret och blev stående på schakån med bajonetten nere mellan gatstenarna.

Pigan och den lille gossen kommo genast ned för att leta; men ehuru de voro nära att trampa på honom, kunde de likväl icke se honom. Om tennsoldaten hade ropat: Här är jag! skulle de nog ha funnit honom, men han ansåg det icke passande att skrika högt, eftersom han var i uniform.

Nu började det regna, dropparna föllo allt tätare, och det blev en riktig störtskur; då den var förbi, komma två gatpojkar gående.

— Nej, se du! sade den ene, där ligger en tennsoldat; han skall ut och segla.

Och så gjorde de en båt av en tidning, ställde tennsoldaten mitt i den, och nu seglade han utför rännstenen; båda pojkarna sprungo bredvid och klappade händerna. Bevare oss väl! vilka vågor det gick i den rännstenen och vilken stark ström där var! Men så hade det också hällregnat. Pappersbåten gungade upp och ned, och emellanåt snurrade den omkring, så att tennsoldaten darrade; men han förblev ståndaktig, ändrade icke en min, såg rakt fram och stod med »i armen gevär».

Plötsligt drev båten in under en lång rännstensbro, och det blev så mörkt, som om han varit i sin ask.

— Vart tar jag nu vägen månntro? tänkte han. Ja, ja, det här är trollet skuld till. Ack, om bara den lilla tärnan sutte med i båten, kunde det gärna vara dubbelt så mörkt här!

I detsamma kom en stor vattenråtta, som bodde under rännstensbron.

— Har du pass? frågade råttan. Hit med passet!

Men tennsoldaten teg och höll ännu fastare i geväret. Båten for framåt och råttan efter. Hu! vad hon skar tänderna och ropade åt stickor och strån:

— Tag fast honom! Tag fast honom! Han har inte betalat tull, han har inte visat pass.

Men strömmen blev allt starkare och starkare. Tennsoldaten kunde redan se ljusa dagen framför sig, där bron slutade, men han hörde även ett brusande ljud, som väl kunde göra en tapper man förskräckt. Tänk bara! där bron slutade, störtade

rännstenen rakt ut i en stor kanal; det var för honom lika farligt som för oss att segla utför ett högt vattenfall.

Nu var han redan så nära, att han ej kunde stanna. Båten sköt ut; den stackars tennsoldaten höll sig så rak han kunde: ingen skulle kunna säga om honom, att han blinkade med ögonen. Båten snurrade tre, fyra gånger runt omkring och fylldes med vatten ända till kanten, så att den måste sjunka; tennsoldaten stod i vatten ända upp till halsen, och allt djupare och djupare sjönk båten; papperet löste alltmera upp sig, och nu gick vattnet över soldatens huvud; — då tänkte han på den lilla vackra dansösen, som han aldrig mera skulle få se. och det ljöd för tennsoldatens öron:

Fara, fara, krigsman!
Döden skall du lida!

Nu gick papperet itu, och tennsoldaten föll igenom — men slukades i detsamma av en stor fisk.

Åh, vad det var mörkt där inne! Där var ännu värre än under rännstensbron, och så var det så trångt; men tennsoldaten var ståndaktig och låg så lång han var med i armen gevär.

Fisken for omkring och gjorde de allra förskräckligaste rörelser; slutligen blev han alldeles stilla, och det for liksom en blixtstråle igenom honom. Ljuset sken alldeles klart, och någon ropade högt: »Tennsoldat!» Fisken hade blivit fångad, förd till torget, såld och buren upp i köket, där pigan skar upp honom med en stor kniv. Hon tog med två fingrar soldaten mitt om livet och bar in honom i rummet, där allesammans ville se en så märkvärdig man, som hade rest omkring i magen på en fisk; men tennsoldaten var alls icke stolt. De ställde honom på bordet, och där — nej, vad det ändå kan gå underligt till här i världen! Tennsoldaten var i samma rum, där han hade varit förut; han såg samma barn, och leksakerna stodo på bordet; det vackra slottet med den täcka lilla dansösen stod där även; hon höll sig ännu på sitt ena ben och hade det andra högt i vädret; även hon var ståndaktig. Detta rörde tennsoldaten, så att han var nära att gråta tenn; men det passade icke. Han såg på henne, och hon såg på honom; men de sade ingenting.

I detsamma tog den ene av de små gossarna och kastade soldaten mitt in i kakelugnen, utan att giva något slags skäl därför; det var bestämt trollet i dosan, som var skulden därtill.

Tennsoldaten stod i full belysning och kände en hetta, som var förfärlig; men om det var av den verkliga elden eller av kärlek, det visste han icke. Färgerna hade helt och hållet gått av honom; om det hade skett på resan eller av sorg, kunde ingen säga. Han såg på den lilla tärnan, hon såg på honom, och han kände, att han smälte, men ännu stod han ståndaktig med geväret i armen. En dörr gick upp, luftdraget tog i dansösen, och hon flög som en sylfid rakt in i kakelugnen till tennsoldaten, blossade upp i låga och var försvunnen. Tennsoldaten smälte sedan ihop till en klump, och då pigan dagen därefter tog ut askan, fann hon honom som ett litet tennhjärta; av dansösen däremot återstod endast paljetten, och den var alldeles svartbränd.

DE VILDA SVANARNA.

Långt härifrån, där borta dit svalorna flyga, då det blir vinter hos oss, bodde en kung, som hade elva söner och en dotter, Elisa. De elva bröderna — prinsar voro de — gingo i skola med stjärna på bröstet och sabel vid sidan; de skrevo på guldtavla med dimantgriffel och läste lika bra utantill som innantill; man kunde strax höra, att de voro prinsar. Deras syster Elisa satt på en liten pall av spegelglas och hade en bilderbok, som var köpt för halva kungariket.

Ack, de barnen hade det så bra! Men så skulle det icke alltid fortfara.

Deras far, som var kung över hela landet, gifte sig med en elak drottning, som alls icke var god mot de stackars barnen. Redan den första dagen kunde de ganska väl märka det; på hela slottet var stor ståt, och barnen lekte bjuda främmande; men i stället för att de annars fingo alla de bakelser och stekta äpplen, som man kunde komma över, gav hon dem endast sand i en tekopp och sade, att de kunde låtsa, som om det vore något.

Veckan därefter satte hon den lilla systern Elisa ut på landet hos ett bondfolk, och det dröjde icke länge, förrän hon hade inbillat kungen så mycket om de stackars prinsarna, att han alls icke vidare brydde sig om dem.

— Flygen ut i världen och sörjen för er själva, sade den elaka drottningen; flygen som stora fåglar utan röst.

Men hon kunde emellertid icke göra så illa, som hon gärna skulle velat; de blevo elva vackra vilda svanar. Med ett underligt skrik flögo de ut genom slottsfönstren, bort över parken och skogen.

Det var ännu helt bittida på morgonen, då de flögo förbi stället, där systern Elisa låg och sov i bondens stuga; här svävade de över taket, vredo på sina långa halsar och slogo med vingarna; men ingen hörde eller såg det; de måste åter bort, högt upp mot skyarna, långt ut i den vida världen; där flögo de ut i en stor, mörk skog, som sträckte sig ända ned till stranden.

Den stackars lilla Elisa stod i bondens stuga och lekte med ett grönt blad, ty någon annan leksak hade hon icke; och hon stack ett hål i bladet, kikade därigenom upp på solen, och då förekom det henne, som om hon såge sina bröders klara ögon, och var gång de varma solstrålarna skeno på hennes kind, tänkte hon på alla deras kyssar.

Den ena dagen gick som den andra. Blåste vinden genom de stora rosenhäckarna utanför huset, så viskade den till rosorna: Vem kan vara vackrare än I? Men rosorna skakade på huvudet och sade: Det är Elisa! Och satt den gamla bondgumman om söndagen ute i dörren och läste i sin psalmbok, så vände vinden om bladen och sade till boken: Vem kan vara frommare än du? Det är Elisa, sade psalmboken. Och det var rena sanningen, vad rosorna och psalmboken sade.

Då hon var femton år, skulle hon hem; men då drottningen såg, huru vacker hon var, blev hon vred och hätsk på henne och skulle gärna ha förvandlat henne till en vild svan, liksom bröderna; men det vågade hon icke genast, eftersom kungen ville se sin dotter.

Tidigt på morgonen gick drottningen in i badrummet; det var byggt av marmor och smyckat med mjuka kuddar och de vackraste mattor; och hon tog tre paddor, kysste dem och sade

till den ena: Sätt dig på Elisas huvud, när hon kommer i badet, så att hon blir lika trög som du. Till den andra sade hon: Sätt dig på hennes panna, så att hon blir lika ful som du och inte kan kännas igen av sin far. Och till den tredje viskade hon: Vila vid hennes hjärta och låt henne få ett elakt sinne, så att hon har plåga därav. Därpå satte hon paddorna ut i det klara vattnet, som strax fick en grönaktig färg, ropade på Elisa, klädde av henne och lät henne stiga ned i vattnet; och i detsamma hon doppade ned sig, satte sig den ena paddan i hennes hår, den andra på hennes panna och den tredje på hennes bröst; men Elisa tycktes alls icke märka det. Då hon reste sig upp, flöto tre röda vallmor på vattnet; om djuren icke hade varit giftiga och blivit kyssta av häxan, hade de blivit förvandlade till röda rosor; men blommor blevo de likväl genom att de vilat på hennes huvud och vid hennes hjärta; hon var för from och oskyldig, för att trolldomen kunde ha makt över henne.

Då den elaka drottningen såg det, gned hon in henne med valnötssaft, så att hon blev alldeles svartbrun, överströk det täcka ansiktet med en stinkande salva och lät det vackra håret tova ihop sig, så att det var omöjligt att känna igen den fagra Elisa.

Då nu hennes far fick se henne, blev han alldeles förskräckt och sade, att det icke var hans dotter; ingen ville heller kännas vid henne utom bandhunden och svalorna; men dessa voro fattiga djur och hade ingenting att säga.

Då grät den stackars Elisa och tänkte på sina elva bröder, som alla voro borta. Bedrövad smög hon sig ut ur slottet och gick hela dagen över fält och mossar in i den stora skogen. Hon visste alls icke, vart hon skulle taga vägen; men hon kände sig så bedrövad och längtade efter sina bröder; de voro helt säkert jagade ut i världen som hon själv; dem ville hon söka rätt på.

Endast en liten stund hade hon varit i skogen, då natten föll på; hon hade alldeles tappat bort väg och stig; då lade hon sig ned på den mjuka mossan, läste sin aftonbön och lutade sitt huvud mot en stubbe. Det var så tyst och stilla, luften var så mild, och runt omkring i gräset och på mossan lyste, som en grön eld, över hundra lysmaskar; när hon med handen

sakta rörde vid någon av grenarna, föllo de lysande insekterna ned till henne likt stjärnskott.

Hela natten drömde hon om sina bröder; de lekte åter som barn, skrevo med diamantgriffel på guldtavla och sågo i en den vackraste bilderbok, som hade kostat halva riket; men på tavlan skrevo de icke, som förr, endast nollor och streck, nej, de djärvaste bedrifter, som de hade utfört, allt vad de hade upplevat och sett; och i bilderboken var allt levande; fåglarna sjöngo, och människorna gingo ut ur boken och talade till Elisa och hennes bröder; men då hon vände om bladet, sprungo de strax in igen, så att det ej skulle uppstå någon villervalla bland bilderna.

Då hon vaknade, var solen redan högt uppe; hon kunde visserligen icke se den, ty de höga träden utbredde sina grenar så tätt; men strålarna lekte där ute, likt ett viftande guldflor; grönskan doftade så härligt, och fåglarna voro nära att sätta sig på hennes axlar. Hon hörde vattnet plaska: det var en mängd stora källsprång, som alla föllo ut i en damm, där det fanns den vackraste sandbotten. Visserligen växte här täta buskar runt omkring; men på ett ställe hade hjortarna gjort en stor öppning, och här gick Elisa ned till vattnet, som var så klart, att om vinden icke hade spelat i grenar och buskar, så att de rört sig, hade man kunnat tro, att de varit avmålade nere på bottnen, så tydligt avspeglade sig där varje blad, både det som solen sken igenom och det som var alldeles i skuggan.

När hon såg sitt eget ansikte, blev hon helt förskräckt, så brunt och fult var det; men då hon vätte sin lilla hand och gned ögon och panna, lyste den vita hyn åter fram; då lade hon av sig alla sina kläder och gick ut i det friska vattnet. Ett vackrare kungabarn, än hon var, fanns icke i denna världen.

Då hon åter var påklädd och hade flätat sitt långa hår, gick hon till ett av de porlande källsprången, drack ur handen och vandrade längre in i skogen utan att själv veta varthän. Hon tänkte på sina bröder, tänkte på den gode Guden, som säkert ej skulle övergiva henne: han lät ju de vilda skogsäpplena växa för att mätta den hungriga. Han visade henne ett sådant träd, grenarna bågnade av frukt; här höll hon sin

middagsmåltid, satte stöttor under trädets grenar och gick så in i den mörkaste delen av skogen. Där var så tyst och stilla, att hon hörde sina egna steg, hörde varje litet visset blad, som böjde sig under hennes fot; icke en fågel stod där att upptäcka, icke en solstråle kunde tränga igenom de stora, täta trädgrenarna; de höga stammarna stodo så tätt intill varandra, att då hon såg rakt framför sig, var det, som om det ena bjälkgallret tätt invid det andra omslutit henne; o, här var en ensamhet, som hon aldrig förr hade känt!

Natten blev så mörk; icke en enda liten lysmask sken från mossan; bedrövad lade hon sig ned att sova; då tyckte hon, att trädgrenarna ovanom henne skilde sig åt, att Vår Herre med milda ögon såg ned på henne och att små änglar tittade fram över hans huvud och under hans armar.

Då hon vaknade på morgonen, visste hon icke, om hon hade drömt det eller om det verkligen varit så.

Hon gick några steg framåt och mötte så en gammal gumma, som hade bär i en korg, och den gamla gav henne några av dessa. Elisa frågade henne, om hon icke hade sett elva prinsar rida genom skogen.

— Nej, svarade gumman; men jag såg i går elva svanar med guldkronor på huvudet simma utför ån här strax bredvid.

Och hon förde Elisa ett stycke längre fram till en brant sluttning; nedanför denna slingrade sig en å; träden på dess stränder sträckte över den sina långa, lövrika grenar mot varandra, och där de icke med sin naturliga växt kunde nå ihop, hade de ryckt lös rötterna ur jorden och lutade sig fram över vattnet med grenarna flätade i varandra.

Elisa tog farväl av gumman och gick längs med ån, tills hon kom dit, där denna flöt ut i det stora öppna havet.

Hela det härliga havet låg framför den unga flickan; men icke en enda seglare visade sig där ute; icke en enda båt kunde upptäckas där, och huru skulle hon då kunna komma längre bort? Hon betraktade de otaliga små stenarna på stranden; vattnet hade slipat dem allesammans runda. Glas, järn, stenar, allt, som låg uppspolat, hade fått form av vattnet, som dock var vida mjukare än hennes fina hand. — Vattnet tröttnar aldrig att rulla, och så jämnar sig det hårda; jag vill vara

lika outtröttlig! Tack för er lärdom, I klara, rullande vågor! En gång, det säger mig mitt hjärta, skolen I bära mig till mina kära bröder.

På den av havet uppspolade tången lågo elva vita svanfjädrar; hon samlade dem i en bukett, och det låg vattendroppar på dem; men om det var dagg eller tårar, kunde ingen se. Ensamt var det där vid stranden, men hon kände det icke, ty havet företedde en evig växling, ja på några timmar en större omväxling, än insjöar kunna visa på ett helt år. Kom där ett stort, mörkt moln, så var det, som om havet ville säga: Jag kan också se mörk ut; och då blåste vinden, och vågorna vände det vita utåt; men lyste skyarna röda och vinden sov, så var havet som ett rosenblad; än blev det grönt, än vitt; men huru stilla det än vilade, var det dock vid stranden en sakta rörelse: vattnet hävde sig lätt, likt bröstet på ett sovande barn.

Då solen höll på att gå ned, såg Elisa elva vita svanar med guldkronor på huvudet flyga mot land; den ena svävade efter den andra, och det såg ut som ett långt, vitt band. Nu gick Elisa upp på strandhöjden och gömde sig bakom en buske; svanarna satte sig strax bredvid henne och slogo med sina stora, vita vingar.

Just som solen sjönk under vattnet, föll plötsligt svanhamnen, och där stodo elva vackra prinsar, Elisas bröder. Hon gav upp ett högt skri; ty ehuru de hade förändrats mycket, visste hon dock, att det var de, kände, att det måste vara de; och hon kastade sig i deras armar, kallade dem vid namn, och de blevo så glada och lyckliga, då de sågo och kände igen sin lilla syster, som nu var så stor och vacker. De skrattade och gräto, och snart hade de berättat varandra, huru elak deras styvmor varit mot dem alla.

— Vi bröder, sade den äldste, flyga som vilda svanar, så länge solen står på himlen; då hon gått ned, återfå vi vår mänskliga gestalt; därför måste vi alltid vid solnedgången se till, att vi ha fäste för foten, ty om vi då flyga uppe bland molnen, måste vi såsom människor störta ned i djupet. Vi bo icke här; på andra sidan havet ligger ett lika skönt land som detta; men vägen dit är lång, vi måste över det stora havet, och det finns ingen ö på vår väg, där vi kunna vila

över natten; endast en liten enstaka klippa reser sig upp mitt där ute i havet. Den är inte större, än att vi sida vid sida kunna vila på den, och om sjön går starkt, stänker vattnet högt över oss; men vi tacka likväl Gud för den. Där vila vi över natten i vår mänskliga gestalt, och utan denna klippa skulle vi aldrig kunna besöka vårt kära fädernesland, ty två av årets längsta dagar behöva vi till vår flykt. Endast en gång om året är det oss förunnat att besöka vårt fädernehem; elva dagar våga vi stanna här och flyga över denna stora skog, varifrån vi kunna skönja slottet, där vi föddes och där vår far bor, och se det höga tornet på kyrkan, där vår mor är begraven. — Här tycka vi, att träd och buskar äro släkt med oss; här ila de vilda hästarna fram över slätterna, såsom vi sågo det i vår barndom; här sjunger kolaren de gamla visor, efter vilka vi dansade som barn; här är vårt fädernesland, hit känna vi oss dragna, och här ha vi funnit dig, du kära lilla syster. Ännu två dagar våga vi stanna här; sedan måste vi bort över havet till ett vackert land, som dock inte är vårt fädernesland. Huru skola vi få dig med oss? Vi ha varken fartyg eller båt.

— Huru skall jag kunna rädda er? sade systern.

Och de talade med varandra nästan hela natten, och man slumrade endast några timmar.

Elisa vaknade vid ljudet av svanvingarna, som susade över henne. Bröderna voro åter förvandlade, och de flögo i stora kretsar och slutligen långt bort; men en av dem, den yngste, blev kvar; och svanen lade sitt huvud i hennes sköte, och hon klappade hans vita vingar. Hela dagen voro de tillsammans; mot aftonen kommo de andra tillbaka, och då solen gått ned, stodo de i sin naturliga gestalt.

— I morgon flyga vi härifrån och få inte komma tillbaka förrän om ett helt år; men dig kunna vi inte lämna så här. Har du mod att följa med oss? Min arm är tillräckligt stark för att bära dig genom skogen; skulle inte då vi alla ha tillräckligt starka vingar för att flyga med dig över havet?

— Ja, tag mig med! sade Elisa.

Hela natten använde de till att fläta ett nät av den smidiga pilbarken och den sega säven, och det blev stort och starkt; på detta lade sig Elisa, och då solen så kom fram och bröder-

na förvandlades till vilda svanar, fattade de i nätet med sin näbb och flögo högt mot molnen med den kära systern, som ännu sov. Solstrålarna föllo rätt ned på hennes ansikte, och därför flög en av svanarna över hennes huvud, så att hans breda vingar skulle giva skugga.

De voro långt ifrån land, då Elisa vaknade; hon trodde sig ännu drömma, så underligt förekom det henne att bäras över havet, högt genom luften. Vid hennes sida låg en kvist med vackra mogna bär och en knippa välsmakande rötter; dem hade den yngste av bröderna samlat och lagt bredvid henne, och hon log tacksamt emot honom, ty hon kände, att det var han, som flögt rakt över hennes huvud och beskuggade henne med vingarna.

De voro så högt uppe, att det största skepp de sågo under sig liknade en vit fiskmås, som låg på vattnet. Ett stort moln stod bakom dem, det var ett helt berg, och på detta såg Elisa skuggan av sig själv och de elva svanarna, så jättestora flögo de där; det var en präktigare tavla, än hon någonsin förr hade sett; men allteftersom solen steg högre och molnet kom längre bakom dem, försvann den svävande skuggbilden.

Hela dagen flögo de framåt som en susande pil genom luften; men likväl gick det långsammare än eljest, ty nu hade de systern att bära. Ett oväder drog upp, och aftonen närmade sig; bävande av ångest såg Elisa solen sjunka, och ännu kunde icke den enstaka klippan i havet skönjas; det förekom henne, som om svanarna gjorde starkare slag med vingarna. Ack, hon var skulden till att de icke kommo nog hastigt framåt! Då solen gått ned, skulle de bliva människor, störta ned i havet och drunkna. Då bad hon i sitt hjärtas innersta en bön till Vår Herre; men ännu kunde hon ej skönja någon klippa; det svarta molnet kom allt närmare, de starka vindstötarna bådade storm; molnen stodo som en enda stor, hotande våg, vilken tung som bly sköt framåt; den ena blixten ljungade efter den andra.

Nu var solen ända nere vid havets rand. Elisas hjärta bävade; då sköto svanarna nedåt så hastigt, att hon trodde sig falla, men nu svävade de åter. Solen var halvt nere i vattnet; då först fick hon under sig sikte på den lilla klippan, som icke såg större ut än en sälhund, som stack upp huvu-

det ur vattnet. Solen sjönk så hastigt; nu var den endast som en stjärna; då rörde hennes fot vid den fasta marken, och solen slocknade likt den sista gnistan i ett brinnande papper. Hon såg bröderna stå omkring henne arm i arm; men mera plats än jämnt och nätt åt henne och dem fanns där icke heller. Sjön slog mot klippan och föll ned över dem som ett hällregn; himmeln lyste i en ständigt flammande eld, och slag på slag rullade åskan; men syster och bröder höllo varandra i händerna och sjöngo en psalm, varav de fingo tröst och mod.

I dagningen var luften ren och stilla; så snart solen steg upp, flögo svanarna bort från ön med Elisa. Havet gick ännu starkt, och då de voro högt uppe i luften, såg det ut, som om det vita skummet på det svartgröna havet varit miljoner svanor, som flutit på vattnet.

Då solen steg högre, såg Elisa framför sig, halvt simmande i luften, ett bergland med skinande ismassor på fjällen, och mitt däruppå sträckte sig ett säkerligen milslångt slott med den ena djärva pelargången ovanpå den andra; nedanför gungade palmskogar och praktblommor, stora som kvarnhjul. Hon frågade, om detta var landet hon skulle till; men svanarna skakade på huvudet, ty det hon såg var Fata Morganas vackra, alltid växlande skyslott; dit in tordes de icke föra någon människa. Elisa stirrade därpå; då störtade berg, skogar och slott tillsammans, och där stodo tjugu stolta kyrkor, alla varandra lika, med höga torn och spetsiga fönster. Hon tyckte sig höra orgeln brusa, men det var havet hon hörde. Nu var hon helt nära kyrkorna, då förvandlades dessa till en hel flotta, som seglade fram under henne; hon såg ned, och det var endast havsdimma, som jagade fram över vattnet. Ja, en ständig omväxling visade sig för hennes ögon, men nu fick hon se det verkliga land, dit hon skulle; där reste sig de vackra blå bergen med cederskogar, städer och slott. Långt innan solen gick ned, satt hon på fjället framför en stor grotta, som var övervuxen med fina gröna slingerväxter; det såg ut, som om det varit broderade tapeter.

— Nu få vi se vad du drömmer om här i natt, sade den yngste brodern och visade henne hennes sängkammare.

— Give Gud, att jag måtte drömma om huru jag skall kunna rädda er! sade hon.

Denna tanke sysselsatte henne så livligt, och hon bad så innerligt till Gud om hans hjälp, ja till och med i sömnen fortsatte hon sin bön; då förekom det henne, som om hon flöge högt upp i luften bort till Fata Morganas skyslott och att feen kom henne till mötes så vacker och glänsande, och dock liknade hon alldeles den gamla kvinna, som gav henne bär i skogen och berättade henne om svanarna med guldkronorna på huvudet.

— Dina bröder kunna räddas, sade hon; men har du mod och ihärdighet? Visserligen är havet mjukare än dina fina händer och ombildar likväl de hårda stenarna; men det känner icke den smärta dina fingrar skola känna; det har ej något hjärta och lider inte den ångest och det kval, som du måste utstå. Ser du den här brännässlan, som jag håller i handen? Av detta slag växa många runt omkring grottan, där du sover; endast de, som växa där, och de, som skjuta fram på kyrkogårdens gravar, äro användbara, kom ihåg det! Dessa måste du plocka, ehuru de skola bränna ditt skinn till blåsor; bråka nässlorna med dina fötter, så får du lin; detta skall du spinna och av garnet sticka elva pansarskjortor med långa ärmar; kasta dessa över de elva vilda svanarna, så är förtrollningen löst. Men kom väl ihåg, att ifrån det ögonblick, då du börjar detta arbete, och ända till dess det är fullbordat, får du inte tala, även om år skulle förflyta under tiden; det första ord du yttrar tränger som en dödande dolk in i dina bröders hjärtan; på din tunga beror deras liv. Kom ihåg allt detta!

Och hon vidrörde i detsamma hennes hand med nässlan; den var som en brännande eld, och Elisa vaknade därvid. Det var ljusa dagen, och strax invid, där hon hade sovit, låg en nässla, lik den hon hade sett i drömmen. Då föll hon på sina knän, tackade Gud och gick ut ur grottan för att börja sitt arbete.

Med de fina händerna fattade hon uti de otäcka nässlorna, som voro som eld; stora blåsor brände de på hennes händer och armar; men gärna ville hon lida detta för att kunna rädda sina kära bröder. Hon bråkade varenda nässla med sina nakna fötter och spann det gröna linet.

Då solen gått ned, kommo bröderna, och de blevo förskräckta, då de funno henne så tyst; de trodde, att det var en ny trolldom av den elaka styvmodern; men då de sågo hennes händer, begrepo de vad hon gjorde för deras skull, och den yngste brodern grät, och där hans tårar föllo, där kände hon ingen smärta, och där försvunno de brännande blåsorna.

Natten tillbragte hon med sitt arbete, ty hon hade ingen ro, förrän hon räddat de kära bröderna; hela den följande dagen, medan svanarna voro borta, satt hon i sin ensamhet; men aldrig hade tiden flugit så hastigt. En pansarskjorta var redan färdig, och nu började hon på den nästa.

Då klingade jakthorn bland bergen; hon blev helt orolig; ljudet kom närmare; hon hörde hundar skälla; förskräckt begav hon sig in i grottan, band ihop nässlorna, som hon hade samlat och häcklat, till en bunt och satte sig på den.

I detsamma kom en stor hund springande fram ur busksnåret, och strax därpå en och så en till; de skällde högt, sprungo tillbaka och kommo fram igen. Det dröjde icke många minuter, förrän alla jägarna stodo utanför grottan, och den vackraste bland dem var landets kung; han trädde fram till Elisa; aldrig hade han sett en skönare flicka.

— Huru har du kommit hit, mitt vackra barn? sade han.

Elisa skakade på huvudet; hon vågade icke tala, ty det gällde ju hennes bröders räddning och liv; och hon gömde sina händer under förklädet, så att kungen icke skulle se vad hon måste lida.

— Följ med mig! sade han. Här får du inte stanna. Om du är lika god som du är vacker, så skall jag kläda dig i siden och sammet och sätta guldkronan på ditt huvud, och så skall du bygga och bo i mitt präktigaste slott. Därmed lyfte han henne upp på sin häst; hon grät och vred händerna; men kungen sade: Jag vill endast din lycka; en gång skall du tacka mig därför. Och så red han bort mellan bergen och höll henne framför sig på hästen, och jägarna sprängde efter.

Då solen gick ned, låg den präktiga kungastaden med kyrkor och kupoler framför dem, och kungen förde henne in i slottet, där stora vattenkonster plaskade i de höga marmorsalarna, varest praktfulla målningar prydde väggar och tak;

men hon hade icke ögon därför utan grät och sörjde. Viljelöst lät hon kvinnorna kläda henne i kungliga kläder, fläta pärlor i hennes hår och draga fina handskar på de brända fingrarna.

Då hon stod där i all sin prakt, var hon så bländande skön, att hovet bugade sig ännu djupare för henne, och kungen utkorade henne till sin brud, ehuru ärkebiskopen skakade på huvudet och viskade, att den vackra skogsflickan helt visst var en häxa, som bländade deras ögon och bedårade kungens hjärta.

Men kungen lyssnade icke härtill utan lät musiken klinga, de kostligaste rätter bäras fram och de vackraste flickor dansa omkring henne, och så fördes hon genom doftande trädgårdar in i präktiga salar; men icke ett leende gick över hennes läppar eller lyste fram i hennes ögon; sorgen stod där som evigt arv och eget. Nu öppnade kungen en liten kammare strax invid, där hon skulle sova; den var prydd med kostbara gröna mattor och liknade helt och hållet grottan, i vilken hon hade varit; på golvet låg den linbunt hon hade häcklat av nässlorna, och i taket hängde pansarskjortan, som var färdigstickad; allt detta hade en av jägarna tagit med sig såsom ett kuriosum.

— Här kan du drömma dig tillbaka i ditt forna hem, sade kungen. Här är det arbete, som där sysselsatte dig; nu, mitt i all din prakt, skall det roa dig att tänka tillbaka på den tiden.

Då Elisa såg detta, som låg hennes hjärta så nära, spelade ett leende kring hennes mun, och blodet vände tillbaka till kinderna; hon tänkte på sina bröders räddning och kysste kungens hand, och han tryckte henne till sitt hjärta och lät alla kyrkklockorna förkunna bröllopsfest. Den vackra, stumma flickan från skogen var landets drottning.

Då viskade ärkebiskopen onda ord i kungens öra; men dessa trängde icke in i hans hjärta: bröllopet skulle stå; ärkebiskopen måste själv sätta kronan på hennes huvud, och han tryckte av elakhet den trånga ringen hårt ned över pannan, så att det gjorde ont. Det låg dock en tyngre ring kring hennes hjärta — sorgen över hennes bröder —, och hon kände icke den kroppsliga smärtan. Hennes mun var stum: ett enda ord skulle ju kosta hennes bröder livet; men i hennes ögon

låg en djup kärlek till den gode, vackre kungen, som gjorde allt för att glädja henne. Med var dag blev hennes hjärta honom mera tillgivet. Ack, om hon bara hade vågat anförtro sig åt honom och meddela honom sina kval! Men stum måste hon vara; stum måste hon fullborda sitt verk. Därför smög hon sig om natten från hans sida och gick in i den lilla lönnkammaren, som var prydd liksom grottan, och där stickade hon den ena pansarskjortan efter den andra färdig; men då hon började med den sjunde, hade hon icke mera lin.

På kyrkogården visste hon att de nässlor växte, som hon skulle begagna; men själv måste hon plocka dem, och huru skulle hon komma dit ut?

— Ack, vad är väl smärtan i mina fingrar mot de kval, som mitt hjärta lider! tänkte hon. Jag måste våga det! Gud skall inte taga sin hand ifrån mig!

Med en hjärteångest, som om det varit en ond gärning hon förehaft, smög hon sig under den månljusa natten ned i trädgården, gick genom de långa alléerna ut på de ensliga gatorna och bort till kyrkogården. Där såg hon på en av de bredaste gravstenarna en krets av lamier eller ohyggliga häxor sitta, och de togo av sig sina paltor, som om de ville bada, och så grävde de med de långa, magra fingrarna ned i de nyuppkastade gravarna, togo upp liken och åto deras kött. Elisa måste gå helt nära förbi dem, och de fäste sina onda ögon på henne; men hon läste sin bön, samlade brännässlorna och bar dem hem till slottet.

Blott en enda människa hade sett henne, och det var ärkebiskopen; han var uppe, då de andra sovo; nu hade han ändå fått rätt i sitt förmenande, att det icke var som det skulle vara med drottningen; hon var en häxa, och därför hade hon bedårat kungen och hela folket.

I biktstolen sade han kungen vad han hade sett och vad han fruktade, och då de hårda orden gingo över hans läppar, skakade de snidade helgonbilderna på huvudet, som om de velat säga: Det är inte så, Elisa är oskyldig! Men ärkebiskopen uttydde det annorlunda och menade, att de vittnade emot henne och skakade på huvudet åt hennes synd. Då rullade två tunga tårar ned utför kungens kinder, och han gick hem med tvivel i sitt hjärta. Han låtsades sova om natten, men han

fick icke en blund i sina ögon; han märkte, huru Elisa steg upp; varje natt upprepade hon detta, och varje gång följde han sakta efter och såg, att hon försvann i lönnkammaren.

Dag för dag blev hans min mera mörk. Elisa såg det och förstod icke anledningen; men det oroade henne, och vad led hon icke i sitt hjärta för bröderna! Hennes bittra tårar runno på det kungliga sammetet och purpurn och lågo där som glittrande diamanter, och envar, som såg den rika prakten, önskade sig vara drottning. Det led nu emellertid till slutet av hennes arbete, och blott en enda pansarskjorta fattades ännu; men hon hade ej heller mera lin och icke en enda nässla. Ännu en gång, och det den sista, måste hon därför ut till kyrkogården och plocka några händer fulla. Hon tänkte med ångest på den ensliga vandringen och de ohyggliga lamierna; men hennes vilja var lika fast som hennes förtröstan till Gud.

Elisa gick, men kungen och ärkebiskopen följde efter. De sågo henne försvinna vid gallerporten in till kyrkogården, och då de närmade sig den, sutto på gravstenen lamierna, så som Elisa hade sett dem, och kungen vände sig bort; ty bland dessa tänkte han sig henne, vars huvud ännu denna afton hade vilat vid hans bröst.

— Folket må döma henne! sade han, och folket dömde: Hon skall brännas å flammande bål!

Från de präktiga kungasalarna fördes hon in i en mörk, fuktig håla, där vinden ven in genom gallerfönstret; i stället för sammet och siden gav man henne den bunt nässlor hon hade samlat; på denna kunde hon lägga sitt huvud; de hårda, brännande pansarskjortorna, som hon hade stickat, skulle vara bolster och täcke. Men de hade icke kunnat skänka henne någonting kärare, och hon tog nu åter ihop med sitt arbete och bad till sin Gud. Utanför sjöngo gatpojkarna smädevisor om henne; ingen enda själ tröstade henne med ett vänligt ord.

Då susade mot aftonen, tätt invid gallret, en svanvinge: det var den yngste av bröderna, som hade funnit rätt på systern; och hon snyftade högt av glädje, ehuru hon visste, att den natt, som kom, måhända var den sista hon hade att leva; men nu var ju arbetet också nästan färdigt, och hennes bröder voro här.

Ärkebiskopen kom för att vara hos henne den sista timmen, ty det hade han lovat kungen; men hon skakade på huvudet och bad med blick och miner, att han skulle gå. Denna natt måste hon ju sluta sitt arbete, annars hade allt varit utan nytta, allt — smärta, tårar och de sömnlösa nätterna. Ärkebiskopen gick bort med onda ord emot henne; men den stackars Elisa visste, att hon var oskyldig, och fortsatte sitt arbete.

De små råttorna sprungo på golvet och släpade fram nässlorna till hennes fötter för att hjälpa till en smula, och trasten satte sig vid fönstergallret och sjöng hela natten igenom så glatt han kunde, så att hon ej skulle förlora modet.

Ännu var det endast i gryningen; först om en timme skulle solen gå upp; då stodo de elva bröderna vid slottets port och begärde att bli förda inför kungen; men detta läte sig icke göra, blev svaret; det vore ju ännu natt, kungen sov, och ingen tordes väcka honom. De bådo, de hotade, vakten kom, ja, kungen själv trädde ut och frågade, vad detta betydde; men i detsamma gick solen upp, och inga bröder syntes till; men bort över slottet flögo elva vilda svanar.

Ut genom stadsporten strömmade allt folket; de ville se häxan brännas. En usel häst drog kärran, i vilken hon satt; man hade klätt på henne en rock av grov säckväv; hennes vackra, långa hår hängde löst kring det sköna huvudet; hennes kinder voro dödsbleka, och hennes läppar rörde sig sakta, medan fingrarna snodde det gröna linet. Till och med på vägen till döden släppte hon icke det började arbetet; de tio pansarskjortorna lågo vid hennes fötter, och på den elfte stickade hon. Pöbeln hånade henne.

— Se på häxan, huru hon mumlar! Inte en psalmbok har hon i handen; nej, sitt leda häxeri sitter hon med; riv det ifrån henne i tusen bitar!

Och de trängde alla inpå henne och ville riva sönder det; men nu kommo elva vita svanar flygande, satte sig runt omkring henne på kärran och slogo med sina stora vingar. Då vek hopen förfärad åt sidan.

— Det är ett tecken från himmeln! Hon är visst oskyldig! viskade mången men vågade icke säga det högt.

Nu grep bödeln henne vid handen; då kastade hon hastigt

de elva skjortorna över svanarna, och där stodo elva vackra prinsar; men den yngste hade en svanvinge i stället för sin ena arm, ty i hans pansarskjorta fattades en ärm, som hon ännu icke hade fått färdig.

— Nu törs jag tala! sade hon. Jag är oskyldig!

Och folket, som såg vad som hade skett, bugade sig för henne som för ett helgon; men hon sjönk sanslös i brödernas armar, till den grad hade spänning, ångest och smärta verkat på henne.

— Ja, oskyldig är hon! sade den äldste brodern, och nu berättade han allt som hade hänt, och medan han talade, spred sig en doft som av miljoner rosor; ty varje vedträ i bålet hade slagit rot och skjutit grenar. Där stod en doftande häck, så hög och stor med röda rosor; överst satt en vit och skinande blomma, som lyste som en stjärna; denna bröt kungen och satte vid Elisas bröst, och nu vaknade hon med frid och lycksalighet i sitt hjärta.

Och alla kyrkklockorna ringde av sig själva, och fåglarna kommo i stora flockar; och det blev ett bröllopståg tillbaka till slottet, vars make ännu ingen kung hade skådat.

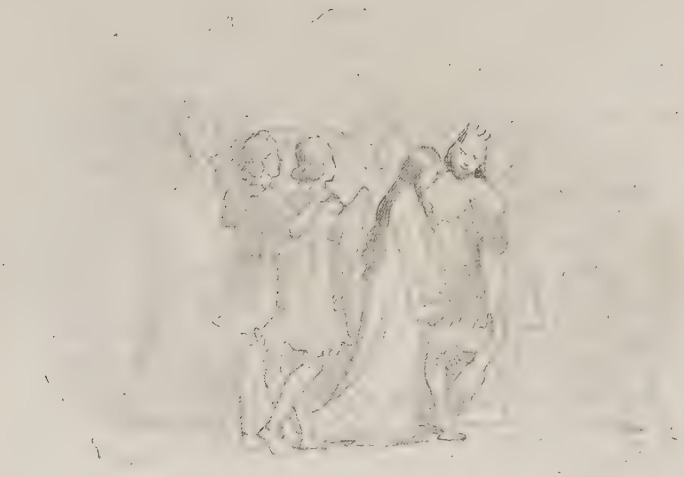

PARADISETS LUSTGÅRD.

Det var en gång en kungason. Ingen hade så många och vackra böcker som han; allt, som hade hänt i denna världen, kunde han läsa sig till och se avbildat i präktiga tavlor. Varje folk och varje land kunde han få besked om; men varest paradisets lustgård fanns, därom stod där icke ett ord; och denna, just denna var det, som han mest tänkte på.

Hans farmor hade berättat för honom, då han ännu var helt liten men skulle börja sin skolgång, att varje blomma i paradisets lustgård var den sötaste bakelse, och ståndarna i den det finaste vin; på en stod historia, på en annan geografi eller tabeller; man behövde endast äta bakelse, så kunde man sin läxa; ju mera man åt, desto mera historia, geografi och tabeller fick man uti sig.

Detta trodde han då; men allteftersom han blev större, lärde sig mera och blev mycket klokare, begrep han ganska väl, att det måste finnas en helt annan härlighet i paradisets lustgård.

— Ack, varför plockade Eva av kunskapens träd! Varför skulle Adam äta av den förbjudna frukten! Om det hade

varit jag, så hade det icke hänt; synden skulle då aldrig ha kommit i världen.

Det sade han då, och det sade han ännu, då han var sjutton år; paradisets lustgård upptog alla hans tankar.

En dag gick han i skogen, och han gick allena, ty detta var hans största nöje.

Kvällen föll på, molnen drogo sig tillsammans, och det blev ett regnväder, som om hela himmeln varit en enda sluss, varifrån vattnet störtade ned; det var så mörkt, som det annars är om natten i den djupaste brunn. Än halkade han på det våta gräset, än stupade han över de nakna stenarna, som stucko upp från berggrunden. Allt dröp av vatten, och det fanns icke en torr tråd på den stackars prinsen. Han måste kravla sig uppför stora stenblock, där vattnet sipprade ut ur den tjocka mossan. Han var nära att digna ned; men nu hörde han ett underligt susande, och framför sig såg han en stor, upplyst håla. Mitt där inne brann en eld, så att man kunde steka en hjort därvid, och det gjorde man även; en den präktigaste hjort med sina höga horn var uppsatt på spett och vändes långsamt omkring mellan två fällda granar. En något äldre kvinna, lång och stark, som om hon varit en utklädd karl, satt vid elden och kastade i den det ena stycket bränsle efter det andra.

— Kom närmare, du! sade hon. Sätt dig vid elden, så att du kan få dina kläder torkade.

— Här är ett styggt drag, sade prinsen och satte sig på golvet.

— Det blir väl än värre, när mina söner komma hem, svarade kvinnan. Du är nu i vindarnas håla, och mina söner äro världens fyra vindar; begriper du det?

— Var äro dina söner? frågade prinsen.

— Ja, det är inte gott att svara, när man frågar dumt, sade kvinnan. Mina söner äro på egen hand; de slå långboll med molnen där uppe i stora salen. Och därmed pekade hon upp i vädret.

— Jaså! sade prinsen. Ni talar eljest något strävt och är inte så mild som de fruntimmer jag annars ser omkring mig.

— Ja, de ha väl inte annat att göra. Jag måste vara sträv, om jag skall kunna hålla mina pojkar i styr; men det kan jag,

fastän de ha styva nackar. Ser du de där fyra säckarna, som hänga på väggen? För dem äro de lika rädda, som du varit för riset bakom spegeln. Jag kan böja ihop pojkarna, skall jag säga dig, och så komma de i säcken; därvidlag göra vi inga omständigheter. Där få de sitta och slippa inte ut att gno, förrän jag finner för gott. Men här ha vi en av dem!

Det var Nordanvinden, som trädde in med en isande köld; stora hagel hoppade utåt golvet, och snöflingorna yrde runt omkring. Han var klädd i byxor och tröja av björnskinn; en mössa av sälskinn gick ned över öronen; långa istappar hängde i hans skägg, och det ena haglet efter det andra trillade ned från tröjkragen.

— Gå inte genast fram till elden, sade prinsen. Ni kan lätt få kyla i ansiktet och händerna.

— Kyla! sade Nordanvinden och gapskrattade. Kyla! det är just mitt största nöje! Men vad är du annars för en harkrank? Huru har du kommit i vindarnas håla?

— Han är min gäst, sade gumman; och om du inte är nöjd med den förklaringen, så får du komma i säcken. Nu vet du vad du har att rätta dig efter.

Se, det hjälpte, och Nordanvinden berättade, varifrån han kom och var han nu hade varit under nära en hel månad.

— Från polarhavet kommer jag, sade han; jag har varit på Beeren-Eiland med de ryska valrossfångarna. Jag satt och sov på rodret, då de seglade ut från Nordkap; då jag emellanåt vaknade upp litet, flög stormfågeln kring benen på mig; det är en lustig fågel, han gör ett raskt slag med vingarna, håller dem sedan orörligt utsträckta och har då tillräcklig fart.

— Var bara inte så vidlyftig, sade vindarnas mor. Och så kom du då till Beeren-Eiland?

— Där är det härligt! Där är ett golv att dansa på, så slätt som en tallrik! Halvsmält snö med mossa, skarpa stenar och benrangel av valrossar och isbjörnar lågo där; de sågo ut som jättars armar och ben, betäckta med möglig grönska. Man skulle kunna tro, att solen aldrig lyst på dem. Jag pustade litet till dimman, för att man skulle kunna se skjulet; det var ett hus, uppfört av skeppsvrak och överdraget med valrosshud; köttsidan var vänd utåt, och den var full av rött och

grönt; ovanpå taket satt en levande isbjörn och brummade. Jag gick till stranden, såg på fågelbona och på de nakna ungarna, som skreko och gapade; då blåste jag ned i de tusentals struparna, och så lärde de sig att hålla igen munnen. Nederst vältrade sig valrossarna likt levande inälvor eller jättemaskar med svinhuvuden och alnslånga tänder.

— Du berättar bra, min gosse, sade modern. Det vattnas i munnen på mig, då jag hör dig.

— Så bar det av ut på fångst. Harpunen sändes i valrossens bröst, så att den ångande blodstrålen stod som ett springvatten över isen. Då tänkte jag också på min lek. Jag blåste upp, lät mina seglare, de klipphöga isbergen, klämma in båtarna. Huj, vad man pep och vad man skrek! Men jag pep ännu högre. De döda valkropparna, kistor och tågverk måste de packa ut på isen. Jag skakade snöflingorna omkring dem och lät dem i de inklämda fartygen driva söder ut med fångsten för att där smaka på saltvatten. De kommo aldrig mer till Beeren-Eiland.

— Således har du gjort ont! sade vindarnas mor.

— Vad gott jag gjort, kunna de andra berätta, sade han. Men, se här ha vi min bror från västern; honom tycker jag bäst om av dem allesammans; han smakar av sjön och har en härlig kyla med sig.

— Är det lille Zefyr? frågade prinsen.

— Ja, visst är det Zefyr! sade gumman; men så liten är han just inte. I forna dagar var han en vacker gosse; men nu är det förbi.

Han såg ut som en vilde men hade på sig en fallvalk för att icke skada sig. I handen höll han en mahognyklubba, huggen i de amerikanska mahognyskogarna. Mindre kunde icke duga!

— Varifrån kommer du? frågade hans mor.

— Från urskogarna, sade han, där de taggiga lianerna bilda gärdesgårdar mellan varje träd, där vattenormen ligger i det våta gräset och människorna tyckas vara överflödiga.

— Vad gjorde du där?

— Jag såg på den djupa floden, såg hur den störtade från klippan, förvandlades till yrande skum och flög mot molnen för att bära regnbågen. Jag såg den vilda buffeln simma i flo-

den, men strömmen ryckte honom med sig; han drev med vildändernas flock, som flög upp i luften, där vattnet störtade utför; buffeln måste ned; det tyckte jag om och blåste upp en storm, så att de urgamla träden seglade och slogos sönder till spån.

— Och annat har du inte gjort? frågade den gamla.

— Jag har slagit kullerbyttor i savannerna; jag har klappat de vilda hästarna och skakat ned kokosnötter; jo, jo, jag har allt historier att berätta; men man skall inte tala om allt vad man vet. Det känner du nog, mor, och så kysste han sin mor, så att hon så när hade fallit baklänges; han var riktigt en vildbasare till pojke.

Nu kom Sunnanvinden med turban och flygande beduinkappa.

— Här är duktigt kallt inne, sade han och kastade bränsle på elden. Man kan märka, att Nordanvinden kommit först.

— Här är så hett, att man kan steka en isbjörn, sade Nordanvinden.

— Du är själv en isbjörn, sade Sunnanvinden.

— Vill ni bli stoppade i säcken? frågade gumman. Sätt dig på stenen här och berätta, var du har varit.

— I Afrika, min mor, svarade han. Jag var med hottentotterna på lejonjakt i kaffrernas land. Vilket gräs där växer på slätten, grönt som oliven! Där dansade gnun, och strutsen sprang i kapp med mig; men jag är dock snabbare på foten. Jag kom till öknen, till den gula sanden; där ser ut som på havsbottnen. Jag träffade en karavan; de slaktade sin sista kamel för att få vatten att dricka; men det var endast helt litet de fingo. Solen brände uppifrån, och sanden stekte nedifrån. Den vidsträckta öknen hade ingen gräns. Då vältrade jag mig i den fina, lösa sanden och virvlade upp den i höga pelare; det var en dans med besked! Du skulle ha sett, hur modfälld dromedaren stod och hur köpmannen drog kaftanen över huvudet! Han kastade sig ned för mig som för Allah, hans Gud. Nu äro de begravna, och en pyramid av sand står över dem allesammans; då jag en gång blåser bort den, skall solen bleka de vita benen, så att de resande kunna se, att människor varit där förr; annars kan man inte tro det i öknen.

— Du har således endast gjort ont! sade modern. Marsch

i säcken! Och innan han visste ordet av, hade hon Sunnanvinden om livet och i säcken; den vältrade omkring på golvet; men hon satte sig på den, och då måste den ligga stilla.

— Det är ena raska gossar hon har, sade prinsen.

— Jo jo män, svarade hon; och tukta dem kan jag. Här ha vi den fjärde!

Det var Östanvinden, som var klädd som kines.

— Åh, kommer du från det hållet? sade modern. Jag trodde, att du hade varit i paradisets lustgård.

— Dit flyger jag först i morgon, sade Östanvinden. I morgon är det hundra år, sedan jag var där Jag kommer nu från Kina, där jag dansat omkring porslinstornet, så att alla klockorna klingade. Nere på gatan fingo ämbetsmännen prygel; bamburör utsletos på deras ryggar, och det var personer från den första till den nionde graden; de skreko: Stor tack, min faderlige välgörare! Men de menade ingenting med det, och jag ringde i klockorna och sjöng tsing, tsang, tsu!

— Du är mig en vildbasare! sade gumman. Det är väl, att du i morgon far till paradisets lustgård; det bidrager alltid till din bildning. Drick då duktigt ur visdomens källa, och tag en liten flaska med dig hem åt mig.

— Det skall jag göra, sade Östanvinden. Men varför har du nu stoppat min bror från södern i säcken? Fram med honom! Han skall berätta mig om fågel Fenix; den fågeln vill prinsessan i paradisets lustgård alltid höra talas om, då jag vart hundrade år gör visit. Lös upp säcken, så är du min allra sötaste mamma, och jag skall skänka dig två fickor fulla med te, så grönt och friskt, som jag plockat det på stället.

— Nå ja, för teets skull och därför att du är min kelgris, skall jag öppna säcken.

Och det gjorde hon, och Sunnanvinden kröp ut; men han såg helt slokörad ut, därför att den främmande prinsen hade sett det.

— Här har du ett palmblad åt prinsessan, sade Sunnanvinden. Det bladet har den gamla fågel Fenix, den enda som funnits i världen, givit mig. Han har med sin näbb däruti ristat hela sin levnadsbeskrivning under de hundra år

han levde; nu kan hon själv läsa den. Jag såg, hur fågel Fenix själv tände eld på sitt bo och satt och brann upp som en hindus hustru. Så de torra grenarna knastrade, det var en rök och en doft! Slutligen slog allt upp i låga; den gamla fågel Fenix förvandlades till aska; men hans ägg låg glödande rött i elden; det rämnade itu med en stark knall, och ungen flög ut, och nu är han regent över alla fåglarna och den enda fågel Fenix i hela världen. Han har bitit ett hål i palmbladet, som jag gav dig; det är hans hälsning till prinsessan.

— Låt oss nu taga något till livs! sade vindarnas mor, och så satte de sig allesammans ned att äta av den stekta hjorten, och prinsen satt vid Östanvindens sida, och så blevo de snart goda vänner.

— Hör nu, säg mig, sade prinsen, vad är det för en prinsessa, som här talas så mycket om, och var ligger paradisets lustgård.

— Åhå! sade Östanvinden. Vill du dit, så flyg med mig i morgon. Men det får jag eljest säga dig, att ingen människa varit där alltsedan Adams och Evas tid. Dem känner du väl från din bibliska historia?

— Ja visst! sade prinsen.

— Då de blevo utdrivna, sjönk paradisets lustgård ned i jorden; men den behöll sitt varma solsken, sin milda luft och all sin härlighet. Feernas drottning bor där inne, och där ligger Lycksalighetens ö, dit döden aldrig kommer. Vad där är skönt att vara! Sätt dig på min rygg i morgon, så skall jag taga dig med mig; jag tror nog, att det skall gå för sig. Men nu får du inte prata mera, ty jag vill sova.

Och så sovo de allesammans.

Tidigt på morgonen vaknade prinsen och blev icke litet förvånad över att han redan var högt uppe ovan molnen. Han satt på ryggen av Östanvinden, som troget höll fast honom; de voro så högt uppe i luften, att skogar och fält, floder och sjöar togo sig ut som på en stor färglagd karta.

— God morgon! sade Östanvinden. Du kunde annars gärna sovit litet till, ty det är inte mycket att se på det flacka landet inunder oss, såframt du inte har lust att räkna kyrkor; de stå som kritprickar nere på det gröna brädet. — Det var åkrar och ängar han kallade det gröna brädet.

— Det var oartigt, att jag inte fick taga avsked av din mor och dina bröder, sade prinsen.

— När man sover, är man ursäktad, sade Östanvinden, och därpå flögo de ännu hastigare framåt; man kunde höra det på skogstopparna: då de foro fram över dem, rasslade alla grenar och blad; man kunde höra det på havet och sjöarna, ty där de flögo fram, vältade vågorna högre, och de stora skeppen dykte djupt ned i vattnet, likt simmande svanor.

Mot aftonen, då det blev mörkt, såg det roligt ut med de stora städerna; ljusen brunno där nere, än här och än där; det var alldeles, som när man bränt upp en pappersbit och ser de många små eldgnistorna, hur de äro barn och gå från skolan. Och prinsen klappade händerna; men Östanvinden bad honom låta bli det, utan hellre hålla sig fast, ty annars kunde han lätt falla ned och bli hängande på en tornspira.

Örnen i de svarta skogarna flög väl lätt, men Östanvinden flög ännu lättare. Kosacken på sin lilla häst sprängde framåt över slätterna, men prinsen sprängde framåt med en helt annan fart.

— Nu kan du se Himalaja, sade Östanvinden. Det är det högsta berget i Asien; snart skola vi nu komma till paradisets lustgård.

Därpå togo de av mera åt söder, och snart doftade det av kryddor och blommor. Fikon och granatäpplen växte vilt, och den vilda vinrankan hade blå och röda druvor. Här stego bägge två ned och sträckte sig i det mjuka gräset, där blommorna nickade åt vinden, som om de velat säga: Välkommen tillbaka!

— Äro vi nu i paradisets lustgård? frågade prinsen.

— Nej, visst inte, svarade Östanvinden; men nu skola vi snart komma dit. Ser du fjällväggen där borta och den stora grottan, där vinrankorna hänga som stora, gröna gardiner? Där skola vi igenom. Svep in dig i din kappa! Här bränner solen; men ett steg till, och det är isande kallt. Fågeln, som snuddar förbi grottan, har den ena vingen här ute i den varma sommarn och den andra där inne i den kalla vintern.

— Jaså, så att detta är vägen till paradisets lustgård? frågade prinsen.

Nu gingo de in i grottan. Hu, vad där var isande kallt!

Men det dröjde emellertid icke länge. Östanvinden bredde ut sina vingar, och de lyste som den klaraste eld. Åh, vilken grotta! De stora stenblocken, från vilka vattnet droppade ned, hängde över dem i de sällsammaste gestalter; än var där så trångt, att de måste krypa på händer och fötter, än så högt och rymligt som i fria luften. Det såg ut som gravkapell med stumma orgelpipor och förstenade fanor.

— Vi gå visst dödens väg till paradisets lustgård, sade prinsen; men Östanvinden svarade icke ett ord utan pekade framåt, och det vackraste blå ljus strålade dem till mötes. Stenblocken ovantill förvandlades alltmera till en dimma, som slutligen var så klar som en vit sky i månsken. Nu voro de i den härligaste, milda luft, så frisk som på bergen, så doftande som bland dalens rosor.

Där rann en flod, så klar som luften själv; och fiskarna voro som silver och guld; purpurröda ålar, som vid varje böjning kastade blå eldgnistor, lekte där nere i vattnet, och de breda näckrosbladen hade regnbågens färger; själva blomman var en rödgul, brinnande låga, vilken vattnet gav näring, såsom oljan får lampan att ständigt brinna; en fast bro av marmor men så konstfull och fint uthuggen, som om den varit av spetsar och glaspärlor, förde över vattnet till Lycksalighetens ö, där paradisets lustgård blomstrade.

Östanvinden tog prinsen på sina armar och bar honom däröver. Där sjöngo blommor och blad de skönaste sånger från hans barndom, men så hänförande skönt, som ingen mänsklig stämma här kan sjunga.

Var det palmträd eller jättestora vattenväxter, som här uppsköto? Så saftiga och stora träd hade prinsen aldrig förr sett. I långa kransar hängde där de sällsammaste slingerväxter, sådana som de endast finnas avbildade med färger och guld i kanten på gamla helgonböcker eller där slingra sig genom begynnelsebokstäverna. Det var de underbaraste sammansättningar av fåglar, blommor och snirklar. I gräset strax invid stod en flock påfåglar med utbredda, strålande stjärtar; ja, så var det helt visst! Men nej, då prinsen rörde vid dem, märkte han, att de icke voro djur utan växter: det var de stora kardborrarna, som här prålade som påfågelns vackra stjärt. Lejonet och tigern sprungo som smidiga kat-

tor mellan de gröna häckarna, vilka doftade som olivträdets blommor, och lejonet och tigern voro tama; den vilda skogsduvan, glänsande som den skönaste pärla, slog med sina vingar lejonet på manen, och antilopen, som annars är så skygg, stod och nickade med huvudet, som om även han ville leka med.

Nu kom paradisets fe; hennes kläder strålade som solen, och hennes ansikte var milt som en glad moders, då hon känner sig riktigt lycklig över sitt barn. Hon var så ung och skön, och de vackraste flickor, med var sin lysande stjärna i håret, följde efter henne.

Östanvinden gav henne det skrivna bladet från fågeln Fenix, och hennes ögon strålade av glädje; hon tog prinsen vid handen och förde honom in i sitt slott, där väggarna hade färger som det präktigaste tulpanblad, hållet emot solen; själva taket var en enda stor strålande blomma, och ju mera man såg upp i henne, desto djupare syntes hennes kalk. Prinsen trädde fram till fönstret och såg genom en av rutorna; då såg han kunskapens träd med ormen, och Adam och Eva stodo strax invid.

— Ha de inte blivit utdrivna? frågade han, och feen log och förklarade för honom, att sålunda hade tiden på varje ruta inbränt sin bild men icke på samma sätt, som man vanligen ser den; nej, det var liv däri, trädens blad rörde sig, och människorna kommo och gingo som bilderna i en spegel. Och han såg genom en annan ruta, och där var Jakobs dröm, där stegen gick ända upp i himmeln, och änglarna med stora vingar svävade upp och ned. Ja, allt, som hade skett i denna världen, levde och rörde sig i glasrutorna; så konstfulla målningar kunde endast tiden bränna in.

Feen log och förde honom in i en stor och hög sal; dess väggar liknade genomskinliga tavlor med det ena ansiktet vackrare än det andra; det var miljoner lyckliga, som logo och sjöngo, så att det flöt tillsammans i en enda melodi; de allra översta voro så små, att de sågo mindre ut än den minsta rosenknopp, då den tecknas som en prick på papperet. Och mitt i salen stod ett stort träd med hängande, yppiga grenar; gyllene äpplen, stora och små, hängde som apelsiner mellan de gröna bladen. Det var kunskapens träd, av vars frukt

Adam och Eva hade ätit. Från varje blad dröp en skinande röd daggdroppe; det var, som om trädet gråtit blodiga tårar.

— Låt oss nu stiga i båten! sade feen; där ute på det svallande vattnet skola vi intaga förfriskningar. Båten gungar men kommer dock icke ur stället; men alla världens länder glida förbi våra ögon.

Och det var sällsamt att skåda, huru hela kusten rörde sig. Där kommo de höga, snöbetäckta Alperna med moln och mörka granar; hornet klang så djupt vemodigt, och herden jodlade så vackert i dalen. Nu åter böjde bananerna sina långa, hängande grenar ned över båten. Kolsvarta svanar summo på vattnet, och de sällsammaste djur och blommor visade sig på stranden: det var Nya Holland, den femte världsdelen, som med en utsikt åt Blå bergen gled förbi. Man hörde prästernas sång och såg vildarnas dans efter ljudet av trummor och bentubor. Egyptens pyramider, som höjde sig upp bland molnen, omstörtade pelare och sfinxer, halvt begravna i sanden, seglade förbi. Norrsken brunno över nordens snöfjäll — det var ett fyrverkeri, som ingen kunde göra efter. Prinsen kände sig så lycksalig, ty han såg väl hundra gånger mer, än vi här berätta.

— Och alltid kan jag få stanna här? frågade han.

— Det beror på dig själv, svarade feen. Om du inte, såsom Adam, låter fresta dig till att göra det förbjudna, så kan du alltid stanna här.

— Jag skall inte röra äpplena på kunskapens träd, sade prinsen. Här finnas ju tusentals frukter, lika sköna som dessa!

— Pröva dig själv, och om du inte är tillräckligt stark, så följ med Östanvinden, som förde dig hit; han flyger nu tillbaka och kommer inte hit på hundra år. Denna tid skall på detta ställe gå för dig, som om det endast vore hundra timmar; men det är en lång tid för frestelsen och synden. Varje afton, då jag går ifrån dig, måste jag ropa till dig: följ med! och jag måste vinka med handen åt dig; men stanna kvar! Följ inte med, ty då skall med varje steg din längtan bliva större. Du kommer in i salen, där kunskapens träd växer; jag sover under dess doftande, nedhängande grenar; du skall böja dig ned över mig, och jag måste småle; men trycker du en kyss på

min mun, sjunker paradiset djupt ned i jorden och är förlorat för dig. Öknens skarpa vind skall omsusa dig och det kalla regnet drypa från ditt hår. Sorg och lidande bliva då din arvedel.

— Jag stannar här, sade prinsen, och Östanvinden kysste honom på pannan och sade: Var stark, så träffas vi här åter om hundra år! Farväl, farväl! Och Östanvinden utbredde sina stora vingar; de lyste som kornblixten om hösten eller som norrskenet under den kalla vintern. Farväl, farväl! ljöd det från blommor och träd. Storkar och pelikaner flögo i rader, likt fladdrande band, och följde med till lustgårdens gräns.

— Nu börja våra danser, sade feen; vid slutet, då jag dansar med dig, skall du, just som solen sjunker, se, att jag vinkar åt dig, och höra, huru jag ropar till dig: följ med! Men gör det inte! I hundra år måste jag upprepa det varenda afton; för varje gång den stunden är förliden, vinner du mera kraft, och slutligen tänker du aldrig därpå. I afton är det första gången; nu har jag varnat dig.

Och feen förde honom in i en stor sal av vita, genomskinliga liljor, i vilka varje ståndare var en liten guldharpa, som klingade med strängaljud och flöjttoner. De skönaste flickor, svävande och smärta och klädda i böljande flor, så att man såg de vackra lemmarna, svävade dansande omkring och sjöngo om huru härligt det var att leva, att de aldrig skulle dö och att paradisets lustgård skulle evigt blomstra.

Och solen gick ned; hela himmeln blev som ett guld, vilket gav liljorna ett skimmer likt den skönaste ros, och prinsen drack av det skummande vinet, som flickorna bjödo honom, och han kände en lycksalighet, sådan han aldrig förr hade känt; han såg, huru salens bakgrund öppnade sig; kunskapens träd stod i en glans, som bländade hans öga; sången därifrån var ljuv och skön som hans moders röst, och det var, som om hon sjungit: Mitt barn! Mitt älskade barn!

Då vinkade feen och ropade så kärleksfullt: Följ mig! Följ mig! Och han störtade fram emot henne, glömde sitt löfte, glömde det redan den första aftonen, och hon vinkade och log. Doften, den balsamiska doften runt omkring blev starkare; harporna ljödo långt skönare, och det var, som om

de miljoner leende huvudena i salen, där trädet växte, nickade och sjöngo: »Allt bör man känna. Människan är jordens herre.» Och det var icke längre blodiga tårar, som föllo från bladen på kunskapens träd, utan han tyckte, att det var röda, tindrande stjärnor. Följ mig, följ mig! ljödo de bävande tonerna, och vid varje steg brunno prinsens kinder hetare, svallade hans blod häftigare.

— Jag måste! sade han. Det är ju inte någon synd, kan inte vara det! Varför inte följa skönhet och glädje? Se henne sova vill jag. Ingenting är ju förlorat, om jag bara låter bli att kyssa henne, och det gör jag inte; jag är stark och har en fast vilja.

Och feen kastade av sig sin strålande dräkt, böjde undan grenarna, och nästa ögonblick var hon dold där inne.

— Jag har ännu inte syndat, sade prinsen, och skall inte heller göra det, och så böjde han grenarna åt sidan. Där sov hon redan, så skön, som endast feen i paradisets lustgård kan vara; hon log i drömmen; han lutade sig ned över henne och såg tårarna skälva mellan hennes ögonhår.

— Gråter du över mig? viskade han. Gråt inte, du sköna kvinna! Nu först fattar jag paradisets sällhet; den genomströmmar mitt blod, min tanke; kerubens kraft och eviga liv känner jag i min jordiska varelse; må det bliva evig natt för mig — en minut som denna är rikedom nog! Och han kysste tåren från hennes öga, hans mun rörde vid hennes. — —

Då dånade en åskknall, så djup och förfärlig, att ingen hade hört dess like, och allt störtade tillsammans: den sköna feen, det blomstrande paradiset sjönk, sjönk så djupt, så djupt! Prinsen såg det sjunka i den svarta natten; som en liten tindrande stjärna lyste det långt borta. Dödskyla gick genom hans lemmar, han tillslöt ögonen och låg länge som död.

Det kalla regnet föll på hans ansikte, den skarpa vinden ven kring hans huvud; då vände hans tankar tillbaka. Vad har jag gjort? suckade han. Jag har syndat som Adam, syndat så, att paradiset sjunkit djupt dit ned! Och han öppnade sina ögon; stjärnan långt borta, stjärnan, som tindrade likt det sjunkna paradiset, såg han ännu — det var morgonstjärnan på himmeln.

Han reste sig upp och var i den stora skogen bredvid

vindarnas håla, och vindarnas mor satt vid hans sida; hon såg ond ut och sträckte upp sin arm.

— Redan den första aftonen! sade hon. Jag kunde just tro det. Ja, vore du m i n son, så skulle du nu i säcken!

— Dit skall han också komma, sade Döden; han var en stark gammal man med en lie i handen och med stora, svarta vingar. I likkistan skall han läggas, men inte nu; jag bara märker honom; må han sedan ännu en stund vandra omkring i världen, försona sin synd och bliva god och bättre! Jag kommer nog en gång. Då han som minst väntar det, stoppar jag honom i den svarta likkistan, sätter den på mitt huvud och flyger upp mot stjärnan. Även där blomstrar paradisets lustgård, och om han är god och from, skall han träda dit in; men om hans tanke är ond och hjärtat ännu fullt av synd, så sjunker han med kistan djupare, än paradiset sjönk, och endast vart tusende år hämtar jag honom åter, för att han må sjunka djupare eller stanna på stjärnan, den tindrande stjärnan där uppe.

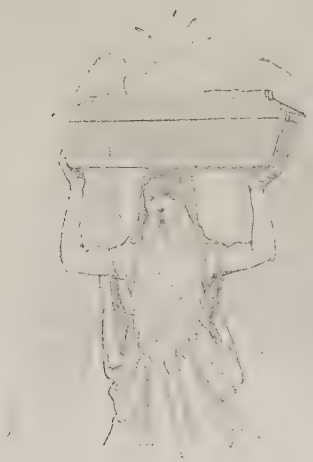

DEN FLYGANDE KOFFERTEN.

Det var en gång en köpman; han var så rik, att han kunde lägga hela gatan och nästan en liten gränd till med silverpenningar; men det gjorde han icke; han förstod att på annat sätt använda sina penningar: om han gav ut ett öre, fick han en krona i stället; en sådan köpman var han — och så dog han.

Sonen fick nu alla dessa penningar, och han levde lustigt, gick på maskerad varje natt, gjorde pappersdrakar av banksedlar, kastade smörgås på sjön med guldmynt i stället för med stenar, och sålunda kunde penningarna snart gå åt, och det gjorde de också. Slutligen ägde han ej mera kvar än tio öre och hade inga andra kläder än ett par tofflor och en gammal nattrock. Nu brydde sig hans vänner icke längre om honom, eftersom de ju icke kunde gå tillsammans med honom på gatan; men en av dem, som var god, skickade honom en gammal koffert och sade: Packa in! Ja, det var nu visst gott och väl, men han hade ingenting att packa in, och så satte han sig själv i kofferten.

Det var en rolig koffert. Så snart man tryckte på låset, kunde kofferten flyga. Det gjorde han, och vips flög den med honom upp genom skorstenen, högt över molnen, längre och längre bort; det knakade i bottnen, och han var så rädd, att den skulle gå sönder, ty då hade han gjort en ganska nätt

kullerbytta. Gud bevare oss! Och så kom han till turkarnas land. Kofferten gömde han i skogen under de vissna löven och gick därefter in till staden; det kunde han ganska väl göra, ty hos turkarna gingo ju alla, liksom han, i nattrock och tofflor. Så mötte han en amma med ett litet barn.

— Hör du, turkamma, sade han, vad är det för ett stort slott här strax invid staden, där fönstren sitta så högt?

— Jo, där bor kungens dotter, sade hon; det har blivit spått henne, att hon skall bli så olycklig för en kärastes skull, och därför får ingen komma in till henne, utan att kungen och drottningen äro med.

— Tack! sade köpmanssonen, och så gick han ut i skogen, satte sig i sin koffert, flög upp på taket och kröp in genom fönstret till prinsessan.

Hon låg på soffan och sov och var så vacker, att köpmanssonen icke kunde låta bli att kyssa henne; nu vaknade hon och blev helt förskräckt; men han sade, att han var turkguden, som hade kommit ned genom luften till henne, och det tyckte hon mycket om.

Så sutto de vid varandras sida, och han berättade historier om hennes ögon: de voro de vackraste mörka sjöar, och tankarna summo där som sjöjungfrur; och han berättade om hennes panna: den var ett snöberg med de präktigaste salar och tavlor; och han berättade om storken, som skaffar de söta små barnen.

Ja, det var ena präktiga historier! Så friade han till prinsessan, och hon svarade genast ja.

— Men ni måste komma hit om lördag, sade hon; ty då äro kungen och drottningen hos mig på te. De skola bli mycket stolta över att jag får turkguden; men laga bara, att ni kan en riktigt vacker saga, ty sådana tycka mina föräldrar särdeles mycket om. Min mor vill ha en moralisk och förnäm, och min far en lustig, så att man kan skratta åt den.

— Ja, jag tar inte med mig någon annan brudgåva än en saga, sade han, och så skildes de åt; men prinsessan gav honom en sabel, som var besatt med guldmynt, och dem kunde han i synnerhet använda.

Nu flög han bort, köpte sig en ny nattrock och satt så ute i skogen och diktade på en saga; den skulle vara färdig till lördagen, och det är icke så lätt ändå.

Så fick han den färdig, och så var det lördag.

Kungen, drottningen och hela hovet väntade med teet hos prinsessan. Han blev så artigt mottagen.

— Vill ni nu berätta en saga, sade drottningen, en som är djupsinnig och lärorik?

— Men som man likväl kan skratta åt, sade kungen.

— Ja, bevars! sade han och berättade; det måste vi nu höra noga på.

— Det var en gång en bunt svavelstickor; de voro så ofantligt stolta över att de voro av hög härkomst; deras stamträd, det vill säga den stora fura, av vilken var och en av dem var en liten bit, hade varit ett stort gammalt träd i skogen. Svavelstickorna lågo nu på hyllan mellan ett elddon och en gammal järngryta, och för dessa berättade de om sin ungdom. Ja, då vi voro på den gröna kvisten, sade de, då voro vi verkligen på grön kvist. Varje morgon och afton diamant-te — det var daggen — och hela dagen hade vi solsken, då solen sken, och alla de små fåglarna måste berätta historier för oss. Vi kunde ganska väl märka, att vi även voro rika, ty lövträden voro klädda endast om sommarn; men vår familj hade råd att bära gröna kläder både sommar och vinter. Men så kommo vedhuggarna, det var den stora revolutionen, och vår familj blev skingrad. Stamherrn fick plats som stormast på ett ståtligt skepp, som kunde segla världen omkring, om det ville; de andra grenarna kommo på andra ställen, och vi hava nu det värvet att tända upp ljus åt den simpla hopen; därför ha vi förnäma personer kommit hit i köket.

— Ja, med mig förhåller det sig då på ett annat sätt, sade järngrytan, bredvid vilken svavelstickorna lågo. Alltifrån det jag kom ut i världen, har jag många gånger blivit skurad och kokad. Jag sörjer för det solida och är, egentligen talat, den förnämsta här i huset. Min enda glädje är att efter middagen ligga ren och fin på hyllan och föra ett förnuftigt samspråk med kamraterna; men om jag undantager vattenämbaret, som stundom kommer ned på gården, så leva vi ständigt inomhus. Den enda, som bär till oss några nyheter, är torgkorgen, men han pratar så rabulistiskt om regeringen och folket; ja, häromdagen var det en gammal kruka, som av förskräckelse däröver föll ned och slog sig i bitar. Jo, den är frisk, skall jag säga er!

— Nu pratar du för mycket! sade elddonet, och stålet slog till flintan, så att hon gnistrade. Skola vi inte nu ha oss en munter afton?

— Jo, låt oss tala om vem som är förnämast! sade svavelstickorna.

— Nej, jag tycker inte om att tala om mig själv, sade lerkrukan; låt oss få en aftonunderhållning! Jag skall börja och berätta något sådant, som envar upplevat; det kan man så väl sätta sig in uti, och det är så nöjsamt: Vid Östersjön, bland de danska bokarna —

— Det var en vacker början! sade alla tallrikarna. Det blir bestämt en historia, som jag tycker om.

— Ja, där tillbragte jag min ungdom hos en stilla familj; möblerna bonades, golvet skurades, och rena gardiner sattes upp var fjortonde dag.

— Vad ni ändå berättar intressant! sade dammborsten. Man kan genast höra, att det är ett fruntimmer, som berättar; det går någonting så renligt igenom det.

— Ja, det känner man! sade vattenämbaret och gjorde i glädjen ett litet hopp, så att det sade smack på golvet.

Och krukan fortfor att berätta, och slutet var lika bra som början.

Alla tallrikarna slamrade av glädje, och dammborsten tog grön persilja ur persiljelådan och bekransade krukan, ty han visste, att det skulle förarga de andra, och bekransar jag henne i dag, tänkte han, så bekransar hon mig i morgon.

— Nu skall jag dansa! sade eldtången och dansade; ja, Gud bevare oss, vad hon satte det ena benet i vädret! Det gamla stolsöverdraget borta i vrån rämnade, då det såg det. Låt nu även mig bli bekransad! sade eldtången, och det blev hon.

— Det är ändå bara pack! tänkte svavelstickorna.

Nu skulle teköket sjunga; men det hade förkylt sig, sade det; det kunde icke sjunga, utom då det kokade; men detta var av pur förnämhet: det ville icke sjunga annat än då det stod på bordet inne hos herrskapet.

Borta i fönstret satt en gammal gåspenna, som pigan brukade skriva med; det var ingenting märkvärdigt med henne, utom att hon hade blivit doppad alltför djupt ned i bläckhornet; men däröver var nu h o n stolt.

— Om inte teköket vill sjunga, sade hon, så kan det låta

bli; här utanför hänger i en bur en näktergal, som kan sjunga. Han har visserligen inte lärt något, men det skola vi inte säga något ont om i afton.

— Jag finner det högst opassande, sade tepannan, som var kökssångerska och halvsyster åt teköket, att en sådan där främmande fågel skall höras. Är det patriotiskt? Jag vill låta torgkorgen döma.

— Jag bara förargar mig, sade torgkorgen. Jag förargar mig så innerligt, som någon kan tänka sig. Är väl detta ett passande sätt att tillbringa aftonen på? Skulle det inte vara riktigare att sätta huset på rätta ändan? Envar skulle då komma på sin plats, och jag skulle styra hela kodiljen. Det skulle bli någonting annat!

— Ja, låt oss ställa till spektakel! sade de allesammans. I detsamma gick dörren upp. Det var pigan, och nu stodo de orörliga, ingen sade ett ord; men där fanns icke en enda kruka, som ej mycket väl visste, vad hon kunde göra och huru förnäm hon var.

— Ja, hade jag bara velat, tänkte de, så skulle här minsann blivit en munter afton.

Pigan tog svavelstickorna och gjorde upp eld med dem. — Gud bevare oss, så de sprakade och blossade!

— Nu kan då envar se, att vi äro de förnämsta, tänkte de. Vilken glans vi ha! Vilket ljus! — och så voro de utbrunna.

— Det var en vacker saga! sade drottningen. Jag tyckte mig just vara i köket hos svavelstickorna. Ja, nu skall du få vår dotter.

— Ja visst! sade kungen. Du skall få vår dotter om måndag. Ty nu sade de du till honom, eftersom han skulle bli en av familjen.

Bröllopet var sålunda utsatt, och aftonen förut blev hela staden illuminerad; det regnade skorpor och kringlor; gatpojkarna stodo på tårna, hurrade och visslade i fingrarna; det var särdeles praktfullt.

— Ja, jag får väl också lov att söka göra någonting, tänkte köpmanssonen, och så köpte han raketer, smällare och allt fyrverkeri, som kunde upptänkas, lade det i sin koffert och flög därmed upp i luften.

Ratsch! vad det gick och vad det flammade och sprakade!

Alla turkarna hoppade i vädret därvid, så att tofflorna flögo dem om öronen; en sådan luftsyn hade de aldrig förr sett. Nu kunde de då förstå, att det var turkguden själv, som skulle ha prinsessan.

Då köpmanssonen kom tillbaka ned i skogen med sin koffert, tänkte han: Jag skall ändå gå in i staden för att få höra, huru det tagit sig ut. Och det var ju ganska naturligt, att han det ville.

Åh, vad folket berättade! Var eviga en, som han frågade, hade sett det på sitt sätt; men vackert hade det varit för allesammans.

— Jag såg turkguden själv, sade den ene; han hade ögon som glänsande stjärnor och ett skägg som skummande vatten.

— Han flög i en eldkappa, sade en annan. De vackraste änglabarn tittade fram ur vecken.

Ja, det var vackra saker han hörde, och dagen efter skulle han stå brudgum.

Nu gick han tillbaka till skogen för att sätta sig i sin koffert — men var var den? Kofferten hade brunnit upp. En gnista från fyrverkeriet hade blivit kvar, hade tänt eld — och kofferten var förvandlad till aska. Han kunde icke längre flyga, icke mera komma till sin brud.

Hon stod hela dagen på taket och väntade, och hon väntar ännu; men han går världen omkring och berättar sagor; men de äro icke längre så roliga som den han berättade om svavelstickorna.

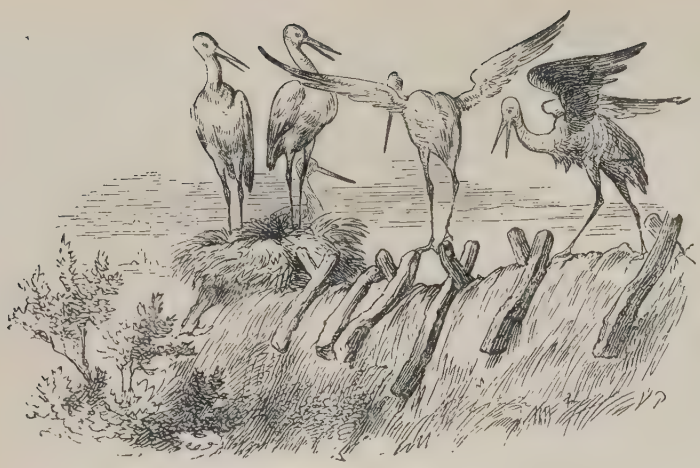

STORKARNA.

På det sista huset i en liten stad var ett storkbo. Storkmodern satt i boet hos sina fyra små ungar, som stucko fram huvudet med den lilla svarta näbben, ty den hade ännu icke blivit röd. Ett litet stycke därifrån på takåsen stod storkfadern så styv och rak; han hade dragit upp det ena benet under sig för att åtminstone ha något omak, medan han stod på post. Man skulle kunna tro honom vara skuren i trä, så stilla stod han. — Det ser allt bra förnämt ut, att min hustru har en skiltvakt vid boet, tänkte han. De kunna ju inte veta, att jag är hennes man; de tro helt säkert, att jag är kommenderad att stå här. Det ser så duktigt ut! Och så fortfor han att stå på ena benet.

Nere på gatan lekte en hel skock barn, och då de sågo storkarna, sjöng en av de modigaste gossarna och sedan allesammans den gamla versen om storkarna; men de sjöngo den nu så, som han kunde erinra sig den:

Stork, stork, storkefar,
flyg till ditt bo, var snar!
Din hustru ligger i boet sitt
med fyra stora ungar.

Den ena skall hängas,
den andra hudflängas,
den tredje skall brännas,
den fjärde upp och ned vändas!

— Hör bara vad gossarna sjunga! sade de små storkungarna. De säga, att vi skola hängas och brännas.

— Det ska ni inte bry er om, sade storkmodern. Hör bara inte på, så betyder det ingenting.

Men gossarna fortforo att sjunga och pekade finger åt storkarna. Endast en gosse, som hette Peter, sade, att det var synd att göra narr av djuren, och ville alldeles icke vara med därom. Storkmor tröstade även sina ungar. — Bry er inte om dem! sade hon. Se bara, hur lugn er far står, och det på ett ben!

— Vi äro så rädda, sade ungarna och drogo huvudena djupt in i boet.

Dagen därefter, då barnen åter kommo tillsammans för att leka och fingo se storkarna, började de sin visa:

Den ena skall hängas,
den andra skall brännas! —

— Ska vi väl hängas och brännas? frågade storkungarna.

— Nej, visst inte! sade modern. Ni ska lära er att flyga, och jag skall nog exercera er. Så fara vi ut på ängen och göra visit hos grodorna; de buga sig i vattnet för oss och sjunga »koax, koax!», och så äta vi upp dem. Det skall riktigt bli ett nöje.

— Än sedan då? frågade storkungarna.

— Sedan samlas alla storkar, som finnas här i landet, och så börjar höstmanövern; då måste man flyga väl; detta är av stor vikt, ty den, som inte kan flyga, sticker generalen ihjäl med sin näbb; se därför väl till, att ni lär er något, då exercisen börjar!

— Då bli vi ju ändå hudflängda, som gossarna sade, och hör, nu säga de det igen.

— Hör på mig och inte på dem! sade storkmodern. Efter den stora manövern flyga vi till de varma länderna, långt, långt härifrån, över berg och skogar. Till Egypten flyga vi, där det finns trekantiga stenhus, som gå i en spets upp över molnen; de kallas pyramider och äro äldre, än någon stork

kan tänka sig. Där är en flod, som svämmar över, så att landet förvandlas till gyttja. Man går i gyttja och äter grodor.

— Åh! sade alla ungarna.

— Ja, det är så härligt! Man gör ingenting annat än äter hela dagen i ända, och medan vi ha det så gott, finns här i landet inte ett grönt blad på träden; här är så kallt, att molnen frysa sönder och falla ned i små vita lappar. Det var snön hon menade, men hon kunde icke förklara det tydligare.

— Frysa de elaka gossarna också sönder? frågade storkungarna.

— Nej, sönder frysa de inte; men de äro nära däran och måste sitta inne mellan fyra mörka väggar och kura. Ni däremot kan flyga omkring i främmande land, där det finnes blommor och varmt solsken.

Nu hade redan någon tid gått, och ungarna voro så stora, att de kunde stå uppe i boet och se vitt omkring; och storkfadern kom varje dag flygande med rara grodor, små ormar och allt det storknamnam han kunde finna. Ack, vad det såg roligt ut, då han gjorde konster för dem! Huvudet lade han alldeles på stjärten; med näbben skallrade han, som om den varit en liten skallra, och så berättade han dem historier, allesammans från träsket.

— Hör på, nu måste ni lära er flyga! sade en dag storkmodern, och så måste alla fyra ungarna ut på takåsen. Ack, så de vinglade, så de balanserade med vingarna och voro ändå nära att falla ned!

— Se nu på mig! sade modern. Så här ska ni hålla huvudet! Så här ska ni sätta benen! ett tu! ett tu! Det är detta, som skall hjälpa er fram i världen! Och så flög hon ett litet stycke, och ungarna gjorde ett litet klumpigt hopp — pladask! där lågo de, ty de voro för tunga i kroppen.

— Jag vill inte flyga! sade den ena ungen och kröp ned i boet igen; jag bryr mig inte om att komma till de varma länderna.

— Vill du då frysa ihjäl här, när det blir vinter? Ska gossarna komma och hänga och bränna och steka dig? Nu ropar jag på dem!

— Nej, nej! sade storkungen, och så hoppade han åter på taket som de andra.

Den tredje dagen kunde de verkligen flyga litet, och så

trodde de, att de även kunde sitta och vila på luften; de försökte det; men bums dumpo de ned, och så måste de åter röra på vingarna. Nu kommo gossarna nere på gatan och sjöngo sin visa:

Stork, stork, storkefar!

— Ska vi flyga ned och hacka ut ögonen på dem? sade ungarna.

— Nej, låt bli det! sade modern. Hör bara på mig, det är mycket viktigare! Ett, tu, tre! nu flyga vi höger om! Ett, tu, tre! nu vänster om skorstenen! Se det var bra gjort! Det sista slaget med vingarna var så vackert och riktigt, att ni ska få lov att följa med mig till träsket i morgon. Flera hyggliga storkfamiljer komma dit med sina barn; låt mig nu se, att mina äro de snällaste och att ni sätter upp huvudet, ty det ser bra ut och ger anseende.

— Men ska vi då inte hämnas på de elaka gossarna? frågade storkungarna.

— Låt dem skrika bäst de vilja! ni flyger ändå mot molnen och kommer till pyramidernas land, när de måste frysa och inte ha ett grönt blad eller ett sött äpple.

— Jo, hämnas ska vi! viskade de till varandra, och så blev det åter exercis.

Av alla gossarna på gatan var ingen värre att sjunga smädevisan än just han, som hade börjat, och det var en helt liten en, säkert icke mer än sex år gammal. Storkungarna trodde emellertid, att han var sina hundra år, ty han var ju så mycket större än deras far och mor, och vad visste de om huru gamla barn och stora människor kunna vara! Hela deras hämnd skulle drabba den där gossen; han hade ju först börjat och höll även oupphörligt i. Storkungarna voro så uppretade, och ju större de blevo, desto mindre ville de tåla det. Modern måste slutligen lova dem, att de skulle få hämnd; men hon ville icke taga den förrän sista dagen de voro där i landet.

— Vi måste ju först se till, huru ni bär er åt vid den stora manövern. Reder ni er illa i den, så stöter generalen näbben i bröstet på er, och då få ju gossarna rätt, åtminstone på visst sätt. Låt oss nu se!

— Ja, det skall du få! sade ungarna, och så gjorde de sig riktigt besvär; de övade sig varje dag och flögo så vackert och lätt, att det var en lust och glädje att se det.

Nu kom hösten, och alla storkarna började samlas för att flyga bort till de varma länderna, medan vi hava vinter. Det var något till manöver, det! Över skogar och städer måste de, bara för att se, huru bra de kunde flyga; ty det var ju en lång resa, som förestod. Storkungarna gjorde sin sak så väl, att de fingo »utmärkt bra med groda och orm». Det var det allra högsta betyget, och grodan och ormen kunde de sedan få äta upp, och det gjorde de också.

— Nu ska vi hämnas! sade de.

— Ja visst! sade storkmodern. Det jag har uttänkt är just det rätta. Jag vet, var den där dammen är, där alla de små människobarnen ligga, till dess storken kommer och hämtar dem åt föräldrarna. De täcka små barnen sova och drömma så vackert, som de sedan aldrig komma att drömma. Alla föräldrar vilja gärna ha ett sådant litet barn, och alla barn vilja ha en syster eller bror. Nu ska vi flyga bort till dammen och hämta en åt vart och ett av de barn, som inte ha sjungit den där gemena visan och gjort narr av storkarna; ty de barnen skola inte få någon alls.

— Men han, som började att sjunga, den där stygge, otäcke gossen — vad ska vi göra med honom? skreko de unga storkarna.

— I dammen ligger ett litet dött barn, som drömt ihjäl sig; det ska vi föra till honom, så får han gråta, därför att vi givit honom en död liten bror. Men den snälle gossen — honom har ni väl inte glömt? — han, som sade, att det är synd att göra narr av djuren, honom ska vi skänka både en bror och en syster, och som den gossen hette Peter, så ska ni också allesammans kallas Peter.

Och det skedde, som hon sade, och så fingo alla storkarna heta Peter, och så kallas de ännu i dag.

BRONSSVINET.

I staden Florens, icke långt från P i a z z a d e l g r a n d u c a, löper en liten tvärgata, jag tror, att den kallas P o r t a r o s s a; på denna, framför ett slags basar, där grönsaker säljas, ligger ett konstgjort, väl arbetat svin av brons. Det friska, klara vattnet porlar ut ur munnen på djuret, som av ålder är alldeles svartgrönt; endast trynet skiner, som om det vore blankpolerat, och det är det också av de många hundra barn och fattiga, som taga i det med händerna och sätta sin mun intill djurets för att dricka. Det är en hel tavla att se det välformade djuret omfamnas av en vacker, halvnaken gosse, som sätter sin friska mun intill dess tryne.

Envar, som kommer till Florens, finner nog stället; han behöver bara fråga den förste tiggare han möter efter bronssvinet, så finner han det.

Det var sent en vinterafton, bergen lågo höljda med snö, men det var månsken, och månsken i Italien giver en belysning, som är lika god som en mörk vinterdag i Norden, ja, den är bättre, ty luften skiner, luften upplyfter, medan i Norden det kalla grå blytaket tynger oss till jorden, den kalla våta jorden, som en gång skall tynga på vår kista.

Borta i hertigens slottsträdgård, under pinjens tak, där

tusentals rosor blomma om vintern, hade en liten trasig gosse suttit hela dagen, en gosse som kunde vara en bild av Italien, så vacker, så leende och dock så lidande. Han var hungrig och törstig; ingen gav honom en slant, och då det blev mörkt och trädgården skulle stängas, körde portvakten bort honom. Länge stod han drömmande på bron över Arnofloden och såg på stjärnorna, som glittrade i vattnet mellan honom och den präktiga marmorbron.

Han tog vägen bort till bronssvinet, lade sig halvt på knä, slog sina armar kring dess hals, satte sin lilla mun intill dess skinande tryne och drack i stora drag det friska vattnet. Strax invid lågo några saladsblad och ett par kastanjer; de blevo hans kvällsvard. Ingen enda människa fanns på gatan; han var alldeles ensam och satte sig upp på bronssvinets rygg, lutade sig fram, så att hans lilla lockiga huvud vilade på djurets, och innan han själv visste det insomnade han.

Det var midnatt; bronssvinet rörde sig; han hörde, att det sade helt tydligt: Håll dig fast, du lille gosse, ty nu springer jag! Och så sprang det med honom; det var en lustig ritt. — Först kommo de till P i a z z a d e l g r a n d u c a, och bronshästen, som bar hertigens staty, gnäggade högt; de brokiga vapnen på det gamla rådhuset lyste som genomskinliga tavlor, och Michelangelos David svängde sin slunga; det var ett sällsamt liv, som där rörde sig! Bronsgrupperna, som föreställde Perseus och sabinskornas bortrövande, stodo endast alltför levande: ett dödsskri gick från dem över det ståtliga, ensliga torget.

Vid P a l a z z o d e g l i U f f i z i, i pelargången, där adeln under fastan samlas till karnevalsfröjd, stannade bronssvinet.

— Håll dig fast! sade djuret; håll dig fast, ty nu bär det av uppför trappan!

Den lille sade ännu icke ett ord; halvt skälvde han, halvt kände han sig lycksalig.

De inträdde i ett långt galleri; han kände det väl, ty han hade varit där förut; på väggarna prunkade tavlor; här stodo statyer och byster, alla i den skönaste belysning, som om det varit dager; men präktigast var det, då dörren till ett av sidorummen gick upp. Ja, denna härlighet mindes den lille; men denna natt var allt i sin skönaste glans.

Här stod en naken, skön kvinna, så skön som endast naturen och marmorns störste mästare kunde forma henne; hon rörde de vackra lemmarna, delfiner hoppade vid hennes fot, och odödlighet lyste ur hennes ögon. Världen kallar henne den mediceiska Venus. På vardera sidan om henne prunkade marmorstoder, ståtliga män; den ene vässte svärdet, Sliparen kallas han; De brottande gladiatorerna utgjorde den andra gruppen; svärdet vässtes, kämparna brottades för skönhetsgudinnan.

Gossen var som bländad av all denna glans; väggarna strålade i färger, och allt var där liv och rörelse. Fördubblad visade sig bilden av Venus, den jordiska Venus, så svällande och eldig som Tizian hade sett henne. Två sköna kvinnobilder! De vackra, obeslöjade lemmarna sträckte sig på de mjuka hyendena; bröstet hävde sig, och huvudet rörde sig, så att de rika lockarna föllo ned omkring de runda skuldrorna, medan de mörka ögonen uttalade glödande tankar; men ingen av alla bilderna vågade likväl att helt och hållet träda ut ur ramen. Skönhetsgudinnan själv, Gladiatorerna och Sliparen stannade på sina platser, ty glorian, som strålade från madonnan, Jesus och Johannes, band dem. De heliga bilderna voro icke mera bilder, de voro de heliga själva.

Vilken glans och vilken skönhet från sal till sal! Och den lille såg dem alla; bronssvinet gick ju steg för steg genom all denna prakt och härlighet. Den ena synen utträngde den andra; endast en tavla fäste sig riktigt i tanken, och det mest genom de glada, lyckliga barn, som funnos på den; den lille hade en gång vid dagsljus nickat åt dem.

Många gå säkert lätt förbi denna tavla, och likväl innehåller den en skatt av poesi: det är Kristus, som nedstiger till underjorden; men det är icke de pinade man ser omkring honom, det är hedningarna. Florentinaren Angelo Bronzino har målat denna tavla; härligast är uttrycket av barnens visshet om att de skola till himmeln. Två små omfamna varandra redan; en liten räcker handen till en annan nedanför och pekar på sig själv, som om han sade: Jag skall upp till himmeln! Alla äldre stå osäkra, med hopp i hjärtat, eller böja sig ödmjukt bedjande för Herren Jesus.

På denna tavla såg gossen längre än på någon annan;

bronssvinet stod stilla framför den; en sakta suck hördes; kom den från tavlan eller från djurets bröst? Gossen sträckte ut handen mot de leende barnen; — då ilade djuret bort med honom, bort genom den öppna försalen.

— Tack och välsignelse, du vackra djur! sade den lille gossen och klappade bronssvinet, som duns! duns! sprang ned för trappan med honom.

— Tack och välsignelse själv! sade bronssvinet. Jag har hjälpt dig, och du har hjälpt mig, ty endast med ett oskyldigt barn på min rygg får jag krafter att springa. Ja, ser du, jag vågar till och med gå in under strålarna från lampan framför madonnabilden. Jag kan bära dig överallt, blott ej in i kyrkan; men utanför den, då du är hos mig, kan jag se in genom den öppna dörren. Stig inte ned från min rygg, ty om du det gör, ligger jag död, så som du ser mig om dagen på gatan Porta rossa!

— Jag stannar hos dig, mitt välsignade djur, sade den lille, och så gick det i susande fart genom Florens' gator ut till platsen framför kyrkan Santa Croce.

Den stora flygeldörren sprang upp; ljusen strålade från altaret genom kyrkan ut på det ensliga torget.

En sällsam ljusglans strömmade ut från ett gravmonument i den vänstra sidogången; tusen rörliga stjärnor bildade liksom en gloria omkring det. Ett sköldemärke prunkade på graven — en röd stege i blått fält, den tycktes glöda som eld. Det var Galileis grav. Det är ett enkelt monument; men den röda stegen i det blå fältet är ett betydelsefullt sköldemärke, det är, som om det vore konstens eget, ty inom den går alltid vägen uppåt på en glödande stege, men till himmeln. Alla andens profeter gå till himmeln såsom profeten Elias.

I kyrkans högra sidogång tycktes varje bildstod på de rika sarkofagerna ha fått liv. Här stod Michelangelo, där Dante med lagerkrans kring pannan, Alfieri, Machiavelli — sida vid sida vila här dessa stormän, Italiens stolthet.[1] Det är

[1] Mittemot Galileis grav finnes Michelangelos; på monumentet är hans byst anbragt och dessutom tre figurer: Skulpturen, Målarkonsten och Arkitekturen. Tätt invid är Dantes grav (själva liket finnes i Ravenna); på monumentet ses Italia; hon pekar på Dantes kolossala staty; Poesien gråter över den förlorade. Ett par steg därifrån är Alfieris gravmonument, som är prytt med lager, lyra och masker; Italia gråter över hans kista. Machiavelli slutar här raden av dessa berömda store män.

en härlig kyrka, vida skönare, om än icke så stor som Florens' marmorkatedral.

Det var, som om marmorkläderna rörde sig, som om de stora gestalterna ännu mera höjde sina huvuden och i natten, under sång och toner, skådade upp mot det färgskimrande, strålande altaret, där vitklädda gossar svängde gyllene rökelsekar; den starka doften strömmade från kyrkan ut på den öppna platsen.

Gossen sträckte ut sin hand mot ljusglansen, och i samma ögonblick rusade bronssvinet bort; han måste klämma sig fast vid det, vinden susade omkring hans öron, han hörde kyrkporten knarra på gångjärnen, då den stängdes; men i detsamma tycktes medvetandet övergiva honom; han kände en isande kyla — och slog upp ögonen.

Det var morgon; han satt halvt nedhalkad från bronssvinet, som stod där det alltid plägade stå, på gatan P o r t a r o s s a.

Fruktan och ångest uppfyllde gossen vid tanken på henne, som han kallade moder, hon som i går hade skickat ut honom och sagt, att han skulle skaffa penningar; han hade inga; hungrig och törstig var han; ännu en gång tog han bronssvinet om halsen, kysste det på trynet, nickade åt det och vandrade därefter bort till en av de smalaste gatorna, endast bred nog för en fullastad åsna. En stor järnbeslagen dörr stod halvt på glänt; här gick han uppför en stentrappa med smutsiga väggar och ett halt rep till ledstång, och så kom han till ett öppet galleri, behängt med klädespaltor. En trappa ledde härifrån till gården, varest från brunnen stora järntrådar voro dragna till alla husets våningar och det ena vattenämbaret svävade vid sidan av det andra, medan trissan gnisslade och ämbaret dansade i luften, så att vattnet skvalpade ned på gården. Åter bar det uppför en förfallen stentrappa; två sjömän, de voro ryssar, sprungo muntert utför den och hade så när stött omkull den stackars gossen. De kommo från sin nattliga förlustelse. En icke ung men starkt byggd kvinna med tjockt, svart hår följde efter.

— Vad har du hem med dig? sade hon till gossen.

— Var inte ond! bad han. Jag fick ingenting, alls ingen-

ting! Och han fattade i moderns kjol, som om han velat kyssa den. De inträdde i rummet. Detta vilja vi icke beskriva, endast så mycket må sägas, att där stod en grepkruka med koleld, m a r i t o, som den kallas, och denna tog hon på sin arm, värmde fingrarna och knuffade till gossen med armbågen.

— Jo, visst har du pengar! sade hon.

Gossen grät; hon sparkade till honom med foten, och han jämrade sig högt.

— Vill du tiga, annars slår jag sönder ditt skrålande huvud! sade hon och svängde eldkrukan, som hon höll i handen; gossen hukade sig ned till golvet med ett skrik. Nu trädde grannhustrun in genom dörren, även hon med sin m a r i t o på armen.

— Felicita! Vad gör du åt barnet?

— Barnet är mitt! svarade Felicita. Jag kan slå ihjäl honom, om jag vill, och dig med, Gianina! Och hon svängde sin eldkruka. Den andra höjde parerande sin i vädret, och båda krukorna foro emot varandra, så att skärvorna, elden och askan flögo omkring i rummet; — — men gossen var i samma ögonblick utom dörren, över gården och ut ur huset. Den stackars gossen sprang, så att han slutligen icke kunde draga andan; vid kyrkan Santa Croce, samma kyrka, vars stora dörr natten förut hade öppnat sig för honom, stannade han, och han gick dit in. Allt strålade; han knäböjde vid den första graven till höger — det var Michelangelos —, och snart snyftade han högt. Folk kom och gick, mässan lästes, ingen brydde sig om gossen; endast en äldre borgare stannade, såg på honom och gick därefter bort liksom de andra.

Hunger och törst plågade den lille; han var alldeles vanmäktig och sjuk, kröp in i vrån mellan väggen och marmormonumentet och somnade. Det var fram emot aftonen, då han åter vaknade vid att någon ruskade honom; han for upp, och samme gamle borgare stod framför honom.

— Är du sjuk? Var är du hemma? Har du varit här hela dagen? voro några av de många frågor den gamle gjorde honom. De blevo besvarade, och den gamle mannen tog honom med sig till ett litet hus strax invid på en av sido-

gatorna. Det var en handskmakarverkstad de trädde in uti; hustrun satt så flitig och sydde, då de kommo; en liten vit bologneserhund, klippt så nära, att man kunde se den rosenröda huden, hoppade på bordet och sprang fram till den lille gossen.

— De oskyldiga själarna känna varandra, sade hustrun och klappade hunden och gossen. Denne fick nu mat och dryck hos det goda folket, och de sade, att han skulle få lov att stanna där över natten; den följande dagen skulle fader Giuseppe tala med hans mor. Han fick en liten tarvlig säng; men den var kungligt präktig för honom, som ofta hade måst lig-

ga på det hårda stengolvet; han sov så gott och drömde om de härliga bilderna och om bronssvinet.

Fader Giuseppe gick ut den följande morgonen, och den stackars gossen var icke så glad däröver; ty han visste, att han gick ut för att föra honom till hans mor, och han grät och kysste den lilla livliga hunden, och hustrun nickade åt dem båda.

Och vad besked hemförde fader Giuseppe? Han talade mycket med sin hustru, och hon nickade och klappade gossen. Det är ett vackert barn! sade hon. Han kan nog bli en duktig handskmakare, såsom du varit; och fingrar har han

så fina och så smidiga! Madonnan har bestämt honom till att bli handskmakare.

Och gossen stannade där i huset, och hustrun själv lärde honom att sy; han åt gott och sov gott, han blev glad och munter och började retas med Bellissima, såsom den lilla hunden hette; hustrun hotade honom med fingret, bannades och blev ond, och detta gick gossen till hjärtat. Tankfull satt han i sin lilla kammare, som låg utåt gatan och i vilken skinn torkades; tjocka järnstänger sutto för fönstren; han kunde icke sova, bronssvinet låg i hans tankar, och plötsligt hörde han där utanför: klatsch! klatsch! ja, det var bestämt svinet! Han sprang fram till fönstret, men där var intet att se, allt var förbi.

— Hjälp signore att bära hans färglåda! sade frun till gossen på morgonen, då den unge grannen, målaren, själv kom släpande med denna och en stor sammanrullad lärftsduk. Gossen tog lådan och följde efter målaren, och de togo vägen till tavelgalleriet och gingo uppför samma trappa, som han så väl kände till från den där natten, då han red på bronssvinet. Han kände igen statyer och bilder, den sköna marmor-Venus och dem, som levde i färger; han återsåg Guds moder, Jesus och Johannes.

Nu stannade de framför Bronzinos tavla, där Kristus stiger ned till underjorden och barnen runt omkring le i ljuv visshet om himmeln; den fattige gossen log även, ty här var han i sin himmel.

— Ja, gå nu hem! sade målaren till honom, då han redan hade stått så länge, att denne hade ställt upp sitt staffli.

— Får jag se på, när ni målar? sade gossen. Får jag se på, hur ni får bilden över på det här vita tygstycket?

— Nu målar jag inte, svarade mannen och tog fram sin svartkrita; handen rörde sig hastigt, ögat mätte den stora tavlan, och ehuru det endast var ett fint streck, som kom stod Kristus likväl svävande som på den målade tavlan.

— Men så gå då! sade målaren, och gossen vandrade stilla hemåt, satte sig på bordet och — lärde sig att sy handskar.

Men hela dagen voro tankarna i tavelsalen, och därför stack han sig i fingrarna och bar sig tafatt åt men retade

icke heller med Bellissima. Då det blev afton och porten åt gatan just stod öppen, smög han sig ut; det var kallt men stjärnklart, så vackert och ljust. Han vandrade framåt genom gatorna, där det redan var tyst och stilla, och snart stod han framför bronssvinet; han lutade sig ned över det, kysste dess blanka tryne och satte sig på dess rygg.

— Du välsignade djur! sade han. Vad jag längtat efter dig! I natt måste vi rida en tur.

Bronssvinet låg orörligt, och det friska vattnet sprutade fram ur dess mun. Den lille satt som ryttare; men nu drog någon honom i kläderna; han såg åt sidan — det var Bellissima, den lilla barklippta Bellissima. Hunden hade också smugit sig ut ur huset och följt den lille, utan att denne märkte det. Bellissima gläfste, som om hon ville säga: Ser du inte, att jag är med? Varför sätter du dig här? — Ingen eldsprutande drake skulle kunnat skrämma gossen mera än den lilla hunden här på detta ställe. Bellissima på gatan, och det utan att vara påklädd, såsom den gamla frun kallade det! Vad skulle det bli av? Hunden kom aldrig ut om vintern, utan att han kläddes i ett litet fårskinn, som var klippt och sytt åt honom. Skinnet kunde knytas fast med ett rött band om halsen, och där sutto en bandros och en bjällra, och likaledes knöts det fast under magen. Hunden såg nästan ut som en liten killing, då han om vintern uti denna dräkt fick lov att trippa ut med signoran. Bellissima med utan att vara påklädd! Vart skulle det taga vägen! Alla fantasier voro försvunna; gossen kysste likväl bronssvinet och tog Bellissima på armen; djuret skalv av köld, och därför sprang gossen allt vad han orkade.

— Vad springer du med där? ropade två gendarmer, som han mötte, och Bellissima skällde. Var har du stulit den där vackra hunden? frågade de och togo den från honom.

— Ack, ge mig igen honom! jämrade sig gossen.

— Om du inte stulit honom, så kan du säga där hemma, att hunden kan hämtas i vakten, och så nämnde de stället och gingo sin väg med Bellissima.

Det var en jämmer och ett elände. Han visste icke, om han skulle hoppa i Arno eller gå hem och bekänna allt. De skulle säkert slå ihjäl honom, tänkte han. Men jag vill gärna

bli ihjälslagen; jag vill dö, så kommer jag till Jesus och madonnan; och så gick han hem, mest för att bli ihjälslagen.

Porten var stängd, och han nådde icke upp till portklappen; ingen människa fanns på gatan, men en lös sten låg där, och med denna började han att dundra på. Vem är det? ropades innanför.

— Det är jag! sade han. Bellissima är borta! Läs upp, och slå sedan ihjäl mig!

Det blev nu en förskräckelse för den stackars Bellissima, i synnerhet hos frun; hon såg genast på väggen, där hundens draperi skulle hänga, och det lilla fårskinnet hängde där.

— Bellissima i vakten! ropade hon helt högt. Du elaka barn! Hur fick du ut henne? Hon fryser ihjäl! Det fina djuret hos de grova soldaterna!

Och far måste genast ut. Hustrun jämrade sig, och gossen grät; allt folket i huset samlades, målaren med. Han tog gossen mellan sina knän, frågade honom och fick bitvis ur honom hela historien om bronssvinet och tavelgalleriet; det var dock icke så lätt att förstå. Målaren tröstade den lille och talade gott för honom hos gumman; men hon blev icke tillfreds, förrän far kom med Bellissima, som hade varit bland soldater. Det var en glädje, och målaren klappade den stackars gossen och gav honom en hel mängd tavlor.

Åh, det var präktiga stycken, komiska huvuden, men framför allt, där var även själva bronssvinet livs levande. Ack, ingenting kunde vara härligare! Med ett par streck stod det på papperet, och själva huset bakom det var antytt.

— Ack, den som ändå kunde teckna och måla! Då kunde man få hela världen till sig.

Följande dagen vid första ensamma ögonblick fattade den lille blyertspennan och sökte att på den vita sidan av en bland tavlorna återgiva teckningen av bronssvinet, och det lyckades. Visserligen var det litet snett, litet upp och ned, ett ben tjockt, ett annat smalt; men man kunde likväl förstå vad det skulle vara, och själv jublade han däröver. Blyertspennan ville endast icke gå riktigt så bra som den skulle, det märkte han nog; men den följande dagen stod ett bronssvin vid sidan av det andra, och det var hundra gånger bättre; det tredje var så bra, att envar kunde känna igen det.

Men det gick dåligt med handsksömnaden, och det gick långsamt med ärendena ute i staden; ty bronssvinet hade nu lärt honom, att alla bilder måste kunna överflyttas på papperet, och staden Florens är en hel bilderbok, om man vill bläddra i den. På Piazza della Trinità står en smärt pelare, och överst på denna står Rättvisans gudinna med förbundna ögon och vågskål; snart stod hon på papperet, och det var handskmakarens lille gosse, som hade satt dit henne. Tavelsamlingen växte, men allt i den var ännu döda ting; då hoppade en dag Bellissima framför honom. Stå stilla, sade han, så skall du bli vacker och komma med bland mina tavlor! Men Bellissima ville icke stå stilla, och så måste hon bindas; huvud och svans blevo bundna; hon gläfste och hoppade, och snöret måste dragas åt; i detsamma kom signoran.

— Du ogudaktige pojke! Det stackars djuret! var allt hon fick fram, och så stötte hon gossen åt sidan, sparkade till honom och visade honom ut ur huset. Han var den mest otacksamme usling, det ogudaktigaste barn! Och gråtande kysste hon sin lilla halvkvävda Bellissima.

Målaren kom i detsamma uppför trappan och — här är vändpunkten i historien.

År 1834 var i Accademia delle arte en utställning i Florens; två bredvid varandra uppsatta tavlor samlade en mängd åskådare. På den minsta tavlan var framställd en liten munter gosse, som satt och tecknade; till modell hade han en liten vit, kortklippt mops, men djuret ville icke stå stilla och var därför bundet med segelgarn, och det både om huvud och svans. Det var ett liv och en sanning däruti, som måste tilltala envar. Målaren var, berättade man, en ung florentinare, som skulle ha b'ivit funnen på gatan som litet barn och uppfostrats av en gammal handskmakare; han hade själv lärt sig att teckna. En nu ryktbar målare hade upptäckt denna talang, då gossen en gång skulle jagas bort, därför att han hade bundit fruns favorit, den lilla mopsen, och gjort honom till modell.

Handskmakarpojken hade blivit en stor målare, det visade denna tavla, men det visade i synnerhet den större där bredvid; här var blott en enda figur, en trasig, vacker pojke, som satt och sov på gatan; han lutade sig mot bronssvinet

på gatan Porta rossa.[1] Alla åskådarna kände stället. Barnets armar vilade på svinets huvud; den lille sov så tryggt, och lampan vid madonnabilden kastade ett starkt ljus på barnets bleka, härliga anlete. Det var en ypperlig tavla, en stor, förgylld ram omgav den, och på hörnet av ramen hängde en lagerkrans; men mellan de gröna bladen slingrade sig ett svart band, och ett långt sorgflor hängde ned därifrån.

Den unge konstnären hade i dessa dagar — dött!

[1] Bronssvinet är en avgjutning; originalet är antikt och av marmor samt har plats vid ingången till galleriet i Palazzo degli Uffizi.

VÄNSKAPSFÖRBUNDET.

Vi ha nyligen gjort en liten resa och längta redan efter en större. Varthän? Till Sparta? till Mycene? till Delfi? Det finnes tusen ställen, vid vilkas namn hjärtat klappar av reslust. Det går till häst uppför bergstigar, genom småskog och buskar, och den ensamme resanden kommer fram som en hel karavan. Själv rider han förut med sin argojat, en packhäst bär koffert, tält och proviant, och ett par soldater följa efter till hans beskydd; intet värdshus med väl bäddad säng väntar honom efter den tröttande dagsresan, tältet är ofta hans tak i den stora, vilda naturen, och argojaten kokar där en p i l a u[1] till kvällsvard; tusentals mygg kringsvärma det lilla tältet; det är en bedrövlig natt, och om morgonen

[1] Den tillagas av höns, ris och peppar.

går vägen över starkt uppsvällda floder; sitt säkert på din häst, så att du icke spolas bort!

Vad lön får man för dessa besvärligheter? Den största, den rikaste. Naturen uppenbarar sig här i all sin storhet, varje fläck är historisk, öga och tanke njuta. Skalden kan sjunga därom, målaren återgiva det i rika tavlor, men verklighetens doft, som för evigt tränger in och stannar i åskådarens tanke, mäkta de icke återgiva.

Den ensamme herden uppe på fjället skulle, genom en enkel berättelse om någon av sitt livs händelser, måhända bättre än en reseskildrare kunna öppna ögat för dig, som i några enstaka drag vill skåda hellenernas land.

Låt honom då tala! Om en sed, en vacker, egendomlig sed, skall herden där borta på berget berätta oss — om v ä n s k a p s f ö r b u n d e t.

— Vårt hus var uppfört av lera, men dörrposterna voro räfflade marmorpelare, funna på den plats, där huset byggdes; taket gick nästan ned till marken och var nu svartbrunt och fult, men då det lades, bestod det av blommande oleander och friska lagergrenar, hämtade bakom bergen. Det var trångt omkring vårt hus; klippväggarna reste sig branta och visade en naken, svart färg; överst på dem hängde ofta moln som vita, levande skepnader; aldrig hörde jag här en sångfågel; aldrig dansade männen här efter säckpipans toner; men stället var heligt sedan gamla tider, och själva namnet påminner därom, ty det heter ju D e l f i! De mörka, allvarliga bergen voro alla höljda av snö; det översta, som lyste längst i den röda aftonsolen, var Parnassus; bäcken nära vårt hus strömmade ned därifrån och var även en gång helig; nu grumlar åsnan den med sina fötter; men bäcken rinner vidare och blir åter klar. Huru väl jag minnes varenda fläck och dess heliga, djupa enslighet! Mitt i kojan tändes elden, och då den heta askan låg hög och glödande, gräddades brödet däruti. Låg snön runt omkring vår hydda, så att den nästan var dold, då tycktes min mor vara som gladast, då höll hon mitt huvud mellan sina händer, kysste min panna och sjöng de visor, som hon annars aldrig sjöng; ty turkarna, våra herrar, tålde dem icke. Och hon sjöng: »På Olympus' topp, i den låga granskogen, satt en gammal hjort, vars ögon voro

tunga av tårar; röda, ja gröna och ljusblå tårar grät han, och en råbock kom där förbi och sade: Vad fattas dig, eftersom du gråter så, gråter röda, gröna, ja ljusblå tårar? — Turken har kommit i vår stad och har vilda hundar till sin jakt, en väldig hop. — Jag jagar dem över öarna, sade den unga råbocken; jag jagar dem över öarna, ned i det djupa havet. — Men innan aftonen föll på, var råbocken dödad, och innan natten kom, var hjorten jagad och död.» Och när min mor så sjöng, blevo hennes ögon våta, och en tår satt i de långa ögonhåren; men hon dolde den och vände så i askan vårt svarta bröd. Då knöt jag min hand och sade: Vi skola slå turken ihjäl! Men hon upprepade ur visan: »Jag jagar dem över öarna ned i det djupa havet; men innan aftonen föll på, var råbocken dödad, och innan natten kom, var hjorten jagad och död.» I flera nätter och dagar hade vi varit ensamma i vår hydda; då kom min far; jag visste, att han åt mig hemförde musselskal från Lepantoviken eller kanske till och med en kniv, vass och blänkande. Han förde denna gång till oss ett barn, en liten naken flicka, som han höll under sin fårskinnspäls; hon var inlindad i ett skinn, och allt vad hon hade, då hon lossades därutur i min mors knä, var tre silvermynt, inknutna i hennes svarta hår. Och far berättade om turkarna, som hade dödat barnets föräldrar; han berättade oss så mycket, att jag drömde därom hela natten. Min far själv var sårad; min mor förband hans arm; såret var djupt, och den tjocka fårskinnspälsen var stelfrusen av blodet. Den lilla flickan skulle vara min syster; hon var så fager, med en hy så glänsande skär; min mors ögon voro icke mildare än hennes. Anastasia, som hon kallades, skulle vara min syster; ty hennes far var vigd vid min far, vigd efter gammal sed, vilken vi ännu iakttaga; de hade i sin ungdom slutit broderskap, valt den skönaste och dygdigaste flickan i hela trakten till att viga dem till vänskapsförbundet. Jag hörde så ofta talas om denna vackra, sällsamma sed.

Nu var den lilla min syster; hon satt i mitt knä; jag bragte henne blommor och fjällfågelns fjädrar; vi drucko tillsammans av Parnassus' vatten, vi sovo huvud vid huvud under kojans lagertak, medan min mor ännu mången vinter sjöng om de röda, de gröna och de ljusblå tårarna; men jag

begrep ännu icke, att det var mitt eget folk, vars tusenfaldiga sorger avspeglade sig i dessa tårar.

En dag kommo tre frankiska män, annorlunda klädda än vi; de hade sina sängar och tält på hästar, och mer än tjugu turkar, väpnade med sablar och gevär, ledsagade dem; ty de voro paschans vänner och hade brev från honom. De kommo endast för att se våra berg, för att i snö och moln bestiga Parnassus och betrakta de sällsamma, svarta, branta klipporna kring vår koja; de kunde icke rymmas inne i den, och de uthärdade icke heller röken, som gick fram under taket ut genom den låga dörren; de slogo upp sina tält ute på den trånga platsen vid vår koja, stekte lamm och fåglar och iskänkte söta, starka viner; men turkarna vågade ej dricka av dem.

Då de reste, följde jag dem ett stycke på vägen, och min lilla syster Anastasia hängde, insydd i ett getskinn, på min rygg. En av de frankiska herrarna ställde mig mot en klippa och tecknade av mig och henne, så levande som vi stodo där; vi sågo ut som en enda varelse. Aldrig hade jag tänkt därpå, men Anastasia och jag voro ju också såsom en: alltid låg hon i mitt knä eller hängde hon på min rygg, och drömde jag, så var hon i mina drömmar.

Två nätter därefter anlände annat folk till vår koja; de voro väpnade med knivar och gevär; de voro albaneser, käckt folk, såsom min mor sade. De stannade där endast en kort stund; min syster Anastasia satt i den enes knä, och då han var borta, hade hon två och icke tre silvermynt i sitt hår; de lade tobak i pappersremsor och rökte därav, och den äldste talade om vägen, som de skulle taga, och var oviss om den. Spottar jag uppåt, sade han, faller det i mitt ansikte; spottar jag nedåt, faller det i mitt skägg. Men en väg måste väljas; de gingo, och min far följde; kort därefter hörde vi skott, det smällde åter; soldater kommo in i vår koja och togo min mor, mig och Anastasia; rövarna hade haft tillhåll hos oss, sade de, och min far hade följt dem, därför måste vi bort. Jag såg rövarnas lik, jag såg min fars lik, och jag grät, till dess jag somnade. Då jag vaknade, voro vi i fängelse; men rummet var icke eländigare än det i vår egen koja, och jag fick lök och hartsat vin, som de hällde ur den tjärade säcken; bättre hade vi det icke hemma.

Huru länge vi sutto fångna, vet jag icke; men många nät-

ter och dagar gingo. Då vi vandrade ut, var det vår heliga påskfest, och jag bar Anastasia på min rygg, ty min mor var sjuk; endast långsamt kunde hon gå, och det dröjde länge, innan vi hunno ned till havet, det var Lepantos vik. Vi trädde in i en kyrka, som strålade av bilder på gyllene grund; änglar var det, o så vackra! men jag tyckte ändå, att vår lilla Anastasia var lika vacker. Mitt på golvet stod en kista fylld med rosor; det var herren Kristus, som låg där som fagra blommor, sade min mor, och prästen förkunnade: Kristus är uppstånden! Alla människor kysste varandra, envar höll ett tänt ljus i sin hand; själv fick jag ett, och den lilla Anastasia ett; säckpiporna ljödo, männen dansade hand i hand från kyrkan, och utanför stekte kvinnorna påskalamm. Vi blevo inbjudna; jag satt vid elden, en gosse, äldre än jag, tog mig om halsen, kysste mig och sade: Kristus är uppstånden! Sålunda möttes första gången vi två, Aftanides och jag.

Min mor kunde binda fisknät; detta gav här vid kusten god förtjänst, och vi stannade länge vid havet — det vackra havet, som smakade som tårar och genom sina färger erinrade om hjortens gråt; ty än var det rött, än grönt och än åter blått.

Aftanides förstod att styra en båt, och jag satt med min lilla Anastasia i båten, som gick på vattnet, såsom ett moln går i luften; då solen nu sjönk, blevo bergen mera mörkblå; den ena bergräckan tittade upp över den andra, och längst bort stod Parnassus med sin snö; bergtoppen lyste i aftonsolen som ett glödande järn, och det såg ut, som om ljuset kommit inifrån, ty den sken länge i den blå, glänsande luften, långt efter sedan solen hade gått ned. De vita sjöfåglarna piskade vattenspegeln med sina vingar, men eljest var här lika tyst som vid Delfi mellan de svarta fjällen. Jag låg på rygg i båten, Anastasia satt på mitt bröst, och stjärnorna där ovan lyste ännu starkare än lamporna i vår kyrka; det var samma stjärnor, och de stodo alldeles på samma ställe över mig, som då jag vid Delfi satt utanför vår koja. Jag tyckte mig slutligen vara där ännu — då plaskade det i vattnet, och båten vickade starkt. Jag skrek högt till, ty Anastasia hade fallit i vattnet; men Aftanides var lika snabb, och snart lyfte han henne upp till mig; vi togo av hennes kläder, vredo ur vattnet och klädde så åter på henne; detsamma gjorde Aftanides med sig själv, och vi stannade där ute, till

dess kläderna åter torkat, och ingen fick veta av vår förskräckelse för den lilla fostersystern, i vars liv Aftanides ju nu hade del.

Det blev sommar. Solen brände så hett, att lövträden vissnade; jag tänkte på våra svala berg och på det friska vattnet där inne; min mor längtade även, och en afton vandrade vi åter tillbaka. Vad det var tyst och stilla! Vi gingo över den höga timjan, som dock ännu doftade, ehuru solen hade förtorkat dess blad; icke en herde mötte vi, icke en koja gingo vi förbi; allt var tyst och ensligt, endast stjärnskottet sade, att det fanns liv däruppe i himmeln. Jag vet icke, om den klara, blå luften lyste själv eller om det var stjärnornas strålar, men vi sågo tydligt alla bergens konturer. Min mor gjorde upp eld, stekte lökarna, som hon förde med sig, och jag och lilla syster sovo i timjan, utan att frukta för den stygga Smidraki,[1] på vilken lågan står ut ur halsen, och ännu mindre för vargen och schakalen; min mor satt ju hos oss, och det trodde jag vara nog.

Vi uppnådde vårt gamla hem, men kojan var en grushög; en ny måste byggas. Ett par kvinnor hjälpte min mor, och inom få dagar voro väggarna åter uppförda och ett nytt tak av oleander lagt ovanpå dem. Min mor flätade av skinn och bark många fodral till flaskor, och jag vaktade prästernas lilla hjord;[2] Anastasia och de små sköldpaddorna voro mina lekkamrater.

En dag fingo vi besök av den käre Aftanides; han längtade så mycket efter att få se oss, sade han, och han stannade hos oss hela två dagar.

Efter en månad kom han tillbaka och berättade oss, att han skulle gå med ett fartyg till Patras och Korfu; han måste emellertid först taga farväl av oss och medförde en stor fisk åt min mor. Han kunde berätta så mycket, ej blott om fiskarna nere vid Lepantoviken utan även om konungar och hjältar, som en gång hade härskat i Grekland liksom turkarna nu.

---

[1] Den grekiska vidskepelsen låter detta odjur födas av det slaktade fårets uppskurna mage, som kastas ut på marken.

[2] En bonde, som kan läsa, blir ofta präst och kallas allra heligaste herre; allmogen kysser jorden, när den möter honom.

Jag har sett rosenträdet sätta knopp och denna på dagar och veckor bliva en utvecklad blomma; den blev det, innan jag började att tänka på huru stor, vacker och rodnande den var; sålunda gick det mig även med Anastasia. Hon var en vacker, fullvuxen flicka och jag en kraftfull yngling; vargskinnen på min mors och Anastasias säng hade jag själv flått av djuret, som föll för min bössa. År hade förflutit.

Då kom en afton Aftanides, smärt som ett rör, stark och brun; han kysste oss alla och visste att berätta om det stora havet, om Maltas fästningsverk och Egyptens sällsamma gravar; det ljöd så underbart som en av prästernas legender; jag såg med ett slags vördnad upp till honom.

— Vad du vet mycket! sade jag. Vad du kan berätta!

— Du har dock en gång berättat mig det vackraste, sade han. Du har berättat mig något, som aldrig gått ur mina tankar, den vackra gamla seden med vänskapsförbundet, en sed som jag riktigt har lust att följa. Broder, låt även oss två gå till kyrkan, såsom din och Anastasias far gjorde! Den skönaste och oskyldigaste flickan är Anastasia, vår syster, hon skall sammanviga oss. Ingen har ändå en vackrare sed än vi greker!

Anastasia rodnade som det friska rosenbladet, och min mor kysste Aftanides.

En timmes vandring från vår koja, där varest det finnes mylla på fjällen och enstaka träd giva skugga, låg den lilla kyrkan; en silverlampa hängde framför altaret.

Jag hade på mig mina bästa kläder; den vita fustanellan föll i rika veck ned över höfterna, den röda tröjan satt trång och spänd, och det var silver i tofsen på min fez; i mitt bälte sutto kniv och pistoler. Aftanides hade sin blå dräkt, en sådan som grekiska sjömän bära; en silverplåt med Guds moder hängde på hans bröst, hans skärp var så dyrbart, att endast rika herrar kunde bära ett sådant. Envar såg nog, att vi två skulle till en högtid. Vi gingo in i den lilla ensliga kyrkan, där aftonsolen sken genom dörren in på den brinnande lampan och de brokiga bilderna på gyllene grund. Vi knäböjde på altarets trappsteg, och Anastasia ställde sig framför oss; en lång, vit kjortel hängde lös och lätt kring hennes vackra lemmar; hennes vita hals och bröst voro höljda av

sammanlänkade gamla och nya mynt; de bildade en hel stor krage; hennes svarta hår var upplagt på huvudet i en enda buckla, som sammanhölls av en liten mössa av silver- och guldmynt, funna i de gamla templen; skönare prydnad hade ingen grekisk flicka. Hennes ansikte lyste, hennes ögon voro som två stjärnor.

Alla tre läste vi tyst vår bön, och hon frågade oss: Viljen I vara vänner i liv och död? Vi svarade: Ja. Viljen I var för sig, vad än må ske, komma ihåg: min bror är en del av mig, min hemlighet är hans, min lycka är hans; uppoffring, uthållighet, allt har jag för honom som för min egen själ? Och vi upprepade vårt ja. Och hon lade våra händer i varandras, kysste oss på pannan, och vi bådo åter en tyst bön. Då trädde prästen fram från altarets dörr och välsignade oss alla tre, och en sång av de andra allra heligaste herrarna ljöd bakom altarväggen. Det eviga vänskapsförbundet var slutet. Då vi reste oss, såg jag min mor stå vid kyrkdörren och gråta djupt och innerligt.

Vad det var för en glädje i vår lilla koja och vid Delfis källor! Aftonen innan Aftanides skulle resa, sutto han och jag tankfulla på klippans sluttning; hans arm var lindad om mitt liv, min om hans hals; vi talade om Greklands nöd, om män som man kunde lita på. Varje tanke i vår själ låg klar för oss båda; då fattade jag hans hand:

— Ännu ett bör du veta — ett som intill denna stund endast Gud och jag veta: hela min själ är kärlek, det är en kärlek, starkare än den till min mor och till dig — —!

— Och vem älskar du? frågade Aftanides, och han blev röd över ansikte och hals.

— Jag älskar Anastasia, sade jag — och hans hand darrade i min, och han blev vit som ett lik. Jag såg det, jag förstod det, och jag tror, att även min hand darrade; jag lutade mig fram emot honom, kysste hans panna och viskade: Jag har aldrig sagt henne det; hon älskar kanske inte mig. — Broder, kom ihåg, att jag sett henne dagligen; hon har vuxit upp vid min sida, vuxit in i min själ.

— Och din skall hon bliva! sade han. Din! Jag kan inte ljuga för dig och vill det inte heller; även jag älskar henne. Men i morgon begiver jag mig härifrån; vi se varandra åter

om ett år; då ären I gifta, inte sant? Jag har litet pengar; de äro dina. Du får taga dem, du skall taga dem!

Tysta vandrade vi över fjället; det var sena aftonen, då vi stodo vid min mors koja.

Anastasia höll lampan fram mot oss, då vi trädde in; min mor var icke där. Anastasia såg med sällsamt vemod på Aftanides.

— I morgon går du från oss, sade hon. Vad det bedrövar mig!

— Bedrövar dig! sade han, och jag tyckte, att däruti låg en smärta så stor som min egen; jag kunde icke tala, men han fattade hennes hand och sade: Vår broder här älskar dig; har du honom kär? I hans tystnad ligger just hans kärlek. Och Anastasia darrade och brast i gråt; då såg jag endast henne, tänkte endast på henne; min arm slog jag kring hennes liv och sade: Ja, jag älskar dig! Då tryckte hon sin mun mot min, och hennes händer vilade kring min hals; men lampan hade fallit på golvet, och det var mörkt omkring oss som i den käre stackars Aftanides' hjärta.

Före dagningen steg han upp, kysste oss alla till avsked och drog bort. Till min mor hade han lämnat alla sina penningar för vår räkning. Anastasia var min brud och några dagar därefter min hustru.

EN ROS FRÅN HOMERUS' GRAV.

I alla Österlandets sånger klingar näktergalens kärlek till rosen; i de tysta, stjärnklara nätterna bringar den bevingade sångaren sin doftande blomma en serenad.

Icke långt från Smyrna, under de höga platanerna, där köpmannen driver sina lastade kameler, som stolt lyfta sin långa hals och klumpigt trampa en jord, som är helig, såg jag en blommande rosenhäck; vilda duvor flögo bland de höga trädens grenar, och deras vingar glänste som pärlemor, då en solstråle gled fram över dem.

På rosenhäcken var en blomma, skönare än alla de andra, och för henne sjöng näktergalen sin kärleks smärta; men rosen var tyst; icke en daggdroppe låg, som en medlidandets tår, på hennes blad; hon lutade sig med grenen fram över några stora stenar.

— Här vilar jordens störste sångare, sade rosen. Över hans grav vill jag dofta, på den vill jag strö mina blad, då stormen sliter av dem. Iliadens sångare blev till jord i denna

jord, varur jag spirar upp. Jag, en ros på Homerus' grav, är för helig för att blomstra för den fattiga näktergalen.

Och näktergalen sjöng sig till döds.

Kameldrivaren kom med sina lastade kameler och sina svarta slavar; hans lille gosse fann den döda fågeln, och han jordade den lille sångaren i den store skaldens grav, och rosen skalv i vinden. Aftonen kom, rosen slöt tätare ihop sina blad och drömde — att det var en vacker solskensdag; en skara främmande, frankiska män kom; de hade gjort en pilgrimsfärd till Homerus' grav. Bland främlingarna var en sångare från Norden, från dimmornas och norrskenens hem. Han bröt av rosen, pressade henne hårt i en bok och förde henne sålunda med sig till en annan världsdel, till sitt avlägsna fädernesland. Och rosen vissnade av sorg och låg i den trånga boken, som han öppnade i sitt hem, och han sade: Här är en ros från Homerus' grav!

Se, detta drömde blomman, och hon vaknade och skalv i vinden; en daggdroppe föll från hennes blad på sångarens grav, och solen steg upp, dagen blev het, och rosen glödde skönare än förr; hon var i sitt varma Asien. Då ljödo steg; där kommo främmande franker, såsom rosen hade sett dem i sin dröm, och bland främlingarna var en skald från Norden; han bröt av rosen, tryckte en kyss på hennes friska mun och förde henne med sig till dimmornas och norrskenens hem.

Som en mumie vilar nu blomsterliket i hans Iliad, och liksom i drömmen hör det honom öppna boken och säga: Här är en ros från Homerus' grav!

JON BLUND.

I hela världen finnes ingen, som kan så många sagor som Jon Blund. — Jo, han kan berätta, han!

Så där fram på aftonen, då barn sitta helt vackert vid bordet eller på sin pall, kommer Jon Blund; han kommer så tyst uppför trappan, ty han går i strumpfötterna; han låser helt sakta upp dörren, och vips! sprutar han söt mjölk i ögonen på barnen, så fint, så fint men dock alltid så tillräckligt, att de ej kunna hålla ögonen öppna och sålunda icke se honom; han smyger sig ända bakom, blåser dem sakta i nacken, och så bli de tunga i huvudet; ja, ja! men det gör icke ont, ty Jon Blund menar så väl med barnen; han vill bara, att de skola vara stilla, och det äro de bäst, när man får dem i säng; de skola vara stilla, för att han skall kunna berätta sagor för dem.

Då barnen nu sova, sätter sig Jon Blund på sängen; han är väl klädd; hans rock är av siden, men det är omöjligt att säga, vilken färg den har, ty den lyser grön, röd och blå, allteftersom han vänder sig; under vardera armen håller han ett paraply, ett med bilder på, och det sätter han över de snälla barnen, och så drömma de hela natten igenom de

vackraste sagor, och ett annat, på vilket det icke finnes någonting alls, och det sätter han över de obeskedliga barnen, så sova de så dumt och ha om morgonen, då de vakna, icke drömt det allra ringaste.

Nu skola vi höra, huru Jon Blund varje afton under en hel vecka kom till en liten gosse, som hette Hjalmar, och vad han berättade honom. Det är hela sju sagor, ty det är sju dagar i en vecka.

MÅNDAGEN.

— Hör nu bara, sade Jon Blund om aftonen, då han hade fått Hjalmar i säng, nu skall jag fiffa upp! Och så blevo alla blommorna i blomkrukorna stora träd, som sträckte sina långa grenar fram under taket och längs väggen, så att hela rummet såg ut som det vackraste lusthus, och alla grenarna voro fulla av blommor, och varje blomma var vackrare än en ros och luktade så härligt, och om man ville äta den, var den sötare än sylt. Frukterna glänste som guld, och så fanns det bullar, som voro så fulla av russin, att de voro nära att spricka, åh, det var makalöst! Men i detsamma började det jämra sig så förskräckligt borta i bordslådan, där Hjalmars skolböcker lågo.

— Vad är det för slag? sade Jon Blund, gick fram till bordet och drog ut lådan. Det var griffeltavlan, som det knakade och knäppte uti, ty det hade kommit en oriktig siffra i räknetalet, så att det var färdigt att gå sönder; griffeln hoppade och sprang i sitt segelgarnssnöre, som om han varit en liten hund, som ville rätta räknetalet; men det kunde han icke. — Och så var det Hjalmars skrivbok, inuti vilken det jämrade sig, åh, det var riktigt ohyggligt att höra! Längs-

efter varje sida stodo alla de stora bokstäverna, var och en med en liten vid sidan, i en hel rad utför; det var en sådan där förskrift, och bredvid den stodo åter några bokstäver, som trodde sig se ut som denna, ty dem hade Hjalmar skrivit; de lågo nästan, som om de hade stupat över blyertsstrecket, på vilket de skulle stå.

— Se, så här skolen I hålla er! sade förskriften. Se, så här åt sidan, med en rask sväng!

— Ack, vi vilja gärna, sade Hjalmars bokstäver; men vi kunna inte; vi äro så dåliga.

— Då skola ni ha barnpulver! sade Jon Blund.

— Nej, nej! ropade de, och så stodo de så raka, att det var en lust däråt.

— Ja, nu få vi inte tala om sagor, sade Jon Blund; nu måste jag exercera er. Ett, tu! ett, tu! och så exercerade han bokstäverna, och de stodo så raka och friska som på någon förskrift; men då Jon Blund gick och Hjalmar om morgonen såg på dem, voro de lika eländiga som förut.

TISDAGEN.

Så snart Hjalmar var i säng, rörde Jon Blund med sin lilla trollspruta vid alla möblerna i rummet, och strax började de prata, och allesammans pratade de om sig själva, undantagandes spottlådan, som stod tyst och förargade sig över att de kunde vara så fåfänga att endast tala om sig själva, endast tänka på sig själva och alls icke ha någon tanke för henne, som dock stod så anspråkslös i vrån och lät spotta på sig.

Över dragkistan hängde en stor tavla i förgylld ram; det var ett landskap; man såg höga, gamla träd, blommor i gräset och en stor sjö med en flod, som flöt bakom skogen, förbi många slott, långt ut i det vilda havet.

Jon Blund rörde med sin trollspruta vid tavlan, och så började fåglarna på henne att sjunga, trädens grenar rörde sig, och molnen ordentligt flögo; man kunde se deras skugga över landskapet.

Nu lyfte Jon Blund den lille Hjalmar upp mot ramen, och Hjalmar stack benen in i tavlan, mitt i det höga gräset, och där stod han; solen sken mellan trädens grenar ned på honom. Han sprang fram till vattnet och satte sig i en liten båt, som låg där; den var målad röd och vit, seglen blänkte som silver, och sex svanor, alla med guldkronor om halsen och en strålande blå stjärna på huvudet, drogo båten förbi de gröna skogarna, där träden berättade om rövare och

häxor och blommorna om de täcka små älvorna och vad fjärilarna hade berättat dem.

De vackraste fiskar med fjäll som silver och guld summo efter båten; emellanåt gjorde de ett hopp, så att det sade plask i vattnet, och fåglarna, röda och blå, små och stora, flögo i två långa rader bakefter; myggorna dansade och ollonborren sade bum, bum! De ville allesammans följa Hjalmar, och envar hade en historia att berätta.

Det var något till seglats! Än voro skogarna så täta och så mörka, än voro de som den vackraste trädgård med solsken och blommor, och där lågo stora slott av glas och av marmor; på altanerna stodo prinsessor, och alla voro de små flickor, vilka Hjalmar väl kände; han hade lekt med dem förr. De sträckte ut handen, och var och en höll den vackraste pepparkaksgris, som någon bakelsemadam kunde sälja, och Hjalmar tog i den ena ändan av pepparkaksgrisen, i det han seglade förbi, och prinsessan höll väl fast, och så fick vardera sin bit, hon den minsta och Hjalmar den allra största. Vid varje slott stodo små prinsar på post; de skyldrade med guldsabel och läto det regna russin och tennsoldater; jo, det var riktiga prinsar det!

Än seglade Hjalmar genom skogar, än liksom genom stora salar eller mittigenom en stad; han kom även genom den, i vilken hans barnpiga bodde, hon som hade burit honom, då han var en helt liten gosse, och som hade hållit så mycket av honom; och hon nickade och vinkade och sjöng den vackra vers hon själv hade diktat och sänt Hjalmar:

Jag tänker på dig så mången stund,
min egen Hjalmar, du kära!
Jag har ju kysst din lilla mun,
din panna och kinderna skära.
Jag hörde dig tala de första ord,
farväl jag dock måste dig säga,
Vår Herre välsigne dig här på jord,
en ängel du är från det höga!

Och alla fåglarna sjöngo med, blommorna dansade på stjälken, och de gamla träden nickade, som om Jon Blund berättat sagor även för dem.

ONSDAGEN.

Åh, vad regnet hälldc ned utanför! Hjalmar kunde höra det i sömnen, och då Jon Blund öppnade ett fönster, stod vattnet ända upp till fönsterkarmen; det var en hel sjö där ute, men det präktigaste skepp låg invid huset.

— Vill du segla med, lille Hjalmar, sade Jon Blund, så kan du i natt komma till de främmande länderna och vara här i morgon igen?

Och så stod Hjalmar med ens i sina helgdagskläder mitt på det präktiga skeppet, och strax blev vädret härligt, och de seglade genom gatorna, kryssade omkring kyrkan, och nu var allt en stor, vild sjö. De seglade så länge, att något land icke längre kunde skönjas, och de sågo en flock storkar, som även kommo hemifrån och ämnade sig till de varma länderna; den ena storken flög bakom den andra, och de hade redan flugit så långt, så långt. En av dem var så trött, att hans vingar nästan icke kunde bära honom längre; han var den allra sista i raden, och snart kom han ett långt stycke efter; slutligen sjönk han med utbredda vingar lägre och lägre; han gjorde ännu ett par slag med vingarna, men det hjälpte icke; nu rörde han med sina fötter vid tågverket på skeppet, nu gled han nedåt seglet, och duns! där stod han på däcket.

Så tog skeppsgossen honom och satte honom in i höns-

huset, bland höns, ankor och kalkoner; den stackars storken stod helt nedslagen mitt ibland dem.

— Sicken en! sade alla hönsen.

Och kalkontuppen blåste upp sig så tjock han kunde bli och frågade vem han var, och ankorna gingo baklänges, knuffade till varandra och ropade: Rappa dig! rappa dig!

Och storken berättade om det varma Afrika, om pyramiderna och om strutsen, som sprang som en vild häst genom öknen; men ankorna förstodo icke vad han sade, och så knuffade de till varandra: Ska vi komma överens om att han är dum?

— Ja, visst är han dum! sade kalkontuppen, och så började han klucka. Då teg storken alldeles och tänkte på sitt Afrika.

— Det är ena vackra smala ben ni har, sade kalkonen. Vad kostar alnen?

— Skratt, skratt, skratt! flinade alla ankorna; men storken låtsade, som om han alls icke hörde det.

— Ni kan gärna skratta med, sade kalkonen till honom; ty det var mycket kvickt sagt; eller var det kanske för simpelt för honom? Ack, ack, han är inte mångsidig! Låt oss fortfara att vara intressanta för oss själva! Och så kacklade hönsen, och ankorna snattrade. Kick, kack! kick, kack! det var fasligt så roligt de själva funno det.

Men Hjalmar gick bort till hönshuset, öppnade dörren och lockade på storken, och han hoppade ut på däcket till honom; nu hade han vilat sig, och det var, som om han nickat åt Hjalmar för att tacka honom. Därpå bredde han ut sina vingar och flög till de varma länderna; men hönsen kacklade, ankorna snattrade, och kalkontuppen blev alldeles eldröd i huvudet.

— I morgon ska vi koka soppa på er, sade Hjalmar, och så vaknade han och låg i sin lilla säng. Det var ändå en förunderlig resa, som Jon Blund hade låtit honom göra den natten.

TORSDAGEN.

— Vet du vad! sade Jon Blund; bli nu inte rädd; här skall du få se en liten råtta! Och så höll han sin hand med det lätta, småtäcka djuret fram emot honom. Hon har kommit för att bjuda dig på bröllop. Här äro två små råttor, som i natt ämna inträda i äkta ståndet. De bo nere under din mors skafferigolv, och det skall vara en så vacker lägenhet.

— Men hur skall jag kunna komma genom det lilla råtthålet i golvet? frågade Hjalmar.

— Låt mig sköta den saken! sade Jon Blund; jag skall nog få dig liten. Och så rörde han med sin trollspruta vid Hjalmar, som strax blev mindre och mindre, slutligen var han icke så stor som ett finger. Nu kan du låna tennsoldatens kläder; jag tänker, att de ska passa, och det ser så styvt ut att ha uniform, när man är på kalas.

— Ja visst! sade Hjalmar, och på ögonblicket var han klädd som den nättaste tennsoldat.

— Vill ni inte vara så god och sätta er i er mammas fingerborg, sade den lilla råttan, så skall jag ha den äran att dra er.

— Åh, bevars, skall fröken själv ha besvär! sade Hjalmar, och så foro de på råttbröllopet.

Först kommo de in under golvet i en lång gång, som alls icke var högre, än att de nätt och jämnt kunde köra där med en fingerborg, och hela gången var illuminerad med lysved.

— Luktar det inte rart här? sade råttan, som drog honom.

Hela gången har blivit smord med fläsksvål, det kan inte vara rarare!

Nu kommo de in i bröllopssalen; här stodo till höger alla de små råttfruntimren, och de tisslade och tasslade, som om de gjorde narr av varandra; till vänster stodo alla råttherrarna och ströko sig om mustascherna med tassen; men mittpå golvet såg man brudparet; de stodo i en urholkad ostkant och kysstes så fastligt mycket inför allas ögon, ty de voro ju förlovade och skulle nu strax gifta sig.

Det kom allt mer och mer främmande; den ena råttan var nära att trampa ihjäl den andra, och brudparet hade ställt sig mitt i dörren, så att man varken kunde komma ut eller in. Hela rummet var i likhet med gången smort med fläsksvål, och det var hela undfägnaden; men till dessert framvisades en ärt, i vilken en liten råtta av familjen hade bitit brudparets namn, det vill säga första bokstaven; det var någonting alldeles utomordentligt.

Alla råttorna sade, att det var ett präktigt bröllop och att konversationen hade varit så god.

Och så åkte Hjalmar hem igen. Han hade visserligen varit i förnämt sällskap; men så hade han också måst krypa ihop med besked, göra sig liten och taga på sig tennsoldatsuniform.

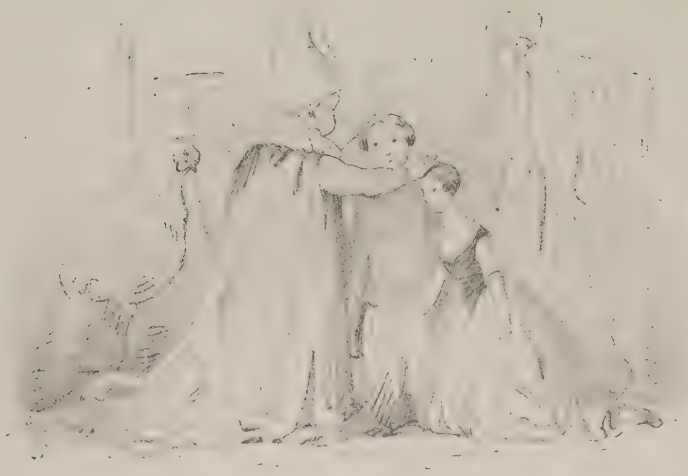

FREDAGEN.

— Det är otroligt, vad det finns mycket äldre personer, som gärna vilja ha tag i mig! sade Jon Blund; i synnerhet är det sådana, som ha gjort något ont. 'Goda lilla Jon', säga de till mig, 'vi kunna inte få ihop ögonen, och så ligga vi hela natten och se alla våra onda gärningar, som likt ohyggliga små troll sitta på sängkanten och spruta hett vatten över oss. Skulle du inte vilja komma och jaga bort dem, så att vi kunna få oss en god sömn?' Och så sucka de så djupt: 'Vi vilja så gärna betala för besväret. God natt, Jon! Pengarna ligga i fönstret!' Men jag gör det inte för pengar, sade Jon Blund.

— Vad ska vi ha för oss i natt? frågade Hjalmar.

— Ja, jag vet inte, om du har lust att i natt igen komma på bröllop; detta är av ett annat slag än det i går. Din systers stora docka, hon som ser ut som en karl och kallas Herman, skall gifta sig med dockan Berta; för övrigt är det dockans födelsedag, och därför skall det komma så många presenter.

— Ja, det känner jag nog till! sade Hjalmar. Alltid när

dockorna behöva nya kläder, låter min syster dem ha födelsedag eller hålla bröllop. Det har visst hänt sina hundra gånger.

— Ja, men i natt blir det bröllopet hundra ett, och när hundra ett är förbi, så är allt förbi. Därför blir också detta så makalöst. Se bara!

Och Hjalmar såg bort till bordet; där stod det lilla papphuset med ljus i fönstren, och alla tennsoldaterna skyldrade gevär utanför. Brudparet satt på golvet och lutade sig emot bordsfoten helt tankfullt, och det kunde det ju ha skäl till. Men Jon Blund, klädd i farmors svarta klänning, vigde dem. Då vigseln var förbi, uppstämde alla möblerna i rummet följande vackra sång, som var skriven av blyertspennan; den gick på taptomelodien.

Vår sång skall komma som en vind
till brudeparet i salen in;
bägge ä' styva som en pinn'
och äro gjorda av handskeskinn!
:,: Hurra, hurra för pinn' och skinn!
Det sjunga vi högt i väder och vind! :,:

Och nu fingo de presenter; men de hade undanbett sig alla ätbara saker, ty de hade nog av sin kärlek.

— Ska vi nu ligga på landet eller resa utomlands? frågade brudgummen, och så blev svalan, som hade rest mycket, och den gamla gårdshönan, som fem gånger hade legat ut kycklingar, tagna till råds. Och svalan berättade om de härliga, varma länderna, där vindruvorna hängde så stora och tunga, där luften var så mild, och där bergen hade färger, som man här alls icke känner till.

— De ha likväl inte vår grönkål! sade hönan. Jag låg en sommar med alla mina kycklingar ute på landet; där var en sandgrop, som vi kunde gå och krafsa uti, och så hade vi tillträde till en trädgård med grönkål. Ack, vad den var grön! Jag kan inte tänka mig någonting vackrare.

— Men den ena kålstocken ser ut som den andra, sade svalan, och så är här ofta så fult väder.

— Ja, det är man van vid, sade hönan.

— Men här är kallt, det fryser.

— Det har kålen gott av, sade hönan. För övrigt kunna

vi även ha varmt. Hade vi inte för fyra år sedan en sommar, som räckte i fem veckor! Här var så hett, att man inte kunde andas. Och så ha vi inte alla de giftiga djur, som de ha utomlands, och så äro vi fria från rövare. Det är en dålig varelse, som inte finner, att vårt land är det vackraste; han förtjänade verkligen inte vara här. Och så grät hönan. Jag har också rest, jag har åkt i en bytta över tolv mil. Det är alls inte något nöje i att resa.

— Ja, hönan är en förståndig kvinna, sade dockan Berta; jag tycker inte heller om att resa bland berg; ty det är bara upp och så ned igen. Nej, vi skola flytta ut till sandgropen och promenera i kålgården.

Och därvid blev det.

LÖRDAGEN.

— Får jag nu höra sagor? sade lille Hjalmar, så snart Jon Blund hade fått honom i säng.

— I afton ha vi inte tid med det, sade Jon och spände upp sitt vackra paraply över honom. Se nu på de här kineserna! Och hela paraplyet såg ut som en stor kinesisk skål med blå träd och spetsiga broar med små kineser på, som stodo och nickade med huvudet. Vi ska ha hela världen fint uppfiffad till i morgon, sade Jon; ty det är ju då en helig dag, det är söndag. Jag skall upp i kyrktornet för att se efter, om de små kyrktomtarna polera klockorna, så att de kunna klinga vackert; jag skall ut på fältet och se efter, om vindarna blåsa dammet av gräs och blad; och vad som är det värsta arbetet, jag måste taga ned alla stjärnorna för att polera upp dem. Jag tager dem i mitt förkläde, men först måste var och en numreras, och hålen, i vilka de sitta där uppe, måste också numreras, så att de komma på sina rätta platser igen, för annars skulle de inte sitta fast och vi få för många stjärnfall, i det den ena dumpe ned efter den andra.

— Hör, vet ni vad, herr Blund! sade ett gammalt porträtt, som hängde på väggen, där Hjalmar sov; jag är Hjalmars stamfar; ni skall ha tack för att ni berättar gossen sagor,

men ni får inte förvilla hans begrepp. Stjärnorna kunna inte tagas ned och poleras. Stjärnorna äro klot liksom vår jord, och det är just det goda med dem.

— Tack skall du ha, du gamle stamfar! sade Jon Blund; tack skall du ha! Du är ju huvudet för familjen; du är åldhuvudet; men jag är äldre än du. Jag är en gammal hedning; romarna och grekerna kallade mig drömguden. Jag har varit i de förnämaste hus och besöker dem ännu; jag förstår att umgås både med små och stora. Nu kan du berätta! — Och därmed gick Jon Blund och tog paraplyet med sig.

— Nu får man, kan tänka, inte mera säga sin mening! sade det gamla porträttet.

Och så vaknade Hjalmar.

SÖNDAGEN.

— God afton! sade Jon Blund, och Hjalmar nickade men sprang därefter fram och vände stamfaderns porträtt mot väggen, så att det inte skulle prata med, liksom i går.

— Nu skall du berätta mig sagor: om 'de fem gröna ärterna, som bodde i en ärtskida', och om 'tuppben, som friade till hönsben', och om 'stoppnålen, som var så fin av sig, att hon inbillade sig vara en synål'.

— Man kan även få för mycket av det goda, sade Jon Blund. Jag vill helst visa dig något, vet du väl. Jag vill visa dig min bror, han heter också Jon Blund; men han kommer aldrig till någon mer än en gång, och när han kommer, tager han en med sig på sin häst och berättar en sagor. Han kan bara två: en som är så makalöst vacker, att ingen i världen kan tänka sig den, och en, som är så stygg och ohygglig — ja, det kan inte beskrivas! Och så lyfte Jon Blund lille Hjalmar upp i fönstret och sade: Här skall du få se min bror, den andre Jon Blund; de kalla honom även Döden. Ser du, han ser alls inte ful ut, som i bilderböckerna, där han är ben och knotor. Nej, det är silverbroderi han har på rocken; det är den vackraste husaruniform. En kappa av

svart sammet fladdrar efter honom över hästen. Se, hur han rider i galopp!

Och Hjalmar såg, huru denne Jon Blund red framåt och tog både unga och gamla upp på hästen; några satte han framtill, och andra satte han baktill; men alltid frågade han först: Hur står det till med förhållningsboken? — Jo, bra, svarade de allesammans. Ja, låt mig själv se! sade han, och så måste de visa honom boken, och alla de, som hade »mycket gott» och »utmärkt gott», kommo framtill på hästen och fingo höra den vackra sagan; men de, som hade »tämligen gott» och »medelmåttigt», måste bakpå och fingo höra den stygga sagan; de skälvde och gräto och ville hoppa av hästen men kunde det icke, ty de hade genast vuxit fast vid honom.

— Men Döden är ju den vackraste Jon Blund, sade Hjalmar. Honom är jag inte rädd för!

— Det skall du inte heller vara, sade Jon Blund. Se bara till, att du har en god förhållningsbok!

— Ja, se detta är lärorikt! mumlade stamfaderns porträtt; det hjälper ändå att säga sin mening. Och så var det nöjt.

Se, detta är sagan om Jon Blund! Nu kan han själv i afton berätta dig något mera.

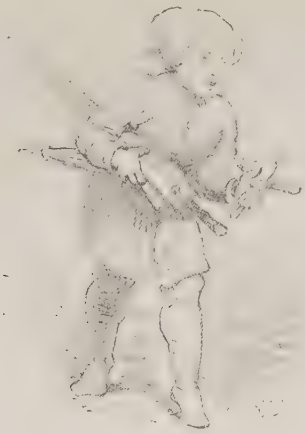

ROSENALFEN.

Mitt i en trädgård växte ett törnroströd, som var alldeles fullt med rosor, och i en av dessa, den vackraste av dem alla, bodde en alf. Han var så ytterligt liten, att intet mänskligt öga kunde se honom; bakom varje blad i rosen hade han en sängkammare; han var så välskapad och vacker, som något barn kunde vara, och hade vingar från skuldrorna ända ned till fötterna. Åh, vad det var för en doft i hans rum, och vad väggarna voro ljusa och vackra! De voro ju de skära, fina törnrosbladen.

Hela dagen roade han sig i det varma solskenet, flög från blomma till blomma, dansade på den flygande fjärilns vingar och mätte, huru många steg han måste gå för att vandra igenom alla de vägar och stigar, som funnos på ett enda lindblad. Det var vad vi kalla ådrorna i bladet, som han ansåg för vägar och stigar; ja, det var då riktigt eviga vägar för honom. Innan han slutat, gick solen ned; han hade också börjat så sent.

Det blev så kallt, daggen föll, och vinden blåste; nu var det allt bäst att bege sig hem; han skyndade sig allt vad han kunde; men rosen hade slutit sig, han kunde icke komma in

— icke en enda ros stod öppen. Den stackars lilla alfen blev så förskräckt; han hade aldrig förr varit ute på natten, alltid sovit så sött bakom de lugna rosenbladen, ack, det skulle visst bli hans död!

I andra ändan av trädgården visste han att det var en lövsal med vackra kaprifolier, och blommorna sågo ut som stora, målade horn; i en av dessa ville han stiga ned och sova till morgonen.

Han flög dit. Tyst! det var två människor där inne, en ung, vacker man och den fagraste tärna; de sutto vid varandras sida och önskade, att de aldrig i evighet måtte skiljas åt; de höllo så mycket av varandra, långt mera än det bästa barn kan hålla av sin mor och far.

— Vi måste dock skiljas! sade den unge mannen. Din bror är oss obevågen, och därför sänder han mig ut i ett ärende så långt bort över berg och sjöar! Farväl, min ljuva brud, ty det är du ändå för mig!

Och så kysste de varandra, och den unga flickan grät och gav honom en ros; men innan hon räckte honom den, tryckte hon en kyss på den, så fast och innerligt, att blomman öppnade sig. Nu flög den lille alfen dit in och lutade sitt huvud mot de fina, doftande väggarna; men han kunde ganska väl höra, att det sades farväl, farväl! och han kände, att rosen fick plats vid den unge mannens bröst — o, hur hjärtat klappade där inne! Den lille alfen kunde alldeles icke somna, så klappade det.

Länge satt icke rosen stilla vid bröstet; den unge mannen tog fram den, och medan han gick allena genom den mörka skogen, kysste han blomman, ack, så ofta och så hårt, att den lille alfen var nära att bli ihjälklämd! Han kunde genom bladet känna, huru den unge mannens läppar brunno, och rosen själv hade öppnat sig, liksom vid den starkaste middagssol.

Då kom där en annan man, mörk och vred; det var den vackra flickans elake broder; en kniv, så vass och stor, tog han fram, och medan den andre kysste rosen, stack den elake mannen ihjäl honom, skar av hans huvud och begrov det jämte kroppen i den mjuka jorden under linden.

— Nu är han gömd och borta, tänkte den elake brodern. Han kommer aldrig mera tillbaka. En lång resa skulle han göra, över berg och sjöar; då kan man lätt mista livet, och det har han gjort. Han kommer inte mera tillbaka, och mig törs min syster aldrig fråga om honom.

Så skrapade han med foten vissna löv över den uppgrävda jorden och gick hem igen i den mörka natten; men han gick ej ensam, såsom han trodde: den lille alfen följde med; han satt i ett visset, hoprullat lindblad, som hade fallit i håret på den elake mannen, då han grävde graven. Hatten satt nu ovanpå; det var så mörkt där inne, och alfen skalv av förskräckelse och vrede över den ohyggliga gärningen.

På morgonen kom den elake mannen hem; han tog av sig sin hatt och gick in i systerns sängkammare; där låg den vackra, blomstrande flickan och drömde om honom, som hon höll så mycket av och som hon nu trodde gå över berg och genom skog; och den elake brodern lutade sig ned över henne och log styggt, så som en djävul kan le. Då föll det vissna bladet ur hans hår ned på sängtäcket; men han märkte det icke och gick ut för att själv sova litet på morgonen. Men alfen smög sig ut ur det vissna bladet, gick in i örat på den sovande flickan och berättade henne, som i en dröm, det förfärliga mordet, beskrev för henne stället, där brodern hade dödat hennes älskade och lagt hans lik, berättade om den blommande linden tätt bredvid och sade: — För att du inte skall tro, att det, som jag berättat dig, är bara en dröm, skall du finna på din säng ett visset blad; och det fann hon, då hon vaknade.

O, huru bittra tårar grät hon icke! Och åt ingen vågade hon förtro sin sorg. Fönstret stod hela dagen öppet, den lille alfen hade lätt kunnat komma ut i trädgården till rosorna och alla de andra blommorna, men han nändes icke lämna den bedrövade. I fönstret stod ett träd med månadsrosor; i en av blommorna där satte han sig och såg på den stackars flickan. Hennes bror kom många gånger in i kammaren och han var så munter och elak; men hon vågade icke säga ett ord om sin stora hjärtesorg.

Så snart det blev natt, smög hon sig ut ur huset, gick in i skogen till det ställe, där linden stod, rev undan löven från

marken, grävde ned i den och fann genast honom, som blivit mördad. O, huru hon grät och bad Gud, att även hon snart måtte få dö!

Gärna skulle hon velat föra liket med sig hem, men det kunde hon icke; då tog hon det bleka huvudet med de tillslutna ögonen, kysste den kalla munnen och skakade jorden ur hans vackra hår. Detta vill jag hava, sade hon, och då hon hade lagt jord och blad på den döda kroppen, tog hon huvudet med sig hem jämte en liten gren av den jasminbuske, som blommade i skogen, där han hade blivit mördad.

Så snart hon var i sitt rum, tog hon den största blomkruka, som stod att finna; i den lade hon den dödes huvud, fyllde jord där ovanpå och planterade så jasminkvisten i krukan.

— Farväl! farväl! viskade den lille alfen; han kunde icke längre uthärda att se all denna sorg och flög därför ut i trädgården till sin ros; men den var utblommad, endast några bleka blad hängde kvar vid det gröna nyponet.

— Ack, vad det ändå är snart förbi med allt skönt och gott! suckade alfen. Slutligen fann han åter en ros; den blev hans hus, bakom dess fina, doftande blad kunde han bygga och bo.

Varje morgon flög han till den stackars flickans fönster, och där stod hon ständigt vid blomkrukan och grät; de bittra tårarna föllo på jasminkvisten, och för varje dag som hon blev blekare och blekare, stod kvisten mera frisk och grön, det ena skottet växte fram efter det andra, det kom små, vita blomknoppar, och hon kysste dem; men den elake brodern grälade och frågade, om hon hade blivit tokig; han kunde icke tåla eller begripa, varför hon ständigt grät över den där blomkrukan. Han visste ju icke, vilka ögon där voro slutna och vilka röda läppar där hade blivit till jord; och hon lutade sitt huvud mot blomkrukan, och den lille alfen från rosen fann henne sålunda slumrande. Då steg han in i hennes öra och berättade om aftonen i lövsalen, om rosens doft och alfernas kärlek; hon drömde så ljuvt, och medan hon drömde, flydde livet bort; hon hade dött en stilla död, hon var i himmeln hos honom, som hon hade kär.

Och jasminblommorna öppnade sina stora vita klockor; de doftade så underbart ljuvt — på annat sätt kunde de icke gråta över den döde.

Men den elake brodern såg på det vackra blommande trädet, tog det till sig som ett arv och satte det i sin sängkammare strax invid sängen, ty det var vackert att se på och doften var så ljuv och behaglig. Den lille rosenalfen följde med, flög från blomma till blomma; i var och en bodde ju en liten själ, och för denna berättade han om den mördade unge mannen, vars huvud nu var jord under jorden, berättade om den elake brodern och den stackars systern.

— Vi veta det! sade varje själ i blommorna; vi veta det! Ha vi inte vuxit fram ur den mördades ögon och läppar? Vi veta det! Vi veta det! Och så nickade de så underligt med huvudet.

Rosenalfen kunde ej förstå, huru de kunde vara så lugna, och han flög ut till bina, som samlade honung, berättade dem historien om den elake brodern, och bina sade det till sin drottning, som befallde, att de alla nästa morgon skulle dräpa mördaren.

Men natten förut — det var första natten efter systerns död —, då brodern sov i sin säng strax invid det doftande jasminträdet, öppnade sig varje blomsterkalk, och osynliga men med giftiga spjut stego blomstersjälarna ut, och de satte sig först vid hans öra och berättade honom elaka drömmar, flögo därefter över hans läppar och stungo hans tunga med de giftiga spjuten. Nu ha vi hämnats den döde! sade de och begåvo sig åter tillbaka in i jasminens vita klockor.

Då det blev morgon och fönstren till sängkammaren plötsligt rycktes upp, for rosenalfen med bidrottningen och hela bisvärmen in för att döda honom.

Men han var redan död; folk stod runtomkring sängen, och de sade: Jasmindoften har dödat honom.

Då förstod rosenalfen blommornas hämnd, och han berättade det för bidrottningen, och hon surrade med hela sin svärm omkring blomkrukan; bina kunde icke förjagas. Då tog en man bort blomkrukan, och ett av bina stack hans hand, så att han släppte krukan, som gick sönder.

Då sågo de den vita dödskallen och visste, att den döde i sängen var en mördare.

Och bidrottningen surrade i luften och sjöng om blommornas hämnd och om rosenalfen och att bakom det minsta blad bor en, som kan omtala och hämnas det onda.

SVINVAKTAREN.

Det var en gång en fattig prins; han hade ett kungarike, som väl var mycket litet men dock alltid stort nog att gifta sig på, och gifta sig, det ville han.

Nu var det visserligen något djärvt av honom, att han vågade säga till kejsarens dotter: Vill du ha mig? Men det vågade han ändå, ty hans namn var vitt och brett berömt; det fanns hundratals prinsessor, som skulle ha tackat till på köpet; men tro inte, att hon det gjorde.

Nu skola vi höra:

På prinsens faders grav växte ett törnroströd, ack, ett sådant vackert törnroströd! Det blommade endast vart femte år och bar då blott en enda blomma, men denna var en ros, som doftade så ljuvt, att man, då man luktade på den, glömde alla sina sorger och bekymmer; och så hade han en näktergal, som kunde sjunga, som om alla vackra melodier suttit i hans lilla strupe. Den rosen och den näktergalen skulle prinsessan ha, och därför lades båda två i stora silverfodral och skickades sedan till henne.

Kejsaren lät bära dem in till sig i den stora salen, där

prinsessan gick och lekte »bjuda främmande» med sina hovdamer; de hade inte annat att göra; och då hon fick se de stora fodralen med presenterna uti, klappade hon händerna av glädje.

— Om det bara vore en liten kisse-katt! sade hon — men så kom den vackra rosen fram.

— Åh, vad den är nätt gjord! sade alla hovdamerna.

— Den är mer än nätt, sade kejsaren; den är täck!

Men prinsessan kände på den och var då färdig att gråta.

— Fy, pappa! sade hon; den är inte konstgjord, den är naturlig.

— Fy, sade allt hovfolket; den är naturlig!

— Låt oss nu först se vad som finns i det andra fodralet, innan vi bli onda! menade kejsaren, och så kom näktergalen fram; han sjöng då så vackert, att man strax på stunden icke kunde säga något ont om honom.

— Syperbt! Charmant! sade hovdamerna, ty de talade allesammans franska, den ena värre än den andra.

— Vad den fågeln påminner mig om högtsalig kejsarinnans speldosa, sade en gammal kavaljer. Ack ja, det är alldeles samma ton, samma föredrag!

— Ja! sade kejsaren, och så grät han som ett litet barn.

— Jag vill väl emellertid tro, att han inte är naturlig! sade prinsessan.

— Jo, det är en naturlig fågel, sade de, som fört dit honom.

— Ja, låt då den fågeln flyga, sade prinsessan, och hon ville för ingen del tillåta prinsen att komma.

Men han lät icke modet falla; han smorde sig i ansiktet med brunt och svart, tryckte mössan ned i ansiktet och knackade på.

— God dag, kejsare! sade han. Skulle jag inte kunna få tjänst här på slottet?

— Ja, här äro så många som söka, sade kejsaren. Men låt mig se! Jag behöver en, som kan se efter svinen, ty sådana ha vi många.

Och så blev prinsen anställd som kejserlig svinvaktare. Han fick en dålig, liten kammare nere vid svinstian, och här måste han vistas; men hela dagen satt han och arbetade, och när det blev kväll, hade han gjort en nätt liten gryta;

runtomkring den sutto bjällror, och så snart grytan kokade, pinglade det så vackert och spelade den gamla melodien:

Ach, du lieber Augustin,
alles ist weg, weg, weg!

Men det allra konstigaste var ändå, att när man höll fingret in i imman från grytan, kunde man genast lukta sig till, vilken mat som lagades i varje spis, som fanns i staden; se det var då verkligen något annat än en ros.

Nu kom prinsessan promenerande med alla sina hovdamer, och då hon hörde melodien, stannade hon och såg så nöjd ut, ty hon kunde också spela: Ach, du lieber Augustin! Det var det enda hon kunde, men den spelade hon med ett finger.

— Det är ju den jag kan! sade hon. Han måste således vara en bildad svinvaktare. Hör! Gå in och fråga honom, vad det där instrumentet kostar!

Och så måste en av hovdamerna springa in, men hon tog på sig skor med träbottnar.

— Vad vill du ha för den där grytan? sade hovdamen.

— Jag vill ha tio kyssar av prinsessan, sade svinvaktaren.

— Åh, Gud bevare oss! sade hovdamen.

— Ja, det kan inte bli för mindre, sade svinvaktaren.

— Nå, vad säger han? frågade prinsessan.

— Det kan jag verkligen inte säga, sade hovdamen; det är så förskräckligt!

— Nå, så kan du viska! Och så viskade hon.

— Han är ju vettlös! sade prinsessan och gick genast sin väg; men då hon hade gått ett litet stycke, klingade bjällrorna så vackert:

Ach, du lieber Augustin,
alles ist weg, weg, weg!

— Hör nu, sade prinsessan, fråga honom, om han vill ha tio kyssar av mina hovdamer.

— Nej, tack! sade svinvaktaren. Tio kyssar av prinsessan, annars behåller jag grytan!

— Det var då för tråkigt! sade prinsessan; men då måste ni stå för, så att ingen får se det.

Och hovdamerna ställde sig för, och så bredde de ut sina klänningar, och så fick svinvaktaren de tio kyssarna, och hon fick grytan.

Nå, nu blev det en fröjd! Hela kvällen och hela dagen måste grytan koka; i hela staden fanns icke en spis, i vilken de icke visste vad som kokades, både hos kammarherren och hos skomakaren. Hovdamerna dansade och klappade händerna.

— Vi veta vem som skall ha saftsoppa och pannkaka! Vi veta vem som skall ha gröt och kotletter! Vad det är intressant!

— Högst intressant! sade överhovmästarinnan.

— Ja, men ni får ha tand för tunga, ty jag är kejsarens dotter.

— Ja, bevare oss! sade de allesammans.

Svinvaktaren, det vill säga prinsen — men de visste ju icke annat, än att han var en verklig svinvaktare —, lät icke dagen gå utan att göra något, och så gjorde han en skallra; då man svängde den omkring, klingade alla valser, galoppader och polkor man känt ända från världens skapelse.

— Men det är ju s y p e r b t! sade prinsessan, i det hon gick förbi. Jag har aldrig hört en vackrare komposition. Hör nu, gå in och fråga honom, vad det där instrumentet kostar; men jag kysser inte.

— Han vill ha hundra kyssar av prinsessan, sade hovdamen, som varit inne för att fråga.

— Jag tror, att han är tokig! sade prinsessan, och så gick hon sin väg; men då hon hade gått ett litet stycke, stannade hon. Man måste uppmuntra konsten, sade hon; jag är kejsarens dotter. Säg honom, att han skall få tio kyssar liksom i går, resten kan han taga hos mina hovdamer.

— Ja, men vi vill så ogärna, sade hovdamerna.

— Det är bara prat! sade prinsessan. När jag kan kyssa honom, kan ni också göra det. Kom ihåg, att jag ger er kost och lön. Och så måste hovdamen in till honom igen.

— Hundra kyssar av prinsessan, sade han, annars behåller var och en sitt!

— Stå för!!! sade hon, och så ställde sig alla hovdamerna för, och så kysste han.

— Vad kan det väl vara för en folksamling där nere vid svinstian? sade kejsaren, som hade gått ut på altanen. Han gnuggade sig i ögonen och satte glasögonen på sig. Det är ju hovdamerna, som roa sig; jag måste ned till dem!

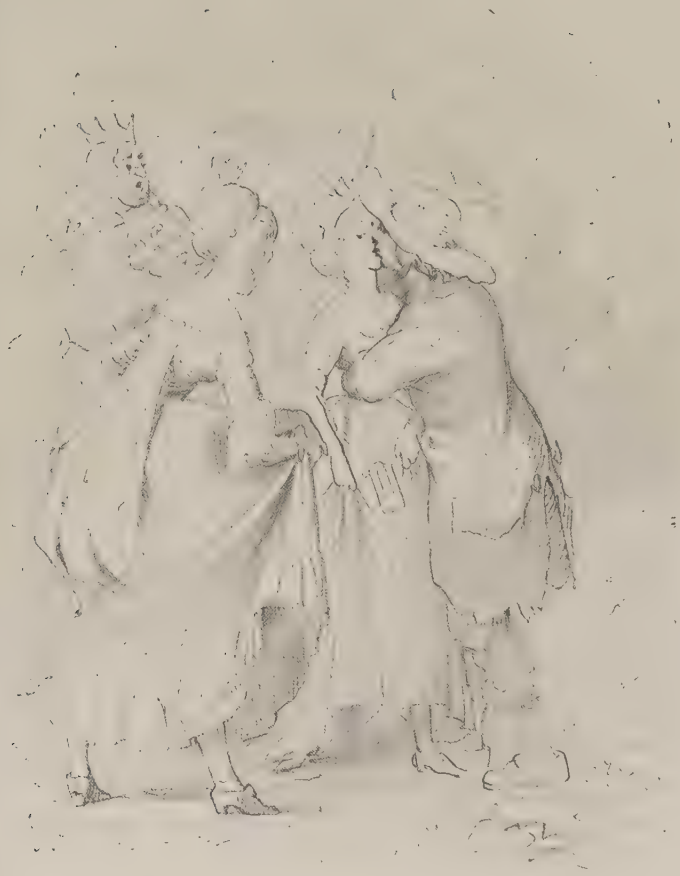

Och så drog han tofflorna upp baktill, ty det var skor, som han hade trampat ned.

Hej, vad han hade bråttom!

Så snart han kom ned på gården, gick han helt sakta, och hovdamerna hade så mycket att göra med att räkna kyssarna, för att det skulle gå ärligt till, så att han icke skulle få för många men icke heller för få, att de alls icke märkte kejsaren. Han reste sig på tå.

— Vad för slag! sade han, då han såg, att de kysstes, och så slog han dem i huvudet med sin toffel, just som svinvakta-

ren fick den åttiosjätte kyssen. Ut! sade kejsaren, ty han var vred, och både prinsessan och svinvaktaren blevo utkörda ur hans kejsardöme.

Där stod hon nu och grät, svinvaktaren grälade, och regnet hällde ned.

— Ack, jag arma varelse! sade prinsessan. Om jag ändå hade tagit den vackre prinsen! Ack, vad jag är olycklig!

Och svinvaktaren gick bakom ett träd, torkade den svarta och bruna färgen av sitt ansikte, kastade bort de ruskiga kläderna och trädde nu fram i sin prinsdräkt, så vacker, att prinsessan måste niga vid hans åsyn.

— Jag har lärt mig att förakta dig, du! sade han. Du ville inte ha en ärlig prins; du förstod dig inte på rosen och näktergalen, men svinvaktaren kunde du kyssa för en leksak. Nu kan du ha det, som du har det.

Och så gick han in i sitt kungarike, läste igen dörren och sköt regeln för, och så kunde hon med skäl stå utanför och sjunga:

Ach, du lieber Augustin,
alles ist weg, weg, weg!

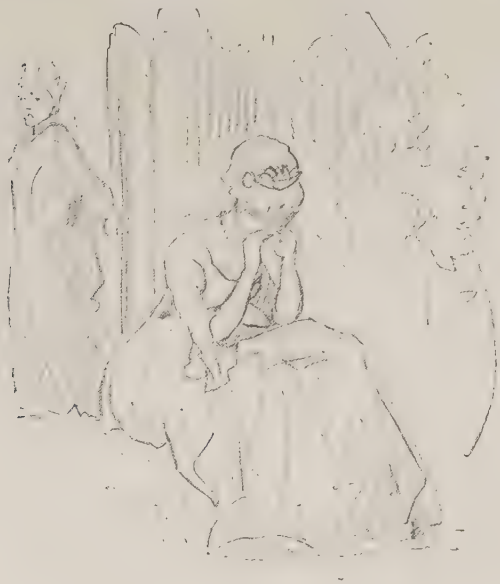

BOVETET.

Titt och ofta, då man efter ett åskväder går förbi en åker, där bovete växer, ser man, att den blivit helt svart och svedd; det är, som om en eldslåga gått fram över den, och bonden säger då: Det där har blixten gjort! Men varför har den gjort så? — Jag skall berätta vad gråsparven sagt mig, och gråsparven har hört det av ett gammalt pilträd, som stod vid en boveteåker och står där ännu. Det är ett så ärevördigt, stort pilträd men skrumpet och gammalt; det är rämnat mitt itu, och gräs och björnbärsrankor växa ut ur rämnan; trädet lutar framåt, och grenarna hänga ända ned till marken, som om de vore ett långt, grönt hår.

På alla fälten runtomkring växte säd, både råg, korn och havre, ja den vackra havren, vilken, då den är mogen, ser ut som en hel mängd små, gula kanariefåglar på en kvist. Säden stod så frodig, och ju tyngre den var, desto djupare böjde den sig i from ödmjukhet.

Men där fanns även en åker med bovete, och den åkern låg mittför det gamla pilträdet; bovetet böjde sig alldeles icke, såsom den andra säden, utan sträckte på sig stolt och styvt.

— Jag är fullt ut så rik som axet, sade det, och jag är dessutom mycket vackrare; mina blommor äro sköna som äppelträdets blommor; det är en lust att se på mig och de mina! Känner du någon präktigare än oss, du gamla pilträd?

Och pilträdet nickade med huvudet, som om det velat säga: Jo, det gör jag visst! Men bovetet sträckte på sig av idel högfärd och sade: Det dumma trädet, det är så gammalt, att det växer gräs i magen på det!

Nu utbröt ett förskräckligt oväder; alla fältets blommor fällde ihop sina blad eller böjde sin fina huvuden, medan stormen for fram över dem; men bovetet satte upp huvudet i sin stolthet.

— Böj ditt huvud som vi! sade blommorna.

— Det behöver jag alldeles inte, sade bovetet.

— Böj ditt huvud som vi! ropade säden. Nu kommer stormens ängel flygande. Han har vingar, som nå ifrån molnen ända ned till jorden, och han hugger dig mitt av, innan du hinner be honom vara dig nådig.

— Ja, men jag vill inte böja mig, sade bovetet.

— Slut dina blommor och böj dina blad! sade det gamla pilträdet. Se inte upp mot blixten, då molnet brister; själva människorna våga det inte, ty i blixten kan man se in i Guds himmel, men den synen kan göra själva människorna blinda; hur skulle det inte då gå oss, jordens växter, om vi vågade det, vi som äro mycket ringare!

— Mycket ringare! sade bovetet. Nu vill jag just se in i Guds himmel. Och det gjorde det i övermod och stolthet. Det var, som om hela världen stått i eld och lågor, så blixtrade det.

Då ovädret sedan var förbi, stodo blommor och säd i den stilla, rena luften så uppfriskade av regnet; men bovetet var svartbränt av blixten; det var nu en död, onyttig ört på marken.

Och det gamla pilträdet rörde sina grenar i vinden, och stora vattendroppar föllo från de gröna bladen, som om trädet gråtit, och sparvarna frågade: Varför gråter du? Här är ju så härligt! Se hur solen skiner, se hur molnen gå, känner du inte doften från blommor och buskar. Varför gråter du, gamla pilträd?

Och pilträdet berättade om bovetets stolthet, övermod och straff: detta följer alltid. Jag, som berättar historien, har hört den av sparvarna; — de berättade mig den en afton, då jag bad dem om en saga.

ÄNGELN.

— Varje gång ett snällt barn dör, kommer en Guds ängel ned till jorden, tager det döda barnet på sina armar, breder ut de stora, vita vingarna, flyger fram över alla de ställen barnet haft kära och plockar en hel hand full av blommor, som han för upp till Gud, där de skola blomma ännu vackrare än på jorden. Den gode Guden trycker alla blommorna till sitt hjärta; men den blomma, som är honom kärast, giver han en kyss, och då får hon röst och kan sjunga med i den stora lycksaligheten.

Se, allt detta berättade en Guds ängel, då han bar ett dött barn upp till himmeln, och barnet hörde på som i en dröm; och de foro fram över de ställen i hemmet, där den lilla hade lekt, och svävade genom trädgårdar med vackra blommor.

— Vilka skola vi nu taga med oss och plantera i himmeln? frågade ängeln.

Och där stod ett smärt, vackert törnroströd, men en elak hand hade brutit stammen, så att alla grenarna, fulla av stora, halvt utspruckna knoppar, hängde vissna ned runtomkring det.

— Det stackars trädet! sade barnet. Tag det, så att det kan komma att blomma där uppe hos Gud!

Och ängeln tog det men kysste barnet därför, och den lilla öppnade till hälften sina ögon. De plockade av de rika

praktblommorna men togo även den föraktade prästkragen och den vilda stÿvmorsblomman.

— Nu ha vi blommor! sade barnet, och ängeln nickade, men de flögo ännu icke upp till Gud. Det var natt och alldeles tyst; de voro ännu kvar i den stora staden och svävade omkring på en av de smalaste gatorna, varest det låg hela högar av halm, aska och allt slags bråte; det hade varit flyttningsdag; där lågo tallriksbitar, gipsstycken, trasor och gamla hattkullar, kort sagt allt som icke såg bra ut.

Och ängeln pekade i all denna oreda ned på några skärvor av en blomkruka och på en jordklimp, som hade fallit ur den och sammanhölls medelst rötterna av en stor, vissen ängsblomma, som alldeles icke dugde och därför kastats ut på gatan.

— Den här ta vi med oss, sade ängeln; jag skall berätta dig dess historia, medan vi flyga.

Och så flögo de, och ängeln berättade:

— Där nere vid den smala gatan, i den där låga källaren, bodde en fattig, sjuk gosse; han hade, alltifrån det han var helt liten, ständigt varit sängliggande; när han var som allra raskast, kunde han på kryckor gå ett par gånger fram och tillbaka i den lilla kammaren, det var alltsammans. Några dagar under sommarn föllo solstrålarna en halv timmes tid in i källarförstugan, och när då den lille gossen satt där och lät den varma solen skina på sig och såg det röda blodet genom sina späda fingrar, som han höll framför ögonen, så hette det: Ja, i dag har han varit ute! — Han kände skogen i dess fagra vårgrönska endast därigenom, att grannens son förde till honom den första bokkvisten, och denna höll han över sitt huvud och drömde sig då vara under bokarna, där solen sken och fåglarna sjöngo. En vårdag kom grannens son till honom även med ängsblommor, och bland dem var händelsevis en med rot; därför sattes den i en blomkruka och ställdes i fönstret strax invid sängen. Och blomman var planterad av en lycklig hand; hon växte, sköt nya skott och bar varje år sina blommor. Hon blev den sjuke gossens vackraste trädgård, hans lilla skatt på denna jord; han vattnade och skötte henne och lagade, att hon fick varje solstråle, ända till den sista, som föll in genom det låga fönstret; och blomman själv växte in i hans drömmar, ty för honom blommade hon, spred sin doft

och gladde ögat; mot henne vände han sig i döden, då Vår Herre kallade honom. — Ett år har han nu varit hos Gud, ett år har blomman stått glömd i fönstret, vissnat och därför vid flyttningen blivit utkastad bland soporna på gatan. Och det är den blomman, den fattiga, vissna blomman, som vi tagit med i buketten, ty den blomman har skänkt större glädje än den präktigaste blomma i en drottnings trädgård.

— Men hur vet du allt detta? frågade barnet, som ängeln bar upp till himmeln.

— Jag vet det, sade ängeln. Jag var ju själv den där sjuke lille gossen, som gick på kryckor! Min blomma känner jag nog igen.

Och barnet öppnade sina ögon helt och hållet och såg in i ängelns vackra, glada anlete, och i samma ögonblick voro de i Guds himmel, där det var glädje och lycksalighet. Och Gud tryckte det döda barnet till sitt hjärta, och då fick det vingar som den andra ängeln och flög hand i hand med honom; och Gud tryckte alla blommorna till sitt hjärta, men den fattiga, vissna ängsblomman kysste han, och hon fick röst och sjöng med alla änglarna, som svävade omkring Gud, några helt nära, andra utomkring dessa i stora kretsar, allt längre bort i det oändliga, men alla lika lyckliga. Och alla sjöngo de, små och stora, det snälla, fromma barnet och den fattiga ängsblomman, som hade legat vissen och utkastad i soporna bland flyttningsskräpet på den smala, mörka gatan.

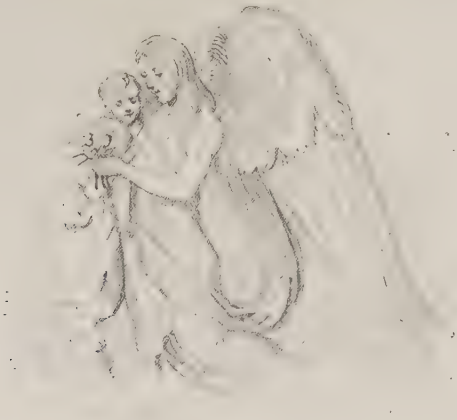

NÄKTERGALEN.

I Kina är, det vet du nog, kejsaren en kines, och alla de, som han har omkring sig, äro kineser. Det är nu många år sedan, men just därför är det skäl att höra historien, innan man glömmer den. Kejsarens slott var det präktigaste i världen, helt och hållet av fint porslin, så kostbart men så skört, så ömtåligt att röra vid, att man riktigt måste akta sig. I trädgården såg man de sällsammaste blommor, och vid de allra präktigaste voro silverklockor bundna, vilka klingade, så att man icke skulle gå förbi utan att giva akt på blomman. Ja, allting var så väl uttänkt i kejsarens trädgård, och den sträckte sig så långt, att trädgårdsmästaren själv icke visste, var den tog slut; om man fortfor att gå, kom man in i den vackraste skog med höga träd och djupa sjöar. Skogen gick ända ned till havet, som var blått och djupt; stora skepp kunde segla ända in under grenarna, och bland dessa bodde en näktergal, som sjöng så härligt, att själve den fattige fiskaren, som hade så mycket annat att sköta, låg stilla och lyssnade, när han om natten var ute för att taga upp nätet och då hörde näktergalen.

Herre Gud, vad det är vackert! sade han, men så måste han sköta sina göromål och glömde fågeln; men nästa natt, då fågeln åter sjöng och fiskaren kom dit ut, sade han detsamma: Herre Gud, vad det är vackert!

Från alla världens länder kommo resande till kejsarens stad, och de beundrade den, slottet och trädgården, men när de fingo höra näktergalen, sade de allesammans: Han är ändå den bästa!

Och de resande berättade därom, när de kommo hem, och de lärde skrevo många böcker om staden, slottet och trädgården, men näktergalen glömde de icke; han sattes allra högst; och de, som kunde dikta, skrevo de vackraste dikter, allesammans om näktergalen i skogen vid den djupa sjön.

Dessa böcker gingo världen omkring, och några kommo även en gång till kejsaren. Han satt i sin guldstol, läste och läste, och i varje ögonblick nickade han med huvudet; ty det fägnade honom att höra de präktiga beskrivningarna över staden, slottet och trädgården. Men näktergalen är ändå det allra bästa, stod där skrivet.

— Vad för något! sade kejsaren. Näktergalen? Honom känner jag ju rakt inte till! Finns det en sådan fågel i mitt kejsardöme och till på köpet i min trädgård? Det har jag aldrig hört! Sådant där skall man läsa sig till.

Och så kallade han på sin kavaljer, som var så förnäm, att när någon, som var ringare än han, vågade tala till honom eller fråga om något, svarade han inte annat än »P!», och det har ingen betydelse.

— Här skall ju finnas en högst märkvärdig fågel, som kallas näktergal, sade kejsaren. Man säger, att han är det allra bästa i mitt stora rike. Varför har man aldrig sagt mig något om honom?

— Jag har aldrig förr hört honom nämnas, sade kavaljeren; han har aldrig blivit presenterad vid hovet.

— Jag vill, att han skall komma hit i afton och sjunga för mig, sade kejsaren. Hela världen vet vad jag har, men själv vet jag det inte!

— Jag har aldrig förr hört honom nämnas, sade kavaljeren; jag skall söka honom, jag skall finna honom!

Men var stod han att finna? Kavaljeren sprang upp- och

nedför alla trappor, genom salar och korridorer, men ingen av alla dem han träffade på hade hört talas om näktergalen, och kavaljeren sprang tillbaka till kejsaren och sade, att det visst måste vara en ren dikt av dem, som skrevo böcker.

— Ers kejserliga majestät skall inte tro vad som skrives där; det är idel dikter och något, som kallas svartkonst.

— Men den bok, i vilken jag läst det, sade kejsaren, har blivit mig tillsänd från den stormäktige kejsaren av Japan, och således kan det inte vara osanning. Jag vill höra näktergalen! Han skall vara här i afton; han har min allra högsta nåd, och kommer han inte, skall hela hovet dunkas på magen, när det ätit kvällsvard.

— Tsing-pe! sade kavaljeren och sprang åter upp och ned för alla trappor, genom alla salar och korridorer, och halva hovet sprang med, ty det ville icke gärna dunkas på magen. Det var ett oupphörligt frågande efter den märkvärdiga näktergalen, som hela världen kände men ingen vid hovet.

Slutligen träffade de en liten fattig flicka i köket. Hon sade: Herre Gud, näktergalen! Honom känner jag väl. Ja, vad han kan sjunga! Jag har fått tillstånd att varje afton bära några överlevor från bordet hem till min stackars sjuka mor, som bor nere vid stranden, och när jag då går tillbaka, är trött och vilar mig i skogen, hör jag näktergalen sjunga. Mina ögon tåras därvid; det är som om min mor kysste mig.

— Lilla kökspiga! sade kavaljeren; jag skall skaffa henne fast anställning i köket och tillåtelse att se kejsaren spisa, om hon kan föra oss till näktergalen; ty han är befalld till slottet i afton.

Och så drogo de allesammans ut i skogen, där näktergalen plägade sjunga; halva hovet var med. Bäst som de gingo, började en ko böla.

— Åh, sade hovjunkaren, nu ha vi honom! Det är ändå en märkvärdig kraft hos ett sådant litet djur. Jag har alldeles bestämt hört honom förr.

— Nej, det där är korna, som böla, sade den lilla kökspigan; vi äro ännu långt ifrån stället.

Grodorna kväkte nu i kärret.

— Härligt! sade den kinesiske hovpredikanten. Nu hör jag honom! Det är alldeles som små kyrkklockor.

— Nej, det där är grodorna, sade den lilla kökspigan. Men nu tänker jag, att vi snart få höra honom.

Nu började näktergalen sjunga.

— Den där är det! sade den lilla flickan. Hör! hör! Och där sitter han! Och så pekade hon på en liten grå fågel uppe bland grenarna.

— Är det möjligt? sade kavaljeren. Sådan hade jag då aldrig tänkt mig honom. Vad han ser simpel ut! Han har visst förlorat färgen vid anblicken av så mycket förnämt folk hos sig.

— Lilla näktergal! ropade den lilla kökspigan helt högt; vår nådige kejsare vill så gärna, att du skall sjunga för honom.

— Med största nöje! sade näktergalen och sjöng, så att det var en lust däråt.

— Det är liksom glasklockor, sade kavaljeren; och se bara, huru den lilla strupen arbetar! Det är märkvärdigt, att vi aldrig ha hört honom förr. Han skall göra stor succès vid hovet!

— Skall jag sjunga ännu en gång för kejsaren? sade näktergalen, som trodde att kejsaren var med.

— Min förträffliga lilla näktergal, sade kavaljeren, jag har den stora glädjen att meddela er, att ni är befalld till en hovfest i afton, där ni skall förtrolla hans höga kejserliga nåde med er charmanta sång.

— Den tager sig bäst ut i det gröna, sade näktergalen men följde likväl gärna med, då han hörde, att kejsaren önskade det.

På slottet var det riktigt uppfiffat. Väggar och golv, som voro av porslin, strålade i skenet från många tusen guldlampor; de vackraste blommor, som kunde klinga riktigt bra, voro uppställda i korridorerna; det var ett spring och ett drag, men just nu klingade alla klockorna, så att man ej kunde höra ett ord.

Mitt inne i den stora salen, där kejsaren satt, var en guldpinne uppsatt, och på den skulle näktergalen sitta; hela hovet var där, och den lilla kökspigan hade fått lov att stå bakom dörren, eftersom hon nu hade titel av verklig kökspiga. Alla voro i full gala, och alla sågo på den lilla grå fågeln, åt vilken kejsaren nickade.

Och näktergalen sjöng så vackert, att kejsaren fick tårar i ögonen; tårarna tillrade utför hans kinder, och då sjöng näktergalen ännu vackrare, så att det riktigt gick till hjärtat; och kejsaren var så glad, och han sade, att näktergalen skulle ha hans guldtoffel att bära om halsen. Men näktergalen tackade: han hade redan fått tillräcklig belöning.

— Jag har sett tårar i kejsarens ögon, detta är för mig den rikaste skatt. En kejsares tårar ha en underbar makt. Gud vet, att jag är tillräckligt belönad. Och så sjöng han åter med sin ljuva, härliga stämma.

— Det är det älskligaste koketteri jag sett, sade damerna runtomkring, och så togo de vatten i munnen för att klunka, när någon talade till dem; de trodde sig då även vara näktergalar; ja, lakejerna och kammarjungfrurna gåvo till känna, att även de voro belåtna, och det vill säga mycket, ty de äro de allra svåraste att göra till lags. Ja, näktergalen gjorde riktigt lycka.

Han skulle nu stanna vid hovet, ha sin egen bur samt frihet att spatsera ut två gånger om dagen och en gång om natten. Han fick tolv tjänare med sig, och alla hade de ett sidenband om benet på honom och höllo väl fast. Det var alls intet nöje med den promenaden.

Hela staden talade om den märkvärdiga fågeln, och om två mötte varandra, så sade den ene icke annat än: Näk—! och den andre sade: galen! och så suckade de och förstodo varandra; ja, elva hökarbarn blevo uppkallade efter honom, men icke ett av dem hade en enda ton i kroppen.

En dag kom ett stort paket till kejsaren, och utanpå stod skrivet: Näktergal.

— Här ha vi nu en ny bok om vår berömda fågel! sade kejsaren; men det var icke någon bok utan ett litet konststycke, som låg i en ask, en konstgjord näktergal, som skulle likna den levande men var överallt besatt med diamanter, rubiner och safirer; så snart man drog upp den konstgjorda fågeln, kunde han sjunga ett av de stycken, som den verkliga sjöng, och så gick stjärten upp och ned och glänste av silver och guld. Omkring halsen hängde ett litet band, och på detta stod skrivet: Kejsarens av Japan näktergal är fattig mot kejsarens av Kina.

— Det är charmant! sade de allesammans, och den, som hade lämnat den konstgjorda fågeln, fick genast titel av överkejserlig näktergalslämnare.

— Nu måste de sjunga tillsammans; vad det skall bli för en duett!

Och så måste de sjunga tillsammans; men det ville icke gå riktigt bra, ty den verkliga näktergalen sjöng på sitt sätt, och den konstgjorda fågeln gick på valsar.

— Det är inte hans skull, sade spelmästaren; han är särdeles taktfast och helt och hållet av min skola.

Så skulle den konstgjorda fågeln sjunga ensam. Han gjorde lika mycken lycka som den verkliga, och så var han ju också mycket täckare att se på: han glittrade som armband och bröstnålar.

Tre och trettio gånger sjöng han ett och samma stycke och var ändå icke trött; folk hade gärna hört honom omigen; men kejsaren menade, att nu skulle även den levande näktergalen sjunga litet — men var var han? Ingen hade märkt, att han flugit ut genom det öppna fönstret bort till sina gröna skogar.

— Men vad vill det säga? sade kejsaren; och allt hovfolket utöste skymford och menade, att näktergalen var ett högst otacksamt djur. — Den bästa fågeln ha vi ändå kvar, sade de, och så måste den konstgjorda fågeln åter sjunga, och det var den trettiofjärde gången de fingo samma stycke; men de kunde det ännu icke helt och hållet, ty det var så svårt, och spelmästaren prisade fågeln så utomordentligt, ja försäkrade, att han vore bättre än den verkliga näktergalen, icke blott vad kläderna angick och de många vackra diamanterna utan även till sitt inre.

— Ty, ser ni, mitt herrskap, kejsaren framför alla! Hos den verkliga näktergalen kan man aldrig beräkna vad som skall komma, men hos den konstgjorda fågeln är allt bestämt. Så blir det och inte annorlunda. Man kan göra reda för det; man kan sprätta upp honom och visa det mänskliga tänkandet, huru valsarna ligga, huru de gå och huru det ena följer av det andra.

— Det är alldeles mina tankar! sade de allesammans, och spelmästaren fick tillstånd att nästa söndag visa fågeln för

folket; de skulle också höra honom sjunga, sade kejsaren; och de hörde honom och blevo så nöjda, som om de hade druckit sig muntra av tevatten, ty det är nu så äkta kinesiskt, och alla sade de: Åh! och stucko i vädret det finger man kallar slickepott, och så nickade de; men de fattiga fiskare, som hade hört den verkliga näktergalen, sade: Det klingar vackert nog och är likt också, men det fattas något, jag vet inte vad!

Den verkliga näktergalen blev förvisad från land och rike.

Den konstgjorda fågeln hade sin plats på en sidenkudde bredvid kejsarens säng; alla de skänker den hade fått, guld och ädelstenar, lågo runtomkring den, och i titel hade den stigit till »högkejserlig nattduksbordssångare», i rang till nummer ett till vänster; ty kejsaren räknade den sidan för mest förnäm, på vilken hjärtat sitter, och hjärtat sitter till vänster även hos en kejsare. Och spelmästaren skrev fem och tjugu band om den konstgjorda fågeln; det var så lärt och så långt och med de allra svåraste kinesiska ord, och alla människor sade, att de hade läst och förstått det; ty annars hade de ju varit dumma och blivit dunkade på magen.

Sålunda gick det ett helt år; kejsaren, hovet och alla de andra kineserna kunde utantill varenda liten klunk i den konstgjorda fågelns sång, men just därför tyckte de nu allra bäst om den; de kunde själva sjunga med, och det gjorde de. Gatpojkarna sjöngo »zizizi! klunk-klunk-klunk»! och kejsaren sjöng det — ja, det var bestämt vackert!

Men en afton, bäst som den konstgjorda fågeln sjöng och kejsaren låg i sängen och hörde på honom, sade det pang! inuti fågeln; någonting sprang sönder: snurrrrr! alla hjulen lupo omkring, och så stannade musiken.

Kejsaren sprang genast upp ur sängen och lät kalla sin livmedikus; men vad kunde han hjälpa? Så läto de hämta urmakaren, och efter mycket talande och mycket efterseende fick han fågeln någorlunda i stånd; men han sade, att man måste mycket spara på honom; ty han var så utnött i tapparna, och det var icke möjligt att sätta in nya, så att det gick säkert med musiken. Det var en stor bedrövelse; endast en gång om året vågade man låta den konstgjorda fågeln sjunga, och det var ändå nog mycket; men så höll spelmästaren ett litet tal

med de svåra orden och sade, att det var lika bra som förut, och så var det lika bra som förut.

Nu hade fem år förflutit, och hela landet fick en riktigt stor sorg, ty de höllo verkligen allesammans av sin kejsare: nu var han sjuk och kunde icke leva längre, sade man; en ny kejsare var redan vald, och folk stod ute på gatan och frågade kavaljeren, hur det stod till med deras kejsare.

— P! sade han och skakade på huvudet.

Kall och blek låg kejsaren i sin stora, präktiga säng; hela hovet trodde honom vara död, och envar skyndade att hälsa den nye kejsaren; kammartjänarna sprungo ut för att prata därom, och slottspigorna hade stort kafferep. Runtomkring i alla salar och korridorer hade man lagt kläde, för att icke ljudet av steg skulle höras, och därför var där så tyst, så tyst. Men kejsaren var ännu icke död; stel och blek låg han i den präktiga sängen med de långa sammetsgardinerna och de tunga guldtofsarna; högt uppe stod ett fönster öppet, och månen sken in på kejsaren och den konstgjorda fågeln.

Den stackars kejsaren kunde knappast andas; det var, som om något suttit på hans bröst; han slog upp ögonen, och nu såg han, att det var Döden, som satt på hans bröst och hade tagit på sig hans guldkrona och i ena handen höll kejsarens guldsabel, i den andra hans präktiga fana; och runtomkring i vecken av de stora sammetssänggardinerna stucko underliga huvuden fram, några mycket fula, andra så välsignat blida; det var alla kejsarens onda och goda gärningar, som sågo på honom nu, då Döden satt på hans hjärta.

— Kommer du ihåg det? viskade den ena efter den andra. Kommer du ihåg det? Och så berättade de honom så mycket, att svetten sprack ut på hans panna.

— Det har jag aldrig vetat! sade kejsaren. Musik, musik, den stora kinesiska trumman, så att jag slipper höra allt vad de säga! ropade han.

Och de fortforo, och Döden nickade som en kines åt allt vad som sades.

— Musik, musik! skrek kejsaren. Du lilla välsignade guldfågel, sjung då, sjung! Jag har givit dig guld och dyrbarheter, och jag har själv hängt min guldtoffel om din hals; sjung då, sjung!

Men fågeln stod stilla, det fanns ingen, som kunde draga upp honom, och annars sjöng han icke; men Döden fortfor att se på kejsaren med sina stora, tomma ögongropar, och det var så tyst, så förfärligt tyst.

Då ljöd i detsamma, tätt invid fönstret, den vackraste sång: det var den lilla levande näktergalen, som satt på grenen utanför; han hade hört talas om sin kejsares vånda och därför kommit för att sjunga honom tröst och hopp;

och alltefter som han sjöng, blevo skepnaderna allt blekare och blekare, blodet kom i allt raskare och raskare omlopp i kejsarens svaga kropp, och Döden själv lyssnade och sade: Fortfar, lilla näktergal, fortfar!

— Ja, om du vill ge mig den präktiga guldsabeln; ja, om du vill ge mig den granna fanan, om du vill ge mig kejsarens krona!

Och Döden gav varje klenod för en sång, och näktergalen fortfor ännu att sjunga, och han sjöng om den stilla kyrkogården, där de vita rosorna växa, där flädern doftar och där det friska gräset fuktas av de efterlevandes tårar; då fick Döden längtan efter sin trädgård och svavade som en kall, vit dimma ut genom fönstret.

— Tack, tack! sade kejsaren; du himmelska lilla fågel, jag känner dig nog! Dig har jag jagat från mitt land och rike, och likväl har du sjungit de onda synerna från min säng, skaffat Döden från mitt hjärta. Hur skall jag kunna belöna dig?

— Du har belönat mig, sade näktergalen; jag fick tårar ur dina ögon första gången jag sjöng, det glömmer jag aldrig. Sådana äro de juveler, som göra ett sångarhjärta gott; — men sov nu och bliv frisk och stark; jag skall sjunga för dig.

Och han sjöng — och kejsaren föll i en ljuv sömn, och sömnen var så mild och välgörande.

Solen sken in genom fönstren till honom, då han vaknade stärkt och frisk; ingen av hans tjänare hade ännu kommit tillbaka, ty de trodde, att han var död; men näktergalen satt ännu och sjöng.

— Du måste alltid stanna hos mig! sade kejsaren; du skall sjunga blott när du själv vill, och den konstgjorda fågeln slår jag i tusen bitar.

— Gör inte det! sade näktergalen. Han har ju gjort det goda han kunde; behåll honom som förut! Jag kan inte bygga och bo på slottet; men låt mig komma, då jag själv har lust, så skall jag om aftonen sitta på grenen där vid fönstret och sjunga för dig, så att du kan bli både glad och tankfull; jag skall sjunga om de lyckliga och om dem, som lida; jag skall sjunga om ont och gott, som hålles dolt runtom-

kring dig. Den lilla sångfågeln flyger vitt omkring till den fattige fiskaren, till bondens tak, till envar, som är långt ifrån dig och ditt hov; jag älskar ditt hjärta mer än din krona; och likväl har kronan en doft av något heligt omkring sig. Jag kommer och sjunger för dig — men ett måste du lova mig.

— Allt! sade kejsaren och stod där i sin kejserliga skrud, som han själv hade iklätt sig, och höll sabeln, som var tung av guld, upp mot sitt hjärta.

— Ett ber jag dig om! Berätta icke för någon, att du har en liten fågel, som säger dig allt, så skall det gå ännu bättre.

Och så flög näktergalen bort.

Tjänarna kommo in för att se om sin döde kejsare; — jo, där stodo de, och kejsaren sade: God morgon!

FÄSTMAN OCH FÄSTMÖ.

Toppen och bollen lågo i en låda tillsammans med andra leksaker, och så sade toppen till bollen: Skulle vi inte bli fästman och fästmö, eftersom vi ändå ligga tillsammans i lådan? Men bollen, som var sydd av saffian och var lika inbilsk som en fin fröken, ville icke svara på någonting sådant.

Följande dagen kom den lille gossen, som ägde leksakerna; han målade toppen med rött och gult och slog ett mässingsstift mittuti den; det såg just ståtligt ut, då toppen svängde omkring.

— Se på mig! sade han till bollen. Vad säger ni nu? Skulle vi inte bli fästman och fästmö? Vi passa så väl för varandra: ni hoppar, och jag dansar! Lyckligare än vi två skulle ingen kunna bli!

— Jaså, tror ni det? sade bollen. Ni vet förmodligen inte, att min far och mor ha varit saffianstofflor och att jag har en kork i kroppen på mig?

— Ja, men jag är av mahognyträ, sade toppen; och borgmästaren har själv svarvat mig, han har sin egen svarvstol, och det var honom ett stort nöje.

— Ja, kan jag lita på det? sade bollen.

— Måtte jag aldrig mer få smaka piskan, om jag ljuger, sade toppen.

— Ni talar mycket vackert för er! sade bollen; men jag kan likväl inte, ty jag är så gott som till hälften förlovad med en svala; varje gång jag går till väders, sticker han ut huvudet ur boet och säger: Vill ni? Vill ni? Och nu har jag sagt ja inom mig, och det är så gott som en halv förlovning; men jag lovar er, att jag aldrig skall glömma er.

— Ja, det var också en tröst! sade toppen, och så talade de icke vidare med varandra.

Den följande dagen blev bollen framtagen; toppen såg, huru hon for högt i luften, likt en fågel, så att man slutligen icke kunde se henne. För varje gång kom hon tillbaka igen men gjorde alltid ett högt hopp, när hon vidrörde marken; och detta kom sig antingen av längtan eller därav, att hon hade en kork i kroppen. Den nionde gången blev bollen borta och kom icke mera tillbaka; och gossen letade och letade, men borta var den.

— Jag vet nog var hon är! suckade toppen. Hon är i svalboet och är gift med svalan.

Ju mera toppen tänkte därpå, desto mer betagen blev han i bollen; just därför att toppen ej kunde få bollen, tilltog kärleken; att bollen hade tagit en annan, det var just det retande; och toppen dansade runtomkring och snurrade men tänkte ständigt på bollen, som i tanken blev allt vackrare och vackrare. Sålunda gingo många år — och så blev det en gammal kärlek.

Och toppen var icke längre ung. — Men så blev den en dag helt och hållet förgylld; aldrig hade den sett så bra ut; den var nu en guldtopp och hoppade, så att det surrade efter det. Jo, se det var något — men plötsligt hoppade den för högt och — borta var den!

Man letade och letade, till och med nere i källaren; men den stod dock icke att finna.

Var var den då?

Den hade hoppat i sopfjärdingen, där det låg allt möjligt, kålstockar, sopor och grus, som hade fallit ned ifrån takrännan.

— Jo, nu ligger jag just snyggt! Här kan förgyllningen snart gå av mig, och vad är det för patrask jag råkat i sällskap med?

Och så sneglade toppen på en lång kålstock, som var allt-

för nära avplockad, och på ett underligt runt ting, som såg ut som ett gammalt äpple; — men det var icke något äpple utan en gammal boll, som i många år hade legat uppe i takrännan och som vattnet hade sipprat igenom.

— Gud ske lov, att det åtminstone kommer en av ens gelikar, som man kan tala med! sade bollen och betraktade den förgyllda toppen. Jag är egentligen av saffian, sydd av jungfruhänder och har en kork i kroppen, men det skulle ingen kunna se på mig. Jag var nära att gifta mig med en svala, men så föll jag i takrännan, och där har jag legat i fem år och druckit vatten. Det är en lång tid, må ni tro, för en jungfru!

Men toppen sade icke något; han tänkte på sin gamla kära, och ju mera han hörde, desto tydligare blev det för honom, att det var hon.

Då kom pigan och skulle till att vända om fjärdingen. Hejsan, där är guldtoppen! sade hon.

Och toppen kom tillbaka i rummet och i stor aktning och ära, men om bollen hörde man ingenting, och toppen pratade aldrig mera om sin gamla kärlek. Kärleken förgår, då kärestan legat fem år i en takränna och druckit vatten; ja, man känner alls icke igen henne, när man träffar henne i sopfjärdingen.

DEN FULA ANKUNGEN.

Det var så vackert ute på landet: det var sommar. Kornet stod gult, havren grön, höet var uppsatt i vålmar på de gröna ängarna, och där gick storken på sina långa, röda ben och pratade egyptiska, ty det språket hade han lärt av sin mor. Runtomkring åker och äng lågo stora skogar och mitt i skogarna djupa sjöar; ja, det var riktigt vackert där ute på landet! Mitt i solskenet låg en gammal herrgård med djupa kanaler runtomkring, och från muren och ned till vattnet växte stora kardborrblad, som voro så höga, att små barn kunde stå raka under de största. Det var lika villsamt där inne som i den tjockaste skog, och här låg en anka på sina ägg. Hon skulle ligga ut sina små ungar, men nu var hon nästan trött därvid, emedan det räckte så länge och hon sällan fick något besök; de andra ankorna tyckte mera om att simma omkring i kanalerna än att springa upp och sitta under ett kardborrblad för att snattra med henne.

Äntligen knakade det i det ena ägget efter det andra:

Pip! pip! sade det; alla äggulorna hade blivit levande och stucko ut huvudet.

— Rapp! rapp! sade hon, och så rappade de sig allt vad de kunde och tittade åt alla sidor under de gröna bladen, och modern lät dem titta så mycket de ville, ty grönt är bra för ögonen.

— Vad världen ändå är stor! sade alla ungarna; ty de hade nu verkligen mycket bättre svängrum, än då de lågo inuti ägget.

— Tror ni, att det här är hela världen? sade modern. Den sträcker sig långt på andra sidan trädgården, ända in på prästens ägor; men där har jag aldrig varit. — Ni är väl här allesammans? Och så reste hon på sig. Nej, jag har inte alla! Det största ägget ligger där ännu. Hur länge skall detta räcka? Nu är jag snart trött därvid! Och så lade hon sig igen.

— Nå, hur går det? sade en gammal anka, som kom för att göra visit.

— Det dröjer så länge med det ena ägget! sade ankan, som låg. Det vill inte gå hål på det. Men nu skall du se de andra; de äro de vackraste ankungar jag någonsin sett; de likna allesammans sin far, den gemena varelsen; han kommer inte och besöker mig.

— Låt mig se det där ägget, som inte vill rämna! sade den gamla ankan. Du kan lita på att det är ett kalkonägg! På det sättet blev jag också en gång lurad, och jag hade min sorg och bedrövelse med de ungarna; ty de äro rädda för vattnet, skall jag säga dig. Jag kunde inte få dem ut; jag rappade och nappade, men det hjälpte inte. — Låt mig få se ägget! Jo, det är ett kalkonägg! Låt du det ligga, och lär de andra barnen simma!

— Jag vill ändå ligga litet längre på det, sade den andra; har jag nu legat så länge, så kan jag ligga den återstående tiden med.

— Var så god! sade den gamla ankan, och så gick hon.

Äntligen rämnade det stora ägget. Pip! pip! sade ungen och vältrade ut; han var så stor och ful. Ankan såg på honom.

— Det var då en förskräckligt stor ankunge den där!

sade hon. Ingen av de andra ser så ut. Det måtte väl aldrig vara en kalkonunge! Nå ja, det ska vi snart komma underfund med; i vattnet skall han, om jag också själv måste sparka ut honom.

Följande dagen var det ett utmärkt härligt väder; solen sken på alla de gröna kardborrarna. Ankmodern med hela sin familj kom fram nere vid kanalen: Plask! sprang hon i vattnet. Rapp! Rapp! sade hon, och den ena ankungen efter den andra plumsade uti; vattnet slog dem över huvudet; men de kommo strax upp igen och flöto så vackert; benen gingo av sig själva, och alla voro de ute; själva den fula, grå ungen sam med.

— Nej, det är inte någon kalkon! sade hon. Se bara, hur vackert han begagnar benen, hur rak han håller sig! Det är min egen unge. I själva verket är han ändå ganska vacker, när man riktigt betraktar honom. Rapp! Rapp! kom nu med, så skall jag föra er ut i världen och presentera er i ankgården; men håll er alltid nära intill mig, så att ingen trampar på er, och akta er för katten!

Och så kommo de in i ankgården. Det var ett förskräckligt väsen där inne; ty där voro två familjer, som slogos om ett ålhuvud, och så fick katten det ändå till slut.

— Se, så går det till i världen! sade ankmodern och slickade sig om näbben, ty även hon hade gärna velat ha ålhuvudet. Rör nu på benen! sade hon. Se till, att ni rappar er och niger med halsen för den gamla ankan där borta! Hon är den förnämsta av alla här. Hon är av spanskt blod, därför är hon så tjock, och som ni ser, så har hon en röd klut om benet. Det är någonting utomordentligt vackert och den största utmärkelse någon anka kan få; det betyder, att man inte vill bli av med henne och att hon skall igenkännas av både djur och människor. — Rappa er! Inte ihop med benen! En väl uppfostrad ankunge sätter ut benen långt ifrån varandra, liksom far och mor. Se så, nig nu med halsen och säg rapp!

Och det gjorde de; men de andra ankorna runtomkring sågo på dem och sade helt högt: Se så, nu ska vi få det där följet till! Liksom om vi inte redan vore tillräckligt många! Och fy, så den där ena ungen ser ut! Honom ska

vi inte tåla. — Och strax flög en anka fram och bet honom i nacken.

— Låt honom vara! sade modern. Han gör ju ingen något för när.

— Ja, men han är för stor och ovanlig, sade ankan, som hade bitit honom, och därför skall han näpsas.

— Det är vackra barn mor har, sade den gamla ankan med kluten om benet. Allesammans vackra, så när som på den där ena; den har inte lyckats. Jag ville önska, att hon kunde göra om den igen.

— Det går inte för sig, ers nåd! sade ankmodern. Han är inte vacker, men han är en innerligt god varelse och simmar lika vackert som någon av de andra, ja, jag vågar säga ändå litet bättre. Jag tänker, att han växer till sig eller att han med tiden blir litet mindre. Han har legat för länge i ägget, och därför har han inte fått den rätta skapnaden. Och så plockade hon honom i nacken och hyfsade upp honom. Han är dessutom en ankbonde, sade hon, och då betyder det inte så mycket. Jag tror, att han får goda krafter; han slår sig nog igenom.

— De andra ungarna äro söta, sade den gamla ankan. Låtsa nu, som om ni vore hemma här, och om ni hittar ett ålhuvud, så kan ni bära det till mig.

Och så voro de som hemma.

Men den stackars ankungen, som kommit sist ur ägget och var så ful, blev biten, knuffad och begabbad, och det både av ankorna och hönsen. Han är för stor, sade de allesammans, och kalkontuppen, som var född med sporrar och därför trodde sig vara kejsare, blåste upp sig som ett skepp för fulla segel, gick rakt inpå honom, och så kluckade han och blev helt röd i huvudet. Den stackars ankungen visste varken hur han skulle stå eller gå; han var så bedrövad, därför att han var så ful och ett åtlöje för hela ankgården.

Så gick den första dagen, och sedan blev det allt värre och värre. Den stackars ankungen blev jagad av dem allesammans; till och med hans syskon voro så elaka emot honom, och de sade ständigt: Om katten ändå ville ta dig, ditt otäcka spektakel! Och modern sade: Om du ändå vore

långt härifrån! Och ankorna beto honom, och hönsen hackade honom, och pigan, som skulle giva djuren mat, sparkade till honom med foten.

Då sprang och flög han över staketet; de små fåglarna i buskarna foro förskräckta upp i luften. Det är för att jag är så ful, tänkte ankungen och slöt till ögonen men sprang ändå framåt. Så kom han ut till den stora mossen, där änderna bodde. Här låg han hela natten, han var så trött och sorgsen.

Om morgonen flögo änderna upp, och de sågo på den nya kamraten. Vad är du för en? frågade de, och ankungen vände sig åt alla sidor och hälsade så gott han kunde.

— Du är innerligt ful! sade änderna; men det kan då göra oss detsamma, bara du inte gifter dig in i vår familj. — Den stackarn! han tänkte visst inte på att gifta sig, bara han finge lov att ligga i vassen och dricka litet dyvatten.

Där låg han i två hela dagar, och så kommo två vildgäss eller rättare vildgåsar, ty det var två hanar; det var icke länge sedan de hade kommit ur ägget, och därför voro de så morska av sig.

— Hör nu, kamrat, sade de, du är så ful, att vi riktigt tycker om dig! Vill du följa med oss och bli flyttfågel? Strax här bredvid i en annan mosse ligga några söta, präktiga vildgäss, allesammans fröknar, som kan säga rapp! Du är i stånd att göra lycka, så ful är du!

— Piff! paff! lät det i detsamma ovanför, och båda vildgåsarna föllo döda ned i vassen, och vattnet blev blodrött. Piff! paff! lät det ånyo, och hela skaror av vildgäss flögo upp ur vassen, och så knallade det på nytt. Det var stor jakt; jägarna lågo runtomkring mossen, ja, några sutto uppe på trädgrenarna, som sträckte sig långt ut över vassen. Den blå röken gick som skyar in mellan de mörka träden och hängde långt ut över vattnet; jakthundarna kommo ut i dyn, plask, plask! och vass och rör vajade åt alla sidor. Det var en stor förskräckelse för den stackars ankungen; han vände om huvudet för att få det under vingen, och i detsamma stod strax invid honom en förfärligt stor hund; tungan hängde långt ut ur halsen på honom, och ögonen lyste så fasligt ohyggligt; han sträckte sitt gap ända ned mot ankungen,

visade de skarpa tänderna — och plask! gick han åter bort utan att taga honom.

— Ack, Gud ske lov! suckade ankungen; jag är så ful, att själva hunden inte gitter bita mig.

Och så låg han alldeles stilla, medan haglen susade i vassen och skott på skott knallade.

Först långt fram på dagen blev det tyst; men den stackars ungen vågade ännu icke resa sig; han väntade ännu flera timmar, innan han såg sig om, och så skyndade han bort från mossen allt vad han kunde; han sprang över fält och äng, och det var en sådan blåst, att han hade svårt att komma framåt.

Framemot aftonen kom han till en fattig liten bondstuga; den var så eländig, att den icke själv visste åt vilken sida den skulle ramla, och så blev den stående. Blåsten susade till den grad omkring ankungen, att han måste sätta sig på stjärten för att hålla emot, och det blev allt värre och värre. Nu märkte han, att dörren hade gått av den ena haken och hängde så snett, att han genom springan kunde smyga sig in i rummet, och det gjorde han.

Här bodde en gammal gumma med sin katt och sin höna; och katten, som hon kallade Kisserulten, kunde skjuta rygg och spinna, han gnistrade till och med, men då måste man stryka honom mot håren; hönan hade mycket små, korta ben och kallades därför Kyckelikortben; hon värpte snällt, och gumman höll av henne som sitt eget barn.

Om morgonen märkte man strax den främmande ankungen, och katten började spinna och hönan kackla.

— Vad för något! sade gumman och såg sig runtomkring. Men hon såg icke bra, och så trodde hon, att ankungen var en fet anka, som hade kommit vilse. Det var ju en rar fångst! sade hon. Nu kan jag få ankägg, bara det inte är en ankbonde. Det måste vi pröva.

Och så blev ankungen antagen på prov i tre veckor; men inga ägg hördes av. Och katten var herre i huset, och hönan var fru, och alltid sade de: Vi och världen! ty de trodde, att de utgjorde hälften därav, och det den allra bästa delen. Ankungen tyckte, att man också kunde hysa en annan åsikt, men det kunde hönan icke tåla.

— Kan du lägga ägg? frågade hon.

— Nej!

— Nå, håll då munnen på dig!

Och katten sade: Kan du skjuta rygg, spinna och gnistra?

— Nej!

— Ja, då skall du inte ha någon åsikt, när förståndigt folk talar!

Och ankungen satt i en vrå och var vid dåligt lynne; så kom han att tänka på friska luften och solskenet; då fick han en så underbar lust att flyta på vattnet; slutligen kunde han ej låta bli att säga det till hönan.

— Vad går åt dig? frågade hon. Du har ingenting att göra, därför komma de där nyckerna på dig. Lägg ägg eller spinn, så gå de över!

— Men det är så härligt att flyta på vattnet! sade ankungen; så härligt att få det över huvudet och dyka ned till bottnen.

— Jo, det är just ett stort nöje! sade hönan. Du måtte visst ha blivit tokig! Fråga katten, som är den klokaste jag känner, om han tycker om att flyta på vattnet eller dyka ned. Jag vill inte tala om mig. Fråga själva vårt herrskap, den gamla gumman; klokare än hon finns ingen i världen. Tror du, att hon har lust att flyta och få vatten över huvudet?

— Ni förstå mig inte, sade ankungen.

— Ja, om inte vi förstå dig, vem skulle då förstå dig? Du måtte väl aldrig vilja vara klokare än katten och gumman, för att inte tala om mig? Skepa dig inte, barn, och tacka du din skapare för allt det goda man gjort för dig! Har du inte kommit in i ett varmt rum och fått ett umgänge, av vilket du kan lära något? Men du är en stolle, och det är inte roligt att umgås med dig. Mig kan du tro; jag menar väl med dig, jag säger dig obehagligheter, och därpå kan man känna igen sina verkliga vänner. Se nu bara till, att du lägger ägg och lär dig spinna eller gnistra!

— Jag tror, att jag vill gå ut i vida världen, sade ankungen.

— Ja, gör det du! sade hönan.

Och så gick ankungen; han flöt på vattnet, han dykte ned, men av alla djur sågs han över axeln för sin fulhet.

Nu inföll hösten, löven i skogen blevo gula och bruna, blåsten tog fatt i dem, så att de dansade omkring, och uppe i luften såg det kallt ut; molnen hängde tunga med hagel och snöflingor, och på gärdesgården satt korpen och skrek aj! aj! av idel köld. Ja, man kunde riktigt frysa, då man tänkte därpå. Den stackars ankungen hade verkligen icke trevligt.

En afton — solen gick så härligt ned — kom en hel flock stora vackra fåglar ut ur buskarna; ankungen hade aldrig sett några så vackra, de voro alldeles skinande vita, med långa, smidiga halsar. Det var svanor; de utstötte ett helt underligt ljud, bredde ut sina präktiga, långa vingar och flögo bort från de kalla trakterna till varmare länder och öppna sjöar; de stego så högt, så högt, och den fula lilla ankungen blev så underlig till mods; han vände sig runtomkring i vattnet som ett hjul, sträckte halsen högt upp i luften efter dem och utstötte ett skri så högt och förunderligt, att han själv blev rädd därvid. Ack, han kunde icke glömma de vackra fåglarna, de lyckliga fåglarna, och då han icke längre var i stånd att se dem, dykte han ända ned till bottnen, och när han kom upp igen, var han liksom utom sig. Han visste icke vad fåglarna hette eller vart de flögo men höll likväl utav dem så, som han ännu aldrig hållit utav någon; han avundades dem alls icke — huru kunde det väl falla honom in att önska sig en sådan skönhet! — han skulle varit glad, om blott ankorna velat tåla honom ibland sig, det stackars fula djuret!

Och vintern blev så kall, så kall; ankungen måste simma omkring i vattnet för att hindra det att alldeles frysa till; men med varje natt blev hålet, i vilket han sam, allt mindre och mindre. Det frös så, att det knakade i isskorpan; ankungen måste ständigt röra benen, så att vattnet icke skulle frysa till; till slut blev han utmattad, låg alldeles stilla och frös så fast i isen.

Tidigt på morgonen kom en bonde; han fick se honom, gick ut och slog med sin träsko sönder isen och bar så ankungen hem till sin hustru. Där blev han återkallad till liv.

Barnen ville leka med honom, men ankungen trodde, att de ville göra honom illa, och for i förskräckelsen mitt upp i

mjölkfatet, så att mjölken skvalpade ut på golvet; gumman skrek och slog med händerna i vädret, och så flög han i tråget, där smöret låg, och så ned i mjöltunnan och upp igen. Åh, så han såg ut! Gumman skrek och slog efter honom med eldtången, och barnen sprungo omkull varandra för att fånga ankungen, och de skrattade och skreko. Väl var det, att dörren stod öppen; ut for han bland buskarna i den nyfallna snön — och där låg han som i dvala.

Men det skulle bli alltför bedrövligt att berätta all den nöd och det elände han måste uthärda under den stränga vintern — — han låg i mossen bland vassen, då solen åter började att skina varmt; lärkorna sjöngo — det var härlig vår.

Då lyfte han med ens sina vingar; de susade starkare än förr och buro honom kraftigt framåt; och innan han rätt visste av det, var han i en stor trädgård, där äppelträden stodo i blom, där syrenerna doftade och hängde på de långa, gröna kvistarna ända ned mot de slingrande kanalerna. Ack, här var så vackert, så vårfriskt! Och ut ur de täta buskarna mitt framför honom kommo tre vackra vita svanor; de bjöd upp fjädrarna och flöto så lätt på vattnet. Ankungen kände igen de präktiga djuren och betogs av ett underligt vemod.

— Jag vill flyga fram till dem, de kungliga fåglarna, och de komma att hugga ihjäl mig, därför att jag, som är så ful, vågar närma mig dem; men det är detsamma! Bättre att dödas av dem än att nypas av ankorna, hackas av hönsen, sparkas av pigan, som sköter hönsgården, och slita ont om vintern. Och han flög ut i vattnet och sam fram mot de präktiga svanorna; dessa sågo honom och sköto med uppblåsta fjädrar fram emot honom.

— Döda mig bara! sade det stackars djuret, böjde sitt huvud ned mot vattenbrynet och väntade döden; — men vad såg han i det klara vattnet? Han såg under sig sin egen bild; men han var icke längre en klumpig, svartgrå fågel, ful och otäck, utan var själv en svan.

Det gör ingenting att vara född i ankgården, om man bara legat i ett svanägg.

Han kände sig riktigt glad över all den nöd och alla de vedervärdigheter han hade utstått; nu förstod han riktigt

att uppskatta sin lycka och all den härlighet, som vinkade honom. — Och de stora svanorna summo runtomkring honom och ströko honom med näbben.

Ute i trädgården kommo några små barn; de kastade bröd och säd ut i vattnet, och det minsta ropade: Där är en ny! Och de andra barnen jublade också: Ja, det har kommit en ny! Och de klappade händerna och dansade runtomkring, sprungo efter far och mor, och så kastades bröd och bakelser i vattnet, och alla sade de: Den nya är den vackraste! Så ung och så söt! Och de gamla svanorna bugade sig för honom.

Då kände han sig helt blyg och stack huvudet bakom vingarna; han visste icke, hur det var; han var alltför lycklig men alls icke stolt, ty ett gott hjärta blir aldrig stolt. Han tänkte på huru han hade varit förföljd och förhånad och hörde nu alla säga, att han var den vackraste av alla vackra fåglar. Och syrenerna böjde sig med kvistarna ända ned i vattnet till honom, och solen sken så varmt och så gott; då blåste hans fjädrar upp sig, den smidiga halsen höjde sig, och ur hjärtat jublade han:

— Så mycken lycka drömde jag inte om, då jag var den fula ankungen!

GRANEN.

Ute i skogen stod en så vacker liten gran; den hade en god plats; sol kunde den få, luft fanns där tillräckligt, och runtomkring växte många större kamrater, både gran och tall; men den lilla granen var så ivrig att växa; den tänkte icke på den varma solen och den friska luften, den brydde sig icke om bondbarnen, som gingo och småpratade, när de voro ute och plockade smultron eller hallon. Ofta kommo de med hela korgen full eller hade smultron uppträdda på grässtrån, och så satte de sig ned vid det lilla trädet och sade: Åh, så litet och nätt det är! Det ville trädet alls icke höra.

Året därpå var det en lång kvist högre, och året därefter hade det skjutit upp med ännu en mycket längre; ty på en gran kan man alltid på dess antal grenvarv se, huru många år den vuxit.

— Ack, om jag ändå vore ett stort träd som de andra! suckade det lilla trädet. Då kunde jag breda mina grenar så långt omkring och med toppen se ut i den vida världen. Fåglarna skulle då bygga bo mellan mina grenar, och när det blåste, skulle jag kunna nicka lika förnämt som de andra där.

Det hade alls intet nöje av solskenet, av fåglarna eller de röda skyar, som morgon och afton seglade fram över det.

Var det vinter och snön runtomkring låg gnistrande vit, så kom ofta en hare springande och satte rätt över det lilla trädet — ack, det var så retsamt! — Men två vintrar gingo, och på den tredje var trädet så stort, att haren måste gå omkring det. Ack, växa, växa, bli stor och gammal, det är ändå det enda härliga i denna världen! tänkte granen.

På hösten kommo alltid vedhuggarna och fällde några av de största träden; detta skedde varje år, och den unga granen, som nu var rätt stor till växten, skalv därvid, ty de stora, präktiga träden föllo med ett knakande och brakande till marken; grenarna avhöggos, de sågo helt nakna, långa och smala ut, de voro nästan oigenkännliga; men sedan lades de på vagnar, och hästar drogo dem ut ur skogen.

Vart skulle de? Vad förestod dem?

På våren, då svalan och storken kommo, frågade trädet dem:

— Vet ni inte vart de fördes? Har ni inte mött dem?

Svalorna visste ingenting, men storken såg betänksam ut, nickade med huvudet och sade:

— Jo, jag tror det. Jag mötte många nya fartyg, då jag flög ifrån Egypten; på fartygen voro präktiga mastträn; jag vågar säga, att det var de, ty de luktade gran. Jag kan hälsa så mycket; de resa sig högt i vädret, de resa sig högt i vädret!

— Ack, om även jag vore stor nog för att flyga bort över havet! Hur är det egentligen, det där havet, och vad liknar det?

— Ja, det är så vidlyftigt att förklara, sade storken, och så gick han sin väg.

— Gläd dig över din ungdom! sade solstrålarna; gläd dig över din friska växt, över det unga liv, som lever i dig!

Och vinden kysste trädet, och daggen grät tårar över det, men granen förstod det icke.

Då det var vid jultiden, blevo helt unga träd fällda, träd som ofta icke ens voro så stora eller så gamla som denna gran, som varken hade rast eller ro utan alltid ville bort. Dessa unga träd, och de voro just de allra vackraste, behöllo

alltid sina grenar; de lades på vagnar, och hästar drogo dem ut ur skogen.

— Vart skola de? frågade granen. De äro inte större än jag, det var till och med ett, som var mycket mindre; varför fingo de behålla alla sina grenar Vart fara de?

— Det veta vi! det veta vi! kvittrade gråsparvarna. Vi ha nere i staden kikat in genom rutorna; vi veta, vart de fara. Ack, de komma till den största glans och härlighet, som kan tänkas! Vi ha kikat in genom fönstren och sett, att de bli planterade mitt i det varma rummet och prydda med de vackraste saker, både förgyllda äpplen, pepparkakor, leksaker och många hundra ljus.

— Och sedan —? frågade granen och skalv i alla grenar. Och sedan? Vad sker sedan?

— Ja, mera ha vi inte sett. Det var härligt!

— Månne jag blivit till för att gå denna strålande väg? jublade trädet. Detta är ännu bättre än att gå över havet. Vad jag lider av längtan! Om det ändå vore jul! Nu är jag stor och lång som de andra, vilka fördes bort förlidet år. — Ack, om jag redan vore på vagnen! Om jag vore i det varma rummet med all den där prakten och härligheten! Och sedan —? Ja, sedan kommer någonting ännu bättre, ännu skönare; varför skulle de väl annars styra ut mig så där? Det måste komma någonting ännu större, ännu härligare! Men vad? Ack, jag lider! jag längtar! Jag vet inte själv, hur det är fatt med mig.

— Gläd dig över mig! sade luften och solskenet. Gläd dig över din friska ungdom ute i det fria!

Men trädet gladde sig alls icke; det växte och växte; vinter och sommar stod det grönt, ja, mörkgrönt stod det; folk, som såg det, sade: Det är ett vackert träd! Och vid jultiden fälldes det först av alla. Yxan högg djupt genom märgen; trädet föll med en suck till marken; det kände en smärta, en vanmakt, det kunde alls icke tänka på någon lycka; det var bedrövat över att skiljas från hemmet, från den fläck, där det hade skjutit upp; det visste ju, att det aldrig mera skulle få se de kära gamla kamraterna, de små buskarna och blommorna runtomkring, ja, kanske icke ens fåglarna. Avresan var alls icke någonting behagligt.

Trädet kom till sig själv, först då det på gården, avlastat tillsammans med de andra träden, hörde en man säga: Det är präktigt! Vi behöva intet annat än detta.

Nu kommo två högtidsklädda tjänare och buro granen in i en stor, vacker sal. Runtomkring på väggarna hängde porträtt, och vid den stora porslinskakelugnen stodo kinesiska vaser med lejon på locket; där funnos gungstolar, sidenklädda soffor, stora bord fulla med planschverk samt med leksaker för hundra gånger hundra kronor — åtminstone sade barnen så. Och granen blev rest i en stor fjärding, fylld med sand; men ingen kunde se, att det var en fjärding; ty det hängdes grönt tyg runtomkring den, och den stod på en stor, brokig matta. Åh, så trädet skalv! Vad skulle väl ske? Både tjänare och fröknar gingo och prydde det. På grenarna hängde de små nät, klippta av färgat papper; varje nät var fyllt med konfekt; förgyllda äpplen och valnötter hängde där, som de varit fastvuxna, och över hundra röda, blå och vita små ljus fästes vid grenarna. Dockor, som sågo så levande ut som människor — trädet hade aldrig förr sett sådana —, svävade i det gröna, och allra högst upp i toppen sattes en stor stjärna av flitterguld; det var präktigt, alldeles makalöst präktigt.

— I afton, sade de allesammans, i afton skall det stråla!

— Ack, tänkte trädet, om det ändå vore afton! Om blott ljusen snart vore tända! Och vad skall då ske? Månne det kommer träd från skogen för att se på mig? Månne gråsparvarna flyga förbi rutan? Månne jag växer fast här och skall stå utstyrd både vinter och sommar?

Jo, det visste gott besked; men det hade ordentlig barkvärk av bara längtan, och barkvärk är lika svår för ett träd som huvudvärk för oss andra.

Nu tändes ljusen. Vilken glans, vilken prakt! Trädet darrade därvid i alla grenar, så att ett av ljusen tände eld i det gröna; det riktigt sved.

— Gud bevare oss! ropade fröknarna och släckte den i en hast.

Nu vågade trädet icke ens darra. Åh, det var en förskräckelse! Det var så oroligt för att det skulle mista något av all sin stråt; det var alldeles förbryllat av all denna glans

— — — och nu gingo båda flygeldörrarna upp, och en mängd barn rusade in, som om de velat välta omkull hela trädet; de äldre kommo lugnt efter. De små stodo helt tysta — men endast för ett ögonblick; sedan jublade de åter, så att det skallade därvid; de dansade runtomkring trädet, och den ena julklappen efter den andra plockades av.

— Vad är det de göra? tänkte trädet. Vad skall nu ske? Och ljusen brunno ända ned till grenarna, och allteftersom de brunno ned, släckte man dem, och så fingo barnen lov att plundra trädet. Åh, de störtade sig över det, så att det knakade i alla grenar; hade det icke med toppen och guldstjärnan varit fastbundet vid taket, skulle det ha fallit omkull.

Barnen dansade runtomkring det med sina präktiga leksaker. Ingen såg på trädet utom den gamla barnpigan, som gick och tittade in mellan grenarna; men det var bara för att se, om icke något fikon eller äpple hade blivit kvarglömt.

— En saga! en saga! ropade barnen och drogo en liten tjock man fram till trädet; och han satte sig mitt under det, ty då äro vi i det gröna, sade han, och trädet kan ha särdeles gott av att även höra på. Men jag berättar bara en saga. Vill ni höra den om Ivede-Avede eller den om Klumpe-Dumpe, som föll utför trapporna och likväl kom i högsätet och fick prinsessan?

— Ivede-Avede! skreko några. Klumpe-Dumpe! skreko andra. Det var ett ropande och ett skrikande; endast granen teg alldeles och tänkte: Skall jag alls inte med, alls inte göra något? Men den hade ju varit med och gjort vad den skulle göra.

Och mannen berättade om Klumpe-Dumpe, som föll utför trapporna och likväl kom i högsätet och fick prinsessan. Och barnen klappade händerna och ropade: Berätta! berätta! De ville även ha Ivede-Avede, men de fingo bara den om Klumpe-Dumpe. Granen stod helt tyst och tankfull; aldrig hade fåglarna i skogen berättat någonting dylikt. Klumpe-Dumpe föll utför trapporna och fick likväl prinsessan! Ja, ja, så går det till i världen! tänkte granen och trodde, att det var verkligt, därför att det var en så hygglig karl, som berättade. Ja, ja,

vem kan veta! Kanske faller även jag utför trapporna och får en prinsessa. Och han gladde sig åt att den följande dagen bli klädd med ljus och leksaker, guld och frukter.

— I morgon skall jag inte darra, tänkte han. Jag skall riktigt fröjda mig åt all min härlighet. I morgon skall jag åter få höra historien om Klumpe-Dumpe och kanske även den om Ivede-Avede. Och trädet stod tyst och tankfullt hela natten.

På morgonen kommo drängen och pigan in.

— Nu börjar ståten igen, tänkte trädet, men de släpade det ut ur rummet, uppför trapporna och upp på vinden, och där ställde de det i en mörk vrå, där ingen dager lyste. Vad skall det här betyda? tänkte trädet. Vad skall jag väl göra här? Vad skall jag väl få höra här? Och det lutade sig mot väggen och stod och tänkte och tänkte. — — Och god tid hade det därtill, ty dagar och nätter gingo; ingen kom dit upp, och då slutligen någon kom, var det för att ställa några stora lådor där borta i vrån; trädet stod alldeles undangömt; man skulle kunnat tro, att det blivit rent av bortglömt.

— Nu är det vinter där ute, tänkte trädet. Marken är hård och höljd av snö; människorna kunna inte plantera mig; därför skall jag säkert stå här i lugn till våren. Vad det är välbetänkt! Vad människorna ändå äro goda! — Om det bara inte vore så mörkt och så förskräckligt ensamt här! — Inte ens en liten hare! — Det var ändå bra trevligt där ute i skogen, då snön låg och haren sprang förbi, ja, till och med när han hoppade över mig, men det tyckte jag inte om på den tiden. Här uppe är ändå förskräckligt ensamt!

— Pi! pi! sade i detsamma en liten råtta och kilade fram, och så kom ännu en liten till. De nosade på granen och kilade emellan dess kvistar.

— Det är en förskräcklig köld! sade de små råttorna. Annars är här härligt att vara. Inte sant, du gamla gran?

— Jag är alldeles inte gammal, sade granen. Det finns många, som äro mycket äldre än jag.

— Var kommer du ifrån, frågade råttorna, och vad vet du? De voro så gruvligt nyfikna. Berätta oss om det härligaste stället på jorden. Har du varit där? Har du varit

i skafferiet, där ostar ligga på hyllorna och skinkor hänga i taket, där man dansar på talgljus och går mager in och kommer fet ut?

— Det känner jag inte till, sade trädet; men skogen känner jag, där solen skiner och fåglarna sjunga. Och så berättade det allt från sin ungdom, och de små råttorna hade aldrig förr hört någonting dylikt, och de hörde noga på och sade:

— Åh, vad du har sett mycket! Vad du har varit lycklig!

— Jag? sade granen och övertänkte vad han själv hade berättat. Ja, det var i själva verket en rätt rolig tid. — Men så berättade han om julaftonen, då han hade varit prydd med bakelser och ljus.

— Åh, sade de små råttorna. Vad du har varit lycklig, du gamla gran!

— Jag är alldeles inte gammal, sade trädet; det är ju först denna vinter, som jag kommit från skogen! Jag är i mina allra bästa år; jag är bara något satt till växten.

— Vad du berättar vackert! sade de små råttorna, och den följande natten kommo de med fyra andra små råttor, som skulle höra trädet berätta, och ju mera det berättade, desto tydligare erinrade det sig alltsammans och tyckte: Det var ändå en rätt rolig tid! Men den kan komma igen, den kan komma igen! Klumpe-Dumpe föll utför trapporna och fick ändå prinsessan; kanske kan jag också få en prinsessa. Och så tänkte granen på en liten täck björk, som växte ute i skogen — hon var för granen en verklig, vacker prinsessa.

— Vem är Klumpe-Dumpe? frågade de små råttorna. Och så berättade granen hela sagan; han kunde erinra sig vart eviga ord; och de små råttorna voro färdiga att springa upp i toppen på trädet av idel förtjusning. Den följande natten kommo många flera små råttor, och på söndagen till och med två stora råttor; men de sade, att historien icke var rolig, och detta bedrövade de små råttorna, ty nu tyckte även de mindre om den.

— Kan ni bara den där enda historien? frågade de stora råttorna.

— Ja, bara denna enda, svarade trädet. Den hörde jag

min lyckligaste afton; men då tänkte jag inte på hur lycklig jag var.

— Det var en övermåttan tarvlig historia. Kan ni ingen om fläsk och talgljus? Inga skafferihistorier?

— Nej, sade trädet.

— Ja, då få vi tacka, svarade de stora råttorna och gingo in till sitt.

Även de små råttorna uteblevo slutligen, och då suckade trädet: Det var ändå bra trevligt, då de sutto omkring mig, de livliga små råttorna, och hörde på vad jag berättade. Nu är även det förbi. Men jag skall komma ihåg att roa mig, då jag tages fram igen.

Men när skedde det? — Jo, det var tidigt en morgon; då kom folk och stökade om på vinden; lådorna flyttades, trädet framdrogs; de kastade det visserligen något hårt mot golvet; men strax släpade en karl det bort till trappan, där dagern lyste.

— Nu börjar livet igen, tänkte trädet; det kände den friska luften, den första solstrålen — och nu var det ute på gården. Allt gick så fort, att trädet rent av glömde att betrakta sig självt, ty det var så mycket att se runtomkring. Huset låg invid en trädgård, och allt blomstrade där inne; rosorna hängde så friska och doftande ut över det lilla staketet, lindarna blommade, och svalorna flögo omkring och sade: Kvirre-virre-vitt, min man är kommen! Men det var icke granen de menade.

— Nu skall jag leva! jublade trädet och bredde sina grenar vitt ut; ack, de voro alla vissna och gula! Det var i en vrå bland ogräs och nässlor det låg. Guldpappersstjärnan satt ännu uppe i toppen och glimmade i det klaraste solsken.

På själva gården lekte ett par av de muntra barn, som vid jultiden hade dansat omkring trädet och varit så glada åt det. Ett av de minsta sprang fram och slet bort guldstjärnan.

— Se, vad som ännu sitter kvar på den otäcka gamla jul'granen! sade barnet och trampade på grenarna, så att de knakade under dess stövlar.

Och trädet såg på all blomsterprakten och friskheten i

trädgården, det såg på sig självt och önskade, att det hade fått stanna i sin mörka vrå på vinden; det tänkte på sin friska ungdom i skogen, på den glada julaftonen och på de små råttorna, som med sådant nöje hade hört på historien om Klumpe-Dumpe.

— Förbi! förbi! sade det stackars trädet. Om jag ändå hade glatt mig, då jag kunde det! Förbi! förbi!

Och gårdsdrängen kom och högg trädet i små bitar, där låg en hel hög. Det blossade vackert upp under den stora bryggkitteln, och det suckade så djupt, och varje suck var som ett litet skott; därför sprungo barnen, som lekte, in och satte sig framför elden, sågo in i den och ropade: piff! paff! Men vid varje smäll, som var en djup suck, tänkte trädet på en sommardag i skogen, på en vinternatt där ute, då stjärnorna lyste; det tänkte på julaftonen och Klumpe-Dumpe, den enda saga det hade hört och kunde berätta — och så var trädet uppbrunnet.

Gossarna lekte på gården, och den minste hade på sitt bröst guldstjärnan, som trädet hade burit sin lyckligaste afton; nu var den förbi, och trädet var förbi och berättelsen med; förbi, förbi, och så går det med alla berättelser!

SNÖDROTTNINGEN.

En saga i sju berättelser.

FÖRSTA BERÄTTELSEN,

SOM HANDLAR OM SPEGELN OCH GLASSKÄRVORNA.

Se så, nu börja vi! När vi äro vid berättelsens slut, veta vi mera, än vi nu veta; ty det var ett elakt troll, ett av de allra värsta, det var »Satan». En dag var han vid riktigt gott lynne, ty han hade gjort en spegel, som hade den egenskapen, att allt gott och vackert, som speglade sig däruti, sammankrympte till nästan ingenting, men det som icke dugde och tog sig illa ut, det trädde riktigt fram och blev ännu värre. De vackraste landskap sågo däruti ut som kokt spenat, och de bästa människor blevo vidriga eller stodo på huvudet utan mage; ansiktena blevo så förvridna, att de icke kunde kännas igen, och om man hade en fräkne, så kunde man vara säker på att den sköt ut över näsa och mun. Det var utmärkt roligt, sade Satan. Uppstod en god, from tanke hos en människa, så kom det ett grin i spegeln, så att trolldjävulen måste skratta åt sin konstrika uppfinning. Alla de, som gingo i trollskola,

ty han höll trollskola, berättade runt omkring, att ett underverk hade skett; nu först kunde man riktigt se, menade de, huru världen och människorna sågo ut. De sprungo omkring med spegeln, och slutligen fanns det icke ett land eller en människa, som ej hade förvridits däruti. Nu tänkte de även flyga upp till själva himmeln för att göra narr av änglarna och Vår Herre. Ju högre de flögo med spegeln, desto värre grinade den, och de kunde knappast hålla fast honom; högre och högre flögo de, närmare Gud och änglarna; då skalv spegeln så förfärligt i sitt grin, att den for dem ur händerna och störtade ned till jorden, där den gick i hundra miljoner, biljoner och ännu flera skärvor, och just då gjorde den mycket större olycka än förut; ty några skärvor voro knappast så stora som ett sandkorn, och dessa flögo runt omkring i den vida världen, och där de kommo i ögonen på folk, där blevo de sittande, och då sågo dessa människor allting förvänt eller hade endast blick för vad som var oriktigt hos en sak; ty varje litet spegelgrand hade behållit samma kraft, som hela spegeln hade haft; några människor fingo till och med en liten spegelskärva in i hjärtat, och det var då riktigt hemskt, det hjärtat blev som en isklump. Några bitar voro så stora, att de användes till fönsterglas, men genom den rutan var det icke värt att se sina vänner. Andra bitar kommo i glasögon, och då gick det illa, när folk tog på sig dessa glasögon för att riktigt se och vara rättvisa. Den onde skrattade, så att hans mage sprack, och det kittlade honom så skönt. Men ute flögo ännu små glasskärvor omkring i luften. Nu skola vi höra!

ANDRA BERÄTTELSEN.

EN LITEN GOSSE OCH EN LITEN FLICKA.

Inne i den stora staden, där det finnes så många hus och människor, att det icke är så mycket utrymme, att envar kan få sig en liten trädgård, och där de flesta därför måste låta sig nöja med blommor i krukor, där funnos dock två fattiga barn, som hade en trädgård litet större än en blomkruka. De voro icke bror och syster men höllo lika mycket av varandra, som om de varit det, Föräldrarna bodde alldeles invid varandra; de bodde i två vindsrum; där, varest taket på det ena grannhuset stötte intill det andra och takrännan gick längs takfoten, där vette från vartdera huset ett litet fönster utåt; man behövde bara sätta sig gränsle över rännan, så kunde man komma från det ena fönstret till det andra.

Föräldrarna hade utanför var sin stora trälåda, och i denna växte grönsaker, som de behövde, och ett litet törnroträd; det var ett sådant i vardera lådan, och de växte så frodigt. Nu hittade föräldrarna på att ställa lådorna tvärs över rännan, så att de nästan nådde från det ena fönstret till det andra och sågo helt och hållet ut som två blomstersängar. Ärtrankorna hängde ned över lådorna, och törnroträden sköto långa gre-

nar, slingrade sig omkring fönstren och böjde sig emot varandra: det var nästan som en äreport av grönt och blommor. Som lådorna voro mycket höga och barnen visste, att de ej fingo krypa upp där, fingo de ofta lov att stiga ut till varandra och sitta på sina små pallar under rosorna, och där lekte de nu så präktigt.

Om vintern var ju den glädjen förbi. Fönstren voro ofta alldeles frusna, men då värmade de kopparslantar på kakelugnen, lade den heta slanten på den frusna rutan, och så blev där ett präktigt titthål, så runt, så runt; där bakom tittade ett vackert milt öga ut, ett från vartdera fönstret; det var den lille gossen och den lilla flickan. Han hette Kaj, och hon hette Gerda. Om sommaren kunde de med ett enda skutt komma till varandra, men om vintern måste de först de många trapporna ned och så de många trapporna upp; ute yrde snön.

— Det är de vita bina, som svärma, sade gamla mormor.

— Ha de också en drottning? frågade den lille gossen; ty han visste, att det finns en sådan bland de verkliga bina.

— Ja, det ha de! sade mormodern. Hon flyger där, varest de svärma tätast. Hon är störst av dem alla, och aldrig stannar hon på jorden utan flyger upp igen i den svarta skyn. Mången vinternatt flyger hon genom stadens gator och kikar in genom fönstren, och då fryser det så underligt, alldeles som blommor, på dem.

— Ja, det har jag sett! sade båda barnen, och då visste de, att det var sant.

— Kan snödrottningen komma hit in? frågade den lilla flickan.

— Låt henne komma bara, sade gossen, så sätter jag henne på den varma kakelugnen, och så smälter hon.

Men mormodern strök hans hår slätt och berättade andra sagor.

Om aftonen, då lille Kaj var hemma och halvt avklädd, kröp han upp på stolarna vid fönstret och tittade ut genom det lilla hålet; ett par snöflingor föllo där ute, och en av dessa, den allra största, blev liggande på kanten av den ena blomsterlådan, snöflingan växte allt mer och mer, och slutligen blev hon ett helt fruntimmer, klätt i det finaste, vita flor, vilket var liksom sammansatt av miljoner stjärnlika fjun. Hon

var så fager och fin av is, den bländande, blänkande isen; levande var hon emellertid; ögonen tindrade som två klara stjärnor; men det var ingen rast eller ro i dem. Hon nickade mot fönstret och vinkade med handen. Den lille gossen blev förskräckt och hoppade ned från stolen; då var det, som om en stor fågel flugit förbi utanför fönstret.

Dagen därefter blev det klart och kallt — och så blev det töväder — och så kom våren; solen sken, det gröna stack fram, svalorna byggde bo, fönstren öppnades, och de små barnen sutto åter i sin lilla trädgård högt uppe i takrännan över alla våningarna.

Rosorna blommade denna sommaren så härligt; den lilla flickan hade lärt sig en psalm, och i den stod det om rosor, och vid dessa rosor tänkte hon på sina egna; och hon sjöng den för den lille gossen, och han sjöng den med:

I dalen växa de rosor små,
där med Jesusbarnet vi tala få!

Och de små höllo varandra i händerna, kysste rosorna och sågo in i Guds klara solsken och talade till det, som om Jesusbarnet varit där. Vad det var för vackra sommardagar, vad det var härligt att vara ute vid de friska törnrosträden, som aldrig tycktes vilja sluta att blomma!

Kaj och Gerda sutto och sågo i bilderboken med djur och fåglar uti; då var det — klockan slog just fem i det stora kyrktornet —, som Kaj sade: Aj, det stack mig i hjärtat! Och nu fick jag något i ögat!

Den lilla flickan tog honom om halsen; han plirade med ögonen; nej, där stod ingenting att upptäcka.

— Jag tror, att det är borta, sade han; men borta var det icke. Det var just en av de där glasskärvorna, som flögo från spegeln, trollspegeln, vi komma nog ihåg den, det otäcka spegelglaset, som gjorde, att allt stort och gott, som avspeglade sig däruti, blev smått och fult, men det onda och dåliga riktigt trädde fram och att varje fel hos en sak genast märktes. Den stackars Kaj, han hade också fått ett grand ända in i hjärtat. Det skulle snart bli som en isklump. Nu gjorde det icke längre ont; men det fanns där.

— Varför gråter du? frågade han. Då ser du ful ut.

Det fattas mig ju inte något! Fy! ropade han helt plötsligt, den där rosen gnages av en mask! Och se, den är ju alldeles sned! Det är verkligen ena otäcka rosor! De likna lådorna de stå uti. Och så stötte han med foten hårt mot lådan och ryckte av de två rosorna.

— Kaj, vad gör du? ropade den lilla flickan; och då han såg hennes förskräckelse, ryckte han av ännu en ros och sprang så in genom sitt fönster bort från den snälla lilla Gerda.

När hon sedan kom med bilderboken, sade han, att den var för dibarn; och om mormor berättade sagor, kom han alltid med ett m e n — ja, kunde han komma åt, så gick han bakom henne, satte på sig glasögonen och härmade hennes tal; det var alldeles likt, och så skrattade man åt honom. Han kunde snart härma talet och gången hos alla människor vid hela gatan. Allt som var eget hos dem och icke vackert, det förstod Kaj att göra efter, och så sade folk: Han har bestämt ett utmärkt huvud, den gossen! Men det var glasskärvan, som han hade fått i ögat, glasskärvan, som satt i hjärtat; därför var det, som han retades med själva lilla Gerda, som av hela sin själ höll utav honom.

Hans lekar blevo nu helt annorlunda än förr, de voro så förståndiga; — en vinterdag, då snöflingorna yrde, kom han med ett stort solglas, höll ut sitt blå rockskört och lät snöflingorna falla därpå.

— Se nu i glaset, Gerda! sade han, och varje snöflinga blev mycket större och såg ut som en präktig blomma eller tiouddig stjärna; det var vackert att skåda.

— Ser du, så konstigt! sade Kaj. Det är mycket intressantare än de verkliga blommorna! Och det finns inte ett enda fel hos dem; de äro alldeles regelbundna, bara de inte smälta.

Kort därefter kom Kaj klädd i stora vantar och med sin kälke på ryggen; han skrek Gerda alldeles i örat: Jag har fått lov att åka på det stora torget, där de andra leka. Och så var han sin kos.

Där borta på torget bundo ofta de djärvaste pojkarna sina kälkar fast vid böndernas vagnar, och så åkte de med ett gott stycke. Det gick, så att det var lust åt det. Bäst som de lek-

te, kom en stor släde; den var alldeles vitmålad, och uti den satt någon, insvept i en luden, vit päls och med vit, luden mössa. Släden for två gånger omkring torget, och Kaj fick i en hast sin lilla kälke fastbunden vid den, och nu åkte han med. Det gick fortare och fortare rakt in på närmaste gata; den, som körde, vände om huvudet och nickade så vänligt åt Kaj; det var som om de hade känt varandra. Varje gång Kaj ville lossa sin lilla kälke, nickade den andre igen, och så blev Kaj sittande; de körde rakt ut genom stadens port. Nu började snön att till den grad vräka ned, att den lille gossen icke kunde se en hand framför sig, medan han for framåt; då släppte han hastigt tåget för att komma loss ifrån den stora släden; men det hjälpte icke; hans lilla åkdon hängde fast, och det gick med vindens fart. Då ropade han helt högt, men ingen hörde honom, och snön yrde, och släden for framåt; emellanåt gjorde den ett hopp, det var, som om han farit över diken och gärdesgårdar. Han var helt förskräckt, han ville läsa sitt Fader vår men kunde icke komma ihåg annat än multiplikationstabellen.

Snöflingorna blevo större och större, slutligen sågo de ut som stora, vita höns. Plötsligt sprungo de åt sidan, den stora släden höll, och den person, som åkte i den, reste sig upp; pälsen och mössan voro av bara snö; en dam var det, så högväxt och smärt, så skinande vit, det var snödrottningen.

— Vår resa har gått lyckligt, sade hon; men hur kan du frysa så där? Kryp in i min björnskinnnspäls! Och hon satte honom bredvid sig i släden och slog pälsen omkring honom; det var, som om han sjunkit ned i en snödriva.

— Fryser du ännu? frågade hon, och så kysste hon honom på pannan. Hu! det var kallare än is, det trängde ända in till hans hjärta, som ju ändå till hälften var en isklump; det var, som om han skulle dö — men bara för ett ögonblick, sedan gjorde det riktigt gott; han kände icke längre till kölden runt omkring.

— Min kälke! Glöm inte min kälke! Den kom han först ihåg, och den blev bunden på ett av de vita hönsen, och det flög efter med kälken på ryggen. Snödrottningen kysste Kaj ännu en gång, och nu hade han glömt lilla Gerda och mormor och dem alla där hemma.

— Nu får du inte flera kyssar, sade hon; ty då kysste jag ihjäl dig.

Kaj betraktade henne; hon var så vacker; ett förståndigare, fagrare anlete kunde han icke tänka sig; nu såg hon icke ut att vara av is, såsom då hon satt utanför fönstret och vinkade åt honom; för hans ögon var hon fullkomlig; han kände sig alls icke rädd och berättade henne, att han kunde räkna i huvudet, till och med bråk, att han kände ländernas kvadratmil och »huru många invånare», och hon log alltjämt. Då tyckte han, att vad han kunde ändå icke var tillräckligt, och han såg upp i den stora, stora luftrymden, och hon flög med honom, flög högt upp på det svarta molnet, och stormen susade och brusade; det lät, som om den sjungit gamla visor. De flögo över skogar och sjöar, över land och hav; under dem susade den kalla blåsten, vargarna tjöto, snön gnistrade, och bort över den flögo de svarta, kraxande kråkorna, men ovanom dem lyste månen så stor och klar, och på honom såg Kaj under den långa, långa vinternatten; om dagen sov han vid snödrottningens fötter.

TREDJE BERÄTTELSEN.

BLOMSTERTRÄDGÅRDEN HOS GUMMAN, SOM KUNDE TROLLA.

Men hur var det med lilla Gerda, då Kaj icke mera kom tillbaka? Var kunde han vara? — Ingen visste det, ingen kunde ge besked därom. Gossarna berättade endast, att de sett honom binda sin lilla kä'ke vid en stor präktig släde, som körde in på gatan och ut genom stadsporten. Ingen visste, var han var; många tårar runno, och lilla Gerda grät bittert och länge. Sedan sade man, att han var död, att han hade drunknat i floden, som flöt tätt invid staden. O, det var riktigt långa, mörka vinterdagar!

Nu kom våren med varmare solsken.

— Kaj är död och borta, sade lilla Gerda.

— Det tror jag inte, sade solskenet.

— Han är död och borta, sade hon till sva'orna.

— Det tror jag inte, svarade de, och till slut trodde lilla Gerda det icke heller.

— Jag skall taga på mig mina nya, röda skor, sade hon en morgon; dem har Kaj aldrig sett, och så skall jag gå ned till floden och fråga den.

Och det var helt tidigt; hon kysste den gamla mormodern, som sov, tog på sig de röda skorna och gick alldeles ensam ut genom porten ned till floden.

— Är det sant, att du tagit min lille lekbror? Jag skall ge dig mina röda skor, om du vill ge mig honom tillbaka.

Och vågorna, tyckte hon, nickade så underligt. Då tog hon sina röda skor, det käraste hon ägde, och kastade dem båda ut i floden; men de föllo strax invid stranden, och de små vågorna buro dem genast i land till henne; det var, som om floden ej velat taga det käraste hon ägde, eftersom den ju icke hade lille Kaj. Men hon trodde nu, att hon icke hade kastat skorna tillräckligt långt ut, och så kröp hon upp i en båt, som låg bland vassen, gick ända ut till yttersta ändan och kastade ut skorna. Men båten var icke fastbunden, och vid den rörelse hon gjorde gled den ut från land. Hon märkte det och skyndade sig att komma ur den; men innan hon hann tillbaka, var båten över en aln ute, och nu gled den hastigare framåt.

Då blev lilla Gerda helt förskräckt och började gråta; men ingen hörde henne utom gråsparvarna, och dessa kunde icke bära henne i land; men de flögo längs stranden och sjöngo, liksom för att trösta henne: »Här äro vi! här äro vi!» Båten drev med strömmen; lilla Gerda satt helt stilla i bara strumporna; hennes små röda skor flöto bakom men kunde icke hinna upp båten, som sköt starkare fart.

Vackert var det på båda stränderna, vackra blommor, gamla träd och sluttningar med får och kor; men ingen människa syntes till.

— Kanske att floden bär mig till lille Kaj, tänkte Gerda, och så blev hon vid bättre lynne, reste sig upp och stod i flera timmar och betraktade de vackra, gröna stränderna. Så kom hon till en stor körsbärsträdgård, där det stod ett litet hus med underliga röda och blå fönster, för övrigt med halmtak och där utanför två träsoldater, som skyldrade för dem, som seglade förbi.

Gerda ropade åt dem; hon trodde, att de voro levande, men de svarade naturligtvis icke; hon kom helt nära intill dem, strömmen drev båten rätt in mot land.

Gerda ropade ännu högre, och så trädde ut ur huset en gammal, gammal gumma, som stödde sig på en kryckkäpp; hon hade på sig en stor solhatt, och den var målad med de skönaste blommor.

— Du stackars lilla barn! sade den gamla gumman. Hur har du kommit ut på den stora, strida strömmen och drivit långt ut i vida världen? Och så gick den gamla gumman ända ut i vattnet, tog med sin kryckkäpp tag i båten, drog den i land och lyfte ur lilla Gerda.

Och Gerda var glad över att komma på det torra men likväl litet rädd för den främmande gamla gumman.

— Kom nu och berätta mig, vem du är och hur du kommit hit, sade hon.

Och Gerda berättade henne allting, och gumman skakade på huvudet och sade: Hm! hm! Och då Gerda hade sagt henne allting och frågat, om hon icke sett lille Kaj, sade gumman, att han icke hade kommit förbi men att han nog skulle komma; hon skulle bara icke vara bedrövad utan smaka på hennes körsbär och se på hennes blommor; de voro vackrare än någon bilderbok, var och en av dem kunde berätta en hel saga. Så tog hon Gerda vid handen; de gingo in i det lilla huset, och den gamla gumman stängde dörren.

Fönstren sutto så högt uppe, och glasen voro röda, blå och gula; dagsljuset lyste så underligt där inne med alla färger, men på bordet stodo de grannaste körsbär, och Gerda åt så många hon ville, ty det fick hon. Och medan hon åt, kammade den gamla gumman hennes hår med en guldkam, och håret knollrade sig och sken så vackert gult omkring det lilla vänliga ansiktet, som var så runt och såg ut som en ros.

— En sådan söt liten flicka har jag riktigt längtat efter! sade gumman. Nu skall du få se, hur bra vi två skola komma överens. Och alltefter som hon kammade lilla Gerdas hår, glömde Gerda mer och mer sin fosterbror Kaj; ty den gamla gumman kunde trolla, men ett elakt troll var hon icke; hon trollade bara litet för sitt eget nöje, och nu ville hon gärna behålla lilla Gerda. Därför gick hon ut i trädgården, sträckte sin kryckkäpp ut mot alla törnrosträden, och hur vackert de än blommade, sjönko de likväl alla ned i den svarta jorden, och man kunde icke se, var de hade stått. Gumman fruktade nämligen, att om Gerda finge se rosorna, skulle hon tänka på sina egna och därvid komma ihåg lille Kaj och så springa sin väg.

Nu förde hon Gerda ut i blomsterträdgården. Åh, vad

här var för en doft och härlighet! Alla upptänkliga blommor, och det för alla årstider, stodo här i den präktigaste blomstring; ingen bilderbok kunde vara mera färgskimrande och vacker. Gerda hoppade av glädje och lekte, till dess solen gick ned bakom de höga körsbärsträden; då fick hon en präktig säng med röda sidenkuddar, som voro stoppade med blå violer, och där sov och drömde hon så vackert som någon drottning på sin bröllopsdag.

Den följande dagen kunde hon åter leka med blommorna i det varma solskenet — och sålunda gingo många dagar. Gerda kände varenda blomma, men hur många där än funnos, tyckte hon dock, att det fattades en, men vilken visste hon icke. Då sitter hon en dag och ser på den gamla gummans solhatt med de målade blommorna, och just den vackraste av dem var en ros. Gumman hade glömt att taga bort den från hatten, då hon skaffade de andra ned i jorden. Men så är det att icke ha tankarna med sig.

— Huru, sade Gerda, finns här inga rosor? Och hon sprang in mellan blomstersängarna, letade och letade, men där funnos inga; då satte hon sig ned och grät; men hennes heta tårar föllo just där, varest ett törnroströd hade sjunkit, och då de varma tårarna fuktade jorden, sköt trädet plötsligt upp, lika blomstrande som då det sjönk, och Gerda omfamnade det, kysste rosorna och tänkte på de vackra rosorna där hemma och jämte dem på lille Kaj.

— Ack, vad jag har blivit uppehållen! sade den lilla flickan. Jag skulle ju leta rätt på Kaj! — Vet ni inte var han är? frågade hon rosorna. Tror ni, att han är död och borta?

— Död är han inte! sade rosorna. Vi ha ju varit i jorden, och där äro alla de döda, men Kaj var där inte.

— Tack ska ni ha! sade lilla Gerda och gick till de andra blommorna, såg in i deras kalkar och frågade: Vet ni inte, var lille Kaj är?

Men varje blomma stod i solen och drömde sin egen saga eller historia; sådana fick lilla Gerda så många, så många, men ingen visste något om Kaj.

Och vad sade då brandgula liljan?

Hör du trumman? Bum! bum! Det är bara två toner, alltid bum! bum! Hör kvinnornas sorgesång! Hör prästernas

rop! — I sin långa, röda kjortel står hinduänkan på bålet; lågorna slå upp omkring henne och hennes döde man; men hinduänkan tänker på den levande här i kretsen, på honom, vars ögon bränna hetare än lågorna, på honom, vars ögons eld mera träffa hennes hjärta än de lågor, som snart bränna hennes kropp till aska. Kan hjärtats låga dö i bålets lågor?

— Det där förstår jag alls inte! sade lilla Gerda.

— Det är min saga! sade brandgula liljan.

Vad säger vindan?

— Ut över den smala fjällvägen hänger en gammal riddarborg; murgröna växer tät upp omkring de gamla röda murarna, blad vid blad, upp omkring altanen, och där står en vacker flicka. Hon lutar sig ut över balustraden och ser nedåt vägen. Ingen ros hänger friskare från kvistarna än hon; ingen äppelblomma, då vinden för den från trädet, är mera svävande än hon; huru den präktiga sidenklänningen frasar! Kommer han då inte!

— Är det Kaj du menar? frågade lilla Gerda.

— Jag talar bara om min saga, min dröm, svarade vindan.

Vad säger den lilla snövitan?

— Mellan träden hänger på tåg det långa brädet, det är en gunga; två täcka små flickor — kjolarna äro vita som snö, långa, gröna sidenband fladdra från hattarna — sitta och gunga; brodern, som är större än de, står uppe i gungan; han har armen om tåget för att hålla sig fast, ty i den ena handen har han en liten skål, i den andra en kritpipa — han blåser såpbubblor. Gungan går, och bubblorna flyga med vackra, skiftande färger; den sista hänger ännu vid pipskaftet och böjer sig i vinden; gungan går. Den lilla svarta hunden, lätt som bubblorna, reser sig på bakbenen och vill med upp i gungan; den flyger, hunden dimper ned, bjäbbar och är ond; den gäckas, bubblorna brista — ett gungande bräde, en bristande skumbild är min sång!

— Det är nog möjligt, att det du berättar är vackert; men du säger det så sorgligt och nämner alls inte Kaj.

Vad säga hyacinterna?

— Det var tre vackra systrar, så genomskinliga och fina; den enas klänning var röd, den andras var blå, den tredjes alldeles vit; hand i hand dansade de vid den lugna sjön i det

klara månskenet. Det var icke älvor, det var människobarn. De doftade så ljuvt, och flickorna försvunno i skogen; doften blev starkare; — tre likkistor, i dem lågo de vackra flickorna, gledo ur tjocka skogen fram över sjön; lysmaskarna flögo skinnande runt omkring, likt små svävande ljus. Sova de dansande flickorna, eller äro de döda? — Blomsterdoften säger, att de äro lik; aftonklockan ringer över de döda.

— Du gör mig helt bedrövad, sade lilla Gerda. Du doftar så starkt; jag kommer att tänka på de döda flickorna. Ack, är då lille Kaj verkligen död? Rosorna ha varit nere i jorden, och de säga nej.

— Ding, dang! ringde hyacintens klockor. Vi ringa inte över lille Kaj; honom känna vi inte. Vi sjunga endast vår visa, den enda vi kunna.

Och Gerda gick bort till smörblomman, som lyste fram mellan de glänsande, gröna bladen.

— Du är en liten klar sol! sade Gerda. Säg mig, om du vet, var jag skall finna min lekbror!

Och smörblomman lyste så vackert och såg på Gerda igen. Vilken visa kunde väl smörblomman sjunga? Den var icke heller om Kaj.

— På en liten gård sken Guds sol så varmt den första vårdagen; strålarna gledo ned utför grannens vita vägg; tätt invid växte de första gula blommorna, glänsande guld i de varma solstrålarna; gamla mormor var ute i sin stol, dotterdottern, den fattiga, vackra tjänstflickan, kom hem från ett kort besök; hon kysste mormodern. Det var guld, hjärtats guld, i den varma kyssen. Guld på munnen, guld i grunden, guld där uppe i morgonstunden! Se, det är min lilla historia! sade smörblomman.

— Min stackars gamla mormor! suckade Gerda. Ja, hon längtar säkert efter mig och är bedrövad över mig, liksom hon var över lille Kaj. Men jag kommer snart hem igen, och då för jag med mig Kaj. — Det hjälper inte, att jag frågar blommorna; de kunna endast sin egen visa och ge mig inte besked! Och så band hon upp sin lilla klänning för att kunna springa fortare. Men pingstliljan slog henne på benet, då hon hoppade över henne; då stannade hon, såg på den långa

blomman och frågade: Vet du kanske något? Och hon böjde sig ända ned till henne. Och vad sade pingstliljan?

— Jag kan se mig själv! Jag kan se mig själv! sade hon. O, o, vad jag luktar! — Uppe på den lilla vindskammaren står, halvklädd, en liten dansös; än står hon på ett ben och än på två; hon sparkar åt hela världen; hon är bara ett bländverk. Hon häller vatten ur tekannan på ett tygstycke, som hon håller uti; det är snörlivet; — renlighet är en god sak! Den vita klänningen hänger på spiken; även den är tvättad i tekannan och torkad på taket. Den tager hon på sig, och den saffransgula duken om halsen, ty då lyser kläninngen ännu vitare. Benet i vädret! Se, hur hon kråmar sig på en stjälk! Jag kan se mig själv! Jag kan se mig själv!

— Det bryr jag mig alls inte om, sade Gerda; det är ingenting att berätta för mig. Och så sprang hon till ändan av trädgården.

Grinden var stängd; men hon vrickade på den rostiga klinkan, så att den gick upp och grinden sprang upp, och så sprang lilla Gerda med bara fötter ut i vida världen. Hon såg sig tre gånger tillbaka, men det var ingen, som kom efter henne; slutligen orkade hon icke springa längre och satte sig ned på en stor sten, och då hon såg sig runt omkring, var sommaren förbi; det var sent på hösten; det kunde man alls icke märka därinne i den vackra trädgården, där det alltid var solsken och alla årstiders blommor.

— Gud, vad jag har fördröjt mig! sade lilla Gerda. Det har ju blivit höst, då får jag inte vila. Och hon reste sig upp för att gå.

Ack, vad hennes små fötter voro ömma och trötta, och runt omkring såg det kallt och fuktigt ut; de långa pilbladen voro alldeles gula, och dimman droppade som vatten ned ifrån dem; det ena bladet föll efter det andra, endast slånbärsbusken stod med frukt, så kärv, att den kunde komma munnen att snörpas ihop på en. Hu, vad det var grått och tungt i den vida världen!

FJÄRDE BERÄTTELSEN.

PRINS OCH PRINSESSA.

Gerda måste åter vila sig; då hoppade på snön, mitt emot där hon satt, en stor kråka, som länge hade suttit och sett på henne och vridit på huvudet; nu sade hon: Kra! kra! — god dag! god dag! Bättre kunde hon icke säga det, men hon menade så väl med den lilla flickan och frågade, vart hon skulle gå så ensam ut i den vida världen. Det ordet ensam förstod Gerda mycket väl och kände fullkomligt, huru mycket som låg däruti, och så berättade hon kråkan hela sitt liv och sina öden och frågade, om hon icke hade sett Kaj.

Och kråkan nickade helt betänksamt och sade: Det skulle allt kunna hända! Det skulle allt kunna hända!

— Huru! Tror du det? ropade den lilla flickan och hade så när klämt ihjäl kråkan, så kysste hon henne.

— Sansa dig, sansa dig! sade kråkan. Jag tror, att det kan vara lille Kaj; men nu har han visst glömt dig för prinsessan.

— Bor han hos en prinsessa? frågade Gerda.

— Ja, hör på! sade kråkan. Men jag har så svårt för att tala ditt språk. Om du förstår kråkspråket, så kan jag bättre berätta det.

— Nej, det har jag inte lärt mig, sade Gerda; men mormor kunde det, och P-språket kunde hon. Om jag ändå hade lärt mig det!

— Det gör ingenting, sade kråkan; jag skall berätta så gott jag kan, men klent blir det i alla fall, och så berättade hon vad hon visste.

— I det kungarike, där vi nu sitta, bor en prinsessa, som är så ofantligt klok; men hon har också läst alla tidningar, som finnas i världen, och glömt dem igen, så klok är hon. Häromdagen satt hon på tronen, och det är ändå inte så roligt, säger man; då kom hon att gnola på en visa, det var just den här: Varför skulle jag ej gifta mig? — Det där var någonting att tänka på, sade hon, och så ville hon gifta sig; men hon ville ha en man, som förstod att svara, när man talade honom till, en som icke bara stod och såg förnäm ut, ty det är så tråkigt. Nu lät hon trumma ihop alla hovdamerna, och då de hörde vad hon ville, blevo de så glada. Det tycker jag om, sade de; någonting sådant tänkte även jag på häromdagen. — Du kan lita på att vart ord jag säger är sanning! sade kråkan. Jag har en tam käresta, som går fritt omkring på slottet, och hon har berättat mig alltsammans.

Kärestan var naturligtvis också en kråka, ty kaka söker maka, och kråka söker alltid kråka.

— Tidningarna kommo genast ut med en kant av hjärtan och prinsessans namnchiffer; man kunde där läsa, att det stod varje ung man, som såg bra ut, fritt att komma upp på slottet och tala med prinsessan, och den, som talade så, att man kunde höra, att han var som hemma där, och talade bäst, honom skulle prinsessan taga til man. — Ja, ja, sade kråkan, du kan tro mig; det är så sant, som att jag sitter här; folk strömmade till, det var en trängsel och ett spring; men det lyckades icke, varken den första eller andra dagen. Allesammans kunde de tala bra, då de voro ute på gatan; men då de kommo in genom slottsporten och sågo gardet klätt i silver och lakejerna uppe i trapporna k'ädda i guld samt de stora, upplysta salarna, blevo de förbryllade; och stodo de framför tronen, där prinsessan satt, så kunde de icke säga något annat än det sista ord, som hon hade sagt, och detta brydde hon sig icke om att höra omigen. Det var alldeles, som om de där inne

hade fått snus på magen och fallit i dvala, tills de kommo ut på gatan igen, ty då kunde de nog prata. Det stod en lång rad ända från stadsporten och fram till slottet. Jag var själv inne för att se det, sade kråkan. De blevo både hungriga och törstiga, men från slottet fingo de inte ens så mycket som ett glas ljumt vatten. Några av de klokaste hade visserligen tagit smörgåsar med sig, men de delade icke med sig åt sina grannar; de tänkte som så: Låt honom bara se hungrig ut, så tager prinsessan honom inte!

— Men Kaj, lille Kaj! frågade Gerda. När kom han? Var han bland mängden?

— Tålamod, tålamod! Nu komma vi just till honom. Det var den tredje dagen; då kom en liten person, utan häst eller vagn, helt frimodigt marscherande rakt upp till slottet; hans ögon lyste som dina, han hade långt, vackert hår, men för övrigt var han fattigt klädd.

— Det var Kaj! jublade Gerda. Ack, så har jag då funnit honom! Och hon klappade händerna.

— Han hade en liten ränsel på ryggen, sade kråkan.

— Nej, det var visst hans kälke, sade Gerda; ty med kälken gick han bort.

— Det är mycket möjligt, sade kråkan; jag såg inte så noga efter; men det vet jag av min tama käresta, att då han kom in genom slottsporten och såg livgardet i silver och lakejerna i trappan klädda i guld, blev han icke det ringaste förbryllad utan nickade och sade till dem: »Det måste vara tråkigt att stå i trappan, jag går hellre in!» Där strålade salarna av ljus; geheimeråd och excellenser gingo barfotade och buro guldfat; man kunde väl bli högtidligt stämd. Hans stövlar knarrade så förskräckligt hårt, men han blev ändå inte rädd.

— Det är helt säkert Kaj, sade Gerda. Jag vet, att han hade nya stövlar; jag har hört dem knarra i mormors kammare.

— Ja, knarra gjorde de, sade kråkan, och frimodigt gick han rakt in till prinsessan, som satt på en pärla så stor som ett spinnrockshjul; och alla hovdamerna med sina tjänarinnor och tjänarinnors tjänarinnor, och alla kavaljererna med sina tjänare och tjänares tjänare, som hålla sig dräng, stodo upp-

ställda runt omkring; och ju närmare de stodo dörren, desto stoltare sågo de ut. Tjänarnas tjänares dräng, som alltid går i tofflor, vågar man knappast se på, så stolt står han i dörren.

— Det måtte vara förskräckligt! sade lilla Gerda. Och Kaj fick ändå prinsessan?

— Hade jag inte varit en kråka, så hade jag tagit henne, och det oaktat jag är förlovad. Han skall ha talat lika bra som jag talar, när jag talar kråkspråk, det har jag hört av min tama käresta. Han var frimodig och intagande; han hade alls inte kommit för att fria utan endast för att höra prinsessans klokhet, och denna vann hans bifall, och han vann hennes tillbaka.

— Ja visst! Det var Kaj, sade Gerda. Han var så klok, han kunde huvudräkning med bråk. — Ack, vill du inte föra mig upp på slottet?

— Ja, det är lätt sagt, sade kråkan; men hur skall det låta sig göra? Jag skall tala därom med min tama käresta; hon kan nog råda oss; ty det får jag säga dig, att en sådan liten flicka som du aldrig får lov att slippa riktigt in.

— Jo, det får jag! sade Gerda. När Kaj får höra, att jag är här, kommer han genast ut och hämtar mig.

— Vänta mig vid stättan där borta! sade kråkan, vred huvudet fram och tillbaka och flög bort.

Först då det var mörka aftonen kom kråkan tillbaka igen. Rart! Rart! sade hon. Jag skall hälsa dig så mycket ifrån henne, och här är ett litet bröd till dig; hon tog det i köket; där är fullt upp med sådant, och du är visst hungrig. — Du kan omöjligen komma upp på slottet, du har ju ingenting på fötterna; gardet i silver och lakejerna i guld skulle inte tillåta det; men gråt inte, du skall nog ändå komma dit upp! Min käresta känner till en liten baktrappa, som för till sängkammaren, och hon vet, var hon skall ta nyckeln.

Och de gingo in i trädgården, i den stora allén, där det ena lövet föll efter det andra, och då ljusen släcktes på slottet, det ena efter det andra, förde kråkan lilla Gerda bort till en bakdörr, som stod på glänt.

Ack, vad Gerdas hjärta klappade av oro och längtan! Det var, som om hon skulle göra någonting ont, och dock ville hon ju endast veta, om det var lille Kaj. Ja, det måste

vara han; hon tänkte sig så livligt hans kloka ögon och hans långa hår; hon kunde riktigt se, hur han log, som då de sutto hemma under rosorna. Han skulle säkert bli glad över att få se henne, höra, vilken lång väg hon hade gått för hans skull, och veta, hur bedrövade alla där hemma hade varit, då han ej kom tillbaka. O, det var en fruktan och en glädje!

Nu voro de i trappan; där brann en liten lampa på ett skåp; mitt på golvet stod den tama kråkan och vred huvudet åt alla sidor och betraktade Gerda, som neg så, som mormor hade lärt henne.

— Min fästman har talat så vackert om er, min lilla fröken, sade den tama kråkan; ert v i t a, som man kallar det, är också mycket rörande. — Vill ni taga lampan, så skall jag gå förut. Vi gå här raka vägen, ty där träffa vi ingen.

— Jag tycker, att det kommer någon strax bakom, sade Gerda, och det susade förbi henne; det var liksom skuggor utåt väggen, hästar med fladdrande manar och fina ben, jaktsvenner, herrar och damer till häst.

— Det är bara drömmarna, sade kråkan. De komma och hämta det höga herrskapets tankar till jakt; och väl är det, så kan ni bättre betrakta dem i sängen. Men låt se, att om ni kommer till ära och värdighet, ni då visar ett tacksamt hjärta!

— Det är ju ingenting att prata om! sade kråkan från skogen.

Nu kommo de in i den första salen; dess väggar voro klädda med rosenrött atlas med konstrika blommor; här susade drömmarna redan förbi dem, men de flögo så hastigt, att Gerda icke fick se det höga herrskapet. Den ena salen blev präktigare än den andra; ja, man kunde riktigt bli häpen, och nu voro de i sängkammaren. Taket där inne liknade en stor palm med blad av glas, kostbart glas, och mitt på golvet hängde vid en tjock guldstjälk två sängar, av vilka vardera såg ut som en lilja; den ena var vit, och i den låg prinsessan; den andra var röd, och i den var det som Gerda skulle söka lille Kaj; hon böjde ett av de röda bladen åt sidan, och då såg hon en brun nacke. — Ack, det var Kaj! — Hon ropade helt högt hans namn, höll lampan intill honom —

drömmarna susade till häst tillbaka i yttre rummet — han vaknade, vände huvudet och — — det var icke lille Kaj.

Prinsen liknade honom endast i nacken, men ung och vacker var han. Och från den vita liljesängen tittade prinsessan ut och frågade, vad det var. Då grät lilla Gerda och berättade hela sin historia och allt vad kråkorna hade gjort för henne.

— Du lilla stackare! sade prinsen och prinsessan, och de berömde kråkorna och sade, att de alls icke voro onda på dem, men de skulle likväl icke göra om det. Emellertid skulle de få en belöning.

— Vill ni flyga fritt? frågade prinsessan; eller vill ni ha fast anställning som hovkråkor med allt avfallet från köket?

Och båda kråkorna nego och bådo om fast anställning; ty de tänkte på sin ålderdom och sade: Det vore så gott att ha något på gamla dagar, som man säger.

Och prinsen steg upp ur sin säng och lät Gerda sova i den, och mera kunde han icke göra. Hon knäppte ihop sina små händer och tänkte: Vad ändå människor och djur äro goda! Och så slöt hon till ögonen och sov så gott. Alla drömmarna kommo åter inflygande, och då sågo de ut som Guds änglar, och de drogo en liten kälke, och på den satt Kaj och nickade; men allt var endast en dröm, och därför var det också borta igen, så snart hon vaknade.

Den följande dagen blev hon klädd i siden och sammet från topp till tå; hon fick anbud att stanna på slottet och ha goda dagar; men hon bad endast om att få en liten vagn med en häst för och ett par små stövlar, så skulle hon åter fara ut i vida världen och leta rätt på Kaj.

Och hon fick både stövlar och muff; hon blev så fint och vackert klädd, och då hon skulle fara, höll vid porten en ny vagn av rent guld; prinsens och prinsessans vapen lyste från den som en stjärna; kusk, betjänter och förridare, ty det var även förridare, som sutto klädda i guldkronor. Prinsen och prinsessan själva hjälpte henne upp i vagnen och önskade henne all lycka. Skogskråkan, som nu hade gift sig, följde med de tre första milen; hon satt vid Gerdas sida, ty hon tålde ej vid att åka baklänges; den andra kråkan stod i porten och flaxade med vingarna; hon följde icke med, ty

hon led av huvudvärk, sedan hon fått fast anställning och för mycket att äta. Inuti var vagnen fodrad med sockerkringlor, och i sitsen lågo frukter och pepparnötter.

— Farväl! farväl! ropade prinsen och prinsessan, och lilla Gerda grät, och kråkan grät. Sålunda gingo de första milen; då tog även kråkan farväl, och det var det tyngsta avskedet; hon flög upp i ett träd och flaxade med sina svarta vingar, så länge hon kunde se vagnen, vilken strålade som det klara solskenet.

FEMTE BERÄTTELSEN.

DEN LILLA RÖVARFLICKAN.

De foro genom den mörka skogen, men vagnen lyste som ett bloss; det stack rövarna i ögonen, och det kunde de icke tåla.

— Det är guld, det är guld! ropade de, rusade fram, grepo fatt i hästarna, slogo ihjäl de små jockejerna, kusken och betjänterna och drogo därpå lilla Gerda ut ur vagnen.

— Hon är fet, hon är söt, hon är gödd med nötkärnor! sade den gam'a rövarkäringen, som hade ett långt, strävt skägg och ögonbryn, som hängde ned över ögonen på henne. Hon är så god som ett litet gött lamm. Ack, vad hon skall smaka! Och så drog hon ut sin blanka kniv, och den blänkte, så det var ohyggligt.

— Aj! sade käringen i detsamma; hon blev biten i örat av sin egen lilla dotter, som hängde på hennes rygg och var så vild och ostyrig, att det var en lust att skåda. Du stygga unge! sade modern och fick ej tid att slakta Gerda.

— Hon skall leka med mig! sade den lilla rövarflickan. Hon skall ge mig sin muff och sin vackra klänning och sova hos mig i min säng. Och så bet hon igen, så att rövarkäringen hoppade högt i vädret och snurrade runt omkring, och alla rövarna skrattade och sade: Se, så hon dansar med sin unge!

— Jag vill in i vagnen! sade den lilla rövarflickan, och hon måste och skulle ha sin vilja fram, ty hon var så bortkelad och så styvsint. Hon och Gerda sutto inne i den, och så foro de över stubbar och törnen djupare in i skogen. Den lilla rövarflickan var så stor som Gerda men starkare, mera bredaxlad och mörk i hyn; ögonen voro alldeles svarta och sågo nästan bedrövade ut. Hon tog lilla Gerda om livet och sade: De ska inte slakta dig, så länge jag inte blir ond på dig! Du är förmodligen en prinsessa?

— Nej, sade lilla Gerda och berättade henne allt vad hon hade upplevat och hur mycket hon höll av lille Kaj.

Rövarflickan såg helt allvarligt på henne, nickade litet på huvudet och sade: De ska inte slakta dig, inte en gång om jag blir ond på dig; då skall jag nog själv göra det. Och så torkade hon Gerdas ögon och stoppade sedan båda sina händer i den vackra muffen, som var så mjuk och så varm.

Nu stannade vagnen; de voro mitt inne på gården till ett rövarslott; det hade rämnat ovanifrån och ända ned, korpar och kråkor flögo ut ur de öppna hålen, och de stora doggarna, av vilka var och en såg ut att kunna sluka en människa, hoppade högt i vädret men skällde icke, ty det var förbjudet.

I den stora, gamla, sotiga salen brann mitt på stengolvet en stor eld; röken drog fram under taket och måste själv leta sig väg ut; i en stor bryggkittel kokades soppa, och både harar och kaniner vändes på spett.

— Du skall sova i natt med mig här hos alla mina smådjur, sade rövarflickan. De fingo att äta och dricka och gingo därefter bort till ett hörn, där det låg halm och täcken. Ovanför sutto på läkter och pinnar nära hundra duvor, som alla tycktes sova men dock vände litet på sig, då de små flickorna kommo.

— De äro allesammans mina, sade den lilla rövarflickan och grep hastigt tag i en av de närmaste, höll henne vid be-

nen och skakade henne, så att hon slog med vingarna. — Kyss henne! ropade hon och slog Gerda i ansiktet med henne. Där sitta skogskanaljerna! fortfor hon och pekade bakom en hop spjälor, som voro slagna för ett hål högt uppe i muren. Det är skogskanaljer, de där två; de flyga genast sin kos, om man inte har dem riktigt instängda; och här står min gamla käraste bä! och därvid ryckte hon i ena hornet på en ren, som hade en blank kopparring om halsen och var bunden. Honom måste vi också hålla i klave, annars springer han med ifrån oss. Var eviga afton kittlar jag honom på halsen med min vassa kniv, och det är han så rädd för! Och den lilla flickan drog en lång kniv ut ur en springa i muren och lät den glida över renens hals; det stackars djuret slog bakut med benen, och rövarflickan skrattade och drog därefter Gerda med sig ned i sängen.

— Ämnar du ha kniven hos dig, medan du sover? frågade Gerda och såg litet förskräckt på den.

— Jag sover alltid med kniv, sade den lilla rövarflickan. Man vet aldrig vad som kan hända. Men berätta mig nu omigen vad du förut berättade om lille Kaj och varför du gått ut i vida världen!

Och Gerda berättade omigen från början, och skogsduvorna kuttrade där uppe i buren, men de andra duvorna sovo. Den lilla rövarflickan lade sin arm om Gerdas hals, höll kniven i den andra handen och sov, så att man kunde höra det; men Gerda kunde alls icke få en blund i sina ögon; hon visste icke, om hon skulle få leva eller dö. Rövarna sutto runt omkring elden, sjöngo och drucko, och rövarkäringen slog kullerbyttor. Åh, det var alldeles rysligt för den lilla flickan att se på!

Då sade skogsduvorna: Kurr! kurr! vi ha sett lille Kaj. En vit höna bar hans kälke, han satt i snödrottningens vagn, som for långt fram över skogen, då vi lågo i bo; hon blåste på oss ungar, och alla dogo de, utom vi två. Kurr! kurr!

— Vad säger ni där uppe? ropade Gerda. Vart reste snödrottningen? Vet ni något därom?

— Hon reste förmodligen till Lappland, ty där finns alltid snö och is. Fråga bara renen, som står bunden vid tåget.

— Där finns is och snö, där är rart och gott! sade renen; där springer man fritt omkring i de stora glänsande dalarna; där har snödrottningen sitt sommartält; men hennes fasta slott är uppe mot nordpolen, på en ö, som kallas Spetsbergen.

— Ack Kaj, lille Kaj! suckade Gerda.

— Nu skall du ligga stilla, sade rövarflickan; annars får du kniven i magen!

Om morgonen berättade Gerda henne allt vad skogsduvorna hade sagt, och den lilla rövarflickan såg helt allvarlig ut men nickade med huvudet och sade: Det är detsamma, det är detsamma! — Vet du, var Lappland ligger? frågade hon renen.

— Vem skulle veta det bättre än jag? sade djuret, och ögonen spelade i huvudet på det. Där är jag född och uppfödd, där har jag sprungit på snöfälten.

— Hör på! sade rövarflickan till Gerda; du ser, att alla våra karlar äro borta, men mor är ännu här, och hon blir kvar; men fram på morgonen dricker hon ur den stora buteljen och tar sig sedan en liten lur ovanpå; — då skall jag göra något för dig. Nu hoppade hon ur sängen, kastade sig om halsen på modern, ryckte henne i mustascherna och sade: Min egen söta getabock, god morgon! Och modern knäppte henne på näsan, så att den blev både röd och blå; men det var alltsammans av bara kärlek.

När modern nu hade druckit ur sin butelj och tog sig en liten lur, gick rövarflickan bort till renen och sade:

— Jag kunde ha god lust att ännu många gånger kittla dig med den vassa kniven, ty då är du så rolig, men det är detsamma; jag vill lossa ditt rep och hjälpa dig ut, så att du kan springa till Lappland; men du skall lägga benen på ryggen och föra den här lilla flickan till snödrottningens slott, där hennes lekbror är. Du har nog hört vad hon berättade, ty hon talade högt nog, och du lyssnar.

Renen hoppade högt i vädret av glädje. Rövarflickan lyfte lilla Gerda upp på hans rygg och hade den försiktigheten att binda fast henne, ja till och med att giva henne en liten kudde att sitta på.

— Det är detsamma, sade hon; där har du dina ludna stövlar, för det blir kallt; men muffen behåller jag, för den är

alltför söt. Emellertid skall du inte frysa. Här har du min mors stora bälgvantar; de räcka dig ända upp till armbågen; drag dem på dig! — Nu ser du ut om händerna som min otäcka mor!

Och Gerda grät av glädje.

— Jag kan inte tåla, att du grinar, sade den lilla rövarflickan. Nu skall du just se glad ut! Och där har du två bröd och en skinka, så kommer du inte att svälta. Båda delarna fastbundos bakpå renen; den lilla rövarflickan öppnade dörren, lockade in alla de stora hundarna, skar därefter av repet med sin kniv och sade till renen: Spring nu! Men akta väl den lilla flickan!

Och Gerda sträckte ut händerna med de stora bälgvantarna mot rövarflickan och sade farväl, och så ilade renen bort över buskar och stubbar genom den stora skogen, över mossar och stäpper, allt vad han orkade. Vargarna tjöto, och korparna skreko. Futt! futt! sade det på himmeln. Det var, som om den nyst rött.

— Det är mina gamla norrsken, sade renen. Se, så de lysa! Och så sprang han ännu hastigare framåt, natt och dag; bröden uppåtos och skinkan med, och så voro de i Lappland.

SJÄTTE BERÄTTELSEN.

LAPPGUMMAN OCH FINNGUMMAN.

De stannade vid ett litet hus; det var så eländigt; taket gick ända ned till marken, och dörren var så låg, att familjen måste krypa på magen, då den ville ut eller in. Här var ingen hemma utom en gammal lappgumma, som stod och stekte fisk vid en tranlampa; och renen berättade hela Gerdas historia men först sin egen, ty han tyckte, att denna var mycket viktigare, och Gerda var så medtagen av kölden att hon ej kunde tala.

— Ack, ni arma stackare, sade lappgumman, då har ni ännu långt att springa. Ni måste över hundra mil in i Finnmarken, ty där ligger snödrottningen på landet och bränner bengalisk eld var eviga kväll. Jag skall skriva ett par ord på en torr klippfisk, ty papper har jag inte; den skall jag skicka med er till finngumman där uppe, hon kan ge er bättre besked än jag.

Och då nu Gerda hade blivit uppvärmd och fått mat och dryck, skrev lappgumman ett par ord på en torr klippfisk, bad Gerda se väl efter den, band henne åter fast på renen, och så bar det av. Futt! futt! sade det uppe i luften, och hela natten brunno de vackraste blå norrsken; — och så kommo

de till Finnmarken och knackade på finngummans skorsten, ty hon hade icke ens någon dörr.

Det var en hetta där inne, så att finngumman själv gick nästan alldeles naken; liten var hon och alldeles grågul; hon löste genast upp lilla Gerdas kläder, tog av henne bälgvantarna och stövlarna, ty annars hade det blivit för hett för henne, lade ett isstycke på renens huvud och läste därefter vad som stod skrivet på klippfisken; hon läste det tre gånger, och så kunde hon det utantill och lade fisken i matgrytan, ty den kunde ju gott ätas, och hon lät aldrig någonting förfaras.

Nu berättade renen först sin historia och så lilla Gerdas, och finngumman plirade med de kloka ögonen men sade ingenting.

— Du är så klok, sade renen; jag vet, att du kan binda alla världens vindar i en trådända; då skepparen löser upp den ena knuten, får han god vind, löser han upp den andra, blåser det starkt, och löser han upp den tredje och fjärde, stormar det, så att skogarna falla över ända. Vill du inte ge den lilla flickan en dryck, så att hon kan få tolv mans styrka och övervinna snödrottningen?

— Tolv mans styrka, sade finngumman, jo, det skulle just förslå! Och så gick hon bort till en hylla, tog fram ett stort, hoprullat skinn, och det rullade hon upp; underliga bokstäver voro skrivna därpå, och finngumman läste, så att svetten strömmade utför hennes panna.

Men renen bad åter så mycket för lilla Gerda, och Gerda såg med så bedjande, tårfyllda ögon på finngumman, att denna åter började att plira med sina och drog renen bort i ett hörn, där hon viskade till honom, medan hon lade ny is på hans huvud:

— Lille Kaj är verkligen hos snödrottningen och finner allt där i sin smak och efter sitt sinne och tror, att detta är den bästa delen av världen; men det kommer sig därav, att han fått en glasbit i hjärtat och en liten glasskärva i ögat; dessa måste först ut, annars blir han aldrig människa igen, och snödrottningen kommer att behålla väldet över honom.

— Men kan du inte ge lilla Gerda in något, så att hon kan få makt över alltsammans?

— Jag kan inte ge henne större makt, än hon redan har.

Ser du inte, hur stor den är? Ser du inte, hur människor och djur måste tjäna henne, hur hon på sina nakna fötter kommit så väl fram i världen? Hon bör inte av oss få veta sin makt; den ligger i hennes hjärta, den ligger däri, att hon är ett sött, oskyldigt barn. Kan hon inte själv komma in till snödrottningen och få glasskärvorna ut ur lille Kaj, så kunna vi inte hjälpa. Två mil härifrån börjar snödrottningens trädgård; dit kan du bära den lilla flickan; sätt av henne vid den stora busken, som står med röda bär i snön; håll inte något långt prat, och skynda dig tillbaka hit! Och så lyfte finngumman lilla Gerda upp på renen, som sprang allt vad han orkade.

— Ack, jag fick inte mina stövlar, jag fick inte mina bälgvantar! ropade lilla Gerda; detta märkte hon i den bitande kölden, men renen vågade icke stanna; han sprang, till dess han kom till den stora busken med de röda bären. Där satte han av Gerda, kysste henne på munnen, och stora blanka tårar tillrade ned över djurets kinder, och så sprang det, allt vad det orkade, tillbaka igen. Där stod den stackars Gerda utan skodon, utan vantar mitt i den förfärliga, iskalla Finnmarken.

Hon sprang framåt så fort hon kunde; då kom ett helt regemente snöflingor; men de föllo icke ned från himmeln, som var alldeles klar och lyste av norrsken; snöflingorna sprungo längs efter marken, och ju närmare de kommo, desto större blevo de. Gerda erinrade sig ganska väl, hur stora och konstiga de hade sett ut, då hon såg snöflingorna genom solglaset, men här voro de verkligen bra mycket större och förfärligare: de voro levande — de voro snödrottningens förposter; de hade de underligaste gestalter; några sågo ut som stora, ohyggliga piggsvin, andra som hela knutar av ormar, som stucko fram huvudena, och andra som små, tjocka björnar med håret på ända, alla skinande vita, och alla voro de levande snöflingor.

Då bad lilla Gerda sitt Fader vår, och kölden var så stark, att hon kunde se sin egen andedräkt; den stod henne ur munnen som en riktig rök; andedräkten blev tätare och tätare och formade sig till små ljusa änglar, som växte mer och mer, då de vidrörde marken; och alla hade de hjälm på huvudet och

spjut och sköld i händerna; de blevo flera och flera, och då Gerda hade slutat sitt Fader vår, var det en hel legion omkring henne; de höggo med sina spjut in på de ohyggliga snöflingorna, så att de sprungo i hundratals bitar, och lilla Gerda gick helt trygg och frimodig framåt. Änglarna klappade henne på fötterna och på händerna, och då kände hon mindre, hur kallt det var, och gick raskt framåt mot snödrottningens slott.

Men nu skola vi först se, hur Kaj har det. Han tänkte verkligen icke på lilla Gerda och allra minst, att hon stod utanför slottet.

SJUNDE BERÄTTELSEN.

VAD SOM HÄNDE I SNÖDROTTNINGENS SLOTT OCH VAD SOM SEDAN HÄNDE.

Slottets väggar voro av den yrande snön och fönster och dörrar av de bitande vindarna; där voro över hundra salar, allteftersom snön yrde; den största sträckte sig många mil; alla voro de upplysta av starka norrsken, och de voro så stora, så tomma, så iskalla och så glänsande. Aldrig var här någon förlustelse, icke ens så mycket som en liten björnbal, där stormen kunde spela upp och isbjörnarna gå på bakbenen och ha fina fasoner; aldrig någon liten sällskapslek med munfiskar och slag på tassen; aldrig något litet kafferep av de vita rävfröknarna; tomt, stort och kallt var det i snödrottningens salar. Norrskenen flammade så regelbundet, att man kunde räkna ut, när de voro på sin högsta och när de voro på sin lägsta punkt. Mitt där inne i den tomma, oändliga snösalen fanns en frusen sjö; den hade rämnat i tusen bitar, men varje bit var så precis lik den andra, att det var ett riktigt konststycke; och mitt på den satt snödrottningen, då hon var hem-

ma, och då sade hon, att hon satt i förståndets spegel och att den var den enda och bästa i denna världen.

Lille Kaj var alldeles blå av köld, ja nästan svart, men han märkte det likaväl icke, ty hon hade ju kysst frossrysningarna ur honom, och hans hjärta var så gott som en isklump. Han gick och släpade på några vassa, flata isbitar, vilka han lade på alla möjliga sätt, ty han ville göra något av dem; det var liksom då vi andra ha små träbitar och lägga dessa i figurer, vilket kallas det kinesiska spelet. Kaj gick också och lade figurer, de allra konstigaste, det var förståndsisspelet; för hans ögon voro figurerna alldeles utmärkta och av den allra högsta vikt; detta gjorde glasskärvan, som satt i hans öga. Han lade hela figurer, som voro ett skrivet ord; men aldrig kunde han hitta på att lägga det ord han just ville, ordet evigheten; och snödrottningen hade sagt: Kan du hitta på den figuren, så skall du bli din egen herre, och jag skänker dig hela världen och ett par nya skridskor. Men han kunde icke.

— Nu susar jag dit till de varma länderna, sade snödrottningen, jag vill dit och kika ned i de svarta grytorna. — Det var de eldsprutande bergen, Etna och Vesuvius, som man kallar dem. — Jag skall vitmena dem litet; det hör till; det gör gott ovanpå citroner och vindruvor! Och så flög snödrottningen sin väg, och Kaj satt alldeles ensam i den många mil stora, tomma issalen och såg på isstyckena och tänkte och tänkte, så att det knakade uti honom; alldeles stel och stilla satt han; man skulle kunnat tro, att han var ihjälfrusen.

Då var det, som lilla Gerda trädde in i slottet genom stora porten, som var av bitande vindar; men hon läste en aftonbön, och då lade sig vindarna, som om de ville sova, och hon trädde in i de stora, tomma, kalla salarna — då fick hon se Kaj; hon kände igen honom, flög honom om halsen, höll honom sålunda fast och ropade: Kaj! Söte lille Kaj! Så har jag då funnit dig!

Men han satt alldeles stilla, stel och kall; — då grät lilla Gerda heta tårar; de föllo på hans bröst, de trängde in i hans hjärta, upptinade isklumpen och förtärde den lilla spegelbiten där inne; han såg på henne, och hon sjöng psalmen:

I dalen växa de rosor små,
där med Jesusbarnet vi tala få!

Då brast Kaj i gråt; han grät, så att spegelskärvan trillade ur ögat på honom; han kände igen henne och jublade: Gerda, söta lilla Gerda! Var har du varit så länge? Och var har jag varit? Och han såg sig runt omkring. Vad här är kallt! Vad här är tomt och stort! sade han och höll sig fast vid Gerda, och hon skrattade och grät av glädje. Det var så härligt, att själva isbitarna dansade runt omkring av glädje, och då de voro trötta och lade sig, lågo de just i form av de bokstäver, som snödrottningen hade sagt att han skulle hitta på, så skulle han bliva sin egen herre, och hon skulle giva honom hela världen och ett par nya skridskor.

Och Gerda kysste hans kinder, och de blevo blomstrande; hon kysste hans ögon, och de lyste som hennes; hon kysste hans händer och fötter, och han var frisk och rask. Snödrottningen kunde nu gärna komma hem; hans fribrev stod där skrivet med glänsande isbitar.

Och de togo varandra i hand och vandrade ut ur det stora slottet; de talade om mormor och om rosorna uppe på taket; och där de gingo fram, lågo vindarna helt stilla och solen bröt fram; och då de hunno till busken med de röda bären, stod renen där och väntade; han hade en annan ung ren med sig, vars juver var fullt, och den gav de små sin varma mjölk och kysste dem på munnen. Så buro de Kaj och Gerda först till finngumman, där de värmde upp sig i den heta stugan och fingo besked om hemresan, och därefter till lappgumman, som hade sytt nya kläder åt dem och gjort i ordning sin släde.

Och renen och den unga renen sprungo vid sidan och följde med ända till landets gräns; där tittade det första gröna fram, där togo de avsked av renen och lappgumman. Farväl! sade de allesammans. Och de första små fåglarna började kvittra, skogen hade gröna knoppar, och ut från denna kom ridande på en präktig häst, som Gerda kände igen (han hade varit spänd för guldvagnen), en ung flicka med en lysande röd mössa på huvudet och pistoler framför sig; det var den lilla rövarflickan, som var trött vid att vara hemma och nu

först ville norr ut och sedan åt ett annat håll, ifall hon icke bleve belåten. Hon kände genast igen Gerda, och Gerda kände igen henne, det var en glädje!

— Du är en ljus pojke att traska omkring! sade hon till lille Kaj. Jag undrar just, om du förtjänar, att man springer till världens ända för din skull!

Men Gerda klappade henne på kinden och frågade om prinsen och prinsessan.

— De ha rest till främmande land, sade rövarflickan.

— Men kråkan då? frågade lilla Gerda.

— Jo, kråkan är död! svarade hon. Den tama kärestan har blivit änka och går med en svart ullgarnsända kring benet; hon jämrar sig ömkligt, och dumt tyg är alltsammans. — Men berätta mig nu, hur det gått dig och hur du fick tag i honom!

Och Gerda och Kaj berättade båda två.

— Och snipp-snapp-snorum, hej, bassalorum! sade rövarflickan, tog dem båda två i hand och lovade, att om hon en gång komme genom deras stad, så skulle hon komma upp och hälsa på dem, och så red hon ut i vida världen; men Kaj och Gerda gingo hand i hand, och som de gingo, var det härlig vår med blommor och grönt; kyrkklockorna ringde, och de kände igen de höga tornen och den stora staden, det var den de bodde i; och de gingo in i den och bort till mormors port, uppför trappan och in i rummet, där allt stod på samma ställe som förr, och klockan sade tick! tack! och visaren gick omkring; men i det de gingo genom dörren, märkte de, att de hade blivit fullvuxna människor. Rosorna från takrännan blommade in genom de öppna fönstren, och där stodo de små barnstolarna, och Kaj och Gerda satte sig på var sin och höllo varandra i hand; de hade glömt den kalla, tomma prakten hos snödrottningen såsom en tung dröm. Mormor satt i Guds klara solsken och läste högt ur bibeln: Utan att I bliven som barn, kommen I icke in i Guds rike!

Och Kaj och Gerda sågo varandra in i ögat, och de förstodo med ens den gamla psalmen:

I dalen växa de rosor små,
där med Jesusbarnet vi tala få.

Där sutto de båda två, fullvuxna och likväl barn, barn i hjärtat; och det var sommar, den varma, härliga sommarn.

INNEHÅLL

TILL

FÖRSTA SAMLINGEN

	Sid.		Sid.
Elddonet	7	*Storkarna*	184
Lillklas och Storklas	15	*Bronssvinet*	189
Prinsessan på ärten	28	*Vänskapsförbundet*	201
Lilla Idas blommor	30	*En ros från Homerus' grav*	210
Tummelisa	38	*Jon Blund*	212
Den stygge gossen	50	*Rosenalfen*	229
Reskamraten	53	*Svinvaktaren*	235
Den lilla sjöjungfrun	74	*Bovetet*	241
Kejsarens nya kläder	98	*Ängeln*	244
Lyckans galoscher	103	*Näktergalen*	247
Tusenskönan	135	*Fästman och fästmö*	258
Den ståndaktige tennsoldaten	140	*Den fula ankungen*	261
De vilda svanarna	145	*Granen*	272
Paradisets lustgård	163	*Snödrottningen*	281
Den flygande kofferten	178		

ANDRA SAMLINGEN

innehåller följande sagor:

	Sid.		Sid.
Flädermor	5	*»Det är skillnad»*	140
Stoppnålen	13	*Den gamla gravstenen*	144
Klockan	17	*Världens skönaste ros*	148
Mormor	23	*Årets historia*	151
Älvkullen	26	*På den yttersta dagen*	162
De röda skorna	33	*Det är riktigt sant!*	167
Hoppherrskapet	40	*Svanboet*	170
Herdinnan och sotaren	43	*Ett gott lynne*	172
Holger Danske	49	*Hjärtesorg*	177
Den lilla flickan med stryk-stickorna	54	*»Allt på sin rätta plats!»*	180
En tavla från Kastelsvolden	57	*Tomten hos hökaren*	190
Från ett fönster i Vartou	59	*Om årtusenden*	194
Den gamla gatlyktan	61	*Under pilträdet*	197
Grannfamiljerna	68	*Fem från en ärtskida*	214
Lille Tuck	79	*Ett blad från himmeln*	219
Skuggan	85	*»Hon dugde inte»*	223
Det gamla huset	98	*Den sista pärlan*	231
Vattendroppen	108	*Två jungfrur*	234
Den lyckliga familjen	111	*Ytterst i havet*	237
Historien om en moder	115	*Penninggrisen*	240
Löskragen	121	*Ibb och lilla Kristina*	243
Linet	124	*Dummerjöns*	256
Fågel Fenix	129	*»Ärans törneväg»*	261
En historia	131	*Judeflickan*	266
Den stumma boken	137	*Buteljhalsen*	271
		De vises sten	282

TREDJE SAMLINGEN

innehåller följande sagor:

	Sid.
Soppa på en korvsticka	5
»Pebersvendens» nattmössa	21
Något	36
Den gamla ekens sista dröm	45
Abc-boken	51
Dykungens dotter	57
Snabblöparna	100
Klockdjupet	105
Den elake fursten	110
Vinden berättar om Valdemar Daae och hans döttrar	113
Flickan, som trampade på brödet	125
Olle tornväktare	136
Anna Lisa	145
Barnjoller	159
En bit pärlband	162
Penna och bläckhorn	169
Barnet i graven	173
Gårdstuppen och väderflöjelstuppen	181
»Skön!»	185
En berättelse från klitterna	193
Marionettägaren	229
Två bröder	235
Den gamla kyrkklockan	238
Tolv med posten	243
Tordyveln	248
Vad far gör, det är alltid det rätta	258
Snögubben	264
I ankgården	271
Det nya århundradets sånggudinna	277
Isjungfrun	284
Fjäriln	337
Psyken	340

FJÄRDE SAMLINGEN

innehåller följande sagor:

	Sid.		Sid.
Snäckan och rosenhäcken	5	*Dryaden*	168
Lyktgubbarna äro i sta'n, sade kärrfrun	9	*Hönsgretas familj*	192
Väderkvarnen	23	*Vad tisteln upplevde*	207
Silverslanten	26	*Vad man kan hitta på*	212
Bispen på Börglum och hans frände	31	*Lyckan kan ligga i en pinne*	217
I barnkammaren	39	*Kometen*	221
Guldskatt	44	*Veckodagarna*	227
Stormen flyttar skylt	53	*Solskenshistorier*	230
Tekannan	58	*Farfarsfar*	236
Folksångens fågel	60	*Ljusen*	241
De små gröna	64	*Det otroligaste*	244
Tomten och madamen	67	*Vad hela familjen sade*	252
Peter, Pelle och Per	73	*Dansa, dansa, dockan min!*	256
Gömt är icke glömt	79	*Spörj Amagermor!*	258
Portvaktens son	83	*Den stora havsormen*	260
Flyttningsdagen	102	*Trädgårdsmästaren och herrskapet*	270
Sommargäcken	107	*Loppan och professorn*	278
Moster	111	*Vad gamla Johanna berättade*	283
Paddan	117	*Portnyckeln*	299
Gudfars bilderbok	127	*Krymplingen*	311
Trasorna	159	*Tant Tandvärk*	321
Vänö och Glänö	161	*Anmärkningar*	335
Vem var den lyckligaste?	163	*Levnadsteckning över H. C. Andersen*	355

Sw
398.2
A544f
c.1

Andersen.
Sagor och berättelser:Första samlingen.

Date Due

34970 21May'76L			
JUN 23 1981			
MAR 15 1983			
JUL 1 7 1985			
NOV 22 1985			
NOV 15 1988			

PORTLAND PUBLIC LIBRARY
619 CONGRESS STREET
PORTLAND, MAINE 04101

BRO DART PRINTED IN U.S.A.

Pris 6 kronor